IN P. CORNE LIVM TACITVM ANNOTATIO-NES

*

Beati Rhenani, Alciati, ac Beroaldi.

*

Eiuſdem B. Rhenani Theſaurus conſtructio-num, locutionumq́;, & uocum Tacito ſolennium.

VIRTVTE DVCE, COMITE FORTVNA.

LVGDVNI APVD SEB. GRYPHIVM, 1542.

AMPLISS. PATRI ET PRINCIPI D. BERnardo Epiſcopo Tridentino, ac S. R. E. Cardinali, &c. Beatus Rhenanus S. D.

INTER ea dona, Præſul ornatiſsime, quæ mortalium generi beneficũ in nos numen cœlitus largitũ eſt, nihil ſecũdum rationem diuinitatis imaginẽ maius, aut præſtantius, homini cõtigiſſe magni uiri cenſent, quàm ſapientiæ munus, & huius conſeruatrices literas, diuinas ob hoc cunctis ſeculis iudicatas. Quid enim uita humana foret, niſi hæc artiũ excogitatrix hæc institutrix optimæ cuiuſq; rei, deniq; prudẽtiæ mater, ad mirabili diligẽtia à præclariſsimis olim uiris, quò ſempiterna eius monumẽta exiſterẽt, nõ in æs inciſa aut inſculpta ſaxo, cæterũ libris & literis latiſsimè cõmẽdata fuiſſet? Aequũ uerò ſit, ut quod tã immẽſum theſaurũ continet, minimè uulgari cultũ honore præfulgeat. Nã ſi thecas rerum pretioſarum auro argẽtoq; dignas ducimus, ſi ſcrinia quibus reliquiæ diuorum inſunt reuerenter exoſculamur, quid literis fieri cõueniet, quum diuinæ, tum humanæ ſapientiæ præſtantiſsimas opes in ſe continentibus? Itaq; myſterio non uacat, quòd ueteres harum tutelam ſummis numinibus aſcripſere, Ioui Palladiq;, literarum dignitatem hoc inuolucro haud obſcurè ſignificantes. Magnum enim ſit, ac eximium, neceſſe eſt, cuius cura dijs excellentiſsimis attribuitur. Vnde porrò obſeruatum religioſe uidemus, ut in aſſerendis literis ſummi reges enixè certarint, quum quòd cognoſcerent harum

præſtantiam, tum quòd eos neutiquam fugeret, quãtum damnum maneat res humanas, ſi per ſocordiam, ignauiamq́; noſtram interirēt. Notum *eſt hic illius* σοφωτάτου Solomonis, *quem non piguit edito monumento literarium augere theſaurum, atq; aliorum ueterum principum,* Alexandri Magni, Ptolemæi, *ac diui Auguſti feruentißimum ſtudium.* Nec *ullis uerò temporibus deſuere tales literarum patroni: ne proximis quidem.* Namq; Sigiſmundus Cæſar, Matthias Coruinus Pannoniæ *rex, ac pridem* Maximilianus *Aug. quantum literis fauerint, paucis arbitror obſcurum: quippe uere regium cenſebant, earum ſuſcipere patrocinium, quæ maximis retro principibus ſemper curæ fuiſſent.* Nec *eſt quod quiſquam diffidat huius temporis ſummos monarchas* Carolum *Aug. &* Ferdinandum *Cæſarem huius germanum, ab hac aui ſui laude degeneraturos: imò bona ſpes habet etiam ſuperaturos, quantum potentia antecellunt: ſi modò liceat à bellis iſtis, quibus quum priuatim, tum publicè diſtinentur, dum fines regnorum ſuorum ab inſidijs inuadentium defendunt, aut iam occupatos uendicant: dumq́; ſæuißimos hoſtes* Turcas *à ceruicibus* Chriſtianorum *arcent, aliquantulum reſpirare.* Non *minus enim magnanimus ille heros literarum præconijs notus eſt, quàm ob orbem prudentißime gubernatum: uicißim ſcilicet ornantibus, quas ornarat ipſe.* Quòd *ſi principibus prophanis in laudem ſemper uertit literarum fauor, quanto magis eccleſiaſticos proceres decuerit hic non ceſſare: quorum æquißimo iure proprium eſſe debet hoc ſtudium, quum quòd artes pacis alumnæ his in primis cõueniunt, tum quòd opes horum nuſquam melius collocari queunt, quàm in exornandis*

literis:

literis: quanquam ut nunc habent res mundi, nihil piget quoſdam in ſtrepitū quiduis effundere, duntaxat hic manum contrahunt. At quum Chriſtiana pietas præſidio literarum ueluti fundamento quodam nitatur, ſine quibus non intelligi, multo minus defendi queat: quanto conſultius fuerit & hanc partem reſpicere, efficereq́;, ut non ſolùm non intereant literæ, ſed potius excultæ modis omnibus efflorefcant, ſintq́; in admiratione & pretio mortalibus omnibus: præſertim hoc tempore, quo pax eccleſiaſtica improbis quorundam contentionibus propemodum diſſuta eſt. Nec uerò hæc dicuntur, quòd celſitudo tua hortatore egeat ad ſubleuandas bonas artes, & ſuſcipiendum diſciplinarum patrocinium, quando ſua ſponte literis, literatisq́; omnibus fauet, nihil unquam omiſſura, quod ad euehenda recta ſtudia pertinere poßit. Eruditos enim etiam ex Italia *accitos in aula tua tecum habes, quibus cum diſputes, & ubi regiorum negotiorum urgentes curæ nonnihil remiſerint, quas mira dexteritate ſolus propè ſuſtines apud illuſtrißimum regem* Ferdinandum, *familiariter colloquia miſceas, ſolicitudinum moleſtias quibus animum in ea rerum adminiſtratione uerſantis conflictari neceſſe eſt, deterſurus. Siquidem quis ignorat quàm tu bene actum cum republica Chriſtiana cupias in emouendis ex inferiori* Pannonia Turcis, *qui hac iam plus ſemel deuaſtata uiam ſibi uidebantur feciſſe, qua non Germaniam modò perpopularentur, ſed &* Gallias *deinceps inuaderent.* Itaq; *nō ſine conſilio tuo, de quo haud dubito, inſignis illa nuper expeditio contra irruenteis* Turcas *indicta eſt, atq; ſuſcepta. Sed nimis citò hoſtes noſtri fuga ſe in* Thraciam *recepere ad famā ſolam tanti coëuntis exercitus, alioqui me-*

*ritas daturi pœnas. Tametſi populatorũ copiæ, qui per=
nicibus equis uecti priuſquàm expectes omnia paßim
igne ferroq́ꝫ euaſtare ſolent, mira noſtrorum ſolertia ad
multa millia profligatæ ſunt, atqꝫ deletæ. Ac nunc lætio=
ra rumor affert de exercitu regio, quẽ aduerſus occupa=
torem Hungariæ feliciter pugnaſſe ferunt non paucis lo
cis receptis. Vnde ſpes eſt, nihil profecturos aduerſario=
rum dolos, quamlibet atrocißimis Chriſtiani ſanguinis
hoſtibus fidant. Tum recepta Pannonia magnum nobis
contra Turcas propugnaculum rurſus accedet.* ἀλλὰ ταῦ
τα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται. *Porrò quantum* R. D. T. *uiris
eximie eruditis faueat, facile eſt diuinare, quum mihi, qui
nihil in literis ſum, dono nuper miſerit nomiſma argen=
teum iconicam effigiem tui habens. Quæ me res mouit,
ne prorſus uidear ingratus, nunc nec aureum, nec argen
teum, ſed chartaceum munuſculum offerre tibi, planè iu
xta Homericam* ἀμοιβὴν *ærea aureis rependendo ſanè
quod ad me attinet. Nam quum accepiſſem futurum, ut
Annales* CORNELII TACITI *denuo typis in=
formarentur, primùm experiri libuit, an operæpretium
eſſet uulgatam editionẽ conferre cum manuſcripto codi
ce, quem nactus fueram iampridẽ ex bibliotheca Budẽſi,
cuius autor Vngariæ rex Matthias ille Coruinus Mar=
tis & Palladis ſtudijs inclytus, donante Iacobo Spiegel
lio amico, ac ciue meo charißimo: quẽ tibi uirum iamin=
de à Maximiliani Cæſaris principatu, non ſolùm apud
illuſtrißimum regem Ferdinandũ, quorum utriuſqꝫ cõſi=
liarius fuit, & à ſecretis, ob raras ingenij dotes & fidem
ſinceram, haud ignotũ eſſe certò ſcio. Deinde quum ſucce=
deret negotiũ, hoc eſt infinita loca fœde deprauata, quod
nemo crediidiſſet, hac opera reſtituerentur, à labore cœ=*

pto

pſo non deſtiti, donec uniuerſum uolumẽ à capite ad calcem haud oſcitabundè contuliſſem. Quid autem effecerim, caſtigationes libris præfixæ docebunt. In quinq; prioribus uoluminibus, quæ reperta apud Corbeiã in Saxonibus, pauloposſt Romæ euulgata ſunt, item in libello Germanorũ, Oratorum Dialogo, Agricolæq; Vita, defuere quidem ſcripti codices cum quibus conferrem, cæterum ipſe editionem uulgatam percurri non prorſum indiligenter, ac loca quædã accuratius excuſſi. Equidem multis de cauſis ſemper digniſſimum iudicaui TACITVM, *qui inter ſcriptores rerũ* Romanarũ *in manibus aſſiduè haberetur, uel hoc præcipue nomine, quòd nõ tantum perpetuã bellorum hiſtoriam cõtexit,* Liuij *inſtar, aut cæterorum: ſed ſubinde res inſigneis interijcit, quarũ utiliſſima cognitio, ſiue quòd ab alijs omnino non traduntur, ſiue quòd hic plenius.* N*eceſſe uerò fuit ſub monarchis Cæſ. dum unius imperio, ne libidini dicã, omnia parẽt, pluriũ mulctas, exilia, cædesq; cõtingere, quàm dũ populo* Romano, *ſenatuiq; ſua ſtetit autoritas, ac maieſtas incolumis.* V*nde factũ, ut præſtantiũ in literis uirorũ iudicio* Liuio *nõ ſit poſtponendus* Tacitus, *quin potius anteferẽdus: nõ quòd huius floridũ, ac meditationẽ, & curam olẽs dicẽdi genus, quale ſub* Veſpaſianis *placuit, ac in dies exin degenerauit in affectatã quãdã cõpoſitionẽ, exoleſcente paulatim ſermonis* Latini *puritate,* Liuianæ *dictioni illi naturaliter amabiliterq; fluẽti, nã id ſeculũ puriſſimũ fuit, æquari debeat, aut præferri: ſed quòd ſingulariũ rerũ narratio, quẽadmodũ hic nõ meritã mortẽ fortiter ſubierit, qd alius in ius calũnioſe uocatus dixerit aut fecerit, quàm agẽdũ cautè cũ his, qui ſolo nutu perdere poſſunt, q̃ parcè fidẽdum, & his ſimilia exẽpla multũ*

 confer

conferant ad legentis pectus prudentiæ monumentis inſtruendum. Vtinam uerò quod nos in Tacito nunc præſtitimus, alij præſtent in Cicerone, Liuio, Plinio, & non minus deprauato L. Floro. Ab eruditis hoc operæ expectandum eſt, & in autorum lectione diligenter uerſatis. Sed deterret pleroſq; non imperitia, uerum labor gloria carens, & reprehenſioni indoctorum etiam obnoxius: quidam rident tantum, leuius ferendi, quidam nec à conuitijs abſtinent. Et tamen non eſt alia uia ſuccurrẽdi ueterum ſcriptis, niſi hæc, nempe ut primum conferantur attentè exemplaria manuſcripta, dein iudicium adhibeatur. Tædium ego laboris, nec eſt ulla res in orbe faſtidioſior, facilè contempſi: ſubinde cogitans, quantum utilitatis hinc peruenturũ eſſet ad ſtudioſos. Quos ut amplius demererer, adieci theſaurũ locutionũ conſtructionumq́; & uerborum, quibus Tacitus frequenter utitur. in quo fateor eſſe multa uulgo protrita, ſed tamen inſunt quædã non indigna ſtudioſorum adoleſcentium cognitione. In ſumma ſi R. D. T. hanc operam meam albo calculo dignata fuerit, bene res habebit. nam ſpes eſt cæteris quoq; probatum iri tuo iudicio ſubſcripturis. Bene uale Præſul & princeps ampliſsime. Seleſtadij, Nonis Decembribus, An. M. D. XXXII.

ANNALIVM INSCRIptionis reddita ratio.

VAriabat titulus operis. Nam in editione ueteri, quã Franciſcus Puteolanus adornauit, nunc Actionum diurnalium hiſtoriæ Auguſtæ nomen occurrit, nũc Actorum diurnalium. Philippus Beroaldus iunior, Ab exceſſu diui Auguſti hiſtoriarum libros inſcripſit: in codice Cor

beienſi

beienſi titulum hunc repererit, an excogitarit ipſe, incertum. Meum certe uolumen Buda allatum ἀνεπίγραφον *erat. Fl. autem Vopiſcus, non admodum purus autor, in uita Taciti imperatoris Romani, Cornelium Tacitũ uocat hiſtoriæ Auguſtæ ſcriptorem. Itaq; quum uiderem iſtam titulorum diuerſitatẽ, & tamen conſtaret hos ipſos libros, Annalium nomine inſignitos ab autore non ſemel, malui titulum eum præfigere. Sunt autem hæc loca quibus id apertè docetur.* LIBRO TERTIO: *Exequi ſententias haud inſtitui, niſi inſigneis per honeſtum aut notabili dedecore, quod præcipuũ munus* ANNALIVM *reor, ne uirtutes ſileantur, utq; prauis dictis factisq; ex poſteritate & infamia metus ſit.* LIBRO QVARTO: *Pleraq; eorum quæ retuli, quæq; referam, parua forſitan & leuia memoratu uideri nõ neſcius ſum: ſed nemo* ANNALEIS *noſtros cũ ſcriptura eorum contenderit, qui ueteres populi Romani res compoſuere. ingentia illi bella, expugnationes urbium, fuſos captosq; reges, aut, ſi quando ad interna præuerterent, diſcordias Conſulũ aduerſum Tribunos, agrarias frumentariasq; leges, plebis & optimatium certamina libero egreſſu memorabant. Nobis in arcto & inglorius labor. Immota quippe aut modicè laceßita pax, mœſtæ urbis res, & princeps proferendi imperij incurioſus erat.* IN FINE EIVSDEM LIBRI: *Ni mihi deſtinatum foret, ſuum quæq; in annum referre, auebat animus anteire ſtatimq; memorare exitus, quos Latinius atq; Opſius cæteriq; flagitij eius repertores habuere.* LIBRO XIII. *Nerone ſecundum, L. Piſone Conſulibus, pauca memoria digna euenẽre, niſi cui libeat laudandis fundamentis & trabibus, quîs molẽ amphitheatri apud cam-*

pum Martis extruxerat, uolumina implere, quum ex dignitate populi Romani repertum ſit, res illuſtreis ANNALIBVS, *talia* Diurnis *urbis actis mandare. Atque hoc poſtremo loco ipſis* Taciti *uerbis manifeſte euincitur, libros iſtos* Actorum *diurnorum nomine minimè donandos.* Enimuero *diuerſitatem inſcriptionis in editione ueteri hinc accidiſſe reor, quoniã manuſcriptũ exemplar nullum forte certum titulum præferret: quæ res arguit libros eſſe trũcatos, quemadmodum alio adhuc argumẽto infrà docebimus.* Dein *uiri docti modo Actionũ diurnalium, modo Actorum, nomẽ aſcripſerunt. quippe meminit* Diurnorum *urbis actorum libro* XIII. *loco quem mox citauimus, &* Diurnæ *actorũ ſcripturæ, quorum tamẽ ſe minime fert autorẽ. item libro tertio:* Matrẽ Antoniã, *inquit, nõ apud autores rerũ, non diurna Actorum ſcriptura reperio ullo inſigni officio functam. Sed hæc nomenclatura nõ in hanc hiſtoriã cõpetat, quũ ipſe res illuſtreis perſequatur, humilibus & uulgaribus relictis.* Proinde *rectius inſcripſeris,* Hiſtoriæ *Auguſtæ annales, quàm Actiones diurnales, ſiue Acta diurna.* Sanè Iornandes *qui res Gothicas deſcripſit, Alanus genere, ceu mihi uidetur,* Tacitũ *uocat Annaliũ ſcriptorẽ:* Cornelius *etiam, inquit, Annalium ſcriptor narrat.* Quòd *ſi cui parum idoneus is autor habetur propter infelicitatẽ illorum temporũ, cogitet ueri ſimile eſſe ſic citatum* Tacitum *apud meliorẽ aliquem ſcriptorẽ cõperiſſe eum, quẽ ipſe ſit imitatus.* Equidem *quid in exẽplari Saxonico* Beroaldus *repererit ignoro, ceu dixi. tametſi titulus quem ille prætulit operi, ſummè placet.* Nam *hiſtoriam Auguſtam aut interpretari ſanctam oportet, aut, ut ita dicam, Auguſticã, hoc eſt res Auguſtorum tractantẽ, quam re-*

ctius

ſtius fortaſſe uoces Auguſtalẽ. Sic nimirum olim uulgus Romanum ciuitatibus quibuſdam Auguſtarum nomen accõmodauit ab Auguſto Octauio. Iam non eſt quur huius noui tituli nos pœnitere debeat, quando T. Liuius libros ſuos Annales appellat. Id facit uolumine tertio decadis quintæ. Verba ſic habẽt: Non ſum, inquit, neſcius ab eadem negligentia, qua nihil deos portendere uulgo nunc credũt, neq; nunciari admodũ ulla prodigia in publicum, neq; in Annales referri. Cæterũ & mihi uetuſtas res ſcribenti neſcio quo pacto antiquus fit animus, & quędã religio tenet, quæ illi prudẽtiſſimi uiri publicè ſuſcipienda cenſuerint, ea pro dignis habere, quæ in meos ANNALES *referã. Hactenus Liuius. Quem locũ eo lubentius in mediũ adduxi, quo optimus ſcriptor excuſetur à nemine nõ notatus quòd in cõmemorãdis prodigijs modum excedat. Annaliũ quos alij cõſcripſerint crebra quum apud Tacitũ, tum apud Liuiũ mentio. Cæterũ huiuſmodi clauſulæ teſtantur Annales eſſe, Principio anni, Principio ueris, Eodẽ anno, Per idem tempus, Principio inſequẽtis anni, Idem annus nouas cærimonias accepit, Peſtilentia quæ priore anno in boues ingruerat, eo uerterat in hominum morbos. Exitu anni, Fine anni. Quæ orationes apud autorem utrumq; frequenter occurrunt. Porrò quia uetuſtum uolumen Taciti quod ad ſecula noſtra relictum eſt, unde cæteri libri propagati deſcriptiq; ſunt, ἀντίγραφον fuiſſe uidetur argumẽto codicis Budenſis, & mutati in editione Romana tituli, ueri ſimilimum eſt hiſtoriarũ libros huius autoris prorſus confuſos eſſe, & fragmẽta tantũ extare extrũcatis ternionibus utcũq; collecta. Nã quòd Tacitus libro XXI. tradit de grege aſinorũ agreſtiũ, quos ſecutus Moſes largas aquarũ uenas* Annales T. Liuij.

ſuis

*ſuis aperuerit, affirmat Septimius Tertullianus libro
quinto contineri. Sic enim ſcribit in Apologetico. Hanc,
inquit, Cornelius Tacitus ſuſpitionem eiuſmodi inſe=
ruit. Is enim quinto hiſtoriarum ſuarum bellũ Iudaicum
exorſus, & quæ illic ſequuntur. Ergo, niſi fallit in Septi
mio ſcriptura, ex quinto libro factus eſt uiceſimus pri=
mus. Non ſucceßit in conſeruandis neceſſarij ſui monu=
mentis quod agebat Tacitus Auguſtus, etiamſi ſingulis
annis Annales gentilis ſui curarit decies excribẽdos &
in omnibus ponendos bibliothecis, quo ſaltem numero
freti æternum durarent. Verum ſi quis reputet ſecũ rui=
nam imperij Romani, prouinciarum omnium deuaſta=
tiones, tot tamq; diuturna bella quibus totus Occidens
concuſſus eſt, Francis, Alemannis, Gothis, Langobardis
cuncta perpopulãtibus, mirum uideri queat tantum ad=
huc ſupereſſe de ſcriptis autorum ueterum. Accedit Chri
ſtianorum à libris gẽtilium olim magis auerſus animus.
Sed tamen in tanto monachorum numero ſemper re=
perti ſunt aliqui priſcis literis fauentes, qui deſcri=
benda autorum monumenta curarint. Hanc uti
litatem cœnobijs præcipue debemus. Sic no=
bis priores quinq; Taciti libros Corbeia
Viſurgi fluuio uicina, Benedictino=
rum monaſterium eſt, conſerua=
uit, proximis annis illinc ad
Leonem x. Pont.
Max. alla=
tos.*

BEATI RHENANI CASTIGATIONES IN ANNALIVM CORNEL. TACITI LIBRVM PRIMVM.

AT Romæ ruere in ſeruitium Conſules, Patres, Eques, quãto quis illuſtrior.] Hic nõ erat opus aſteriſco. Nam quod ſequitur, Neu triſtior primordio, refertur ad illud quod præceßit Eques. & ſubauditur, quiſquam eſſet.

Multa Antonio tũc interfectores patris ulciſceretur, multa Lepido conceßiſſe.] Lego, Multa Antonio ut interfectores patris ulciſceretur, multa Lepido conceßiſſe.

Vt non aliter ratio conſtet, quàm ſi uni reddantur.] Malim, reddatur.

Sed Pompeium imagine pacis, ſed Lepidũ ſpecie amicitiæ deceptos.] Legerim, Sed Pompeium imagine pacis, & Lepidum ſpecie amicitiæ deceptos.

Quæ Tedij & Vedij Pollionis luxus.] Lego, Q. Vedij Pollionis luxus. Hoc eſt, Quinti Vedij.

Sed & ſua confeßione argueretur.] Accipiendum & pro etiam. nam ſubauditur ut, quod mox præceßit.

Quouſq; patieris Cæſar non adeſſe apud te Reipub.] Quid ſi quis legat, Quouſq; patieris Cæſar non adeſſe caput Reipublicæ?

Mox celebratio annum ad prætorem translata.] Lege, Mox celebratio annuum ad prætorem translata.

Non obtrectari à ſe urbanas excubias, ſibi tamẽ apud

horrid

horridas gentes è cõtubernijs hoſtem aſpici.] Lego, Ibi tamen, hoc eſt, eo loci.

Intus operis ac laboris.] Legerim, Attentus operis ac labori. Vt operis dandi caſu dictum intelligatur numero pluratiuo ab opera, æ.

Proſpereq́; ceſſ. quæ pergerent.] Malim, quæ gererẽt.

Quia præſentia ſatis conſiderat, in urbem redijt.] Lego, Quia præſentia ſatis conpoſuerat. Aut conſederãt.

Nil paucorum inſtinctu.] Scripſerim, Vel paucorum inſtinctu.

Et ſi uellet imperium promptas oſtentauere.] Melius, promptos.

Seu nihil militi, ſeu omnia concedentur, in ancipiti re publica.] Poßit etiam legi, Concederentur. Mox ſcripſi, Igitur uolutatis inter ſe rationibus, placitum &c.

Quos igitur anteferret? ac ne poſtpoſiti contumelia incenderentur.] Legerim, Ecquos igitur anteferret, ne poſtpoſiti contumelia incenderentur?

Inritusq́; diſceſſerit ille inter nomina dicatus Auguſtus.] Scribendum, numina.

Per quæ geritur humus.] Malim egeritur.

Tanto maiora offenduntur.] Reponẽdũ offunduntur.

Nox, uox, & mutui hortatus iuuabant aduerſante unda.] Lego, Nec uox.

IN LIBRVM II.

LAcus inde & Oceanum uſq; ad Amiſiam flumen ſecunda nauigatione peruehitur.] Lego, præuehitur.

Diſtantibus locis inuecti, ut hoſtẽ deducerẽt.] Malim, diducerẽt. Vt infrà, Quia diductis terris hauriebãtur.

Aliud ſibi reliquum.] Malim, Non aliud ſibi reliquũ.

Aut,

Aut, Nihil aliud ſ.r.

Qui tumidis Germaniæ terris.] Hoc eſt inflatis. Alio= qui poſſet etiam legi humidis.

Reductus inde in Hiona miles.] Scripſimus, Iubiona. Malim tamen Iubionem. Iubionum ciuitatis meminit Tacitus libro decimotertio, ad calcem. Et nos libro tertio rerum Germanicarum, huius loci facta mentione.

Quaſi auretur poteſtas eius.] Lego, quaſi augeretur poteſtas eius.

Quod magis mirum fuit quod preces M. Hortali nobilis iuuenis in paupertate manifeſta ſuperbius accepiſ= ſet.] Scribo, Quo magis mirum fuit, quod.

Eandem uim in me tranſmerei.] Fortaßis leg. tranſu= mere.

Igitur non modo Cheruſcis ſocijq; eorum.] Lego, Igitur non modo Cheruſci ſocijq; eorum.

Quiq; Moſteni aut Maced. Hyrcani uocantur.] Mentio Moſthenorum fit Plinio.

Sed nihil æque cauebatur, quàm ne bellum metu eluderent.] Fortaſſe ſcribendum, quàm ne bellum aſtu elu= derent.

Igitur aliaq; quæ ibi uarietate fortunæ & noſtri origine uenerāda, relegit Aſiam.] Arbitror hic à librario factam trāſpoſitionē. Vt forſan ſic ſcripſerit Tacitus. Atq; illum in regreſſu ſacra Samothracum uiſere nitentem, aliaq; ibi uarietate fortunæ, & noſtri origine uenerāda. Igitur relegit Aſiam, appellitq; Colophona. Nam quæ, relatiuum pronomen uidetur mihi uacare. Ideo uero dixit, noſtri origine ueneranda, quòd Aeneas propter oraculi reſpōſum, Antiquā exquirite matrē, quū Italiā peteret, profectus ad Thraciā, Samothracas deos ſuſtulerit, & pert

& pertulerit ſecum, propter originẽ matris. Autor Ser-uius exponens illud Maronis carmen Aeneid. lib. 7.

Threiciamq́; Samum, quæ nũc Samothracia dicta eſt.

A' reo iudicio falſi damnatum.] Lego, Areo iudicio, hoc eſt, iudicio Arti pagi. τῇ ἀρείῳ κρίσει. Dicaſterij no-tum nomen eſt apud Athenas ἄρειος πάγος. ubi capitales cauſæ cognoſcebantur.

Et cupere renouari dextras.] Forte, Se cupere r. d.

Ne ſi quando inſoleſcerent Sueui quaſi reditus in re-gnum oſtentabatur.] Aut ſcribendum næ cum diphthon go, ut ſit particula Græca, certe ſiue utiq; ſignificans, & tum in habitus ſubauditur uerbum, eſt. Aut ſcribendum, ne quando, uel ne aliquando. Aut omittendum ne, ut le-gas, ſi quando inſ. S.

Et Vibilio daice.] Scripſi, duce.

Et reſiſtẽtiũ facere.] Tu ſcribe, Et reſiſtẽti uim facere.

Qui propius regrederetur,] Id eſt, quo.

Ac uulgus impeditum primorum ore rapiant.] Scri-pſi, Ac uulgus imperitum primo rumore rapiant.

IN LIBRVM III.

AC ſuperſtitem iniquorum precarentur.] Forſitan, inimicorum.

Præpoſitam toro effigiem.] Malim, Præpoſitam thoro effigiem.

Scripſiſſent expoſtulãtes.] Senſus eſt, Obiectum à ſe-natu Piſoni, quòd ipſi nẽpe Germanicus & Piſo per lite ras expoſtulauiſſent de ueneno præbito aut nõ præbito.

Prohibuit ob externas ea uictoria ſacrari.] Lego di-ſtinguoq́;, prohibuit, ob externas ea uictorias ſacrari di ctitans.

Sed

Sed in ſingulos homines lætæ quæſtiones.] *Poſſet etiã legi, latæ quæſtiones.*

Quis pace & principe uteremur.] *Et principe ſubauditur exiſtente.*

Et lege Pappia Poppæa præmijs inducti uiſi à priuilegijs parentum ceſſaretur.] *Lego diſtinguoq́;, inditi cuſtodes, & lege Pappia Poppæa præmijs inducti (ſubaudi ſunt illi cuſtodes) ſi à priuilegijs parẽtum ceſſaretur. Aut, ſicubi à priuilegijs parentum ceſſaretur. Aut, præmijs inducti, ui, ueluti præmijs cogentibus.*

Quæ Oppijs quondam, alijsq́; legibus conſtrictæ, non uinclis exolutis, domos, fora, iam & exercitus regerent.] *Haud abſurde legas, nunc uinclis exolutis.*

Et maiorum bona facta.] *Forte, bene facta.*

Liberalibus ſtudijs ſibi operatam.] *Caſtigaui, Liberalibus ſtudijs ibi operatam.*

Quibus more gentico cõtinuum ferri tegimen.] *Legerem, Quibus more gentis contin. ferri tegimen, niſi libro quinto ſic quoq; loqueretur, Quorum, inquit, ſceptuchi utrinq; donis acceptis, more gentico, diuerſa induere. Sed ſuſpicor hanc elegantiã librario ferendam acceptam. De qua re mentem noſtram aperuimus in Annotationibus cõſtructionum locutionumq́; quibus Tacitus utitur.*

Verũ hæc nobis maiores certamina.] *Quid ſi legatur, erga maiores certamina.*

Neq; aliud iuſſum.] *Scribendum. Neq; aliud ius ſuum.*

Nulla de eo populi ſita.] *Repone, ſcita.*

Littora & lacus Campaniæ, tũ maxime peragrantẽ.] *Scribo, cum maxime.*

Flagitia hominũ ut cærimonias deûm protegentes.] *Repoſui, protegentis. nam ad genitiuum populi refertur.*

Et ſi rectum iter perageret.] Forte, pergeret.

Poſtremo ſuaſmet ipſe ſpes antereparat.] Legendum, *anteire parat, diſtinctis uerbis.*

Egregium publicũ.] Obſcurus locus eſt aut certe mendoſus. qui forſan ſic legi debeat, Se, rempublicam, & bonas domi artes dehoneſtauiſſet.

Vt pontificis Maximi arbitrium pluſquam binoctium abeſſet.] Lego, Vt pontificis Maximi arbitrio ne pluſquã binoctium abeſſet.

Quia in magnis operibus.] Lege opibus.

IN LIBRVM IIII.

NE que fœmina amiſſa pudicitia, alia abnuerit.] Subaudi, flagitia. Quid enim ſalui eſt mulieri amiſſa pudicitia? apud Liuium Lucretiæ uerba ſunt.

Plebes agri quidem annona fatigabatur.] Tu ſcribe, Plebes acri quidem annona fatigabatur.

Vitandã potionẽ quæ prima & apud filiũ epulãti offerretur.] Lego, quæ prima ei apud filiũ epulanti offerretur.

Ea qua tempeſtate.] Aut ſupereſt ablatiuus ea, aut ſcribe, Ea tempeſtate qua Græci conditis per Aſiam urbibus ora maris potiebantur.

Et quando exiret è iure patrio qui id Flaminium apiſceretur.] Lego quæſitiue, Ecquãdo exiret è iure patrio, qui id Flaminium adipiſceretur, quæq́; in manum Flaminis conueniret?

Is diſpoſita claßiariorum copia cœptantem tum maxime coniurationem diſiecit.] Lego, Cœptantem cum maxime coniurationem diſiecit.

Iam trepida ob multitudinem familiarum.] Caſtigaui, iam trepidam ob mul. fam.

Sublatiſq́;

Sublatiſq; inanib. uera potentia augere.] Malim, augeri. Niſi legere libet, agere.

Suoq; recident Heliatem agrum in quo id delubrum, ceßiſſe.] Hic locus non fuit aſteriſco fruſtra notatus. Nam haud dubie corruptus eſt. Fortaſſe legendum, Suoq; regi Pēthelo Eleatem agrum, in quo id delubrum, ceßiſſe. Hæc non in hoc proferimus, ut quiſpiā libro ſuo ſtatim illinat, quum ſit mera cōiectura è ueſtigijs deprauatæ ſcripturæ ſumpta, ſed ne quis putet me quærendi laborem ſubterfügiſſe. Vtinam licuiſſet hic exemplar illud Saxonicum inſpicere, quod Quæſtor quidam Pontificius quum è Dania rediret, in Corbeienſi bibliotheca repertum, Romam ſecum detulit ad Leonem X. Pont. Max. bonarum literarum haud illiberalem patronum, qui illi quingentos ducatos numerari iußit.

Quod magna uis armata aut incondita tuebatur.]. Lego, at incondita tuebatur.

Cum auxilium appellatū iuiſſet.] Quid ſi legas, Quū auxilium appellatum abiſſet, id eſt, ad auxilium appellandum accerſendumq;. Vt appellatum ſit prius Supinū uerbi appello. Aut ſimpliciter, Quum auxilium appellaſſet ſiue appellitauiſſet.

Metus, uiſus, ſonitus: aut forte ortæ ſuſpiciones erant.] Suſpicor ſcribendum, Aut forte ortæ ſuſpicionis erat.

Non aliâs magis anxia & pauēs ciuitas, ægens aduerſum proximos.] Legerim ſatagens aduerſum proximos.

Et poſtquam non ſubueniebat.] Aut ſcribendum, ſubueniebatur, aut, nemo ſubueniebat.

Soluto iam caſtello obſidio.] Lego, Soluto iam caſtelli obſidio, ſicq; caſtigaui.

Qui iam acie compoſiti pellūtur, turmas ſociales.] Re-

poſui,qui iam acie compoſiti pellūt turmas ſocialeis, equiteſq; legionum ſubſidio miſſos.

Et magnitudini urbis incertū.] *Scripſimus,Et magnitudine urbis, incertum, quod quiſque ad negotium pergat. Hoc eſt,propter magnitudinem urbis.*

IN LIBRVM V.

E*O'que meditationis eius introſpicere creditus.*] *Scripſi,meditationes.*

Quippe lapſum cuſtodiæ pergere ad paternos exercitus.] *Melius,ut opinor,ſcribatur, Quippe elapſum cuſtodia perg.ad pat.exercitus.*

Et ſi retinerent propinquus aut parens.] *Malim,Et ſi reniterentur p.a. p.*

Quos neq; dicta imperatoris.] *Forte, Quos neq; dicta niſi imperatoris.*

Vt uero Latinium Latiarem ingreſſus eſt accuſator, acrius iuxta inuiſi.]*Suſpicor ſcribendum,& diſtinguendū, Vt uero Latini Latiaris ingreſſus eſt accuſator Arius: Aut, Latiniū Latiarē aggreſſus eſt accuſator Arius, iuxta inuiſi. Nam plane nouum eſt Latiniū Latiarē ingreſſus, pro,actionem Latinij Latiaris, id eſt contra Latiniū Latiarem ingreſſus. Quod noſtram coniecturam adiuuet,ſic rurſum loquitur libro 16.Atq; interim Torius Sabinus Sorani accuſator ingreditur.*

Vbi primum facultas data arguitur pleraq; C. Cæſarē quaſi inceſta uirilitatis.] *Diſtinxi, Vbi primum facultas data,arguitur pleraq;,hoc eſt,in pleriſq;.Græca conſtructio eſt apud hiſtoricos tamen ſolennis.Quod uero ſequitur,quaſi inceſta uirilitatis,Legerim, quaſi inceſtæ uirilitatis.Hoc ideo dixit, quòd Caius Cæſar à propriarum ſororum*

rorum ſtupro non abhorruit.

Immitti reſcripto uenas reſoluit.] *Caſtigaui, Immiti reſcripto, uenas reſoluit.*

Feruntq; ab Romulo Dentrem Ro*mulium.*] A T. Liuio *primæ decad. lib. 10. recenſetur inter* Pontifices *tum è ple be creatos*, M. Liuius Denter.

Ac ne dubium haberetur magnitudinem pecuniæ malo uertiſſe.] *Vertiſſe malo, pro in malum.*

Modo equites tres prælij more, frōtis & tergi uices.] *Caſtigaui, Modo equeſtris prælij more.*

Quum hic more Romano *Suouetaurilia daret.*] *Scribē dum, Sue, oue, Taurilia daret. Sic enim Liuius quoque loquitur libro primo dec. primæ. Ibi, inquit, inſtructū exercitum omnem ſue, oue, Taurilibus luſtrauit. Tametſi in omnibus editionibus quæ hodie extant uulgo pro Taurilibus corrupte legitur, taurisq; tribus luſtrauit. Verum nos ſynceram iſtam lectionē deprehendimus in uolumine manuſcripto, quod huc miſit clariſſimus uir* Reinhardus *à* Rietpur Borbetomagenſis *eccleſiæ* Decanus. *Ludorum Taurilium rurſus meminit Liuius lib. 9. decad. quartæ. Ludi, inquit, Taurilia per biduum facti religionis cauſa.*

Auſpicium proſpere tranſgreſſus.] *Malim, auſpicium proſperi tranſgreſſus.*

Tum Tiridates ſimul fama atque ipſo Artabano percuſſus.] Reponendum, *perculſus.*

Sane paucos & ſuprema principis dies poſſe uitari.] Expono, *Sane paucos dies, & pro, id eſt ſuprema principis. Appoſitiue.*

Albucilla inrito ictu ac ſemet uulnerata.] *Scribendum, à ſemet uulnerata.*

FRANCISCVS PVTEOLANVS Iacobo Antiquario Ducali Secretario ſalutem.

MAXIMIS plurimisq́; rebus in utraq; mea fortuna à te adiutus, ſubleuatus ac ornatus, uir perfectiſsime, uni omnium ſecũdum deos immortales plurimum debeo. Et quia parem gratiam nullam unquam referre poſſem, qua una uia datur, ingratitudinis notam effugiam, habebo quam non referre eſt: & quicquid aut nunc eſt, aut in futurũ mihi erit, tibi acceptum referri debere haud inuitus fatebor. Tu mihi omnia non amici ſolum officia, ſed affectum, pietatemq́; paternam præſtitiſti: tu grauiſsimis in fluctibus, nõ ſolum merſatum, ſed obrutum, manum porrigens, in portum perduxiſti: tu omnibus incommodis perfunctum poſt longa certamina præmijs ſudoris & pulueris ornaſti: tu tranquillam uitam, ad quam enixiſsimè fruſtra contendebam, tribuiſti. Neque in me uno tua innotuit beneficentia: longus ordo poſt me, & ante me extat, te patronum ſalutantium. Nam cum ob rariſsimas animi tui uirtutes, grauiſsimos mores, religionis cultum, totius uitæ tenorem æquabilem, modeſtiam in iſto faſtigio admirandam, lenitatem & manſuetudinem pari coniunctam grauitati, in omni fortuna conſtantiam, miram ſcientiam atque facundiam, in agendis rebus dexteritatem, ad maxima negotia obeunda efficaces cógitationes, in omnibus rebus fidẽ ac pares laude prudentiam atq; ſimplicitatem, non modo multitudini fueris acceptiſsimus, uerùm & totius Italiæ principes tetrarchæ, reges, pontifices te ſuſpexerint, euexerint, promouerint; nihil unquam tibi ambiuiſti, rogaſti, impetraſti

traſti: quicquid tuliſti, honores, ſacerdotia, mera princi-pum liberalitas ac iudicium fuit, quanquam nec ea quidē pro uirtutibus aut meritis: quæ licet multis maxima ui-deantur, pleriq; haudquaquam artibus tuis pares plura tenuerunt. Piget, pudetq́; referre adulatores, ſcurras, de-latores, quos cernimus ditiores. Cur tu ut uirtute & in-nocentia, ita flaminijs, procurationibus, præfecturis, alios non excellis? Verum non eodem iudicio, quo cæteri, feli-citatem metiris: ideo quæ maxima iſti putant, ſemper con tempſiſti. Compertū habeo exiguo labore leuiſſimis atq; etiam honeſtiſſimis precibus, honorificentiſſimum quid-dam tibi quæri potuiſſe. Obſtitit antiquus rigor, & priſca frugalitas, & modicis contentus animus. Quod pro te tamen nunquam propoſitis ullis præmijs faceres, uidimus multoties amicorū cauſa ambitioſiſſime contendiſſe: mul-ta enim multis rogaſti atque impetraſti. Sed ego in hoc latiſſimo campo, in uberrima tuarum laudum materia par cius loqui cogor. Quòd enim omnia tibi debeo, uereor ne fœda aſſentandi libidine rapi uidear. Accedit quòd uirtu-tibus parem orationem afferre non poſſumus: ſed ut flori-bus ac interdum ſolis precibus dijs ſupplicant qui thura non habent, ſic hoc tempore ego tibi, quem uice magni nu minis colo, munuſculum affero Cor. Taciti equitis Rom. hiſtoricorum omnium grauiſſimi, diſertiſſimiq́;, quicquid incurioſæ uetuſtati ſuperfuit, id eſt, fragmenta ex actioni-bus diurnalibus Auguſtæ hiſtoriæ, De moribus et ſitu Ger maniæ, De genere eloquentiæ non corruptæ, cui operi à quibuſdam titulus de claris oratoribus inſcribitur, Vi-tam Iulij Agricolæ ſoceri, multis uigilijs intentiſſimoq́; ſtudio recognita adiuuante Berardino Lanterio omnium Mediolanenſium eruditiſſimo, ut eum parciſſime laudem,

ſub tuo nomine noſtris impreſſoribus tradidimus: tũ quia eius eloquentia perfecta meo iudicio & admirabilis peculiariter ita te ut me delectat, tum ne in tanta librorum copia ſolus ipſe ſupprimeretur. Veteres enim impreſſores adeo inculcauerant ac fœdauerant hoc diuinũ opus, ut non modo Cornelianæ facũdiæ maieſtas inquinaretur, ſed uix ſenſus ullus coniectari poſſet. Quid ego effecerim iudicẽt docti, ſed collatis exemplaribus. De ipſo Tacito hæc præfanda duxi: In Rep. uerſatum, Belgicæ Galliæ rationes procuraſſe, cauſas dixiſſe, hiſtoriam ſcripſiſſe ab Auguſto ad principatum Adriani. ſed maior & melior pars, proh dolor, & humani generis immenſa iactura, temporum incuria abolita eſt: abſoluiſſe omnem hiſtoriæ legem. nam cum ſuorum temporum maiore ex parte memoriæ conſuluerit, id pari eloquentia ac libertate præſtitit. Debebat tribus deinceps gentis Flauiæ imperatoribus ab ijs ad maximos honores euectus, quos incorruptam rerum fidem profeſſus, ut nullo odio, ſic nullo amore retulit, nihil falſi dicere, nihil ueri omittere auſus. in ſcribendo enim ne ſuſpectus quidem unquam fuit, aut gratiæ aut ſimultati aliquid tribuiſſe. Rerum rationem, qua ordo temporum, regionum deſcriptio, exigitur, nemo hiſtoricorum diligentius obſeruauit. Iam conſilia, acta, euentus ut dij boni expendit? & de conſilijs quid probet, quid non: in rebus geſtis non ſolùm quid actum, ſed quale: de euentu uerò omnes cauſas explicat, caſus, ſapientiæ, temeritatis: hominũ porrò nõ ſolùm res geſtas, ſed quæ fama, quod nomẽ, quæ natura, quæ uita. Quo artificio omnes mea ſentẽtia facile uicit, ita creber rerũ frequẽtia, ut uerborũ propè numerum ſententiarum numero ſequatur: ita dein uerbis aptus & preſſus, ut neſcias utrum res oratione, an uerba

ſententijs illuſtrentur:in cōcionibus(audeo enim promere quod ſentio)Liuio quoq; anteferendus: magis tamen Saluſtij argutam denſitatem quàm huius amplitudinem imitatus. Hunc primò legens laudabis eloquentiam: cum iterum in manum ſumpſeris, mirum acumen deprehendes, & miraberis:ubi contubernalem reddideris, ſemper artificioſa docebit uarietate, immenſaq; iucunditate delectabit. Vale decus & præſidium meum.

BEATVS RHENANVS AD LECTOREM.

CREDITVM eſt hactenus,inter monumēta autorum,quæ poſteritati ſors nō inuidit,uix quicquam ſupereſſe, quod minus ſit librariorū inſcitia corruptum,quàm P. Cornelij Taciti fragmenta Annalium. in qua ego quoq; ſemper opinione fui. Verum quum proximis menſibus flagitante Compatre meo Hieronymo Frobenio uulgatam editionem conferre cœpiſſem cū exemplari manuſcripto, ſed recentiori,quod ſuperioribus annis mihi dono miſerat ſummus amicus Iacobus Spiegellius iureconſultus, atque Ferdinandi Cæſaris à ſecretis & à cōſilio, Matthiæ Coruini illius Hungariæ quondam regis ſumptu deſcriptum olim in Italia:comperi idem propemodum Tacito accidiſſe,quod ſcriptoribus cæteris. In hoc tamen fortunatior uidetur,quòd primum in manus certè eruditiſſimorum hominum uenit, qui magna religione editionem caſtigare & adiuuare conati ſunt. Poſt quorum laborem quid nos huic autori contulerimus,indicabunt ſequentia. Cæterum communis eſt hæc ueterum ſcriptorum omnium infelicitas, quòd errata nemo facile ſentit, niſi qui confert, aut

exactius ſingula rimatur. Verbi gratia, Apud Liuium le-
Liuij locus. *gitur ſeptimo libro tertiæ decadis, Et de M. Liuio præfe-*
cto arcis Tarentinæ haud minore certamine actum eſt, aliis ſententiis notantibus præfectum, quòd eius ſocordia Tarentum proditum hoſti eſſet. Quis hic putaret corruptum eſſe locum? Tota difficultas eſt in his uerbis: Alijs ſententijs notantibus præfectum: imò in unica dictione Sententijs. Sed facile eſt aliquid in ſpeciem excogitare, quo tueare errorem: puta, ſi Sententijs ſeptimo caſu dictum interpretere, pro Per ſententias. Ego quũ hunc librum conferrem, reperi in uetuſto codice ſcriptum, Alijs ſocijs notantibus. Vnde ſtatim eluxit germana lectio: nempe, Alijs ocij notantibus præfectum. nam ſequitur, Quòd eius ſocordia Tarentum proditum hoſti eſſet. Proferam alterius generis è Cicerone exemplum. Libellus de
Ciceronis loc⁹ expendendus. *Senectute, cui non eſt in manibus? cui ignotus uerſiculus ille, qui citatur è Næuio poëta,*

Proueniebant oratores, noui, ſtulti, adoleſcentuli.

Quis eſt cui non optime habere ſententia uideatur? Nec uerò prorſus habet malè, ſi quis reputet eloquẽtiam illam δημοϰόρον, *quæ præcipuè apud Græcos uiguit, quẽadmodum ex orationibus Iſocratis liquere poteſt, nonnunquã exiſtere comitẽ ſeditionũ, effrænati populi incitamẽtum, contumacẽ, temerariam, arrogantẽ, quæ in bene conſtitutis ciuitatibus nõ oritur. His enim elogijs hãc ornat autor dialogi, qui de Oratoribus inſcribitur, huic adnexus uolumini. Sed tamen quando carmen claudicat, poßit quis ſuſpicari ueterem ſcripturam quæ mendoſæ lectioni præſtiterit occaſionem, huiuſcemodi fuiſſe,*

Prouehebant uradres (ſiue uratres) noui, ſtulti, adoleſcentuli. *Vt debeat ſic ſtare carmen,*

Proue

Prouehebantur ad res noui,ſtulti,adoleſcentuli.
Sic enim aptius cohærebit cum uerſu præcedenti,
Cedò,quî ueſtrã rempublicã tantam amiſiſtis tam cito?
Reſponſ. Prouehebãtur ad res,noui,ſtulti,adoleſcẽtuli.
Nam hinc maxima pernicies reipub. quòd homines noui, imprudentes,& iuuenes,rebus moderandis imponebãtur. Quum oratores contrà ſi noui forent,carerẽt autoritate, ſtulti potius riderentur,contemnerẽtur adoleſcentuli.Sed hoc ad arbitrium eruditorum referimus,inquirentes,nihil pronũciantes.Vt uerò redeam,unde ſum digreſſus,multa nos fallunt in autoribus prorſum deprauata, quæ tamen nullus temere deprehendat. In cauſa eſt ſtulta perſuaſio, libros eſſe longe emendatiores quàm ſunt. Enimuero decreuerã ab iſto tædioſo caſtigandi labore deinceps abſtinere, poſtquam hactenus tam maligne reſpondit mihi fauor,lucrum typographo. Verũ datum eſt hoc amici precibus,& meo in Tacitũ amori,quem ex hiſtoricis ob uarias dotes feci ſemper plurimi. Porrò nemo putet me tam mutandi auidum,ut quicquam citra autoritatem manuſcripti codicis uel addiderim,uel dempſerim. Nec quoties occurret,ſic ſcripſi,caſtigaui,repoſui,ſuſpicetur quiſquam id ex meo tantum factum ingenio. Nam quum meum ſecutus iudicium aliquid muto (quod tamen niſi in manifeſtis erratis,non feci) lectorem ea de re in caſtigationibus admoneo.Vnde & hæc utilitas,quod hoc modo uetus lectio conſeruatur, quam utinam haberemus non in Liuio ſolum,ſed & Cicerone, atque alijs autoribus.Siquidem dici non poteſt, quàm uariè ſint interpolata autorum omnium ſcripta. Sane multum debemus Berardino Lanterio Mediolanenſi, atque Franciſco Puteolano, & alijs quibus ante illos hunc autorem pro uirili reſtituere ſtu-

dio fuit

dio fuit. nam quia regius liber, quē penes me habeo, uetuſti uoluminis cui ſunt illi manus admoliti, aut innisi præſidio, exemplum eſt, facile ſenſi, quid de ſuo addiderint, ubi ſudarint, ubi coniecturis ſint uſi. Et laboratum quidem eſt ab illis ſtrenue. Nos ſi non laudem meremur, nec uerò inſectatione digni ſumus, gratis ſtudioſorum commodis conſulentes.

IN LIB. VNDECIMVM CASTIGATIONES.

NAm Valer. Aſiaticum.] Apparet hunc librum eſſe ἀκέφαλον.

Inſigni magnificentia extollebat.] Scripſimus, excolebat, quemadmodum & editio uetus habet, ab exemplari manu deſcripto diſſentiens.

Caueri uim atque opes principibus infenſas.] Codex Budenſis hic notatus erat, ut aliàs compluribus locis raſus, præſertim hoc undecimo libro, quē conatus fuit quidam ex uulgatis editionibus caſtigare. Sed tamen eius uoluminis prior lectiò ſic habebat, Caueri inde'que opes principibus infenſas. Legerim ego, Cauendas opes principibus infenſas.

Præcipuum autorem Aſiat. interſ. Cæſ. non extimuiſſe in concione pop. Ro. fateri.] In libro regis Coruini quem ex Budenſi bibliotheca dono Iacobi Spiegellij nactus ſum, neq; erat in concione, ſed tantum concionem, neque uerbum fateri illic comperi. Itaque ſuſpicor ſynceriorem lectionem eſſe, Præcipuum autorem Aſiaticum interficiendi Cæſaris non extimuiſſe concionē populi Romani, gloriamq; facinoris ultro petere.

Quos pecunia & ſtupro in omni flagitio obſtrictos

arguebat.] Malim, *in omne flagitium.*

Ac poſtremum mollitiam corporis obiectante.] Poſtremum uſurpat aduerbialiter. Vt et libro primo, Perniciem alijs, ac poſtremum ſibi inuenere.

Valerij & Poppeæ cõgreßibus.] In uolumine Budenſi ſcriptum eſt, in Neſtoris et Poppeæ congr. Hinc repoſui, Quòd domum ſuam M. Neſtoris & Poppeæ congreßibus præbuiſſent. Hiſtrio fuit M. Neſtor, intimus Meſſalinæ, cuius ſæpe miniſterio abuſa eſt. proinde trucidata Meſſalina, inter eos qui illius ſæuitiæ ac libidini inſeruierant, M. Neſtor quoq; eſt interfectus. Id quod in huius libri fine cõmemorat Tacitus, quanquam in uulgatis editionibus eo loco Mneſter legitur pro M. Neſtor, quẽadmodũ illic admonebimus. Hic eſt ille M. Neſtor cuius Seneca mẽtionẽ facit in ludicro libello de morte Claudij Cæſaris, quẽ nos ſcholijs olim expoſuimus, pro noſter Pantomimus, Neſtor Pantomimus reponẽtes. Eum locum infrà citabimus. M. Neſtor. Neſtor Pantomimus.

Grauitatem annonæ dixiſſet.] Vel prædixiſſet, uel ſignificari dixiſſet.

Ne fidem quidem integram manere.] Quũ coniunctio quidẽ, non ſit in exemplari ſcripto, maluimus legere, Nec fidem integram manere. Nam hanc particulam etiam in ſequentibus ſæpe reperi inſultam à caſtigatoribus.

Ad ſumma prouectorum.] Codex Budenſis habet, ad ſumma prouectos, & eſt non abſurda lectio, ſi quis recte diſtinguat, nempe hoc modo, Meminiſſent T. Galbæ, C. Aſinij, & Meſſalæ, ac recentiorum Aruntij & Eſſernini. Ad ſumma prouectos, incorrupta uita & facundia. Subauditur uerbum eſſe. Nam illud, ad ſumma prouectorum, plane durius eſt. Paulopòſt is codex habet, Quem illum

tanta

tanta ſuperbia eſſe.

Nihil à quoquam expeti, niſi cuius fructus antè præui detur.] Illic *manifeſte legitur, prouiderit. Et quid erat opus hoc mutare? Subauditur autem quiſquam aut ipſe.*

Cogitaret plebē qua toga eniteſceret.] *Diu cum hoc loco ſumus luctati, nihil nos adiuuante codice ſcripto. Deprehendimus tandē pro cogitaret, legendum cogitare, & qua, non pronomen hic eſſe, ſed aduerbium pro quatenus. Itaq; circunflexum accentum ſuperimpoſuimus, ne ſe lector hic torqueat. Cogitare plebem, quâ toga eniteſceret. Senſus eſt, Cogitare plebeios quo pacto ſeſe altioribus ordinibus inſerant, atq; in ſenatum allegantur.*

Ignarumq́; & exterritum Gotarzem perturbat.] *Caſtigauimus, proturbat.*

Nec enim reſtitere Armenij.] *Scripti codicis lectio, reſiſtere, id eſt reſiſtebant. Paulopòſt pro patefecit, repoſuimus, patefecerat.*

Potiorq́; Bardanes uiſus retinendo regno.] *Illic nō eſt annexa particulaq́;. Et quid erat opus addere, quū breuitati Cornelianæ magis conueniat eam abeſſe?*

Exin ualidiſſimas præfecturas inuaſit.] *Hic locus meo iudicio recte fuit caſtigatus, quum in ſcripto uolumine legatur inuiſit, ſed perperam.*

Et recuperare Armeniam parabat, ni Vibio Marſo.] *Hic uerbum parabat, eſt infultū poſtea, nam Tacitus ſcripſit, Et recuperare Armeniā, ni Vibio M.ſ.l.b.m.c.foret, id eſt recuperabat. Teſtatur id codex Budenſis.*

Ad flumen Gynden.] *Illic, ad flumen Sinden.*

Longinquā quanq; aſpernabātur.] *Particulā quanq;, errore librarij repetitam induximus.*

Nec enim cuiquam ante Arſacidarum tributa illis de

gentibus

gentibus parata.] Docuit regius liber cõiunctione, enim, expuncta pro parata ſcribendũ parta, ſententiamq; legendam abſq; parentheſi, hoc modo, quibus opes ſuas teſtabatur, nec cuiquam ante Arſacidarum tributa illis de gentibus parta, regreditur. Quanquam nihil mali ſit, ſi clauſula parentheſi includatur.

Et nonnulla fallendi ſpe.] Hoc eſt latendi, ne res uideli cet deprehenderetur. Nam fallere pro latere ſæpe reperias apud hunc ſcriptorem, quæ eſt elegantiſsima uerbi huius ſignificatio. Libro 13. Quæ mutatio neque Neronem feſellit. Libro 18. Non fallebat duces impetus militũ, hoc eſt non latebat. Fallere pro latere.

Egreßibus adhæreſcere.] Sic lib. 15. de Nerone, Cuius ne modicos quidem egreſſus tolerarent.

Sub imbruinis collibus.] Scribit Tacitus libro 14. Neronis apud Simbruina ſtagna diſcumbentis ictas fulgure dapes menſamq; fuiſſe diſiectam. Quare ſcripſimus hoc loco, fontes Simbruinis collibus deductos, hoc eſt à Simbruinis collibus. Simbruini colles.

Et formæ literis Latinis.] Antiquior lectio, Et forma literis Latinis.

Eodem anno Cheruſcorũ gens regem Romæ petiuit.] Malim, Roma petiuit. Nam ſic ſcribit libro 13. Barbaros malle Roma petere reges, quàm habere.

Iamq; apud proximos, iam longius clareſcere.] Melius illic, Iamq; apud proximos longius clareſcere.

Supra cunctos extollatur.] Caſtigauimus, attollatur. Item hoſtili in loco, hoſtili in ſolo. Rurſum, poſſet extimeſci, poſſe extimeſci.

Auxiliaris & diu meritus.] Budenſis codex habet, ex diu meritis.

Cæteras naues,] Emendauimus, Cæteras nauium. Sic

enim ſubinde Tacitus loquitur per genitiuū, ut quoſdam militū, cunctis ciuiū, reſiduis nobiliū, pro quoſdā milites, cunctis ciuibus, reſiduis nobilibus. Et ſic de ſimilibus.

Quæ munia & incertum an falſo iacta uel aucta.] Pro *munia* ſcripſimus *nimia*, et clauſulā, *uel aucta*, deleuimus. Infrà ex *perlocutus*, fecimus *prolocutus*.

In agro Machiaco.] Puto *Mattiacos* eum innuere, qui tametſi alteram Rheni ripam incolerent, tamen Prouinciales erant, & Romanis parebant. Mox, *& fœdere riuos*. Forte melius, *effodere riuos*.

Videtur mihi ex ſe natus. *Videtur mihi ex ſenatu.*] Reſtituimus hunc locum è libro Budenſi, *Videtur mihi ex ſe natus*. Hoc autem dixit Claudius hominis uirtutes commendans. Ex uirtute enim quiſq; æſtimari debet, quæ ſui cultores regenerat. Mox, *adipiſcerentur*, pro *adipiſcentur*.

Qui Capitolio & ara Romana manibus eorundem proſtratis.] Hic locus difficilis eſt & à nemine hactenus intellectus. Regium exemplar habet, *manibus eorundem per ſe ſatis*. Puto germanam eſſe Taciti lectionem, ſi quis pro *per ſe ſatis* aut *proſtratis*, ſcribat, *parceretis*. Eſt autem *manibus* hic datiuus à *manes* ium, pro animis defunctorum. quomodo non uno loco Tacitus uſurpat libro 13. *Infernos Syllanorum manes inuocare*. Libro 20. *Damnatusq; Publius, & Sorani manibus ſatisfactum*. In uita Iulij Agricolæ, *Si quis piorum manibus locus*. Atque hæc dictio non intellecta hoc loco, occaſionem errori caſtigatoribus dedit. Præterea ſciēdum hic apoſiopœſin eſſe, qui Capitolio & ara Romana, ſubaudiend. *potiti ſunt*. Nunc pronuncia quæſitiue ſentētiam, & erit luciдiſſima. *Quid ſi memoria eorum inoriretur, qui Capitolio & ara Romana? manibus eorundem parceretis.*

Manes.

Multo

Multo gaudio Cæſaris inibãtur.] *Cenſoris habet ma niſeſte uolumẽ* Budenſe. *Intelligitur autem Claudius Cæ ſar.* De *quo narrationem iſtam auſpicans* Tacitus *ſuprà dixit,* At *Claudius matrimonij ſui ignarus, & munia cẽ ſoria uſurpans.* Et *lib. proxime ſequẽti, Quod porrò ho neſtius Cenſoriæ mentis leuamẽ, quàm aſſumere coniugẽ proſperis dubijsq; ſociam?* Loquitur de Claudio Agrip= *pinam ducturo.*

Sed ne Silius ſumma adeptus.] *Scripſimus quod illic habebatur, ſummam adeptus.* Intelligitq; *ſummam rerũ.* Summam adeptus. Sic *libro ſequenti, Summamq;* R. P. *agi obteſtans.*

Dum induſtria cubiculũ principis occulit adulteros.] *Corruptus locus eſt.* Nec *quicquam hic minus ſcribendũ quàm uocabulum induſtria.* Exemplar *regium hic cruci cula notatum erat, et uarijs lituris raſurisq; fœdatũ.* Vi= *detur tamen antiquior lectio fuiſſe: dum incluſum in cubi culum principis exultat: & poſtea quidam inſeruit cum, præpoſitionem & ſuperinſcripſit, adultero, idq; ceu ui= detur propter exultandi uerbum.* Opinor *ſynceram eſſe lectionem,* Dum *incluſum, cubiculum principis occultat, dedecus quidem illatum, ſed.* Mox, *propinquoq; conſula tu, repoſuimus, ac propinquo conſ.* Item *acrioribus con= ſilijs, pro acribus, paulo poſt.*

Perſtitit Narciſſus, & *ſolum id immutans.*] Et *parti= culam expunximus.*

Cis Vectium *Plancium.*] Illic *eſt ſemper Plautius.*

Et *cæteros fortunæ apparatus.*] *Scripſimus, paratus,* Paratus. *quod uerbum uſurpat ſæpe* Tacitus. Vt *ſuprà, Serui, li= berti, paratus principis apud adulterum uiſebantur.* Li= *bro tertio, Vẽtris & ganeæ paratus aſſiduis ſermonibus uulgati.* Libro *quinto,* Et *columen partium* Abdageſes

c gazam

gazam & paratus regios adijcit. Item libro 15. Parthi omiſſo paratu inuadendæ Syriæ. Libro 17. Studia militum iampridem ſpe ſucceßionis, aut paratu facinoris affectauerat. Libro 18. Igitur nauium, militum, armorũ paratu ſtrepere prouinciæ. Eodem libro, Ita Vitellij paratus noſcebantur.

Primumq́; rei frumentariæ præfectum Turranum.] *Scripſimus*, Turanium.

Adulto autumno.

Adulto autumno.] Hoc eſt, *medio iam autumno*. *Sic libro ſecundo, Sed æſtate iam adulta, legionum aliæ itinere terreſtri in hybernacula remiſſæ. Annus in quatuor digeritur ſpecies. Prima cuiuſq́; pars noua uocatur aut uiridis, id eſt immatura: ſecũda, adulta: tertia, præceps. Sic* Marcellinus *adulta hyeme dixit libro 20. Adulta hyeme dux, inquit, antedictus* Bononiam *uenit.* Tacitus *rurſum libro 17. ſeditionem incipiẽtem, uocat necdum adultam. Item libro 19. dixit adultam noctem. Donec, inquit, adulta nocte, luna ſurgens oſtẽderet acies, falleretq́;. Rurſum libro 21. dixit, Parthis nondum adultis. Pro eo quod eſt, qui nondum inualuerant. Quo ſenſu libro tertio dixit, prænalida & adulta uitia.*

Adulta hyeme.

Simulachrum uindemiæ per domum celebrat.] *Scripſimus celebrabat.*

Fertur, imperſonaliter.

Ferunt Vectium Valentem.] Deprehendimus *in codice* Budenſi *ſcriptum, fertur. Id accipiendum imperſonaliter. Et bene habet lectio.*

Lucullianos in hortos.] *Miror quòd illic hoc loco reperi, Fultianos in hortos. Sed & paulopòſt, Lucullianis in hortis, illic rurſum ſcriptũ, Lucianis. In libello de regionibus urbis* Romæ, *fit mentio hortorum Lucullianorum regione nona.*

Dißimu

Diſsimulando metu.] Non me fugit hoc Latinè elegã terq; dici pro diſsimulãdo metui, ſiue ob metum diſsimulandum. Sed tamen in exemplari ſcripto manifeſte legebatur, diſsimulando metum.

Quanquam res aduerſæ conſilium adimerẽt.] Illic eſt eximerent. Nec improbanda lectio. Nam eximere conſilium eſt ueluti differre. Sed & eximitur, quod adimitur. Sic libro decimotertio, Quia diſsimulationem nox & laſciuia exemerat. Eximere conſilium. Eximere diſsimulationem.

Largus Cæcinna.] Illic Largius Cæcinna. Paulopòſt, Et ad minas prorumpentem, lectio codicis ſcripti habet erumpentem.

Titium Proculum cuſtodem Silio ac Meſſalinæ dat.] Suſpicor ſcribendum, datum.

Vectium Valentem & cõfeſſum.] Particulam & expunximus. Mox, ex conſcijs tradi. Malim trahi.

Solus Mneſter.] Caſtigauimus, ſolus M. Neſtor. In ludicro libello de morte Claudij Cæſaris meminit huius Neſtoris Seneca catalogum interfectorum à Claudio recenſens. Medius, inquit, erat in hac canentiũ Neſtor pantomimus, quem Claudius decoris cauſa minorem fecerat. Sic enim illic ſcripſimus, quum antè legeretur, noſter pãtomimus. Apparet autem ei caput amputatum fuiſſe, & longa ſtatura præditum. Tacitus hiſtrionem uocat, Seneca pantomimum. Meminit eius & Sueto. in uita Caligulæ. Tacito quoque & nobis pauloantè eſt memoratus. M. Neſtor.

Sponte an coactus tam magne peccauiſſet.] Repoſuimus è uolumine Budenſi, tam magna peccauiſſet.

Verterat perniciem in accuſatorem.] Caſtigauimus, Verterat pernicies. Nam autores uerbum uertit abſolute Verterat pernicies in accuſatorem.

 ſolute

ſolute nonnunquam & tamen quaſi in paßiua ſignifica tione ſoliti ſunt uſurpare. Sic ſuprà, Seu forte lapſa uox in præſagium uertit. Libro ſecundo, Aſtusq; hoſtium in in perniciem ipſis uertebat. Libro quarto, Quod aſpere acceptum ad præſens, mox in laudem uertit. Eodē libro *paulopòſt, Nam quæ ſaxo ſtruuntur, ſi iudicium poſterorum in odium uertit, pro ſepulchris ſpernuntur. Libro quinto, Adeo facinora atq; flagitia ſua ipſi quoq; in ſupplicium uerterant.*

Vbi uino incaluit.] *Scripſimus, incaluiſſet.* Et *paulò pòſt, raptim in hortos progreſſus. Item, iugulo ac pectori.* Et *infrà, priuatis ac publicis locis.*

Leuißimum faſtigij eius.] *Conijcio legendū, lætißimo faſtigij eius, & pro flagitijs multis, flagitijs inultis, ſiue uitijs inultis.* Nam *exēplar regiū habet triſtitijs inultis.*

IN LIBRVM XII.

ET *Elia Petina.*] *Caſtigauimus, At Aelia Pætina.*

Serere crimina in Syllanum.] *Volumen ſcriptum* Ferre crimina. *habet, ferre. Proinde ſic ſcripſi.* Hoc *Liuius dicit, ferre ſermonibus.*

Fratriſq; non inceſtum ſed incuſtoditum amorē.] *Hic locus in* Budenſi *codice erat interpolatus. nā quidā non particulā ſuprà aſcripſerat.* Et *legebatur illic,* Fratrēq;, *quod eſt in uulgatis editionibus, fratriſq;.* Mihi *uidetur hæc eſſe ſyncera lectio,* Fratreq; *inceſtum ſed incuſtoditum amorem ad infamiam traxit.* Expone *ſic, amorē inceſtum fratre, id eſt, ob fratrem, ſed incuſtoditum.* Q. d. *ſi cuſtoditus fuiſſet & caute celatus, non fuiſſet periculum.*

Populumq; Romanum eadem orare clamitat.] *Suppo ſuimus,*

ſuimus,rogare.

Additum & quaſi uile ſeruitium.] Deprauata uerba ſunt. Illic legitur, Adductũ quaſi & uirile ſeruitiũ. Nos emendauimus, Addictum quaſi & uirile ſeruitiũ. Palàm ſeucritas, ac ſæpius ſuperbia. Senſus eſt, etiã ſeruos Claudij Cæſ. quaſi addictos fuiſſe Agrippinæ, quæ contenta muliercularum ancillatu non erat. Virile ſeruitium.

Sed et filius Vononis, nepotem Phrahatis accerſere.] Demiror quur quiſpiam uoluerit accedere uerbum quod in exemplari manuſcripto legitur, mutare in accerſere. Nam defectioni eleganter acceſſus opponitur. Senſus eſt, Nemo nos poteſt defectionis arguere, quum ad filiũ Vononis, nepotem Phrahatis accedamus. Subijcit cauſam, Aduerſus dominationem Gotarzis. Mallem ego pro, Sed & filium ſcribere, ſed ad filium. Verum infrà ſic quoq; loquitur, Quia ſocietatem noſtram uolentes acceſſerant, non ad ſocietatem, quod tamen Latinè dicitur. Item libro ſecundo, Vt ripam Euphratis accederet. Itaque expone &, pro etiam, hoc ſenſu, Nos non modo non deficimus à familia Arſacidarum, ſed etiam ueram ſtirpẽ accedimus.

Abijci coniuges grauidas, liberos paruos.] Repoſuimus, adijci con. grauid. Significat enim Gotarzen ſcelera ſceleribus cumulantem, nec contentum fratribus propinquisq; trucidatis, niſi illis uxores grauidas & liberos adijciat.

Quanto ignoratiora.] Vetuſtior lectio, Quãto ignara barbaris. Subauditur magis. Accipitur autem hæc lectio paßiue, pro ignoto. Sic ſæpe Tacitus in ſequẽtibus. Quæ gnara militi. Quæ gnara Veſpaſiano. Hoc ipſo libro, infrà, Nihil tam ignarum barbaris quàm machinamenta

menta & aſtus oppugnationum. At nobis ea pars militiæ maxime gnara eſt.

Ac tamẽ ferenda regum ingenia.] Deprehendi librarium ſubinde ſcripſiſſe Ac tamen pro Attamen.

Induſtriosq́; ac ignauos.] Caſtigaui, aut ignauos. Itẽ, Zeugma, pro Zeuma. Ex Strabone, Stephanoq́;.

In Gotarzen per occultam et magis fidã inclinabat.] Scripſimus, per occulta & magis fida inclinabat. Ex Budenſi codice. In quo modo Acbarus, modo Abbarus legitur, ſicut Yliates & Ezates.

Quod unum erat reliquum.] Verbum erat, illic nõ reperio. Tacitus autem breuitatem amat.

Quæ ubi cognita, et iam, iamq́; Boſphorum inuaſurus habebatur.] Duas particulas, & iam, deleuimus, & pro habebatur, ſcripſimus uidebatur.

Noſtris in armis.] Syncerior lectio, Noſtri in armis. Subauditur, erant.

Ventumq́; Soza oppidum Dandaridæ.] Correximus, Dandaricæ. Subintelligitur, terræ. Dandarica.

Sed cratibus iunctis ac media humo.] Volumen regiũ habet, ſed cratibus uinctis ac uimẽtis media humo. Quid ſi legas, Sed cratibus, uinctis ſarmẽtis media humo. Subauditur exiſtente. Paulopòſt, pleriſq; Cõſularium interfectis. Quidam emendarat in libro Budenſi, pleriſq; Centurionum interfectis.

Romanorũ nemo eius autoritatis aderat.] Miror quid ei uenerit in mentem, qui in editione Romana aut Baſilienſi locũ hunc adulterauit, pro id autoritatis ſcribens, eius autoritatis. Latinè eleganterq́; dicitur id autoritatis, ſicut, id ætatis. id temporis, quiduis tẽporis, id genus, omne genus, quod genus, pro, eius autoritatis, eius ætatis, eius Id autoritatis.

tis,eius temporis,cuiuſuis temporis, omnis generis, & cuius generis.Ad hãc formam pertinet quod dixit libro decimoſexto,id honoris indicibus, procius honoris,quẽ-admodum illic admonebimus. Paulopòſt ſcripſimus, Et prece haud degenere permotus, Vbi erat ante, promo-tus. Id honoris.

Laudatq́; quod gentem Adorſorum,quod ſuam dex-teram petendæ ueniæ delegerit.] *Libenter hic legerim contra uulgatas editiones omnes,ſimul & ſcriptum exẽ plar:Laudatq́; gentem Adorſorum,quòd ſuam dexterã petendæ ueniæ delegerit.Nam hic indubie ſuã dixit pro eius.Vt & libro decimoquinto: Quod clàm ad omen ac dolum ſui exitij uerteret.ſic enim ibi nobis legendum ui deri indicabimus.Et lib.18.de Nerone,Sed ſua immani-tas,ſua luxuria,ceruicibus publicis depulere. Quomodo Cicero quoq; loquitur,& autores alij.* Suã pro eius.

Quoties ignoſcendo tranſigentur.] *Scripſimus,trãſi gatur.Id accipiendum imperſonaliter.*

Adhæc reges feroces.] *Adhoc repoſuimus,uſurpatum & Liuio Salluſtioq́;.Sic infrà,Adhoc gẽtium ductores, circumire,hortari,firmare animos. Item his permotus, non promotus.* Adhoc.

Quantalibet peruicacia in hoc tentata.] *Quid ſi lega tur,in nos tentata?*

Et materiam ſceleri detrahendam.] *Scripſimus,ma-teriem.Sic libro ſecundo,Si foret adhuc bellandũ, relin-queret materiem Druſi fratris gloriæ. Libro 3. Præbuit iuueni materiem adipiſcendi fauoris. Libro 5. Et mate-ries criminandi.Item,in curias ueteres.*

Per intẽpeſtiua nouercæ officia,in ludibria uertebat.] *Et hic uſurpat abſolute uerto, quemadmodum ſuprà* In ludibria uertebat.

 anno

annotauimus.

Intelligens falſi. *Intelligens ſalli ſe.*] Syncerior lectio, *Intelligens ſalſi.* Gaudet autem huiuſmodi conſtructionibus cum genitiuo Tacitus.

Siue uerum ſeu periculis commendatus.] In Budenſi uolumine legitur eodem modo, niſi quod illic eſt, *ſiue periculis.* Conijcio ſcribendum priori particula ſiue expuncta, *Verum ſine periculis commendatus, retinuit ſamam ſine experimento.*

Addito equite alario monuit.] Codex regius habet, *monitos.* Opinor ſcrib. *Addit, equite alario monito.*

Ad montem Taurum reuertuntur.] Caſtigauimus, Taunus. *Taunum.* Suprà libro primo, *Poſitoq; caſtello ſuper ueſtigia paterni præſidij in monte Tauno expeditum exercitum in Chattos rapit.* Pomponius Mela in deſcriptione Germaniæ, *Montium,* inquit, *altiſsimi Taunus et Rhetico.* Occaſionem errori præſtitit ut ingens, ita etiam celebris Ciliciæ mons Taurus. Paulopòſt, ſcripſimus *Vangio ac Sido.*

Quia Lugius Hermundurusq; illic ingruerant.] Correximus, *ingruebant.* Item *capeſsit.* Infrà, *aditu anguſto.* Item *Silurum.* Nam quidam *Sylurum* uerterat in *ſyluarum.* alius addidit r, et fecit *ſilurarum.* Poſtremo, *Ordouicas* pro *Ordolucas.* Britanniæ populus eſt.

Et ſupplicium mei obliuio ſequeretur.] Malim, *ſequetur.*

Nec multo pòſt pabulatis noſtros.] Scripſimus, *pabulantes noſtros ipſos.*

Et Cæſar adulationibus ſenatus liberis ceſsit.] Vocabulum *liberis,* nõ eſt in exẽplari. Conijcio uoluiſſe aliquẽ ſcribere, *libens ceſsit,* quod poſtea uerſum ſit in *liberis.*

Quamq;

Quanque cenſuerint patres.] Emendauimus illinc, *quæq; cenſuerint patres. Alioqui accuſatiuus quãq; re- fert, quod mox præcedit, adoptionem.*

Vt accuſatori aqua atq; igne interdiceretur.] Caſti- gauimus, interdiceret. Item, accipiebatur.

Et modeſtia urbis rebus extremis ſubuentum.] Habet regius codex, Et modeſtia hyemis rebus extremis ſub- uentum. Lego, Et moleſtia hyemis rebus extremis ſub. Expone &, id eſt, etiam moleſtia hyemis.ſ. in moleſtia hyemis rebus extremis ſubuentum. Quod ſanè maius eſt, quàm ſi æſtate quis ſubueniſſet. Nam hyems importãdis frumẽtis ſiue mari ſeu terra minime eſt opportuna. quan do uerißima eſt T. Quintij apud Liuium ſententia. Ad hæc, inquit, hyems accedit, ad comportandum ex longin quo difficilis. Igitur apte dixit, moleſtia hyemis. nam hyems per ſe moleſta eſt, etiãſi non accedat fames. Mox, Italiæ regionibus, illic eſt, ex Italiæ regionibus. Quan- quam ea lectio mihi minus probatur, qui ſciam ſolenne eſſe Tacito præpoſitiones omittere. Moleſtia hye- mis.

Ne ſocius rex, ne Armenia donum populi Ro. ſcelere & pecunia uenderẽtur.] In ſcripto libro legitur, uerte- rẽtur. Opinor ſcribendũ, auerterentur. Aut uerterentur, pro ſubuerterentur. Vt uerſam remp. aliquando uocat.

Digreſſu Centurionis uelut cuſtodiæ exolutus præfe- ctus.] Reſtituimus, uelut cuſtode exol. p. Item, oppugna- tionem quoquomodo accelerare, pro celerare.

Mox ubi ſanguis in artus extremos ſuffuderit.] Scri- pſimus ſe effuderit.

Quod dedecorum Barbaris trahebatur.] Suſpicor le gendum, quo dedecorum. Sed hoc frigidum ſit. Si quis me audiet, leget potius, modo pecorum barbaris trahe- batur. Modo pecorũ trahebatur.

batur. Modo, *hoc eſt, more ſeu ritu. Sic Liuius dixit itineris modo.* Libro 8. *primæ decad. Signis repente ſublatis, fugæ magis, quàm itineris modo penitus ad* Oceanũ & Gadeis *ducit.* Et *noſter* Tacitus *libro* 18. *Cõtinuus orbis latiore initio tenuem in ambitum metæ modo exurgens.* Item *eodem libro,* Caſtra *in modum penatium dirigebãtur.* Verũ *quid multis opus eſt? libro quarto expreſſe ſic loquitur,* Hoſtibus *contrà omnium neſcijs, nõ arma, non ordo, non conſilium, ſed pecorum modo, trahi, occidi, capi.* Item Liuius *libro* 10. *quartæ decad.* Sed *ijs, inquit, qui hos ipſos* Ligures *aliquando pecorum modo fugientes per ſaltus inuios conſectati ceciderunt.* Libro *octauo decad. eiuſdem,* Eos *ex eo tempore per ducẽtos iam annos pecorum in modum conſternatos cædunt.* Barbaris *ſubaudi à, id eſt à* Barbaris *trahebatur.*

Vt ſæpe principes Romani *eãdem Armeniam.*] Addidimus *particulam in, in eandem Armeniam.*

Et *deridiculo corporis iuxtà conſpiciẽdus.*] Fecimus, *deſpiciendus.* Porrò *deridiculi uocem etiam libro tertio uſurpat,* Deridiculo *fuit ſenex fœdiſsimæ adulationis.* Rurſum *lib.* 5. Togonius Gallus *dum ignobilitatem ſuam magnis nominibus inferit, per deridiculum auditur.*

Percellunt Vologeſen *omittere præſentia.*] Repoſui, *perpellunt.*

Et in tempore bellaturos.] Meum *ſecutus iudicium, bellaturos mutaui in rebellaturos, id expoſcente ſenſu.*

Armisq; regiam circumeunt.] Scripſi, *circumueniũt.*

Statuitq; *ut ignaro domino ad id prolapſa, in ſeruitutem ſui conſenſiſſet, & qui nati eſſent pro liberis haberentur.*] Hæc *uerba, & qui nati eſſent, nõ ſunt in* Budenſi *codice.* Diuino *ſic* Tacitũ *ſcripſiſſe,* Statuiturq; *ut ignaro do*

ro domino ad id prolapſa, in ſeruitute: ſin conſenſiſſet, pro libertis haberentur.

Poſtquam cognita cæde eius, haud obtemperatum eſſet.] *Aut legendum poſt quā diuiſis dictionibus, ſed expuncto uerbo eſſet, hoc modo, Sanè præbuerāt* Iudæi *ſpeciem motus, orta ſeditione. poſtquā, cognita cæde Caij, haud obtēperatum. Sed manebat metus, &c. Aut potius ſic, Sanè præb. Iud. ſpe. motus.* Poſtquam, *cognita cæde, iuſsis haud obtemperatum eſſet, manebat metus, ne quis principum eadem imperitaret.* Inducta *cōiunctione ſed.* Hanc rem explicat lib. 21. de Iudæis loquens. *Sub* Tiberio *quies, inquit, dein iuſsi à* C. Cæſare *effigiem eius in tēplo locare, arma potius ſumpſere, quem motum Cæſaris mors diremit.* Quia *uero non præceſsit, Sub Caio, quod queat referre genitiuus* Eius, *ſcribendū aut Caij, aut iuſſis haud obtemperatum eſſet.*

Et incuria operis manifeſta fuit.] Et *connectens particula nō eſt in uolumine* Budēſi, *nec ea eſt opus. Sed paulopòſt eam adiecimus, aut fragore, & ſonitu exterritis.*

Aliaq; haud procul fabulis uera.] Correximus, *Aliaq; h. p. fabulis uetera.* Paulopòſt *ſcripſimus, rerum h. à procuratoribus ſuis iudicatarum.* Ibi *codex ſcriptus uidetur quodammodo habere, fortuita, ueluti ſubaudiendum ſit, uoce.* Deinde *mutauimus bellarent, in bellarunt.*

Retulit deinde immunitate Cois reſtituenda.] Caſtigauimus, *Cois tribuenda.*

Sacram & tanti dei miniſtram inſulam colerent.] Aliter *legitur in exemplari ſcripto, nempe, Sacram, & tantum dei miniſtram.* Tanquam *adeo occupata miniſterio dei foret inſula, ut alijs rebus quæ lucrum afferant, uacare non liceat.*

Neq;

Neq; dubium haberetur, multa eorundem in populo Rom.*merita,ſociasq; uictorias patuiſſe. Claudius facilita te ſolita.*] Budenſe uolumẽ ſic, Neq; *dubium haberetur, multa eorundem in populum* Rom. *merita ſociasq; uicto rias patuiſſe tradidiſſet. Claudius facilitate ſol.* Hinc de=prehendimus ſic ſcripſiſſe Tacitum, Neq; *dubium habe retur, multa eorundem in* Pop.Ro.*merita ſociasq; uicto=rias potuiſſe tradi.* Sed *Claudius facil.ſol.* Atque eam le=ctionem in contextum inſeruimus.

Nullis *extrinſecus adiumẽtis uelauit.*] Id *faciũt pru=dentes oratores,ut aliquid cauſarũ prætexãt,quo citius impetrẽt quod poſtulant, animis iudicum re exactius cõ mendata.* Sic de Galba *ad milites loquente lib.*17. Nec *ul lum orationi,inquit, aut lenocinium additũ aut preciũ.* Velandi *uerbum etiã aliâs in ſimili re uſurpat.* Vt li.13. Anneus Serenus *ſimulatione amoris aduerſus eandem li bertam,primas adoleſcẽtis cupidines uelauerat.* Et *libro decimoquarto de* Nerone,Facetus *natura, & cõſuetudi ne exercitus uelare odium fallacibus blandicijs.*

Et *ſuis fœtum editũ cui accipitrum ungues ineſſent.*] Illic *erãt legitur, non ineſſent.* Ipſe *uero ſuſpicor pro fœ tum editum ſcribendum,fœtu edito.* Biformes *hominum partus,& ſuis fœtu edito cui accipitrum ungues erant.* Expone,Biformes *hominum partus,Subaudi, extiterũt, &,id eſt,etiam ſuis fœtu edito,&c.* Paulopòſt, Ob *hæc mors indita.* Forte,*indicta.*

Adeoq; *cuncta mox pernotuere.*] Regium *exemplar tantum habet,notuere,à noteſco uerbo. Sic libro* 5. Li=*bertis quoq; ac ianitoribus eius noteſcere pro magnifico accipiebatur.*

Simul ſoluta aluus ſubueniſſe uidebatur.] Legitur il=lic,Si

lic, Simul ſolutam aluũ ſubueniſſe uidebatur. Quid erat hoc opus mutare? Nam uidebatur, imperſonaliter accipiendum. Mox, Ille tanquam niſſus euomentis, repoſuimus, niſus, á uerbo nitor eris.

Tempusq; proſperum ex monitis Chaldæorum aduentaret.] Fœdus lapſus eſt, in uerbo aduentaret. Rectius in Budenſi codice legitur, attemptaret. Tu ſcribe, attentaret. Senſus eſt, Agrippinã nouercam Claudij liberos tandiu attinuiſſe domi, mortemq; mariti celaſſe, donec experiretur id tempus, quod Chaldæi ſiue Magi nouis cœptis accommodum proſperumq́; prædixerãt. Neq; enim quibuſuis negotijs quæuis horæ conueniunt, ſi illorũ placitis habenda fides. Porrò attentandi uerbum conuenit inſidiantibus.

Tertium ante idus Octobr.] Caſtig. illinc, Tertio ante idus Octobr. Sicut mox, Nero egreditur ad cohortem quæ m. Vbi prius legebatur, á cohorte.

IN LIBRVM XIII.

EXitum irritauerit.] Sæpe exitũ uſurpat pro morte. Vt in calce libri 15. de Nerone, Quod clàm ad omẽ ac dolum ſui exitus uerteret. Sic enim illic legendum putamus. Libro 18. Exitu demum Neronis, poſitis odijs in medium cõſuluere. Et paulopòſt, Vario ſuper exitu eius rumore. Eodem libro, Sanè ante utriuſq; exitum. Exitus pro morte.

Et pari in ſocietate potentiaq́; concordes.] Caſtigauimus. Et pari in ſocietate potentia concordes. Expone, pari potentia, in ſocietate.

Quæ cũctis malæ dominationis cupidinibus flagrãs.] Pro genitiuo malæ repoſuimus ablatiuum malis. Cõiungit autem nonnunquam duo adiectiua, ut hic cunctis malis cu

lis cupidinibus. Et lib.16.de Oſtorio, *Multa militari fa=ma.* Alijs item locis compluribus.

Ac conſulto ambiguus.] Lectio ſcripti codicis, *Aut conſultò ambiguus.* De Tiberio loquitur.

Capeſſendi egregij imperij.] Melius illic, *Capeſſendi egregiè imperij.* Sicq; nos emendauimus.

Vt aſtaret abditis à tergo foribus,] Expone, *ita ut aſta ret abditis à tergo foribus.* quanquam illic legitur *addi=tis*, tanquam propter ipſam factæ ſint additæq; fores.

Pluraq; in ſumma fortuna auſpicijs & cõſilijs, quàm telis & manibus geri.] Scribẽdum, *Pleraq; in ſumma for tuna auſp. & conſ. quàm t. & manibus geri.* Ecliptica oratio eſt. nam aduerbiũ *magis*, aut *potius*, ſubauditur. Hoc loquẽdi genere ſæpenumero Tacitus utitur. Lib.14. *Deniq; ſi rebus cõducat, libẽs quàm coactus acciret do=minã.* Lib.19. de Flauianis, *Ne ſuas quidẽ legiones oppe riebãtur, ut prædæ quàm periculorũ ſocias.* Lib.20. de rege Ptolemæo, *Vbi ſecuritas redijt, uoluptatũ quàm reli gionũ appetẽs.* In libello de Germanis, *Cedere loco, dum modo rurſus inſtes, conſilij quàm formidinis arbitrãtur.*

Daturum planè documentum.] *Datum*, habet exem=plar Budenſe. Quaſi dicas, obiectum documentum ſiue oblatum experimentum, per iſtud bellum quod tum inſta bat. Sed magis quadrat, *daturum*.

Si ducem.] Caſtigauimus, *& ſi ducem.* Subauditur, *da turum documentum.*

Etiam ſpecie inanium ualidus.] Antè dixit, *Corpore ingens*, quur hic rurſum ſubdit, *etiã ſpecie?* Budenſe uo=lumen habet, *ſpe inanium.* Lego, *ſpe aut ſpei animum ua lidus.* Hoc enim melius placet, quàm *ſpe immani ualidus.*

Quod ne diutius externis ſpectaculo eſſet.] Pronomẽ

quod

quod poteſt abeſſe. & quidam in exemplari ſcripto ſuperne adiecerat. Tum ponendum punctum poſt iurgiũ, & ſubaudiendum uerbum, eſt.

Cauſa iactandi ingenij.] Addidimus uel, particulam hic non ocioſam, uel cauſa iactandi ingenij.

Ignara matre, dein fruſtra obtiuente.] Scripſimus, obnitente.

Seneceq; permitteret.] Malim, ſic Senecæq; permitteret.

Quæ prima ætas, & ſumma forma expeterent.] Repoſuimus, ſumma fortuna. Item, orabantq; cauere inſidias mulieris. Vbi potius legendum caueret.

Miſitq; domum matri.] Scribendum, donum matri.

Sanè pepigerat Pallas, ne cuiuſq; facti in præteritum interrogaretur.] Emẽdauimus, ne cuius facti. Alioqui ſtare poterat cuiuſquã facti. Paulopòſt uocabulũ inrit. ſic erat raſum, ut nemo ſciret, an pro irrita facinora legẽdũ foret, inita facinora, ſi modo Latinè dicitur inire facinus.

Quo euolutum eum ſede patria rebusq; ſummis ſignificabatur.] In codice ſcripto legitur, ſede patria rebus ſummis ſignificabatur. Appoſitiue.

Quod rumorem reſpiciunt.] Hic particulam dum, inſeruimus, & ſecuritatem uertimus in ſecuritate. Quod dum rumorem reſpiciunt, dum parant defenſiones, ſecuritate morarentur, id eſt ob ſecuritatem.

Promittentibus dein tam præcipitem necem quaſi ferro urgeretur.] Scripſimus, quàm ſi ferro urgeretur.

Frigida in aqua infunditur uenenũ.] Emendauimus affunditur uenenũ. Et eſt elegãs uerbũ affundo, lib. 5. de Phœnice aue, Eiq; uim genitalem adfundere. Lib. 21. Vbi Moſæ fluminis amnem Rhenus Oceano affundit. Affundo.

Trepi

Trepidatur à circunſedentibus.] Repoſuimus, *Trepidatum à circunſedentibus.* Subauditur eſt. Mox, *Prouiſo ante funebri apparatu.* Scripſimus *funebri paratu.* Item, *Antiquas fratrum diſcordias, & inſociabile regnum exiſtimantes*, pro *æſtimantes*.

Crebris ante exitium diebus illuſum eſſe pueritiæ Britannici Neronē.] Correximus, *illuſiſſe pueritiæ Britannici Neronem.* Hoc eſt, intuliſſe ſtuprum. Et ſequitur, *ſtupro prius quàm ueneno pollutum.*

Neq; laudationibus, aut pompa detinere.] In codice Budenſi legitur additum, *preces effundere.* Quam clauſulam opinor ſic emendandã, ut *præceps effundere* legamus, ſubaudiendo *funus è ſandapila, aut loculo*, quod alioqui non ſine cærimonijs deponi in rogum ſolebat.

Præceps effundere.

Et tanto magis fouendum.] Illic deeſt *&*, particula. Legitur, *Reliquas ſpes in rep. ſitas. Tãto magis fouẽdũ.*

Quæ ut coniugi imperatoris ſoli, tum & ut matri ſeruabantur.] Lectio regij codicis, *Quæ, ut coniugi imperatoris ſolitum, ut matri ſeruabantur.* Quidam mutarat ut in ita.

Amore an odio incertum.] Illic, *Amore an odio incertas.* Expone, *incertas, amore an odio, adirent eam.*

Inſignis genere, forma, laſciuia.] Correximus, *forma laſciua.*

Luxus principis intendere.] Nos *luxus* mutauimus in *luſus.* Intendere ſignificat hic adiuuare augereq;.

Intendere.

Nos conſenſum autorum ſecuturi quæ diuerſa prodiderint.] Illic legitur, *qui diuerſa prodiderint.*

Deinde & à Burro.] Particulam *&* ſuſtulimus, ſicut mox, *Et Agrippina*, eadem particula deleta ſcripſimus tãtum, *Agrippina ferociæ memor.* Paulopòſt, *At exiſtat*, ex at

ex at fecimus,aut.

At *Syllana in exilium acta.*] *Vocabulum extremum deeſt in ſcripto libro.*

Qui per nuptias Antoniæ,*gener erat.*] *Melius ſcri=bas,cui per nup.ant.g.erat.*

Et tum uanitatibus manifeſtus.] *Caſtigauimus*, Et *tum uanitatis manifeſtus*. Hoc *autem ſermonis genere ſæpe* Tacitus *utitur.*Vt *libro duodecimo*, Interim Zeno*biam,id mulieri nomen,placida illuuie,ſpirantem ac ui=tæ manifeſtam aduertere paſtores*. Hoc *ipſo libro*, Ac *criminum manifeſtos merito ad ſeruitutem retrahi, ut metu coërceantur,quos beneficia non mutauiſſent.* Lib. 14.*Supremis teſtamenti uerbis ambitionis manifeſtus.*Li*bro* 15.*Atque ipſe mœſtus & magnæ cogitationis mani feſtus erat.*Et *infrà*, Non *quia cōiurationis manifeſtum compererat*. Et *paulòpòſt, Sed uerba ſua præpediens, & pauoris manifeſtus.* Manifeſtus uanitatis.

Nec *tam grata* Pallantis *innocentia.*] *Sincerior regij codicis lectio*, Nec *grata* Pallantis *innocentia quàm gra uis ſuperbia fuit.*Vt *ſit ecliptici generis oratio. Subaudi tur enim aduerb.magis aut tam.*Paulo*pòſt, illic legitur, ut miles theatrali lic.n.p.*

Et *ore præferret.*]Habet Budenſe *uolumen*,Et *fore ſe Cæſarem præferret.*Lego,*Ore ſe Cæſarem præferret.*

Iulius *quidem* Montanus.]*Particula quidem,illic non legitur.*

Quia uim tentantem acriter repulerat.] Exemplaris *ſcripti lectio,qui auia temptantem.*Lego, *quia ui atten=tantem acriter repulerat.* Quia ui attentantem acriter repulerat.

Deinde agnitum orauerat.]Illic *ſcriptum eſt*,Deinde *adagnitum orauerat*. Vt *poſſit adagnoſco cuipiam di=* Adagnitus.

d *ctum*

ctum uideri,ſicut Adalligo Plinius protulit. Sed arbitror primo fuiſſe ſcriptum adgnitus more uetuſto, quod interpretans aliquis aſcripſerit agnitus. Vnde poſtea conflatum adagnitus.

Si à læſis ualidius ageretur, arma inferrent.] *Scripſimus, inferebant.*

Donec diſcordi populo & grauioris motus terrore.] *Nos repoſuimus, ex grauioris motus terrore.*

Perſcripſere tamen conſenſum ſenatus.] *Miror illic eſſe in conſenſum. Mox non eſt, ui'ne an æquo, ſed tantum, ui an æquo. Quod ſequitur conſultarent, malim ego, confutarent, & pro impulere, implere. Vt ſic tota ſententia legatur, Sed Conſules relationem incipere non auſi, ignaro principe. Subauditur fuerunt. Perſcripſere tamen conſenſum ſenatus, ille an autor conſtitutionis fieret, ut inter paucos & ſententiæ aduerſos. Quibuſdam, coalitam libertate irreuerentiam eò prorupiſſe frementibus, ui an æquo cum patronis iure agerent, ſententiam eorum confutarent, ac uerberibus ultro manus intenderent, implere uel pœnam ſuam diſſuadentes.*

Quos beneficia non commutauiſſent.] *Emendauimus, mutauiſſent.*

Si ſepararentur libertini.] *Scripſimus, ſi ſeparentur.*

Medio tempo ris. *Medio tempore contradicerent.*] *Illic eſt, Medio temporis. Sic & libro proxime ſequenti, Medio temporis tantum honorum atq; opum in me cumulaſti. Itaque & nos ſcripſimus hic, Medio temporis. Mox repoſuimus, Obultronium Sabinum.*

Veneno damnationem anteuertit.] *Habet exemplar*
Anteijt. *ſcriptum, anteijt. Quo uerbo alibi quoque Tacitus utitur. Vt libro tertio, Poſtremo ſuaſinet ipſe ſpes anteire*

parat

parat.Sic enim cum locum emendandum cenſemus, ubi uulgo perperam legitur,antereparat,pro anteire parat. Infrà pro quadrigeni nummi,illic quadringenti.

Aut procurator in prouincia obtineret ſpectaculum gladiatorum.] R*eſtituimus locum,qui prouinciam ob=tineret.*

Ac ſuperſtitionis externæ rea.] Forte C*hriſtianam pietatem intelligit,nam apparet ſanctam mulierem fuiſſe* Pomponiam Græcinam.T*acitus loquitur ut ethnicus.*

Idq; illi imperitante Claudio impune, mox ad gloriã uertit.]E*t hic uertit uſurpat abſolute.* Ad gloriam uertit.

T*anquam inſonti periculum feciſſent.*] L*atine dici fa cere periculum alicui pro adducere in periculum, indi=cat locus alter lib.16.*V*bi inquit,Fregitq; annulum, ne mox uſui eſſet ad facienda pericula.* Alioqui *maluiſſem hic legere,faceßiſſent periculum,à faceſſo uerbo.*Q*uem=admodum libro primo loquitur de* Romano Hiſpone, M*ox clarißimo cuiq; periculum faceßit.* I*tem libro* 20. Q*ui perinde diues ac eloquentia clarus, nulli unquam ſub* N*erone periculum faceßiſſet.*Q*uin uſurpat pecuniæ periculum facere, pro iacturam facere libro* 14. A*u=xitq; patrum honorem ſtatuendo,ut qui à priuatis iudi=cibus ad ſenatum prouocauiſſent, eiuſdem pecuniæ peri culum facerent,cuius ij qui imperatorem appellauere.* Inſonti pericu lũ faceſsiſſent. Faceſſere periculum alicui.

Simul init conſulatum V*aler.* M*eſſala.*] S*cripſimus,* S*imul inijt.*

M*ollibus adhuc initijs prolatum inter* P*arthos* R*o.*] R*eſtitui prolatatum. nam etiam alibi* T*acitus noſter hoc utitur uerbo.*L*ibro quinto,* S*ed ubi diem ex die pro latabant.* L*ibro* 15. I*nterim cunctantibus prolatanti=buſq; ſpem ac metum.*L*ib.*18.S*eu domum extruere, ſeu* Prolatatum bellum.

Prolatare. *prolatare agros.* Libro 19. *Sed omnem prolatationem ut inimicam uictoriæ ſuſpectabant.* Vſurpatur & Liuio. Paulopoſt, *Ac libertate ignota illuc.* Malim, illic.

Truncis brachijs reciderent.] Mutaui reciderent in deciderent.

Plura fama quàm pugna exterrere.] Codex Budenſis Extrahere. habet, extrahere. Vt de tempore ſit intelligendū. Et præcedit, eludere huc & illuc nolitās. Itaq; caſtigaui locum.

Vt dolus patraretur.] Mihi magis arridet quod illic legitur, ut dolus pararetur.

Nam equiti ſagittarum uſu exercito.] Non erat hic opus adijcere particulam nam, quæ non eſt in exemplari ſcripto.

Cognomento uallandum.] Illic legitur, Volandum tanquam id ſit caſtelli cognomentum.

Siniſtro ſexta inſedebat.] Caſtigaui, incedebat. Mox, productiore cornu, ſcripſi, productior cornu.

Et diuerſos conſectari poſſet.] Illic ſcriptum diuerſa. Nec magnopere refert utro modo legas. Diuerſum uſurpat pro diuiſo. Sic & alibi.

Quis diuina colerent.] Repoſui, colerentur. Item paulopoſt, An grauius exiſtimandum.

Quàm ueterem ac olim partam dignationem.] Quid ſi legas, Quàm ueterem adeo partam dignationem ſubitæ felicitati ſubmittere?

Aut uerſa.] Hæ duæ dictiones non ſunt in codice Budenſi, qui ſic habet. Nec deerant qui hæc iiſdem uerbis in deterius Senecæ deferrent, Nec erat opus lectionem ueterem hic interpolare. Et infrà, Octauius contrà modo cōqueri, illic tantum eſt Octauius contrà conqueri.

Libidine ſepoſita.] Malim libidini ſepoſita. Mox aſ-

ſuit

ſuit quiſpiam que particulam, Conuenerat q́;, quum illic legatur tantum, Conuenerat quoſdam.

Et lege Cornelia de ſicarijs condemnatur.] Scripti codicis lectio. Et lege de ſicarijs condemnatur. Arbitror additam dictionem è margine receptam in contextum. Alibi tamen addit.

Huic mulieri cuncta alia fuere.] Forte affuere. Paulo poſt, ſcripſimus, potentiam ei adijceret.

Ibi conceſſam dictitans nobilitatem.] Volumen Matthiæ Coruini, Vbi conceſſam dictitaret nobilitatem. Legerim, Vbi conceſſam dictitarent nobilitatem. Expone, Vbi uota omnium & gaudia fœlicium dictitarent conceſſam nobilitatem atque pulchritudinem. Nam connectentes particulas ſæpe Tacitus omittit.

Ibi ſe ſumma fortuna dignam uiſere.] Lego, Ibi ſe ſumma fortuna digna uiſere.

Quas diuerſas ſenatorius ordo plebs q́; ad ſenatum miſerant.] Vocabulum ſenatorius, non eſt in codice Budenſi. Mox, Ad ſaxa, & minas. Illic, ad ſaxa, ad minas.

Quibus'que alijs Romana continentur.] Apparet ex ſcripto lib. legendum, continerentur.

Suadere diſſuadere licere patribus.] Emendauimus, Suadere diſſuadere'ue licere patribus.

Pleraſq; uectigalium ſocietates.] Malim, neceßitates. Neceßitates.
Sic enim libro primo legitur. Quantum ciuium ſociorum q́; in armis, quot claſſes, regna, prouinciæ, tributa aut uectigalia, & neceßitates ac largitiones, quæ cuncta ſua manu perſcripſerat Auguſtus.

Acri etiam populi Romani libertate.] Particulam tum, hic addidimus. Acri etiam populi Romani tum libertate.

Vt ratio quæſtuum & neceßitas irrogationum inter ſe congruerent.] Correxi locum, ut ratio quæſtuum & neceßitas erogationum int. ſe cong.

Et quæ alia ex auctionibus illicitis nomina publicani inuenerant.] Repoſuimus, Et quæ alia exactionibus illicitis n.p.i. Dandi caſu dictum.

Qui proconſulare imperium illic habuerunt.] Scripſi, habuerant.

Quorum ambitum euaſerat.] Emendauimus, Quorum ambitu euaſerat.

Peruulgatis triumphi inſignibus.] Hoc eſt, quæ iam nimium frequentia communiaq; eſſe cœperant.

Moſſelamq; atq; Ararim.] Scripſimus, Moſellam atque Ararim. Mox eſt illic, itineris pro itinerum.

Deterrendo Vetere.] Malim Veterem. Exemplar ſcriptum habuit, Veteres.

Inſtudiaq; Galliarũ affectaret.] Et hic malim legere, Ne legiones alienæ prouinciæ inferret, ſtudiaq; Galliarum affectaret. Niſi quis potius arbitretur ſcribendum, incuſtoditaq; Galliarum affectaret.

Malorige.] Hic Teutonice uocatus fuit Malrich. Vnde Am. Marcellino Malarichi uocabulum.

In qua tum Germanici regnabant.] Legendum forte, nutu Germanici: aut, iuſſu Germanici.

Iam'que fixerant domos.] Caſtigauimus indidem, Iamq; finxerant domos. Sic in libello de Germanis, Quia & domos, inquit, fingunt, & ſcuta geſtant. Mox eſt illic, Atque patrium ſolum exercebant.

Nullos mortalium armis aut fidei ante Germanos eſſe exclamant.] Repoſuimus, armis aut fide.

Et bona æmulatione.] Non dubito quin Tacitus ſcripſerit,

pſcrit, bona æmulatio, contrà librario ne ſyllabam à proxima dictione Nero perperam mutuante. proinde ſcripſimus, Quod comiter à uiſentibus exceptum, quaſi impetus antiqui, & bona æmulatio. Nero *ciuitate* Ro. Bona æmulatio.

Eoſdem agros Anſibarij occupauere.] Marcellinus li. 20. de Iuliano Cæſare, *In limitem, inquit, Germaniæ ſecundæ eſt egreſſus, omniq; apparatu quem flagitabat inſtans negocium communitus, Toxandro oppido propinquabat. Rheno deinde tranſmiſſo, regionem ſubito peruaſit Francorum, quos Anſuarios uocant, incertorum hominum, licentius etiam perſcrutantium extima Galliarũ. Hactenus ille. Vocat igitur Anſuarios u pro b, quos Tacitus Anſibarios. Vt hinc ualidum meæ coniecturæ ſit argumentum Francos è Chaucis prodiſſe. Nam aperte tradit hoc loco Tacitus Anſibarios à Chaucis pulſos. Igitur generale Francorũ nomen, & forte recentius, multas nationes proprijs adhuc appellationibus diſtinctas cõplectens. Sicut & Sueuorum plurimis olim commune.* Anſibarij.

Quæ ſunt uacuæ.] *Emendauimus, quæq; uacuæ ſint.*

Solem inde reſpiciens.] *Illic legitur, Solem deinde deſpiciens. Legerim, Solem dein aſpiciens. Infrà eſt, quam ſe paterentur.*

Deeſſe nobis terra uiua, in qua moriamur.] *Hunc locum non ſolum in uulgatis editionibus, uerum etiam in manuſcripto uolumine deprauatum ac mutilum, ſic audacter reſtitui, meum ſecutus iudicium, Deeſſe nobis terra in qua uiuamus. in qua moriamur non poteſt. Id uerbum in priori parte etiam ſubauditur.*

Igitur aßiſtentibus his.] *Correximus. Igitur abſiſtentibus his. ſ. Tencteris. Nam abſiſtẽdi uerbum etiam alibi Tacitus uſurpat. Vt libro ſecũdo, Aut ille abſiſtit.* Abſiſtens. Abſiſtere.

Libro 19. Stantem pro gradibus palatij Vitellium, *& preces parantem, peruicere ut abſiſteret*. Libro uigeſimo, E*t miſſus cum mandatis* Montanus *ad* Ciuilem *ut abſiſteret bello*.

Et cæteris quoq; aliena pericula deſerentibus.] *Quoque coniunctio non eſt in libro regio*. N*am & hic pro etiam exponendum*. Q*uod autem illic deſendentibus legitur, ſtare non poteſt, niſi quis periculo ſcribat.*

Super libidine cuncta armis agendi.] *Emendauimus. Super libidinem, id eſt, præter libidinem. quod ſermonis genus* T*acito familiare.*

E*x contrarijs inter ſe elementis.*] *Deleuimus præpoſitionem ex.*

E*t minæ quidem hoſtiles in ipſos uertebãtur.*] Q*uid ſi* T*acitus ſcripſit, in ipſos uertebant, abſolute, non uertebantur?*

Sed ciuitas I*ubonum.*] H*uius fit mentio ſuprà libro ſecundo.* R*eductus, inquit, inde* I*ubiona miles lætus animi quòd aduerſa maris, expeditione proſpera penſauiſſet, quanquam illic in editione* R*omana perperam legitur diuiſis ſyllabis in* H*iona pro* I*ubiona*. A*rbitror* F*riſijs & mari* G*ermanico proximam fuiſſe eam ciuitatem.*

A*ut quo alio humore niterẽtur.*] F*orte reniterentur.*

V*ſu & uiliori polluta.*] H*abet codex* B*udenſis tantum, & uſu polluta, quam lectionem ſecuti ſumus.*

Q*uæ ſuper octingentos & quadraginta ante annos* R*emi* R*om.*] E*xemplar manuſcriptum habet, quæ ſupra octingentos & quadraginta ante per annos* R*emi.* Q*uid ſi legas, quæ ſupra octingentos & quadraginta annos perennans,* R*emi* R*omuliq; infantiam texerat,* P*erennans, hoc eſt, continue edurans.*

I*n lib.*

IAmq; laſciuia oſcula.] Scripſimus, laſciua oſcula.

Iuſſum dehinc remigibus.] Repoſui, Viſum dehinc re.

Nando deinde occurſu lenunculorum Lucrinum in lacum uectam.] Mirum obſequium lenunculorum qui nanti Agrippinæ nantes occurrerint. præſciebant ergo caſum. Mendoſa dictio eſt lenunculorum, repoſui, occurſu lembunculorum, hoc eſt nauicularum. Nam diminutiua uox eſt, à lembo. Lembunculi.

Et hactenus addito diſcrimine.] Correximus, Et hactenus adito diſcri.

Niſi q. Bur. & Seneca expergiſcerētur.] Codex regis Coruini hic habet, expurgēt, ſed eraſa priori ſcriptura.

Et eò deſcenſum credebant.] Illic apparet fuiſſe ſcriptum, an eò deſcenſum credebant. Legerim, Iam eò deſcenſum credebant.

Illos inuidiæ dari imperium.] Sic caſtigator quiſpiam ſemiliteratus, illo siuidie, quod ſcriba Hiſpanus opinor ſcripſerat, reſtituendum putauit, quum siui in ſibi mutandum fuerit.

Diuerſa rogantium.] Scribendum, rogitantium.

Reliquum noctis.] Emendauimus, reliquo noctis.

Et luiſſe eam pœnam conſcientia.] Addidimus pronomen, ea, Et luiſſe eam pœnam ea conſcientia.

Ac poſteaquam fruſtra oblata ſint.] Forte, fruſtrata ſit. Offertur tamen ſtuprum, & uitium.

Quod fortuitum fuiſſet.] Scripſi, Quod fortuitū fuiſſe.

An obſequium ſenatus an ſtudia plebis reperiret anxio.] Budenſe exemplar habet, repeteret. Vt intelligas dubitaſſe Neronem, ad ſenatum'ne confugeret, an potius ad plebem An obſequium ſenatus an ſtudia plebis repeteret.

ad plebem, & utris magis fidendum. Itaque ſic locum emendauimus.

Quorum non alia regio fœcundior extitit.] Scripſimus, regia. Hoc eſt aula. Quod hic de deterrimis apud Neronem ſcribit, poſſet hodie de doctiſsimis apud Henricum VIII. Angliæ regem dici, quorum non alia regia fœcundior extat.

Vetus illi copia erat.

Vetus illi cura erat.]In Budenſi codice legitur, Vetus illi copia erat.

Et ſi eodem princeps trahat, lætum.] Illinc repoſuimus, Et ſi eò princeps t.l.

Cæterum uulgatus pudor.] Caſtigauimus, euulgatus pudor.

Et poſita uero irritamenta luxus.]Emendaui, Et poſita ueno, hoc eſt ut uenum darentur.

Scenas incedit

Poſtremus ipſe ſcenas aſcendit.]Scribendum, incedit. Nam hoc uerbum Tacitus cum accuſatiuo copulat. Vt infrà, Græci amictus quos per eos dies plerique inceſſerant. Et mox, Quia fontem aquæ Martiæ ad urbem deductæ, nando inceſſerat. Sic libro primo: Incedunt mœſtos locos, uiſuq; ac memoria deformes.

Abſiſtentium facie.

Aßiſtentibus familiaribus abſceſſerat.]Legerim, Abſiſtentium facie abſceſſerat cohors militum. De uerbo abſiſto monuimus antè.

Hi dies ac noctes.]Pronomen hi, nõ eſt in regio libro. Vt ſit continua lectio, Et pars ingenio procaces, alij in ſpe potentiæ, dies ac noctes plauſibus perſonare.

Eruebantur.] Manuſcriptum exemplar habet, ruerentur. Forte, ut contraria aſſeuerantium diſcordiæ quærerentur.

Quam clariorem effecit.] Forte, quæ clariorẽ effecit.

Hunc

Hunc illum numine deûm deſtinari credebant.] Ma=lim, hinc illum.

Ad occupandum Tygranocerta.] Scripſimus, ad occupanda Tygranocerta.

Ad præſidium legerat.] Volumen regium habet, At præſidium legerat. Forte, At præſidium alterum.

Pars Nipoliq́; & Ariſtobolo.] illic tantum eſt, Nipu=li & Ariſt. Quid ſi legas, pars populi Ariſtobolo atque Antiocho parere iuſſæ ſunt.

Veterani Tarentum & Antium aſcripti.] Lectio co=dicis ueteris, Veterani Tarentum aſcripti.

Vibij Criſpi fratris fauore enixus.] Illic legitur, fratre ſororibus enixus. Lego, Vibij Criſpi fratris honoribus enixus.

Præſidiū poſthac impoſitū uictis.] Repoſuimus, uicis.

Neque foſſam aut uallum produxerunt.] Scripſimus, præduxerunt. Item paulopoſt, in Galliam tranſijt. Præducere.

At Suetonius mira conſtantia medius inter hoſtes.] Emendauimus, medios inter hoſtes.

Eadem clades municipio Verulamio fuit &c.] Sen=ſus eſt: Barbari municipijs quæ nullo milite defenderen=tur imminebant. At caſtella præſidiaq́; Romanorum o=mittebant. Expone, Et aliorum, hoc eſt etiam aliorum. ſ. municipiorum inſignes prædas petebant.

Velut cuneo erupit.] Fecimus, ut cuneus erupit.

Simul in urbe mandabat.] Correximus, Simul in ur=bem mandabat.

Ad fortunam reipublicæ.] Budenſis codex, Ad fortu=nam ipſius referebat.

Nondum cognita libertorum potentia erat.] Illic eſt, libertinorum.

Deten

Detentuſq; rebus gerundis Suetonius, qui quod poſt paucas naues in littore,remigiumq; in ijs amiſerat.] In uolumine regis Coruini, non eſt pronomen qui, & pro poſt paucas legitur,perpaucas.Proinde locum ſic reſtituimus,Detentuſq́; reb. gerundis Suetonius, quòd perpaucas naues in littore remigiumq́; in ijs amiſerat, tanquam durante bello tradere exercitum Petronio Turpiliano,qui iam conſulatu abierat,iubetur.

Eius propinquus.] Illic,& propinquus.Forte,ei.

Vicio Rufino.]Exemplar manuſcriptum,Vincio Rufino.Forte,Vinicio.

Vendidiſſet'ue.] Illic tantum,uendidiſſet. Sed tamen apparebat raſura.Melius autem placet, Senatuſconſultum,quàm quod illic legitur,ſenatuſconſulto.

Siue amori exolcti inſenſus.]Emendauimus,Siue amore exoleti inſenſus.

Senatus in quo ipſo erant ſtudia.] Scripſimus,ſenatuſq́;. Et ſic diſtinximus uerba, ſenatuſq́; (in quo ipſo erant ſtudia nimiam ſeueritatem aſpernantium)pluribus nihil mutandum cenſentibus.Expone, Pluribus ſenatus, hoc eſt pluribus è ſenatu nihil mutandum cenſentibus.

Quod hodie uenit.] Scribendum uidetur,Quod hodie euenit.

At quem dignitas ſua defendet.] Volumen Budenſe, ut quem.Poſſet etiam legi, Ecquē dignitas ſua defendet.

Aduertere. Auertit.]Illic eſt aduertit.Legerim, quæ ne in metu, ſiue motu, pericula noſtra aduertit. Cum datiuo conſtruit hoc uerbum libro tertio, Ne princeps, antiquæ parſimoniæ durius aduerteret. Alibi uſurpat aduertere pro in ſe uertere,ſiue commouere.Vt libro quarto,Atq; illic eadem actitando recentia uetera'que odia aduertit.

Libro

Libro quinto, Vt uulgum miſeratione aduerteret.

Sed & ſi nunc primum ſtatuẽdum haberemus.] Liber regius, Sed ſi. Conijcio leg. deliberatum eſt, ac ſi nunc primum ſtat. h. creditis'ne ſeruum interficiendi domini animum ſumpſiſſe. Sic enim ſcripſimus pro inſumpſiſſe.

Num & ex fuſo exercitu,] Caſtigaui, Nam & ex fuſo exercitu.

Etiam ſtrenui non ſortiuntur.] Negatiuam particulam non, ſuſtulimus. Quippe recte habet ſententia. Nam & ex fuſo exercitu, quum decimus quiſque fuſte feritur, etiam ſtrenui ſortiuntur. Vſurpat autem hic ſortiuntur paßiue.

Et ſaxa ac faces.] Particulam &, induximus.

Ne mos antiquus, quem miſericordia non minuerat, per ſæuitiam incenderetur.] Malim, intenderetur.

Ne condemnatus à ſenatu.] Scripſimus, Vt condemnatus à ſenatu.

Et nulla neceßi. obſtrictoſenatui.] Caſtigaui, ſenatu.

Quin in inſulam.] Emendauimus, Quin inſula. Nam Tacitus frequenter omittit præpoſitiones, in, de, ex, à, uel ab.

Libertas Thraſeæ ſeruitium aliorum rupit.] Deprauatum hic uocabulum eſt ſeruitium. Correximus, ſilentium aliorum rupit.

Datam & abſoluendi licentiam.] Repoſuimus, Data etiam abſoluendi licentia. Vbi licentiam uides in bonam quoq; partem accipi. Sic libro primo, Cur ueniſſet, neq; augendis militum ſtipendijs, neq; adleuandis laboribus, deniq; nulla bene faciendi licentia. Licentia.

Iis libris quibus nomen codicillorum dederat.] Illic, ijs libris codicillorum quibus nomen dederat. Nec refert, ſi recte

ſi recte diſtinguas.

Venditata ab eo munere principis.] Exemplar regiũ, *Vendicata ab eo munere principis*. Paulopoſt uidetur ex ſcriptura regij codicis potius legendum, *incertum ua litudine an ueneno*.

Illitum palatum eius noxio med.] Genitiuus *eius*, non eſt in Budenſi uolumine. Sicut nec mox accuſatiuus *eum*. *Quum ad uiſendum eum princeps ueniſſet.*

Sine quæſtu tractabat.] Poſſet etiam legi *tractauerat*.

Et quæ illi pro genitis moribus fuere.] Illic legitur, *at que illi*. Legerim, *ac quæ illi*. Pro *genitis* uero, *cognatis*. Igitur emendauimus, *pro cognatis moribus fuere*.

Ex intimis libidinibus aſſumens.] Scripſimus, *& intimis libidinib. aſſumens*.

Et priuatim ſupra modum euectas opes.] Mutauimus *priuatim* in *priuatum*.

Innumeram pecuniam dediſti.] Codex Budenſis, *circumdediſti*. Subauditur hic & particula, *Gratiam immenſam & innumeram pecuniam circumdediſti. ſ. mihi*.

Poſſumus ſeniores amici, quiete reſpondere.] Conijcio legendum, *Poſcimus ſeniores amici quietem reſpondere*. Nam uolumen regium habet *quietem*.

Qui & modica tolerarunt.] Caſtigauimus, *Qui & modica tolerarent*.

Bellis & periculis meruerant.] Scripſi, *Bello & periculis meruerant*. Paulopòſt, *inornatumq́; robur*. Forte, *innatumq́; robur*, ſiue *eneruumq́; robur*.

Vnde amico infamiam parit.] Repoſuimus, *parat*.

Quia à pluribus ſalus eius curabatur.] Præpoſitionem *à* deleuimus. Paulopòſt forte melius ſit legere: *Et magni nominis miſeratione reperturum bonos*. id eſt, ob

miſe

miſerationem.

Tot enim ueni eb.] *Scripſimus, Tot enim adueniebãt.*

Quæ ad uſque bellum eualeſcerent.] *Quid ſi quis legat, quoad uſque bellum eualeſceret.*

Coetanum Græci.] Nos, *Cœranum.*

De cædibus Syllæ Plauti'que.] *Scripſimus, de cæde Syllæ Plauti'que.* Nec erat hic opus *uocabulo pluratiui numeri.*

His (haudquaquam Nero *pœnitentia flagitij.*] In regio uolumine legitur: *His tanquam pœnitentia flagitij.* Malim, *His* Nero *tanquam pœnitentia flagitij.*

Itur etiam in principis laudes, repetitum ueneran-tur.] Emendauimus, *repetitum uenerantium.*

Quæ ſemper odio tumens, metu atrox.] Repoſuimus ex Budenſi: *Quæ ſemper odio tum & metu atrox.*

In ſeruitio.] *Scripſimus, ſeruo.*

Et quæſtionibus ancillarum illuſerat.] Repoſuimus, *eluſerat.*

Et præſentem ſæuitiam melioris olim fortunæ recordatione alleuabant.] Emendauimus, *eleuabant*, *hoc eſt minuebant, quæ elegantiſsima uerbi huius ſignificatio ſatis nota eſt.* Præſentem ſæuitiam eleuabant.

At puella uiceſimo ætatis an.] *Scripſimus, Ac puella.*

Communes'que Germanicos.] Reſtituimus locum, *Quum iam uiduam ſe, & tantum ſororem teſtaretur, commune'que* Germanici, *& poſtremo* Agrippinæ *nomen cieret.*

IN LIBRVM XV.

ET *defectione* Hyrcanorum.] *Scripſimus, diſſenſione* Hyrcan.

Et certamen.] Emendaui, *Contra ueterum fratrum odia & certamina.*

Dum ipſe poſitis aduerſus Hircanos *diſcordijs.*] Reſpoſuimus, *Dum ipſe compoſitis aduerſus* Hycarnos *diſcordijs.*

Compoſitius cuncta quàm feſtinatius agerent.] Nos, *feſtinantius.*

Quoſdam riuos congeſtu terræ obdidit.] Scripſimus, *abdidit.*

Et Corbulonis minis patrata magnifice extollebant.] Repoſuimus, *ac magnifica, extollebant.*

Famiſulanus V*ectoniarius.*] Codex Budenſis, *Fimiſulanus* V*ectonianus.*

Calauius Sabinus regebat.] Nos *regebant.* Mox eſt il lic, *tranſmittebat.* Sicut & antè, *Armeniam intrat.* Igitur & nos ſic ſcripſimus.

Caſtello cui A*ſamoſata nomen eſt.*] Correximus, *Arſamoſata.*

Et ægre compulſum ferunt.] Suſtulimus particulam *&.* Non autem hæc ſola ſupererat, ſed mox item particula, *ut*, *Aegre compulſum ferunt, inſtantem* Corbuloni *fateretur.* Subauditur autem *ut.*

Hinc peditatu inde equite.] Codex Budenſis, *Hinc peditatu, hinc equite.*

Per longinqua & auia.] Præpoſitionem *per*, expunximus ſic diſtinguendo ſententiam: *Peditum ſi quis integer, longinqua & auia: uulnerati caſtra repetiuere.* Subauditur *antè, petijt.*

Miſſis item ad Corbulonem precibus. Scripſimus, *Miſſis iterum ad Corb. pr.*

Ne aliud quàm munimenta propugnabant.] Emendaui, Nec

ui,Nec *aliud q.m.prop.*

Aut metu.] *Ablatiuum metu deleuimus*, & *pro aut ſcripſimus,ut,hoc modo,*Et *alij propria ignauia,ut* Cor*bulonem opperientes. Siquidem in manuſcripto libro tantum eſt aut pro ut. Librarius ultimam præcedentis uocabuli,quod eſt ignauia,literam,cum ut coniunxit, ut fieret aut.*Deinde *quiſpiam ablatiuum adiecit metu.*

Contra *daret.*]Hoc *mihi magis probatur quàm quod uerbum in regio uolumine eſt ſcriptum,nempe, contradiceret.Sic libro 17.Si fortuna contra daret,iratis ne relinquerentur.*

Pacem ex æquo utilem,nec præſentia ſpectaret.]Non *eſt inepta* Budenſis *exemplaris lectio,Pace ex æquo utili,ne præſ.t.ſp.*

Adieciſſe deos dignum Arſacidarum ſimul & *de legionibus* Romanis *ſtatuerent.*] *Scribendum apparet, Adieciſſet eos,dignum Arſacidarum* &c.*Senſus eſt,*Re*ſcripſit* Vologeſes *ſe adhibuiſſe fratres ſuos in conſilium Pacorum ac* Tyridatem, *ut digne Arſacidis ſimul* & Romanis *ſtatuerent.* Q*uur enim non poßim docendi gratia ſic loqui,quum* Cicero *dixerit, conuenienter naturæ uiuere?* Arbitror *autem dignum* A*rſacidarum imutatione* Græca *protuliſſe,* ἀξίως τῶν ἀρσακιδῶν. Niſi *quis malit, dignum* Arſacidarum,*pro dignitatem* Arſacidarum,*hoc eſt pro dignitate* Arſacidarum *ſimul* & *de legionibus* Romanis *ſtatuerent.*

Vaſatem præfectum.]Et Mox, *Vaſates. Scripſimus Vaſacem,*&,*Vaſaces.*

Is caſtra perfluebat.]Malim,*præfluebat.*

Antequam agmen Romanum *excederet.*]Emendaui*mus,decederet.*Q*uod illic ſequitur*, *Aut iumenta adno-*

ſcentes,in uulgata editione eſt agnoſcentes, nec refert.

Validum & firmum intellexere.] Repoſui, *Validum & fidum intellexere.*

Neq; ſe plus tridui itineri abfuiſſe.] Nos, *itinere.*

Non eam ſpeciem inſignium & armorum prætulit.] Liber manu deſcriptus, *Non eam ſpeciem inſignium armorum p.*

Ne lacrymis quidem temperare.] Scripſimus, *temperauere.*

Conſalutatio. *Vix præ fletu uſurpata cõſalutatio.*] Sic libro 20. *Nulla inter coëuntes exercitus conſalutatio.* Quanquam hoc loco codex Budenſis habet *conſolatio.*

Hoc conquerentium.] Caſtigauimus, *Hæc conquerentium.*

Amnemq́; ut olim medium faceret.] Scribendũ, *Amnẽq́; ut omnium medium faceret.* Item, *Diruptáque quæ ultra Euphratem communierat Corbulo.*

Fortuitus ignis aſſumpſiſſet.] Emendaui, *abſumpſiſſet.*

Adeunt, ibi naturæ munus, labores educandi.] Exẽplar Matthiæ Coruini habet, *Adeuntibus naturæ.* Proinde lego, *Qui magna cum inuidia ſenatum adeunt, ius naturæ, labores educandi, aduerſus fraudem, & artes, & breuitatem adoptionis enumerant.* Dele ergo uocabulum *munus* quod caſtigatores infulſerunt, ibi pro *ius* ſcribentes. Hic locus feliciter, ut puto, reſtitutus eſt, atq; in contextu mutatus.

Ius naturæ. Labores educandi.

Ac ne uſurpandis quidem hæreditatibus prodeſſet.] Particula *quidem* illic non eſt, & poteſt abeſſe.

Potẽtiam ſuam tali modo oſtentandi.] Nec eſt illic *ſuã.*

Locus puerperio colonia Antium fuit.] Abeſt & uerbum *fuit*, quod nos quoque diſpunximus.

Iam

Iam ſenatus interim uterum Poppeæ commendauerat dijs.] Aduerbium interim, ſuſtulimus.

Adnotandum eſt.] Scripſimus, Adnotatum eſt.

Quam populus Romanus.] Caſtigaui, quem. Subaudi modum.

Neque infamia Pæti augebatur.] Correximus, angebatur.

Tum placuit Tyridatem ponere apud effigiẽ Cæſaris inſigne regium.] Ponere pro deponere. Ponere inſigne regium.

Vt initia uigiliarum per centurionem enunciari.] Scripſimus, nunciari.

Et ſtructam ante auguralem aram ſubdita face accendi.] Caſtigauimus, Et ſtructa (hoc eſt ſtruem lignorum extructam) ante Auguralem aram ſubdita face accendi. Subauditur, ligna, uel ſimile quippiam. Structa.

Poſtero die ſpatium orauit.] Emendaui, Poſtremo die. Quanquam ſi quis de biduo ultimo tantum intelligat, recte ſcripſerit poſtero die. Id quod ſecutus eſt caſtigator huius loci. Quòd ſi quis ad totum tempus reſpiciat, quo ſemel atque iterum congreßi ſunt, præſertim quum præcedat, Dein paucis diebus interiectis: nõ abſurda lectio erit poſtremo die, quam nos Budenſi codici debemus, cui cætera ferme omnia.

Neu ferrum traderet.] Intelligendum, neu ferrum traderet, ſ. ipſe Tyridates Corbuloni.

Equitum Romanorum locos ſedibus plebis antepoſuit apud Circum.] Scripſimus, ſedilibus plebis.

Nanq; ad eam diem indiſcreti ibant.] Repoſui, indiſcreti inibant.

Spectacula gladiatorum idem annus habuit, pari magnificentia ac priori.] Caſtigauimus, pari magnificentia,

ac priora.

Sed fœminarum illuſtrium ſenatorumq́; plures per arenam fœdati ſunt.] Quid faciunt fœminæ illuſtres in arena? Deeſt hic genitiuus filiorum, quem inſeruimus, Sed fœminarum illuſtrium ſenatorumq́; filiorum plures per arenam fœdati ſunt.

Inde initium fore, ut tranſgreſſus in Achaiam.] Et hic deerat ablatiuus ſcenis. Inde initium fore, ut tranſgreſſus ſcenis in Achaiam. Scenis, id eſt per ſcenas.

Et quos à proximis colonijs & municipijs eius rei fama ciuerat.] Scripſimus, acciuerat.

Etiam alijs præmineret.] Repoſuimus, etiã malis præmineret. Quaſi d. primum facetijs ſcurrilibus, deinde flagitijs ſceleribusq́; præminuit.

Iuſsi id accuſatores obijcere.] Pronomen id, non eſt in libro manuſcripto, niſi poſtea additum.

Qui ne ignobiles haberet quos ab epiſtolis & libellis & rationibus appellaret.] Volumen regium habet, qui ne innobiles habere quos ab epiſtolis & libellis & rationibus appellet. Conijcio legendum, Quin eum ſiue quinctiã nobiles habere, quos ab epiſtolis, & libellis, & rationibus appellet. Quare ſic emendare contextum auſi fuimus.

Hæc atq; talia plebi ualentia fuere.] Budenſe exemplar hic raſis aliquot literis habet uolentia. Scripſerim ego, Hæc atque talia plebi uolenti fuere. Simulem locutionem uſurpat in uita Agricolæ, Eoq́; initio erecta prouincia, ut quibus bellum uolentibus erat. Hoc ſermonis genus Græcis familiare. Plato, Ἀλλ᾽ ὅρα εἴ σοι βουλομένῳ εἴη ἃ λέγω, id eſt, Sed uide num tibi uolenti ſint quæ dico. Gregorius Nazianzenus, ἐνέπαιζον ὅσα βουλομένοις ἦν, id eſt, Illuſerunt quæcunq; uolentibus erant. Sic & lib. 19. loquitur, (Margin: Hæc atq; talia plebi uolenti fuere.)

Cæteriſq́;

Cæteriſq; remanere & in uerba Veſpaſiani adigi uolentibus fuit. Quo loco nos dictionem liberum à caſtigatoribus inſultam ſubmouimus. Expreßit hanc figuram amator Helleniſmi Macrobius, quum inquit, Si uobis uolentibus eſt. Huius generis & illud quod Tacitus libro primo dixit, Vt quibuſque bellum inuitis, aut cupientibus erat. Quod autores Græci dicunt ἀχθομένοις ἦν & ἡδομένοις ἦν. Nec eſt admodum dißimile quod eodem primo libro infrà legitur, Volentibus Armenijs præfecit. Item libro decimo octauo, Mutiano uolenti ſcripſere. quanquam in uulgatis editionibus male legitur, uolentia. Sed de hac figura admonuimus ſub initium operis, & ſuis deinde locis.

Ipſe quo fidem acquireret, nihil uſquam perinde lætum ſibi publicis locis.] Hic locus eſt prorſum uitiatus. Liber manuſcriptus habet, Quo ipſe fidē acquireret nihil uſquā perine locum ſibi letum publicis locis. Diuinatione eſt opus. Legerim, Ipſe quo fidem acquireret, nihil uſquam periculoſum ſibi, lætus publicis locis ſtruere conuiuia, totaq; urbe quaſi domo uti, hoc eſt, ſtruebat, atq; utebatur. Id nimirum ſimplicius eſt, quàm legere, periculoſum ſiue turbulentum, pro ſibi lætum.

Quaſi Tigillino paratæ, ut exempla referam.] Et hic deprauata uerba ſunt. Emendauimus, quas Tigillino paratas ut exemplum feram. Vbi feram dixit pro referam.

Et contra ſcorta uiſebantur.] Particula cōnectens, &, non eſt in uolumine Bud.

Et poſtquam tenebræ incedebant.] Malim, incidebant.

Miſit auſpices duos.] Sic & illic legitur. Forte melius, Viſi auſpices duo. Nam ſequitur, cuncta etiam ſpectata, ſiue

ſiue ut in ſcripto codice legitur, aſpectata.

Aſpectare. *Cuncta deniq; ſpectata.*] Manuſcriptus liber, Cuncta etiam aſpectata. Pluſq; eſt aſpectata quàm ſpectata. Verbum aſpectandi libro primo uſurpat, Omnis, exuta æqualitate, iuſſa principis aſpectare.

Omnibus quæ huic urbi per uiolentiam ignium acciderunt, grauior atq; atrocior.] Parentheſi ſublata, coniunctionem ſed, inſeruimus: Sed omnibus quæ huic urbi per uiolentiam ignium acciderunt, grauius atq; atrocius. Noua ſententia eſt. Subauditur, id incommodum.

Et rurſus inferiora populãdo.] Particulã et delcuimus.

Huc illuc. *Hucq; & illuc flexis.*] Nec hoc loco codex manuſcriptus particulam & habet. Opinor Tacitum ſcripſiſſe, huc illuc flexis, quemadmodum alibi ſæpe loquitur. Libro primo, Sed exterruit Cæcinna huc illuc ferens arma. Libro quarto, Sed perſequi incertum fuit, quum ex uſu temporis huc illuc mearent.

Adhoc. *Adhæc lamenta pauentium fœminarum.*] Scripſimus, Adhoc, qua uoce etiam alibi utitur.

Irritũ cadere. *In irritum cadebant.*] Codex Budenſis, Irritum cadebant. Sic infrà, Dum merita erga Neronem ſua, & quàm irritum cecidiſſent, aperit. At utrobiq; legitur in uulgatis editionibus, in irritum.

Necdum poſito metu ſatis credebatur, cum leuis.r.g. ignis.] Repoſuimus, Necdum poſito metu, redibat. Leuis rurſum graſſ.ig.

Multa ſeniores meminerint.] Caſtigauimus meminerãt.

Ex quo Senones.] Forte, et quo Senones capt. urbẽ inſt.

Effodere proxima Auerno iuga connixus eſt.] Codex Budenſis, eniſus eſt. Forte, anniſus eſt.

Sed dimenſis uirorum ordinibus.] Illic legitur diuerſis ordinibus

ordinibus. Hoc eſt, *ſeparatis*. Sic infrà, *Et diuerſi interrogantur.*

Vtiq; naues quæ frumentum Tyberi ſubuectæ eſſent.] Emendauimus, *Vtq; naues quæ frumentum Tyberi ſubuectaſſent.* Subuectare.

Quòd is lapis ignibus imperuius eſt.] Correxi, *Quòd is lapis igni imper. eſt.*

Et lectiſternia ac peruigilia celebrauere fœminæ.] Exẽplar regium, *Selliſternia.*

Quos per flagitia inuiſos.] Hic & mox quum pietatẽ Chriſtianam exitiabilem ſuperſtitionẽ uocat, loquitur ut ethnicus, & myſteriorum noſtræ religionis ignarus.

Et pereuntibus addita ludibria.] Repoſuimus, *Ea pereuntibus addita ludibria.*

Sed in ſæuitiam unius adſumerentur.] Caſtigaui, *abſumerentur.*

Hic Græca doctrina ore tenus exercitus.] *Ore tenus* nõ eſt in uolumine Budenſi. Qui addidit motus eſt, quòd ſequitur, *animum bonis artibus n. ind.* Quum poſſit ſtare ſententia ſine eo aduerbio, quod hic minime locum habet. Nam *ore tenus* ſignificat uſq; ad os. Sic annalium libro primo, *Permiſcentur inter ſe manipuli, modo pectore, modo ore tenus extantes.* Ore tenus.

Ferebant Senecam.] Scripſimus, *Ferebatur Senecam.* Nam ſæpenumero hoc uerbum uſurpat imperſonaliter. Porrò melius cohærebit ſententia, ſi legas: *Ferebatur Seneca orauiſſe, & non egreſſus.*

Cubiculum non egreſſus.] Subaudi, *eſt.*

Dum pro ſimplici uictu, & agreſtibus pomis, ac ſi ſitis admoneret, profl. aqua uitam tolerat.] In libro regio non eſt præpoſitio *pro*, ſed pro *tolerat* eſt *tolerabat*. Itaq;

 legendum

legendum, Dum *ſimplici uictu & agreſtibus pomis, ac ſi ſitis admoneret, profluente aqua uitam tolerat, ſiue tolerabat.*

Neq; *ſenatui quod inane eſſet, ſed prouiſum quo'nam modo pœnas euerſæ* Reip.*daret.*] *Aduerſatiuam particulam exemimus, quæ ex poſteriori ſyllaba proxime præcedentis dictionis nata eſt.* Emendauimus *itaq;,* Neq; *ſenatui quod inane eſſet prouiſum quo'nam modo pœnas uerſæ* Reip.*daret.*

Et *multum acerrimos duceret in partes.*] *Caſtigaui,* Et *militum acer.d.in partes.*

Qui à coniuratione integri eſſent.] Codex Budenſis, *qui coniuratiõ integri.* Lego *coniuratione, aut potius, coniurationis integri.*

Coniurationis integri.

Et *genibus principis accedens.*] Emendauimus, Et *genibus principis accidens.* E*ſt ab accido, quod eſt ab ad & cado.*

Animi ualidus, & corpore uigens.] Codex Budenſis, *& corpore ingens. Sic libro* 17. *Cæcinna, decora iuuenta, corpore ingens, animi immodicus.*

Et *cæterorum ut quiq; audaciæ plus habuiſſet.*] In Budenſi, Et *cæterorum ut quiſq; audiuiſſet, accurrerent.*

Diuites, *pauperes.*] Pro *diuites ſcripſimus, dites. quam uocem uſurpat crebro. ut libro decimooctauo,* Dites *dominos in prædam, aut ſi repugnatum foret, ad excidium deſtinabant.*

Quibusq; ſiſtitur ſanguis parare eundẽ Milichum iubet.] Liber Matthiæ Coruini, *Quibusq; ſiſtitur ſanguis ſarciebat eundem Milichum iubet.* Lego, *ſarcienda eundum* M. *iubet. Dicimus enim iubeo te aliquid.* Mox *eſt illic, in hortos Seruianos.*

Adiung

Adiungere crimen uiſum,ſe pariter indicem & teſtem facere.] Exemplar *ſcriptum habet uixiſſe*. *Forte legendum, Adiungere crimen nixum, ſe pariter indicem & teſtem facere.*

Ergo accitus Natalis.] *Scripſimus,* Ergo *accitus* Natalis. *Subaudi, eſt.*

Chariſsima ſuorũ quiſq; pignorũ proderent.] *Caſtigaui, Chariſsima quoq; ſuorum pignorum proderent.*

Lætatum erga coniuratos.] *Repoſui, Lætatum erga coniuratos.*

Animum aduerſum ſuprema firmabat.] Nos, *firmat.*

Nam uetus miles timebatur, quanquã fauore imbutus.] *Mutaui meum ſecutus iudicium, quanquam in tanquam.*

Et ſola corporis forma commendatam.] *Volumen regium, Et ſola corporis fama com.*

Domitius filius.] *Scripſimus, Domitius Silius.*

Quando uenenum non proceſſerat.] *Codex manuſcriptus, Quoniam uenenum non proceſſerat. Nec magnopere refert.*

Quod à uiſendo eo prohiberetur.] *Emendauimus, quod uiſendo eo prohiberetur. Solet enim tales præpoſitiones omittere Tacitus.*

Se ratione ualitudinis amore quietis, excuſauiſſe reſpondit.] *Illic legitur, rationes ualetudinis & amore quietis. Poſſet legi, ſe rationem ualetudinis & amorem quietis excuſauiſſe.*

Quod unum iam & tamẽ pulcherrimũ.] *Mutaui, quod unum iam tamen & pulcherrimum habebat.*

Complectitur uxorem paululum aduerſus præſentem formidinẽ mollitus.] *Hic inſeruimus particulam &. Complectitur uxorem, & paululum aduerſus præſentem formi*

dinem mollitus orat rogatq́;.

Illa contrà, ſibi quoq; deſtinatam mortem adſeuerat.] Coniunctio quoq; non eſt in uolumine Budenſi.

Suadet in aliud cubiculum abſcedere.] Scripſimus, abſcederet.

Inuertere ſuperſedeo.] Quod factum fuiſſet, ſi hic alijs uerbis retuliſſet. Alioqui poſſet etiam legi, innectere ſuperſedeo. Quæ lectio mihi ſummopere probatur. nam ſuperior ſenſus planè frigidus eſt.

Innectere ſuperſedeo.

Inhiberi mortem imperat.] Verbum imperat, nõ eſt in libro manu deſcripto. Quare Tacitũ ſcripſiſſe ſuſpicor, At Nero nullo in Paulinam proprio odio, ac ne gliſceret inuidia crudelitatis, inhibere mortem. Inhibere, id eſt inhibebat.

Quo damnati publico Athenienſium iudicio extinguerentur.] Apparet ex regio uolumine legi poſſe, Quo damnatus pub. Ath. iud. extingueretur.

Frigidus iam artubus & clauſo corpore aduerſus uim ueneni.] Illic legitur, Frigidus iam artus & cluſo corpore aduerſus uim ueneni. Græca conſtructio eſt, ſed Hiſtoricis permiſſa.

Ita codicillis perſcripſerat.] Suppoſui præſcripſerat. Quanquam me non latet elegans eſſe uerbum perſcribere, & hic locum habere poſſe.

Auriga, & hiſtrio, & incendiarius extitiſti]. Priorem particulam et, ſubmouimus, Auriga, hiſtrio, & incendiarius fuiſti.

Incomptos & ualidos.] Hæ duæ uoces, & ualidos, nõ ſunt in libro Matthiæ Coruini. Legendum arbitror. Nec minus noſci decebat militaris uiri ſenſus ſed incomptos. Facile eſt uidere quid induxerit caſtigatorem, ut adderet

claufulam

clauſulam, & ualidos. Nempe, &, coniunctio, pro qua ſed ſcribendum erat.

Quamuis Flauius ut humilē & anguſtam increpans.] *Non aliter illic legitur, niſi quòd anguſtum, exemplar habet. Verum attentius inſpecta ſcriptura deprehendiſſe mihi uideor, pro quamuis ſcribendum ſimpliciter quem. Mox eſt illic, Ne hoc quidem, inquit, ex diſciplina. Sentit autem diſciplinam militarē caſtrenſemq́;. Quare ſic emen dauimus locum, Is proximo in agro ſcrobem effodi iuſsit, quem Flauius ut humilem & anguſtum increpans, circun ſtantibus militibus, Ne hoc quidem, inquit, ex diſciplina. Porrò ſcrobem in maſculino quoq; genere uſurpari non eſt ignotum ex autoribus.*

Non aliter tot flagitijs eius ſubueniri potuiſſe.] *Scripſi poſſe.*

Nec cæteri centuriones in perpetiendis ſupplicijs denegauere.] *Craſſum erratum eſt. Emēdaui, degenerauere. Sanè quiſquis fuit qui ſuppoſuit uerbum, denegauere, reſpexit ad id quod dictum ſuprà de Subrio Flauio, Cōfeſsionis gloriā amplexus. Verū quod hic præcedit, in perpe tiendis ſupplicijs, & quod ſequitur, At nō Fenio par ani mus, indicant legendum, degenerauere. Neq; enim denegare abſolute uſurpatur.* Denegauere pro degenerauere.

Haud neſcius inter adulteros eius ad Cæſarem eſſe.] *Caſtigaui, inter adulteros eius & Cæſarem eſſe.*

Quia ſpeciem iudicis induere non poterat.] *Repoſui, Quia ſpeciem indicij induere non poterat.*

Conuiuium celebrarat.] *Feci, celebrat.*

Nihil metuens aut diſsimulādo metu.] *Nos, Nihil metuens an diſsimulando me.*

Et menſæ exitium opperientium.] *Enorme mēdum hic eſt* Menſæ exitiū pro imminens exitium.

eſt. Correximus, Et imminẽs exitium op. Poſtquam pauo-rem eorum & imminẽs exitium opperientium & imagi-natus & irridens Nero. *Budenſe exemplar habet immẽſe exitium, hinc anſa conijciendi data eſt.*

Exin *Mannio & Lucani cædem imperat.*] *Id uidetur ſic dictum, quaſi Mannio centurioni cuipiam etiam Lu cani necẽ imperarit. Sed ſi quis attentius conſideret, ap-parebit ſcribendum,* Exin M. Annei Lucani *cædem im-perat. Et ſic noſtrum ſecuti iudicium mutauimus. Nam à codice regio, nihil erat hic præſidij. Sic ſuprà,* Et Lu-*canus* Anneus Plautiusq; *Lateranus conſul deſignatus, uiuida odia intulere.*

Sed tamen extimarentur.] *Scripſimus, exiſtimarentur.* Paulopòſt *in regio codice eſt,* Britio Catullino. Item, Aci-*lia mater.*

Apud palatium quoque effigies eorum ſiſteret.] Nos, *Apud palatium effigies eorum quoq; ſiſteret.*

Neu *compoſitam, & obliteratam mãſuetudinem prin-cipis nouam ad ſæuitiã retraheret.*] *Illic nõ habetur par-ticula connectens, &c. Quare ſuſpicor hanc fuiſſe germa-nam* Taciti *lectionẽ,* Neu *cõpoſitum, obliterata manſue-tudine principis nouam ad ſæuitiam retraheret.* Neu *com poſitum, hoc eſt ſedatũ, & qui iam placidus factus eſſet, ſubaudi* Neronem. *Porrò cõpoſitum etiam alibi uſurpat pro ſedato, ut lib. 17.* Compoſitiq; *ad præſens, qui coërce ri non poterant. Sed & obliterandi uerbo rurſum utitur libro ſequenti.* Quæ *obliterari non ſinebat Capito Coſſu tianus.* Et *lib. 17. Ac ne reuerentiam imperij exuere uide-rentur, in* S. P. Q. R. *obliterata iam nomina, ſacramẽta ad-uocabant.* Item *in prioribus libris ſæpe.*

Et *uenerationem item hominum merito.*] *Aduerbium item*

item ſubmouimus, quòd non ſit in libro manuſcripto.

Quòd ad omnia olim ſui exitus uerteretur.] Budenſe uolumen: *Quorundam ad omnia dolum ſui exitus uerteretur.* Legerim, *Quòd clàm ad omen ac dolum ſui exitus uerteret.* Vbi *ſui*, pro *eius* uſurpat, more Ciceronis & ueterum autorum.

IN LIBRVM XVI.

QVæ per tantum æui occulta, augendis præſentibus bonis latuerint.] Verbũ *latuerint*, nõ eſt in uolumine Budenſi. Atq; poteſt abeſſe, ſi quis uerbũ *fuerint* ſubintelligat, aut ſimile quippiã. De quo monui ideo lectorẽ, ut uideat quàm multa ſint in autoribus paßim interpolata.

Nec mißis uiſoribus.] Niſi legiſſem lib. 1. *Simul Segeſtes ipſe ingens uiſu.* Deinde lib. 3. *Et tot adſtantium uiſu.* Rurſum lib. 4. *Numeroq́; et robore, & uiſu inter ſe, fiducia ipſis, in cæteros metus crederetur:* potuiſſem hic ſcribere, *iuſſoribus*, pro ſponſoribus atque expromiſſoribus, quos non miſerit Ceſellius ille Baſſus. Viſores pro inſpectoribus.

Per quos noſceret, an uera afferrentur.] Scripſimus, *aſſererentur.*

Nec aliud per illos dies populus plus credulitate.] Cõparatiuum, *plus*, deleuimus.

Vt nulla oris aut nariũ excrementa uiſerentur.] Exemplar Budenſe, *uiſerent.* Subaudi *ipſi ſpectatores.*

Et plebs quidem uerbis histrionũ quoq; geſtus iuuare ſolita.] Emendauimus, *Et plebs quidem urbis.*

Quòd inter imagines maiorum, etiã C. Caßij effigiem coluiſſet.] In ſcripto libro nõ eſt, *etiam.* Sed mox eſt: *Dux partium.*

Inania ſimul & falſa.] Caſtigauimus, *Et inania ſimul & falſa*

& falſa.

Tunc ſenatus conſulto.] Volumen regiũ, Tunc cõſulto ſenatu. Paulopóſt apparet illinc etiam legi poſſe, Haud minus promptam.

Donec princeps immobilem ſe precibus & inuidiæ iuxta oſtendit.] Non habet hic particulam, &, exemplar Budenſe. Sicut nec mox aduerbium, ſimul: Simul affertur parari cognitionem ſenatus.

Ac ſenior prius, tum cui prima ætas extinguũtur.] Illic habes, extinguitur.

Pertulit'que uiolentiam ad mœnia urbis.] Liber manu ſcriptus, ad mœnia uicina urbi. Suſpicor ſcribendũ tantũ, ad uicina urbi. Sic lib. 20. Cæteriq; per urbem & urbi uicina conquiſiſti. Nam quantum ad ſcripturam attinet, uocabulum mœnia, nõ differt à dictione uicina. Itaq; conijcio bis ſcriptum idem uocabulum.

Ad uicina urbi.

Simulq; annuam pecuniam.] Scripſimus, ſimul annuã pecuniam.

Finis Ligurũ.

Apud finem Ligurum id temporis erat.] Sic Liuius lib. tertio quartæ dec. Redeuntes inde Ligurũ extremo fine, cum agreſti præda in agmen incidunt Romanũ. Idem lib. decimo decad. eiuſdem, Ligurum duo millia ferè ad extremum finem prouinciæ Galliæ, ubi caſtra Marcellus habebat, uenerũt, uti reciperẽtur orantes. Pluratiue idem uſurpauit libro quinto decadis eiuſdem, Conſul alter L. Cornelius Merula per extremos Ligurum fines exercitum in agrum Boiorũ induxit. Dirigere finem, quod arbitris cõuenit inter diſceptanteis de iure finium, apud eundem legitur libro nono decad. eiuſdẽ, Q. Fabium Labeonem, quũ in regione ea fuiſſet, direxiſſe finem Philippo ueterem, regiamq; Thraciæ Paroreiam.

Iuſſa

Iuſſa imperatoris Oſtorio aperit.] Codex Budenſis habet, *impoſt. ut etiam legi queat, Iuſſa mox uel poſt Oſtorio aperit.* Mox, *Is fortitudinem aduerſum hoſtes ſæpe ſpectatam.*

Quàm ne oderim tam ſegniter pereuntes.] Hunc locum meum ſecutus iudicium, *oderim* in *oderint* mutato, ſic lege, *Quàm ne oderint tam ſegniter pereuntes*. Senſus eſt, A' lectore non exigimus ut iſtorum pluſquam ſeruilem patientiam defendat aut excuſet, ſed hoc tantum, ne iſtos odio proſequatur aut odiſſe incipiat, nam res fuit plane fatalis.

Neq; aliam defenſionē ab ijs quibus iſta noſcentur exegerim, quàm ne oderint tā ſegniter pereuntes.

Vt quomodo exequijs, ac promiſcua ſepulchra ſeparantur.] Emēdauimus, *Vt quomodo exequijs à promiſcua ſepultura ſeparātur.* Mox ſcripſimus, *Anneus Mella.* Eſt deinde in libro manuſcripto, *Conſularibus inſignijs.*

Ita ſcripſiſſe, ſe quidem mori nullis ſupplicij cauſis.] Repoſui, *ita ſcripſiſſet, ſe quidem mori nullis ſupplicij cauſis.*

De C. Petronio pauca ſuprà repetenda ſunt.] Nos, *De C. Petronio ſuprà. Pauca repetenda ſunt.*

Ingentem ſe ac parem negotijs oſtendit.] Malim, *uigentem ſe ac parem negotijs oſtendit.* Sicut ſuperiori libro, *animi ualidus & corpore uigens.*

Seu uitiorum imitationem.] Emendaui diſtinxiq;, *Seu uitiorum imitatione inter paucos familiarium* Neroni *aſſumptus eſt.*

Vt quaſi coacta mors, fortuitæ ſimilis eſſet.] Volumen regium, *quàm coacta*. Scripſi, *quanquam coacta.* Quod uerò paulopòſt ſequitur, *Tigillini ſimultatibus dedidit, & illic eſt deditum.* Malim, *dedit.*

Parum expectabilem operam præbuerat.] Caſtigaui, *parum*

Parũ expetibilem operam prębuerat: ubi antè, expectabilem.

parum expetibilem operam præbuerat.

Et cum diuini honores.] Exemplar Budenſe, *Et cum deûm honores Poppeæ decernuntur*. Sic in fine libri 15. *Nam deûm honor principi non antè habetur, quàm agere inter homines deſierit*, Itaq; & nos hoc loco ſcripſimus, *deûm honores*.

Qui tibi laſciuiam exprobrent.] Illic legitur, *quod*. Opinor ſcribendum, *quo tibi laſciuiam exprobrent*.

Per exercitus accuratius leguntur.] Repoſui, *per exercitus curantium leguntur*. Infrà eſt in libro manuſcripto, *cæde inſignium uirorum*, pro *illuſtrium*. quam lectionem & nos ſecuti ſumus. Tametſi uocabulum hoc paſsim obuium eſt apud Tacitum.

Audiret ſenatus uoces quaſi ex quodã numine.] Emendaui, *quaſi ex aliquo numine*.

Sin crudelitati inſiſteret.] Fecimus, *perſiſteret*. Forte ſcribendum, *crudelitate*.

Contra qui opperiendum domi cenſebant.] Regius codex habet, *Contra qui opperiendum eum domi cẽſebant*. Forte legendum, *opperiendum ei domi cenſebant*.

Cum per hæc atq; talia Marcellus inueheretur.] Illic legitur, *uerteret*. Forte debet eſſe, *peruerteret*, quod uerbũ pro accuſare, ſiue per accuſationem ſubuertere, ſæpe Tacito ſolenne eſt, ceu in initio operis oſtendimus.

Non illa nota & celebritate periculorum ſueta iam ſenatus mœſtitia.] Opinor ſcribendum, *crebritate periculorum*.

Igitur flentes queritantesq́;.] Forte, *quiritantesq́;*.

Specta iuuenis, & omen quod dij prohibeant.] Scripſimus, *& omen quidem dij prohibeant*.

In lib

*A*Tque omnem poteſtatem ad unum conferri pacis in-terfuit.] *Exemplar Matthiæ regis, Atq; omnium po*teſtatem. *Quæ lectio mihi magis probatur. Nã hæc clau*ſula, ad unum, reſpondet illi, omnium poteſtatem, Subauditur ciuium, hoc eſt totius populi Romani. Omnium poteſtatem, hoc eſt quam omnes habebant.* Atq; omnium poteſtatem ad unum conferri pacis interfuit.

Sed ambitioni ſcriptoris facile aduerſeris.] Repoſui, *Sed ambitionem ſcriptoris facile aduerſeris*. Nam Tacitus *ſolet hoc uerbum cum accuſatiuo coniungere*. Sic infrà, *Vidiſtis commilitones notabili tempeſtate etiam deos infauſtam adoptionem aduerſantes*. Libro primo, *Sua facinora aduerſari deos lamentantur*. Rurſum libro 19. *Voce flebili precabatur placatos patris manes, ne'ue ſe ut parricidam aduerſarentur*. Libro 20. *Vulgus aduerſari regem, inuidere Aegypto, ſibi metuere, templum'que circumſidere.* Aduerſari cũ accuſatiuo.

Vberiorem ſecurioremq; materiam ſenectuti ſepoſui.] Comparatiuum alterum *ſecurioremq;*, non eſt in libro manuſcripto.

In ipſa etiam pace ſæuum.] Præpoſitionem *in*, expunximus. Subauditur enim Tacito.

Tria bella ciuilia.] *Trina bella ciuilia* legitur illic.

Et ſtatim miſſa coborte in Roxolanos Sarmatarum ac Sueuorum gentes.] Accuſatiuus *Roxolanos* uidetur poſtea additus, nam non eſt in uolumine Budenſi. Nos quoq; ſuſtulimus.

Et laudatis antiquorum mortibus pares exitus.] Regium exemplar habet, *ne & laudatis*. Poſſet etiam legi, *Nec laudatis antiquorum mortibus impares exitus.*

Aut populum, aut urbanum militem.] Caſtigauimus,

apud pop. apud urb. mil.

Et quãuis capite defectionis ablato.] *Ab omnibus exẽplaribus diſſentiens hic pro & ſcripſi, Sed quamuis capite defectionis ablato. Nam extrema proxime præcedentis dictionis litera eſt ſ.*

Neq; deerant.] *Nos, Nec deerant.*

Legi à ſe principem non emi.] *Caſtigauimus, Legi à ſe militem non emi. Qui ſuppoſuit principem, putauit Tacitũ loqui de Piſone quem is Cæſarem fecit. Sed præcedit ueterem diſciplinam. Id accipiendum de militari caſtrenſiq; diſciplina.*

Adhoc. *Multi adhæc innumeri è Germania ac Britannia.*] *Emendauimus, Multi adhoc & innumeri è Germania ac Britannia.*

Et pacis artibus bellis inexpertus.] *Correximus, Et pacis artibus, belli inexpertus. Expone, Et pacis artibus, Subaudi expertus, belli artibus inexpertus.*

Proximæ tamen Romanis exercitibus Galliarum ciuitates.] *Scripſimus, Germanis exercitibus.*

Germani exercitus.] *Nos, Germanici exercitus.*

Nimiæ uoluptates.] *Cogitandum an legi poßit, Nimiæ uoluptatis. Item, magnæ uirtutis.*

Palàm laudares, ſecreta male audiebant.] *Quandoquidem codex regius habet, Palàm laures ſecreta male audiebat, uidetur hic eſſe Græca conſtructio, ſecreta male audiebat, id eſt, in ſecretis, ſiue propter ſecreta. Alioqui huiuſmodi lectio queat erui, Palàm laudari. Infinitiuum pro præterito imperf. Secretò male audiebat.*

Duæ Mauritaniæ, Rhetia, Noricum.] *Illic legitur, Rhetiæ, ſed mutatum in Rhetia, neſcio an caſu. Sunt autem duæ, prima & ſecunda, ſiue ſuperior & inferior. Verum quando*

quando ea diſtinctio nata, incertum.

Ita in fauorem aut odium contactu ualentiorum agebantur.] *Scripſimus, contactu ualentiorum.*

Superioris Germaniæ legiones rupta ſacramenti reuerentia.] Liber Coruini regis habet, *licentia*. Vt rear *ſcripſiſſe Tacitum, rupti ſacramenti licentia.* Rupti ſacramẽti licentia.

Dein *feſſa iam ætate Galbæ.*] *Budenſe uolumen aliter hic habet, nempe ſic, defeſſa an ætate Galbæ.* Lego, *defeſſa ann.* (*hoc eſt annis*) *ætate Galbæ.* Mouit eum qui locum *caſtigauit, quiſquis fuit, ut ſcriberet, dein, quod præcedit aduerbium primum.* Enimuero *non eſt neceſſe, ut ſequatur deinde, aut ſimile quippiam. nam poſſumus intelligere primum è licentia ac libidine uulgi, ſermones iactatos fuiſſe defeſſa annis ætate Galbæ: quũ poſtea adoptio ipſa præſtaret eidem ſermoni agitando occaſionem.*

Multi occulta ſpe.] Vocabulum *multi, non eſt in uolumine* Budenſi. *Sed pro occulta, eſt illic ſtulta ſpe.* Et *ſtat optime ſenſus.* Paucis *iudicium aut* Reip. *amor.* Stulta *ſpe, prout quis amicus uel cliens, hunc uel illum ambitionis rumoribus deſtinabant.*

Etiam in T. Iunij *odium diuerterant.*] Particulam etiã *diuiſimus in* Et iam. Placet *uero uerbum quod illic ſcriptum eſt, deuerterant, quod & aliâs in regio codice plerunq; occurrit, ubi nos diuertere legimus.* Deuertere.

Neq; *erat Galbæ ignota* Oth. *ac* T. Iunij *amicitia ex rumoribus nihil ſilentio tranſmittentium.*] Illic *legitur, amicitia, & ex rumoribus. &, id eſt etiam.*

Donec Octauiam *uxorem amoliretur.*] Budenſe *uolumen manifeſte habet,* Donec Octauia *uxor amoueretur.* Quid *erat opus hoc mutare? Scio quomodo acciderit,* Libro 14. *leguntur hæc uerba,* Octauiam'que *coniugem*

f 2 amoliri

amoliri,quæ rurſum hoc loco caſtigator quiſpiam ſuppo=nere uoluit,germana lectione eraſa.

Piſo M. Craſſo ex Scribonia genitus.] Emendauimus, *& Scribonia genitus*. Paulopoſt ſcripſimus, *Et tibi inſi=gne, Sulpitiæ ac Luctatiæ decora nobilitati tuæ adieciſſe.*

Et iudicij mei documentum ſit.] Caſtigaui, *Vt iudicij mei documentum ſit.* Vbi malim,*ſint*.nam ſequitur,*neceſ=ſitudines non meæ,ſed tuæ.*

Sed alij per obſequium imminuēt. Irrumpet adulatio.] Hic locus fœde corruptus eſt. Reſtituimus ex uolumine Matthiæ Coruini in hunc modum, *Sed alij licet per obſe=quium annuant. Irrumpet adulatio.* Expone, licet,hoc eſt datur, conceditur, permittitur, ut alij per obſequium annuant.

Nec tamen territus fueris.] Scripſimus, *Ne tamen terri tus fueris.*

Vtiliſsimus quidem ac breuiſsimus bonarū malarumq́; rerū delectus,cogitare,quid aut uolueris.] Codex Buden=ſis: *Vtiliſsimus idem ac breuiſsimus bonarumq́; rerum de=lectus,cogitare.* Legerim ego, *Vtiliſsimus idem ac breuiſsi mus bonarum quoque rerum delectus. Cogitato quid aut nolueris ſub alio principe,aut uolueris.*

Seu quæ fato manent,quamuis ſignificat non uitētur.] Emendauimus & diſtinximus, *Seu quæ fato manēt,quam=uis ſignificata,non uitantur.*

Et proximi militum grata auditu reſpondent.] Mendo ſus locus eſt. Caſtigauimus, *Et proximi militum gratabun=di reſpondent.* Nam gratandi uerbum etiam alibi Taci=tus uſurpat. Vt libro quinto, *Et incolumem fore gratatur.* Lib. 14. de matre Neronis Agrippina, *Atque ubi incolu=mem eſſe pernotuit,ut ad gratandū ſeſe expedire.* Lib. 18. (Gratabundi, ubi antè, grata auditu.)

Laud

Laudantes gratantesq́; circundatum aquilis ſignisq́;, in tribunal ſtrunt.

Quantulacunq; parci ſenis liberalitate.] Liber Coruini, *Quantulacunque parua liberalitate.* Nocuit. Opinor *fuiſſe ſcriptũ, Quantũcunq; parua liberalitate: aut tantũ, quantacũq; liberalitate.* Vt *dictio parua, fuerit gloſſa.*

Non longior quàm apud milites ſermo.] *Militem illic legitur.* Mox *pro illi autoritatem ſenatus, ſcripſimus, ille aut. ſ. hic d. Cæſaris laturus.*

Is conſilio interceßit.] Exemplar Budenſe, *ni conſilio interceßit.* Forte *legendum, ni conſilio interceſſum.* Aut *potius, cui conſilio interceſſum.*

At illis uix decumæ ſuper portiones erat.] Caſtigauimus, *At illis uix decumæ ſupra portiones erant.*

Et inquieta urbs actionibus.] Malim *auctionibus.* Nã *mox præcedit,* Vbiq; *haſta & ſector.*

Prægrauẽ ſe Neroni fuiſſe.] *Budenſe uolumen, Se Neroni grauem fuiſſe.*

Nec Luſitaniam rurſus & alterius exilij bon.] Repoſuimus, *aut alterius exilij b.*

Adulteria, matrimonia.] Codex *manuſcriptus, Adultera matrimonia.*

Aegre ſub armis emitterentur.] *Scripſimus, eniterẽtur.* *Quo uerbo alibi quoq; utitur.* Vt *libro ſecundo,* Pars *obiectum aggerem eniteretur.*

Flagrantibus iam militum animis.] Datiuus *animis nõ eſt in regio libro, nec eo opus hic eſt.* Nã Tacitus *dixit flagrantibus militũ, pro flagrantibus militibus, quo loquendi modo nihil apud hunc crebrius. Flagrantibus iam militum, uelut faces addiderat.*

Proculo ſpiculatori.] *Vbicũq; uulgatæ editiones habẽt*

ſpiculatoris uocabulũ, ſpeculatoris codex Matthiæ Cor-*uini continet. Notum autem eſt quod'nam officium fuerit militum ſpeculatorum. Paulopóſt illic eſt, Veturium Optionem.*

In communi omnes metu mutandæ militiæ tenebãtur.] *Malim in commune. Vt paulopóſt, accedendos in commune ratus.*

Quædam apud Galbæ aures præfectus Laco eluſit.] *Liber manuſcriptus, Quædam apud Galbam audiens præfectus Laco eluſit. Aperta ſententia eſt, Nec cauſæ quicquam erat quur mutaretur.*

Sub ædem Saturni pergit.] *Illic legitur, in ædem Saturni pergit. Forte inde in Saturni pergit. Subaud. ædem.*

Igitur conſultantibus placuit pertentari animum cohortis.] *Scripſimus, tentari animum cohortis.*

Cũ maxime. *Tum maxime, dicam ne ſec.*] *Repoſui, cũ maxime, diſtinxiq́; Vt qui aduerſas expertus cummaxime, dicam ne ſecundas quidem minus diſcriminis habere. Hoc aduerbio etiam alibi utitur. Vt infrà, Non hercle illi quibus cummaxime Vitellius in nos ciet, Germani audiãt. Lib. 3. Littora & lacus Campaniæ cummaxime peragrantem. Libro 4. Is diſpoſita claßiariorum copia, cœptantem cummaxime coniurationem diſiecit. Quanquam utrobiq; tum maxime ſcriptum, ſed mendoſe. Libro 20. Capi cummaxime urbẽ. Sic enim illic legendum, non, tum maxime. Paulopóſt eodem libro, Tolerant cummaxime inopiam obſidiumq́; apud Vetera legiones. Eodem libro in reſponſione Agrippinenſium, Muros ciuitatis, congregantibus ſe cummaxime Romanorum exercitibus, augere nobis quàm diruere tutius eſt. Quanquam in uulgatis editionibus & eo loco perperam ſcriptum eſt, tum maximè pro cummaxime.*

Hanc

Hanc uocem reperi etiam apud Liuium ſæpe corruptã. Nam libro nono tertiæ decad. legitur quàmmaxime pro cummaxime in uulgatis editionibus. Hoc aduerbium Tertulliano frequentiſsimum.

Falluntur quibus luxuria ſpeciẽ liberalitatis imponit.] Tametſi deſtituat nos hic uolumen manuſcriptum, nõ dubitamus tamen eſſe legendum, ſpecie liberalitatis pro ſpeciem. Nam imponit non eſt hic indit, ſed decipit. Falluntur quibus luxuria ſpecie liberalitatis imponit.

Si reſp. & ſenatus & populus uana nomina ſunt.] Codex regius habet, uacua nomina. Vacuum pro otioſo Tacitus etiam uſurpat alibi. Vt infrà, Is quo magis uacuus, quietis caſtris iuſſa exequeretur. Vacua nomina.

Sed proinde à nobis donatiuo plus ob fidem quàm ab alijs pro facinore accipietis.] Comparatiuum plus eraſimus è ſuperiori uerſu repetitum hic per errorem. Plerũq; ueteres librarij proinde ſcripſerunt pro perinde. Itaque clarus ſenſus erit ſi legas, Sed perinde à nobis donatiuo ob fidem quàm ab alijs pro facinore accipietis. Dictum donatiuo accipietis, ut dicimus dono muneri'ue accipere.

Vt turbidis rebus euenit, timore magis & nõnullo adhuc conſilio, parat ſigna.] Budenſe exemplar, Vt turbidis rebus euectior ire magis & nullo adhuc conſilio. Legerim, Vt turbidis reb. euectior, ira magis & nullo adhuc conſilio, parat ſigna. Eſt autem euectior ab euectus. Itaq; caſtiganda editio uulgata quæ contrarium ſenſum deprauatis uerbis præfert.

Si incipiens adhuc & nondum adulta ſeditio melioribus conſilijs flecteretur.] Repoſuimus, Et necdum adulta ſeditio.

Infeſtis pilis proturbant.] Volumẽ Matthiæ Coruini,

Ingeſtis pilis. *Ingeſtis pilis proturbant. Ab ingeror, ereris, paßiuo uerbo.*

Obſidionem nimirum toleraturus.] Illic legitur *toleraturum.* Tum ſtigme ponenda ante *obſidionem.*

Qui ad euocandum Galbam, læta falſo uulgauerant.] Scripſimus, *uulgauerint.*

Sumpto thorace Galba irruenti turbæ neq; ætate neq; corpore ſiſtens, ſella leuaretur.] Hæ duæ uoces, *neq; ætate,* non ſunt in libro manuſcripto. Quare ſuſpicor ſcribendum: Donec inopia ueri, & conſenſu errantium uictus, ſumpto thorace Galba, irruente turba, neque corpore ſiſtens, ſella leuaretur. Senſus eſt, propter irruentem turbam & quòd corpore non poſſet ſiſtere, id eſt inſiſtere, ſella fuiſſe leuatum.

Ad coërcendum militarem licentiam.] Scripſimus, *ad coërcendam mil. lic.*

Poſtquam uniuerſa claßiariorũ legio.] Hoc melius placet quàm quod illic legitur, *Claßiorum.*

Quia nec priuatũ me uocare ſuſtineo.] Repoſui, *Quia n. p. m. uocari ſuſtineo.*

Beruichilonis in Gallia.] Codex Buden. *Betuichilonis.* Forte *Vetij Chilonis.*

Cum uos aſpexerit, cum ſignum m. acceperit.] Illic, *Cum uos aſpexerit, hoc ſolum cum ſignum meum acceperit, erit certamen.*

Miſcentur auxiliaribus galeis ſcutiſq;.] Deeſt illic dictio *galeis.*

Ad poſterum uel odio hæſ. at.] Malim *ad poſtremum.*

Ire præcipites, & occupare pericula iubet.] Scripſimus *occupari pericula iubet,* id eſt ut occupentur.

Comitatus Galbæ cohortis.] Caſtigauimus, *comitantis Galbam*

Galbam cohortis. Et mox, *dereptam.* Quãquam ubicunq; nos legimus diripere, ſiue diripiendum, illic plerunq; habetur, deripere & deripiendum. Deripere.

Et ſenem trucidare pergunt diſiecta plebe.] Hæc uerba ex ſuperioribus hic perperam repetita deleuimus.

Denſum quem.] Et has duas dictiones expuximus. Vt nunc legatur ſententia: Inſignem illa die uirum Sempronium ætas noſtra uidit. Arbitror concinnatori formularũ apud typographum, aliquid ſuperfuiſſe ſpatij, quod iteratis & inculcatis uerbis iſtis expleuerit.

Stricto pugione occurr. armatus.] Scripſimus armatis.

Sed latebra imminens exitium differebat. Tum aduenere.] Emendauimus, differebat, cum aduenere.

Miſſu Othonis.] Nos, iuſſu Othonis.

Ad prohibendum ſcelus, iubere iam poterat.] Fieri poteſt ut oſcitantia librarij hæc uerba fuerint in codice regio omiſſa.

Omiſiſſet offenſus an diſtuliſſet.] Inſeruimus hic uocem tot, et quia Budenſe exemplar habet omiſiſſe, nos fecimus etiam diſtuliſſe. quæ lectio ſtare poteſt, ſi quis ſubaudiat eum. Non diſplicet tamen quod eſt in contextu.

Adhæc tantũ maiori fratri prælatus eſt.] Nos, Adhoc. Adhoc.

Eadem laſciuia temptaſſet.] Liber manuſcriptus, temperaſſet. Forte legendum temeraſſet. Mox abeſt illic ablatiuus iuſſu, fortaſſis omiſſus per incuriam librarij.

Sed claritas natalium & metus temporum obtinuit.] Pro uerbo obtinuit, nos poſuimus datiuũ obtentui. Subauditur autem, fuit. Habet hoc uocabulum & alijs in locis in uſu. Libro 12. Cupido auri immenſa obtentum habebat, quaſi ſubſidium regno pararetur. Libro 18. Deletæq; omnes copiæ forent, ni uictorem exercitum attinuiſſet Obtentui. Obtentus.

obſcurum noctis obtentui fugientibus.

Velut ad perdēdum imperium fataliter electos.] Emendauimus, *ad partiendum imperium.*

Captam totiens ſuis exercitibus urbem.] Codex regis Coruini habet, *captam quotiens.* Nos indidem pro exercitibus, ſcripſimus *ciuibus.*

Equi ad uſum & ad decus ſupererant.] Illic legitur, *ad dedecus.* Itaq; ſuſpicor ſcribendū, *ad abuſum*, niſi quis malit, *abuſui.* Id expoſcit ſenſus. *Paratis utrinque corruptoribus, & perfidia impunita, uiri, arma, equi, ad abuſum, & ad dedecus ſupererant.*

Sed ante bellum centurias tantum ſuas turmasq́; nouerant.] Budenſe uolumen non habet *turmas*, ſed tantum, *ſuasq́;*. Forte legendum, *Sed ante bellum centurias tantum ſuas quiſque nouerant.* Aut diſtingue, *centurias tantum, ſuas'que nouerant.* Et expone, *centurias tantum nouerant, ſed ſuas.*

Adimendis ordinandis'ue ſuæ militiæ ordinibus integre mutauerat.] Pronomen *ſuæ*, per repetitionem ultimæ ſyllabæ eius dictionis quæ proxime præcedit, hic natum, craſimus.

Et Vitellius apud ſeueros humilis.] Forte, *Et ut Vitellius apud ſeueros humilis, ita comitatem bonitatemq́; faventes uocabant.*

Sed profuſa cupidine, & inſigni tem.] Caſtigauimus, *Et profuſa cupidine, inſigni temeritate legati legionum.*

Tanquam detectam à ſe Virginij conctationem.] Scripſimus, *Tanquam detecta à ſe Virginij conctatione.*

Vt concupiſceret magis quàm ut ſperaret.] Expunxi particulam *ut.*

Studia militum illexerat.] Caſtigaui, *Studia militum allexerat*

allexerat. Sic alibi hoc in libro, *Spe uulgum alliciendi.* Item, *Fabius Valens allicere, uel ſi abnuerent, uaſtare Gallias iuſſus.*

Et in Virginium fauor cuicunque alij profuturus.] Codex Budenſis, *Et in Virginium fauor cuiuſque, alij profuturus.*

Ac niſi ipſi conſulerent.] Scripſimus, *Ac ni ſibi conſulerent.*

Per tenebras & inſcitiam cæterorum occiderentur.] Illic legitur, *& inſcientia.* Legerim, *Per tenebras & inſcitia cæterorum occiderentur.*

Inferioris inde Germaniæ legiones.] Nos, *Inferioris tamen Germaniæ leg.*

Impetu militū abrepti.] Codex ſcriptus habet, *obtecti.*

Parum ſimulatione uinculorum fruſtratur.] Emēdaui, *Pari ſimulatione uinculorum fruſtratur.*

Stratis iam militum odijs.] Suſpicor ſcribendum, *Fruſtratis iam mil. animis.*

Donatum, Romulium.] Illic, *Donatium, Romilium.*

Vt auxiliarium quoq; militum conuitijs proturbatus.] Emendaui, *proturbantibus.*

Digredi iuſſus.] Codex manuſcriptus pro digredi plerunque habet *degredi*. Id locum habet ubi deſcenſus ex alto ſignificatur. Degredi.

Nomen Germanici Vitellio ſtatim additum.] Correxi, *Nomine Germanici Vitellio ſtatim addito.*

Dinodurium (Mediomatricorū id oppidum eſt).] Caſtigaui, *Diuoduri (Med. id op. eſt.)* Paulopóſt illic legitur, *formidine permotus.*

Eluetij Gallica gens, ſoli in armis, uiriſq́; mox memoria nominis clara.] Emendaui diſtinxiq́;, contra uulgatarum edit

rum editionum Budenſiſq; uoluminis lectionem, Irritauerant turbidum ingenium Heluetij Gallica gens, olim armis,uiriſq;, mox memoria nominis clara. Expone,clara gens memoria nominis,hoc eſt,ob memoriam nominis. Meminimus huius etiam loci libro rerum Germanarum primo.

(Vt eſt mos uulgò)mutabilem ſubitis & tam pronum in miſericordiam, quàm immodicũ ſæuitia fuerat.] Quia regium exemplar habet mutabile,ſum auſus hunc locũ ſic mutare, Vt eſt mos uulgo,mutabili ſubitis, & tam prono in miſericordiam quàm immodicum ſæuitia fuerat.

Et ob bellum Vindicis reuocati.] Caſtigauimus remorati.

In alpe Graia.] Nuſquam magis uariant exemplaria quàm in nominibus proprijs uel locorum uel hominum. Liber manuſcriptus hic habet,in alpe trianna.

Simul ac reputans.] Particulam ac,deleuimus.

Noricos in cætera uictoriæ præmia ceſſuros.] Scripſimus,acceſſuros. Mox ordinauimus uerba,Pœnino ſubſignanum militem itinere, & graue leg. agmen hyb. adhuc niuibus traduxit.

Exemplum ultro imputauit.] Nõ uidetur eſſe mala lectio,quanquã nos impetrauit ſcripſimus, ſecuti fidẽ libri uetuſtioris. Et ſequitur, Nec Otho quaſi ignoſceret.

Metum reconciliationis adhiberet.] Volumẽ Budenſe habet, metu reconciliationis adhibens. Lego, Nec Otho quaſi ignoſceret ſeu hoſtis metu recõciliationi adniuens ſtatim intra intimos amicos habuit.

Læta pro moribus ciuitatis.] Emendaui meum ſecutus iudicium,Læta primoribus ciuitatis. Nam ſequitur,celebrata in uulgus Celſi laus. Læta primoribus ciuitatis.

Aduer

Aduerſus publicum odium, priuatam gratiam præpa-rat. Vnde nulla innocẽtiæ cura.] Malim, *præparat alicunde, nulla innocentiæ cura.*

Sed uices impunitatis.] Enorme mẽdum eſt. Caſtigaui, *Sed uitæ impunitatis.*

Galuia Criſpilina.] Budenſe exemplar, *Galuia Criſpinilla.*

Mox potens pecunia, & orbitate: quæ bonis malisq́; temporibus iuxtà ualent.] Ablatiuus *temporibus*, non eſt in libro regio. Expone, *quæ bonis malisq́;*, Subaudi hominibus, *iuxtà ualent*, in dandi caſu.

Et muliebribus blanditijs.] Nos, *blandimentis.*

Offerebantur, pecuniam & gratiam.] Scripſimus eraſa hypoſtigme, *offerebant pecuniam & gratiam.*

Paria Vitellius oſtendebat, primo mollius.] Codex regis Matthiæ, *Paria Vitellius oſtendebat. Vocontiorum primo mollius.* Neſcio quid ſibi hic uelit *Vocontiorum* uocabulum. Forte leg. *Vacationem primo mollius, ſtulta utrinque & indecora ſimulatione.* Subaudi *accepere.* Nam ex uerbis iſtis apparet, utrunque non abhorruiſſe à uacatione, ſi cum dignitate contigiſſet. Sed ſimulatio ea erat.

Increpabant ultro.] Poſſet etiã legi, *Increpabat ultro.* Subaudi, *Fab. Valens.*

Ad Othonem uertiſſent.] Et hic *uertiſſent* uſurpat abſolute. Ad Othonem uertiſſent,

Ad Tucianum fratrem Othonis.] Scripſimus, *Titianũ.* Saluius *Titia*, uocabatur.

Pleraque contra decus & præſenti uſu properando.] Correximus, *ex præſenti uſu properando.*

Conſul cum Titiano fratre in kal. Martias ipſe pro-

ximos menſes Verginio deſtinat, ut aliquod exercitui Germanico delinimentum. Iungitur Virginio Pompeius Vopiſcus, prætextu ueteris amicitiæ, plerique Viennenſium honori datum interpretabantur.] Vel hic locus argumento nobis ſit quàm multa in monumentis ueterum autorum paßim inſulſerint eruditi uiri de ſuo, dum non tantum temporis ſibi ſumere poſſunt, quod attentius excutiendo loco ſufficiat. Nam uolumen Coruini regis ſic habet, Conſul cum Titiano fratre in kalend. Martij ipſe proximos menſes Virginio. Pompeius Vopiſcus prætextu ueteris amicitiæ, pleriq; Viennenſium honori datum interpretabantur. Sic enim nos diſtinguimus. Expone, Cõſul cum Titiano fratre in kalendas Martij ipſe Otho, in proximos mẽſes cum Virginio conſul fuit. Pompeius Vopiſcus, nomen autoris eſt, Subaudi, ſcribit, id prætextu ueteris amicitiæ factum, pleriq; Viennenſium honori datum interpretabantur. Cæterum hæc lectio ualde conuenit breuitati Cornelianæ.

Archio Antonio.] Liber manuſcriptus Ario Antonio.

Eademq; largitione ciuitatum quoque & pe.an.ag.] Nos, Eadem largitione.

Noua Africæ oſtenta.] Caſtigauimus, Noua iura Cappadociæ, noua Africæ, oſtentui magis, quàm mãſura. Hoc uocabulum etiam alibi uſurpat. Vt libro primo, Corpora extra uallum abiecta, oſtentui. Lib. 12. Auribus deciſis uiuere iubet, oſtentui clementiæ ſuæ & in nos dehoſtamento. Lib. 15. Iturum Tyridatem oſtentui gentibus, quanto minus quàm captiuum. Item, In Galliam Iulium Calenum tribunum, in Germaniam Alpinum Montanum præfectũ cohortis, quòd hic Treuir, Calenus Eduus, uterq; Vitelliani fuerant, oſtentui miſit.

Oſtentui.

Interq;

Interq́; neceßitate præſentium rerum & inſtantibus curis excuſata.] Codex Budenſis habet *excuſatus*. Scripſi, *Inter quæ neceßitate præſentium rerum & inſtantibus curis excuſatis.*

Et fuere qui imagines Neronis præponerent.] Emendauimus, *Et fuere qui imagines Neronis reponerent.*

Ipſe in ſuſpenſo tenuit uetandi metum uel cognoſcendi pudorem.] Liber manuſcriptus habet, *metu*. Scripſi, *Ipſe in ſuſpenſo tenuit, uetandi metu, uel cognoſcendi pudore.*

Nouem millia equitum, & ferocia, & ſucceſſu prædæ.] Caſtigaui diſtinxiq́;, *Nouem millia equitum, ex ferocia & ſucceſſu, prædæ magis quàm pugnæ intenta.*

Hic miſericordia uulnerum abſumpti.] Budenſe uolumen habet, *mia*. Repoſui, *miſeria uulnerum.* Miſeria uulnerum abſumpti.

Septimamdecimam cohortem è colonia Hoſtienſi in urbē acciri iuſſerat.] Præpoſitionem *è* ſubmouimus. Subauditur enim.

Pars ignaui & uino graues.] Nos, *Pars ignari, & uino graues.*

Vulgus, ut mos eſt, cuiuſcunque motus noui cupidum.] Scripſi, *cuiuſq́; motus noui cupidum.*

Et ſeueriſsimos centurionum obtruncant.] Nos, *ſeueriſsimum centurionum obtruncant*. Nam ſequitur infrà, *Centurionis ac tribuni ſanguine manus imbuit.*

Neq; ut animum ad uirtutē cohortarer.] Inſerui præpoſitionem *ad*, *Neq; ut ad animum, ad uirtutem cohortarer.* Nam omittere ſolet coniunctiones. Sic alibi hoc ipſo libro, *Et apud Galbam, Othonem, Vitellium illæſa. Ad animum*, id eſt, *ad fortitudinem.*

Imus ad bellum, non omnes nuncios palàm audiri.] Di

ſtinximus

ſtinximus atq; emẽdauimus, Imus ad bellũ. Num omnes nuncios palàm audiri,omnia conſilia cunctis præſentibus tractari ratio rerum,aut occaſionum uelocitas patitur?

Vt *multa etiam per cẽturiones tribunosq;.*] *Duas iſtas dictiunculas,etiam per,expunximus.*

Eligendi *facultas detur.*] Forte,*colligẽdi,id eſt,ut exercitus colligantur.Aut,confligendi facultas detur.* Nam regium *uolumen habet,elligendi.*

· *Quem nobis animum.*] Malim,*uobis.*

Ne *illas aduerſum ſenatum uoces.*] *Scripſi*, Nec *illas aduerſum ſenatum uoces.*

Quos nunc maxime Vitellius in nos ciet,Germani audeant.] Nos,*quibus cummaxime in nos ciet,Germani audeant.*Vbi *dictum,in nos ciet,ſicut,in nos mouet.* De *aduerbio cummaxime admonuimus alibi.*

In nos ciet. Cummaxime.

Ad ſanguinem & cædem repoſcerẽt ordinem.] Exemplar Matthiæ *Coruini habet depoſcerent.* Malim,*depoſcent.* Sane *depoſcẽdi uerbum in primis hic locum habet, quod exemplis aſtruere facilimũ eſt.* Libro 19. Nec *minus uiolenter* Aponium *quàm* Flauium *ad ſupplicium depoſcerent*. Eodem *libro*, Pergere *Cremonam, & uictos in deditionem accipere,aut expugnare depoſcunt.*

Depoſcere ad cędem. Depoſcere ad ſupplicium.

Muta *iſta & inania intercidere ac reparari promiſcue poſſunt.*] *Sincerior eſt manuſcripti codicis lectio,* Muta *iſta et inania intercidere ac reparari promiſcua ſunt.*Expone, *promiſcua ſunt ut intercidant ac reparentur.* Quæ *locutio* Græcam *conſtructionem redolet.*

Intercidere ac reparari ꝓmiſcua ſunt.

Aeternitas *rerum & pars gentium.*] Emẽdauimus,& *pax gentium.*

Ea *oratio ad perſtringendos mulcendosq; militũ animos,& ſeueritatis modus.*] Nos, Et *oratio ad perſtringendos*

gendos mulcendosq́; militum animos, & ſeueritatis modus n.e.i.p.q.i.d.a.i.grate accepta.

Non tamen quies urbis redierat. Strepitus telorum & facies belli erat militibus.] Hic locus eſt miſere corruptus. Nec quicquam auxilij fuit à libro manuſcripto, unde mendoſa uerba transfuſa ſunt in uulgatas editiones. Nos magno labore eruimus tandē germanam ſincerāq́; lectionem. Sic autem emendauimus diſtinximusq́;, Non tamen quies urbi. Sed erat ſtrepitus telorum, & facies belli.

Erat militibus.] Pro erat nos ſuppoſuimus particulā &, è codice Budenſi, ſicq́; diſtinximus ſentētiam, Et militibus ut nihil in commune turbantibus, ita ſparſis per domos, occulto habitu: et maligna cura in omnes q.n.a. o.a.a.i.c.r. obiecerat. Dictum autem eſt auferendi caſu, Et maligna cura, ſicut, Et militibus.

Animo uultuq́; conuerſis.] Scripſimus, Animum, uultumq́; conuerſi, Græca figura, ſed Latinis quoq; familiaris, poëtis uidelicet atq; hiſtoricis.

Sereno & immoto die.] Codex Budenſis non habet die. Malim ego, cœlo.

Plures in tabernis ex cubilib. intercepti.] Caſtigaui, Plures in tabernis & cubilib. intercepti. Hoc eſt in lectis.

Idipſum quod paranti expeditionem Othoni.] In libro manuſcripto non eſt, datiuus Othoni, qui ſubauditur elegātius, nec eſt illic dictio quod, ſed tantū idipſum. Vt queat etiam legi, id, quoniam paranti expeditionem cāpus Martius et uia Flaminia, iter belli eſſet obſtructū.

Et ſæuitia Galbæ in cuſtodiam habitos.] Malim, in cuſtodia.

Secum expedire iubet. Expedire pro in bellum accin- Expedire.

gi abſolute.

Igitur mota urbis cura.] *Scripſi, Igitur motæ urbis cura.*

Sapientibus quietis à reip. cura.] *Caſtigaui, Sapientibus quietis & reipub. cura.*

Afflicta fides. *Multi afflicta fide in pace.*] Repoſuimus, *Multis afflicta fides in pace. Afflictam fidem hic dicit quam lib. 19. uocat affectam, hoc eſt collabefactam deminutamq́;.*

Secura tum urbe à prouinciali bello.] Minutiſsimum hic erratum, nempe quod ſit in à, perdit totum ſenſum. Nos, *Secura tum urbe, & prouinciali bello*. *Subauditur exiſtente.* Porrò *prouincialia bella propter longinquitatem, minus urbanæ plebi diſpendioſa erant.*

Sub ducibus alijs ſi bellatum foret.] Quid ſi legas, *Si ducibus alijs bellatum foret.*

Sed feſtinata iampridē exactione uſu ſterili.] *Aduerbium iampridē, neſcio quis hic infulſit, nos ſubmouimus. Feſtinata exactione, id eſt, propter feſtinatam exactionē.*

IN LIBRVM XVIII.

Laetum reip. aut atrox.] Exemplar Coruini regis habet, *ſemē reip. aut atrox. Suſpicor* Tacito *fuiſſe ſcriptum, Quod uarie ortum, ſemel reip. atrox, ipſis principibus proſperum aut exitio fuit.* Elegans *eſt ſententia de imperio* Ro. *Similia* Cicero *diuinat in* Philippicis.

Decoris cum quadam maieſtate.] *Scripſerim, decor oris cum quadam maieſtate.* Magis *id placet, quàm decor corporis.*

Proſperæ Veſpaſiani res.] *Hæc duo uocabula Veſpaſiani res, non ſunt in codice* Budenſi. *Proinde cogitandū num potius ſic legendum ſit, Proſpere præſaga reſpōſa.*

Vt

Vt ſit aduerbium proſpere. Expone, *proſpere præſaga, hoc eſt, proſperitatem præſagientia reſponſa.*

Et incerta adhuc uictoria.] *Caſtigaui, Sed incerta adhuc uictoria.*

Obliuiſcendum inſenſarum de bello agitantibus.] Opinor *ſcribendum, offenſarum.*

Conditorem templi regem Venerianum.] *Liber manuſcriptus habet, Verianum.* Reponendum, *Aeriam.* Id *docet Tacitus noſter Annaliũ libro tertio, Exin Cyprij, inquit, tribus delubris, quorum uetuſtiſsimũ Paphiæ Veneri autor Aerias. Huic regi filius fuit Amathus nomine.* Nam *ſequitur illic mox, Poſt filius eius Amathus Veneri Amathuſiæ.* Aerias rex cõditor tẽpli Paphiæ Veneris in Cypro.

Accitũ è Cilicia Myram intuliſſe.] Illic *legitur, accitam & cilicẽtam miram intuliſſe.* Scripſi, *Deamq; ipſam conceptã mari, huc appulſam, ſed ſcientiam artemq; aruſpicum accitam, & Cilicem Thamyram intuliſſe.*

Sanguinem aræ obfundere uetitum.] Nos, *offundere.*

Cæſis pluribus hoſtijs.] *Emendauimus, Cæſis compluribus hoſtijs.*

Annuere deam uidit.] Nos, *uidet.*

Titus aucto animo ad patrem prouectus.] *Caſtigaui, peruectus.* Sic *infrà, Corpus inſigne oculis comaq; & toruitate uultus, in Aſiam atq; inde Romam peruectũ eſt.*

Profligauerat bellum Iudaicũ Veſpaſianus oppugnatione Hieroſolymarum. Reliqua duro magis.] *Scripſi diſtinxiq;, Profligauerat bel. Iud. Veſpaſianus oppugnatione Hieroſolymorum reliqua, duro m. &c.*

Et inexperti belli labor.] *Malim ardor.* Nam *omnino labor hic locum non habet.*

Noctu diuq; cõſilio, ac ſi res poſceret.] *Particulã ac,*

eraſimus. Nam *Tacitus breuitatem amat.*

Sed bellantibus alijs placuit expectari bellum, cum in uictores uictosq́; nunquam ſolida fides coaleſceret.] Volumen manuſcriptum habet, ſolida fide coaleſcere. Nos ſic legendum tandē deprehendimus & diſtinguenda uerba, Sed bellantibus alijs placuit expectari bellicum. Victores uictosq́; nūquam ſolida fide coaleſcere. Ergo qui uolet ſequatur meum iudicium, aut mendoſa ſe lectione diutius oblectet.

Cæterum olim mixtis conſilijs.] Scripſimus, Cæteri olim m.c.

Dextra concordiæ ſigna.] Nos, Dextræ concordiæ inſignia.

Ad proſequendum eum, quibus.] Codex Budēſis, Ad proſequendum, cum quibus Syth. inſ. tenuit. Quomodo nos quoq; caſtigauimus. Nec diſplicet altera lectio.

Magnis motibus.] Demiror hanc clauſulam omiſſam in libro manuſcripto, ſicut pauloantè, mare. Vbi legimus, mare ingreditur. Sed dormitant nimiū ſæpe librarij.

Ad hæc terrore & propria ui Criſpus incubuerat.] Volumen Budenſe, Ad hūc terroris & propria ui Criſp. incubuerat. Legerim, Ad hoc terroris, hoc eſt ad hūc terrorem. Intelligit ſenatuſconſultum modo relatum.

Traxeratq́; magnam ſenatus partem.] Exemplar regium, Traxeratq́; magiſtratus p.

Quamuis infirmum & nocentē.] Scripſimus, Quamuis inuiſum ac nocentem, more tamē audiendū cenſebāt.

Et præcipua fama quartadecumana.] Caſtigauimus, Et præcipui fama Quartadecimani.

Eo agmen legionum alæ cohortesq́; præueniebant.] Suſtulimus dictionem eo.

Sed

Sed lorica ferrea uſus eſt.] *Deleuimus uerbum, eſt.*

Et maiore parte Italiæ.] *Particula connectens,* & *, ui detur hic mihi ſupereſſe.*

Non Italia adiri, nec loca ſedesq́; patriæ uidebantur. Tanquam externa litora & urbes hoſtium urere, uaſtare, rapere.] *Hæ ſentẽtiæ multis mẽdis ſunt inſignes. Manuſcriptum uolumen habet. Ita præliorum auidus uidebatur. Non Italia adiri nec loca ſedesq́; patriæ iubebantur tanquam & urbes hoſtium urere, uaſtare, rapere. Vides hic abeſſe duas illas dictiones, externa litora, quas caſtigatores addiderunt. Ego uero pro tanquam & urbes deprehendi poſt laborioſam loci conſiderationem ſcribẽdum, tanquam metu res. Itaq; ſic diſtinxi ſententiã, Suetonius Clemens ambitioſo imp. reg. ut aduerſus modeſtiam diſciplinæ corruptus, ita præliorum auidus. Videbatur non Italia adiri, nec loca ſedesq́; patriæ. Iubebantur tanquam metu res hoſtium urere, uaſtare, rapere. Cæterum uerba: tanquam metu res, non inſerui in contextum, quũ mea ſit inuentio. Mutet, qui uelit.* Tanquã metu res, ubi uulgo legitur, Tandiu quã & urbes.

Nec capi poterãt pernix genus.] *Exemplar regium, nec pernix, Forte ſcribendũ, Nec capi poterant, & pernix genus, & gnari locorum.*

Nec ullis deinde tortoribus.] *Illic legitur, tẽporibus. Lego, Nec ullis deinde terroribus, aut morte, conſtantiã uicis egregiæ mutauit.* Nec ullis deinde tortoribus.

Duas Turingorum cohortes.] *Video Turingos librario melius fuiſſe notos quàm Tungros. Sed quia ſuprà dixit, non defuiſſe partem Galliarum quæ Rhenum accolit, Vitellij partes ſecutam, & acerrimam inſtigatricem aduerſus Galbianos, inducor ut credam hic & in ſequentibus Tungrorum ſcribendum, non Turingorum. Quod* Tungri. Turingi.

uero de Batauis paulopòſt deq; Trãſrhenanis meminit, fateor equidem accipiẽdum de Germanis qui trans Rhenum colunt, ſed proximis amni, puta Tencteris, Vſipijs, Tubantibus, Chamauis, Bructeris, & ſimilibus. Longius uero diſsiti Turingi erant, Tacito non commemorati, quos ueteres, è quorum numero Sidonius eſt Apollinaris & Vegetius, non Turingos ſed Toringos appellant.

Toringi.

Simul à latere ſaxis urgeret.] Hæc uerba, à latere ſaxis urgeret, non ſunt in uolumine manuſcripto. Nam illic legitur, Simul altitudo apta ad iacendum pro iaciendum. Subaudi exciperet, paganorum manus. Subauditur & paganorum manus exciperet.

Obſcurum noctis obtẽtui fugientibus.

Ni uictorem exercitum attinuiſſet obſcuræ noctis obiectum obtentui fugientibus.] Participium obiectum eraſimus. De obtentu monuimus alibi.

Et Turingarum cohortium præfecti.] Scripſimus, Et Tungrarum cohor. præ.

Suſtentata quidem diu acie.] Coniunctionem quidem, ſubmouimus.

In ſummã profutura.

Tanta mole belli nihil in ſumma profutura.] Malim, nihil in ſummam profutura. Quodam ſuprà loco rurſum in ſumma ſcriptum fuit pro in ſummam, de quo lectorem admonere fui oblitus.

Quantum inter Padum alpesq; camporum & urbiũ eſt.] Induximus uerbum eſt.

Quem repente contra Placentiam tranſgreſsi.] Repẽte aduerbium deleuimus, nam illic non extat.

Qui pro Othone et accit. Cæcinnã clamitab.] Forte legendũ, Quin pro Othone etiam accitum Cæcinnã clamitabant. Mox eſt in uolumine regio, contundet animos.

Tum

Tum mœſtiſſimus quiſq; caſtigare credulitatem ſuã.] Emendaui: *Tum uetuſtiſſimus quiſq; caſtigare credulitatem ſuam.* Intelligit diu meritos. Sic lib. quinto dixit, *uetuſtiſſimos familiarum.* Et infrà, *uetuſtiſſimum conſularium.* Item, *uetuſtatem ſtipendiorum.*

Quàm ratione oſtendens.] Nos, *Quàm ratione attendens.* Item infrà, *ac miſſilem ignem in obſeſſos iaculantur.*

Dum regerunt.] Exemplar Matthiæ Coruini, *Dum reportans gerunt.* Suſpicor ſcribendũ, *dum reperta tranſgerunt.* Dum reperta transſgerunt.

À quibuſdã è uicinis colonijs, inuidiæ æmulatione.] Illic legitur, *& quibuſdã uicinis colonijs inuidiæ æmulatione.* Subauditur exiſtente. Nam dandi caſu dictum eſt, *quibuſdã uicinis colonijs.* Hoc eſt quum quædam uicinæ coloniæ haberent inuidiæ æmulationem. Senſus eſt, Non ſolum ob fraudẽ, uerumetiã propter inuidiæ æmulationem. Itaq; ſic emendauimus. Et quibuſdam uicinis colonijs inuidiæ æmulatione.

Quocunq; caſu accidit.] Codex regius, *accidat,* Scripſimus, *acciderat.*

Perfringendis operibus.] Datiuus *operibus,* non eſt illic. Nam ſubauditur, uel ſimilis alius, puta *munimentis.*

Librata magis & certo ictu.] *Magna* legitur illic.

Et exangues ac laceri.] Manuſcriptum exemplar habet *ait.* Repoſuimus, *Et exangues aut laceri.* Item, *Et Iulius Briganticus.*

Ferociſſimos auxiliarium imminentibus uiæ lucis imponit.] Nos, *Ferociſſimos auxiliarium eminentibus uiæ lucis componit.*

Equites procedere longius iuſſit, & iritato prælio ſponte refugere.] Corruptum locum ſic reſtituimus,

Equites procedere longius iuſsi, & iritato prælio ſponte refugi, feſtinationem ſequentium elicere. Subauditur, *iuſsi ſunt.* Mox illic legitur, *altis ordinibus obtinuere.*

Apud fugientes, occurſantesq́;.] Coniunctionem quæ eraſimus, *Apud fugiētes, occurſantes, in acie, pro uallo.*

Et perculſis nullum retro ſubſidium foret.] Particulā, *&*, ſubmouimus. Nam elegantior ſententia, ſi abſit.

Haud perinde id damnum.] Scripſimus, *Haud perinde damnum, Vitellianos in metum compulit.*

Et recuperādi decoris cupidine.] Codex Budenſis habet *dedecoris.* Forte legendum, *recurandi dedecoris cupidine.*

Ad poſtremum Valens petulantia.] E' præpoſitionē addidimus, *Ad poſtremū Valens è petulātia etiam perfidiam ſuſpectabat.*

Igitur n. allato p. T. aulam Turingosq́;.] Caſtigaui, *Treuirorum alam Tungrosq́;.* Nam hoc eſt quod dixit ſuprà, *Duas Tungrorum cohortes, quatuor equitū turmas, uniuerſam Treuirorū alam cum Iulio Claſsico præfecto miſit.*

Sin uictoria, ſanitas.] Nos, *uictoriæ ſanitas.* Itē infrà, *Poſtremo precibus ac lacrymis.*

Rapido agm. Cæcin. iungitur.] Scripſimus, *iungūtur.*

Et quanquā plus uirium ac propè duplicatus L. a. numerus erat.] Particulā *ac* deleuimus. nā ſenſum perdit.

Vitellius uentre & gula ſibi ipſi hoſtis.] Codex Matthiæ regis habet *ſibim.* Forte legendum, *ſibimet hoſtis.*

Quoniam Galliæ tumeāt.] Illic legitur *quàm.* Lego, *Quanquam.*

Summæ rerum & imperij ſeipſum reſeruaret.] Exemplar manuſcriptum habet, *ſummam*, uelut ſit appoſitiue dictum.

*dictum.Sed placet ut ſummæ legatur.*Mox *eſt illic præ=torianarum.*Nec *id placet.*

Quando ſuſpecti duces, & Otho cui uni apud militẽ fides.] *Rurſum illic,*Et *ut* Otho.Malim,Et Otho *ut cui uni apud militem fides.* Itẽ,*iactis inſuper ancoris, quod illic ſit ſuper* . Forte *legendum , iactis ſuperne ancoris. Paulopòſt deeſt illic uocabulum hoſtes,* Vnde *tormentis & machinis propulſarentur*. Item,*in eodem codice legitur,*Mixti *remiges propugnat.*

Quum incurſu tribunorum.] *Scripſimus , inter=curſu.*

Niſi *pollutum obſtructumq́; moribus ſuis principem paſſuros.*] Repoſui,*Niſi pollutum obſtrictũ meritis ſuis principem paſſuros.*

Alienæ culpæ prætendebantur.] Emendauimus,*Alienæq́; culpæ prætendebantur.*

Non *amiſſuro,quo minus expeditus.*] *Caſtig.* Nõ *ad=miſſuro,quo minus ex. & u.q.m.p.p.a.i.i.a.a.d.& u.m. aggrederetur.*

Quæ aſtrictis mucronibus.] *Suſtulimus pronomen quæ, & participium aſtrictis prima litera multauimus, uocem* Ea *ſubſtituentes* , Ea *ſtrictis mucronibus redire pulſos,& pugnam reſumere coëgit.*

Incertus undiq; clamor accurrẽtium,clamantiumq́;.] *Submoto parelco,quc,ſcripſimus,accurrentium,clamantium,& ut c.*

In primam poſtremam'ue aciem.] Nos,*in primam poſtremamq́; aciem.*

An in ipſa Othonis *parte.*] In *præpoſitionem deleui.*

Cominus *eminus.*] *Scripſi,Comi.eminusq́; cateruis et cuneis concurrebant.*

Galeas loricasq́; perrupere.] Nos, *Gal. lori. perrumpere, hoc eſt perrumpebant.*

Cæteris cõſpicui.] *Si quis cæteri uolet legere, quẽadmodum eſt in codice manuſcripto, ſic diſtinguet.* Noſcentes *inter ſe cæteri, cõſpicui in euẽtũ totius belli certabãt.*

Primani *ſtratis Vnectuiceſimanorũ principibus.*] Caſtigaui, Primani *ſtratis* Vnaetuiceſimanorũ *principijs.*

Aperte alia propulſa.] Nos, A` *parte alia, propulſa* Q. *imp.* x i i i. *legio.*

Nequaquam trepidus, & cõſilij certus.] Malim, Nequaquam *trepidus, ſed conſ. certus.*

Is prætorij præfectus erat.] Verbum *erat ſuſtulimus.*

Sed præmiſſi è Mœſia.] Nos, *Sed præmiſſi Mœſia. Subauditur autem è præp.*

Ipſe auerſus à conſilijs belli.] Scripſi, *Ipſe uerſus à conſilijs belli.*

Tanto pulchrior mors erit.] Tanto *non eſt in uolumine* Budenſi, *nec eſt opus ea uoce. Subauditur enim.* Quãto *plus ſpei oſtenditus, ſi uiuere placeret, pulchrior mors erit.* Nec *hic ſolum omittit, ſed et alijs in locis.* Libro 19. *Et propinqua Cremonenſium mœnia, quanto plus ſpei ad effugium, minorem ad reſiſtendum animum dabant.* Eodem *libro de* Vitellio, Nam *amicorũ eius quanto quis clarior, minus fidus.* Proinde *nos hoc quoq́; loco ſuppoſititiam uocem tanto, ſubmouimus.*

Nec tempus computaueritis.] *Scripſi,* Ne *tempus cõputaueritis.*

Difficilius eſt temperare felicitati.] Datiuus *felicitati non eſt in libro regio, nec eo opus eſt.* Nam *ſubauditur fortunæ, quod uocabulum præcedit, aut ſimilis datiuus quiſpiam, puta, rei, uel ablatiuus re, pro ab re.*

Initium

Initium illic fuit.] Malim, *illinc fuit.*

Nemo tam fortiter reliquerit.] Verbũ *reliquerit* delendum eſt. Nam optime habet ſententia. *Alij diutius imperium tenuerunt, nemo tam fortiter.* Subaudi *tenuit*. Loquitur autem de fortitudine animi, qua mortem etiam nõ timebat.

Irent propere, neu remanẽdo irã uictoris aſperarẽt.] Caſtigaui, *neu remorando iram uictoris aſperarent.*

Aut in Vitellium.] Præpoſitionem *in*, ſuſtulimus. *Studio erga ſe, aut Vitellium,* ſubauditur *erga* repetitũ, *contumelijs inſignes abolet.*

Aut nimium meminiſſet.] Aduerbium *nimium*, nõ eſt in codice Budenſi. Videtur adiectum ab eo qui putabat alioqui ſententiam eſſe imperfectam. Quum horum uerborum, *Neu patruum ſibi Othonem fuiſſe, aut obliuiſceretur unquam, aut meminiſſet,* ſenſus ſit, Nec ſe fuiſſe talem cuius pudere merito queat ut ipſius obliſcendum ſit, nec rurſum adeo profuiſſe, ut longam apud ſuos memoriam meruerit, aut expectet pro beneficijs celebrari. Miram Othonis modeſtiam arguunt hæc uerba.

Atq; illum ſupremas iam curas animo uolutãtem.] In uolumine regio legitur, *Atq; illum iam ſupr. c. agentes.* Scripſimus, *atq; illum iam ſupremas curas agentem.*

Namq; abeuntibus exitũ minitabantur.] Caſtig. *exitium minitabantur.*

Tum allatis pugionibus duobus, cum utrunque pertentaſſet.] Liber manuſcriptus, *Tum allatis pugionibus, cum utrinque temptaſſet,* hoc eſt ab utraque acie, *alterum capiti ſubdit,* non *ſubdidit*. Apparet autem fuiſſe duos, quia dicit, *alterum capiti ſubdit.* Ergo ſubintelligitur ablatiuus *duobus*. Quam lectionem nos in contextum

textum retulimus.

Ac poſtea promiſcue Bebriaci,*Placentiæ,alijsq́; in ca ſtris celebratum id genus mortis.*] Eraſimus particu= lam que.Nam gaudet aſyndeto Tacitus.

Celebri uico.] *Scripſimus,celebri luco.*

Aut circumuolitantium alituũ.] Coniunctionem aut deleuimus,& pro circũuolitãtium alituum, ſcripſimus, circumuolitantem alitem.

Tum ablatam ex oculis.] Codex Budenſis, *Tum abla ta ex oculis.Subauditur eſt.Sed tum oportebit in clauſu= la quæ ſequitur,Et tempora reputantibus initiũ finemq́; miraculi cum* Othonis *exitu competiſſe, rurſum ſubaudi re uerbum memorant,aut aiunt.*

Illuc aduerſo de prælio allatum.] Nos, *Illuc de aduer ſo prælio allatum.*

Conuitijs poſtremum.] Scripſi, *Conuitijs poſtremo.* Nec refert utro modo legas.

Appellabatq́; patres cõſultos intempeſtiuo honore.] Caſtigaui,*Appellabatq́; patres conſcriptos intempeſti= uo honore.*

Et rediere omnes Bononiã,*rurſus conſiliaturi.*] Quid *ſi legas,conſilituri,à uerbo conſilire*. Nam antè *diſperſi fuerant.*Hoc uerbo Tacitus utitur libro quinto, *Patrem* Abdagaſen,*aliosq́; occultos cõſilit.* Niſi mẽdoſa eſt edi tio.Conſtruit alibi cum datiuo libro tertio, Heduos,in= quit,*euincite,& fugientibus conſilite.*

Et Cenus quidem rapidus in urbem uectus.] Exẽplar Coruini regis.*Et Cenus quidem rapidum urbem.*Forte, *rapide in urbem uectus.*

In ſacramento Vitellij *adactum.*] Legendum, Quod *erat militum,ſacramento* Vitellij *adactum*. Sic enim in= *frà lo*

frà loquitur, Feſtinante Tiberio Alexādro,*qui kal. Iul. ſacramento eius legiones adegit.*

Inhoneſtam adulationem compeſcit.] Repoſui, *compeſcuit.*

Cæſo Galba in Othone pronus.] *Malim,in Othonem pronus.*

Appulſus littori trucidatur.] *Scripſi, Appulſus litori,trucidatus.Subaud.eſt.*

Nullo principali apparatu.] *Caſtigaui, nullo principali paratu.De qua dictione ſuprà monuimus lectorem.* Nullo principali paratu.

Circundaret principis miniſteria.] *Correxi,Circund. principi miniſteria.*

Quamuis odium Vitellius humilibus blanditijs uelaret.] Liber Matthiæ Coruini habet,*iuuenilibus blanditijs.Lego,uernilibus blanditijs,hoc eſt ſeruilibus,adulatorijs.Hoc uocabulum uſurpat libro ſequenti de Antonio Primo:* Vernile dictum *omnem inuidiam in eum uertit,tanquam ſignum incendendæ Cremonæ dediſſet,quæ iam flagrabat.* Vernile dictum*, hoc eſt,ſcurrile, procax.* Vernilib' blādītijs. Vernile dictū.

Nomen id ſibi indiderat.] *Illic legitur,nam id ſibi indiderat.*

In pœnitētiam uerſus ſeram ueniam poſt ſcelus quærebat.] *Codex manuſcriptus manifeſte habet pro ſeram ſecundam.Itaq; & nos ſic ſcripſimus.*

Terruit è periculo principis famam clementiæ affectare.] *Nos,affectaret.Subauditur,ut.*

Longum interfectori uiſum,in itinere ac taberna proiectum humi iugulauit.] *Repoſuimus,Longum interfectori.Subauditur erat.In itinere uiſum,ac taberna proiectum humi iugulauit.*

Non

Non minax triſtibus.] *Scripſimus,nõ minis triſtibus.*

Aut ambitu ciuitatis in gaudium euecta.] *Caſtigaui=mus,euicta.*

Interpretabatur quædam exhortationibus eius contu=melioſa in Vitelliũ.] *Emẽdauimus, ex orationibus eius.*

Cluuius comitatu principis adiectus.] Nos,*comitatui.*

Maioribus aliarum urbium cladibus obliteratũ eſt.] *Verbum eſt,expunximus.*

Separatæ primum.] *Scripſi,Separati primum.*

Tertiamdecimam ſtruere amphitheatrum iuſsit.] Co=dex regius habet,*Tertiadecima. Cuius occaſione uoca=buli ſic repoſuimus,Tertiadecimani ſtruere amphithea=trum iuſsi.*

Apud uictores orta ſeditio ludicrorum initio.] Nos *lu=dicro initio.*

Numerus cæſorum inuidiam bello auxit.] Budenſe uo=lumen habet, *nũs nũs cæſorum inuidiam bello auxiſſet.* Correxi locum, *niſi numerus cæſorũ inuidiam bello auxiſſet.*

Perinde miles intentus aut licentioſus.] *Scripſimus, aut licentior.*Nam *illic legitur,licenter.*

Quàm diſciplinæ & caſtris propiora.] Codex manu=ſcriptus,*prõptiora.*Nec *eſt abſurda lectio.* Nec illic ha=bẽtur *mox duæ uoces,altero è.Sed tantũ, altero legionis quintæ,*Gallis *auxiliaribus.Infrà nos,Poſtero die.*

Affectæ opes Imperij. *Cæterum ut largitionibus affectæ tamen imperij opes ſufficerent.*] Vocat *elegãter affectas opes imperij, quas imminutas intelligit exhauſtasq́;.*

Nec minus inhumana pars uiæ.] Forte,*inamœna.Itẽ, Lauro.*

Hinc erupiſſe legionum agmẽ.] Liber Coruini regis, *irru*

irrupiſſe.

Hinc equites cohortos.] Nos,coortos.

Falſò uera aut maiora uero miſcebant.] Manuſcriptum uolumen, *Falſa uera aut maiora uero miſcebant.* Senſus eſt, *Falſa & uera aut maiora uero miſcebant.*

Spatia certaminum recognoſcere.] Illic, *Spatia certamina recognoſcere.* Expone, *Spatia & certamina recognoſcere.*

Cohortati aliorum conſulatus.] Emendaui, *Coartati aliorum conſulatus.*

Interrogatus quis nam mortalium eſſet.] Nos, *interrogatusq; quis mor. eſſet.*

Poſtquam ſpeculatores è Syria Iudæaq; ad in. u. e. O. nuntiauere.] *Deleuimus præpoſitionem è, quæ ſubintelligitur.*

Et procul uel iuxtà ſitas uires circumſpectabat.] Particulam *&*, *ſubmouimus.*

Nanq; omnes exercitus flammauerat arrogantia uenientium à Vitellio militum.] Exemplar manuſcriptũ, *Namq; omnis exercitus flammauerat ad arrogantiã uenientium à Vitellio militum.* *Vbi flammauerat accipit abſolute.*

Flammare abſolute pro incenſum eſſe.

Sed inerat à mole belli plerunq; cunctatio.] *Legitur illic, Sed inerat amor belli. Scripſerim, Sed inerat timor belli plerunq; cunctatio. Appoſitiue.*

Nihil medium inter ſumma aut præcipitia. Nos, *inter ſũma ac præcipitia. Paulopòſt eſt illic, præſenti facinore.*

Iuxtà deos.] *Iuxtà deos uidetur dictum pro per fauorem deorum, ſicut dicimus, ſecundum deos pro poſt deos.* At codex Budenſis habet, *Vixit deos.* Ex qua *ſcriptura nihil erui queat, niſi quis legẽdum ſuſpicetur,*

Vixit

Vixit nepos,hoc eſt,ganco,ſcilicet Vitellius.Vixiſſe dicimus quos periſſe ſignificamus.Tū diſtingue, Vixit nepos.In tua manu poſitum eſt.Sed hæc coniectura eſto.

Abijt iam & tranſuectum eſt tempus, quo poſſes uideri concupiſſe.] Regius liber habet manifeſte, quo poſſes uideri concepiſſe.Eſt concipere ex deſtinato ſuſcipere.Libro primo,Fraude aut ui raptum Agrippam ferre ad exercitus Germanicos non ſeruili animo concepit.Liuius libro quarto primæ decad. In ea Sp. Melius ſpem regni conceperit. Sic etiam dicitur ſcelus concipi quod ſuſcipitur.

Concipere imperium.

Ne Othonem quidem ducis arte,aut exercitus ſui,ſed præpoſtera ipſius deſperatione uictum.] Caſtigauimus, aut exercitus ui.

Impleſſe fidem ominis uidebantur.] Illic legitur,uidebatur,imperſonaliter.

Aram tantum & reuerentiam.] Malim,ara tantum et reuerentia.

Eo ardore ut ne Titus quidem filius expectaretur.] Nos duas iſtas uoces,eo ardore,ſubmouimus, & diſtinximus,ut hic nouæ ſententiæ ſit initiū,Vt ne Titus quidem filius expectaretur.

Militariter locutus.] Caſtigauimus, Militariter lautus.Significat Veſpaſianum non fuiſſe exquiſite ſeu urbana elegantia excultum.

Militariter lautus.

Læta omnia & afflu. excepit.] Nec ſit prorſus mala lectio,ſi quis omina legat.

Contra,Syriacis legionibus Germanica hyberno cœlo ac laboribus dura mutaretur.] Repoſui, Germanica hyberna cœlo ac laboribus dura mutarentur. Hyberna uocat hybernacula.

Et mi

Et militibus uetuſtate ſtipendiorum nota & familiaria caſtra, in modum penatium diligebantur.] Fœdum erratum eſt hoc loco. Caſtigauimus, in modum penatiũ dirigebantur. Nam loquitur de conſtruendo. Dirigũtur autẽ caſtra aut domus, quoties ordines debiti ſeruantur.

Ignaro adhoc Vitellio.] Scripſimus, Ignaro adhuc Vitellio.

Donatiua militi.] Codex Budenſis, Donatiuo. Forte, Donatiuum. Mox ſcripſimus, Ne Veſpaſianus quidem.

Gnarus modicas uires eſſe ſibi.] Infinitum uerbum eſſe, deleuimus. Mox ſcripſimus, Sed legio ſexta & tredecim uexillariorum millia.

Si ſibi Brunduſium.] Sic & illic legitur. Ego uero ſcripſerim, Si ſimul Brunduſium T. & Lucaniæ Calabriæq; littora infeſtis claßibus peterentur. Docti mecũ ſentient.

Charißimus quiſq; eandem in recuperando licentiam habuerunt.] Caſtigauimus, Rarißimus quiſq;.

Tranſgreßi in partes.] Participium tranſgreßi, ſubmouimus. Illyrici exercitus ſtudio in partes.

Ita tres Mœſicæ legiones per epiſtolas alliciebant Pannonicum exercitum, aut abnuenti uim parabant.] Hæc uerba, Pannonicum exercitum, aut abnuẽti uim parabãt, adulterina ſunt & ſuppoſititia, proinde eraſimus. Suprà neſcio ubi ſic loquitur Tacitus, aut abnuenti uim parat. Diſtinximus uero ſic ſententiã, Ita tres Mœſicæ, legiones per epiſtolas alliciebãt. Nũc uides nihil deeſſe.

Sed procurator aderat Cornelius Fuſcus.] Malim legere, Et procurator aderat Cornelius Fuſcus. Nam extrema proxime præcedentis uocabuli litera eſt, s. Hinc errori præbita anſa.

Idem'que pro Galba dux coloniæ ſuæ.] Scripſimus,

Idem pro Galba d.c.ſ.

Noua, ambigua, & ancipitia malebat.] Induximus *particulã, &, ut legas, noua, ambigua, ãcipitia malebat. nam diſſolutum quod uocant rhetores Tacito familiare.*

Nec minus ſæuum ſpectaculum erant ipſi tergis ſtrar. & ing. tells horrentes.]Pronomen ipſi, non eſt in Budenſi codice.

Decora facies, & non Vitellio principe dignus exercitus.] *Hæc tota clauſula non eſt iu manuſcripto libro. Suſpicor è margiue in contextum relatum.*

Atque ibi matrem complexus, Auguſtæ nomine decorauit.]*Repoſ. honorauit.*

Nec unquam ſatis fida potẽtia, ubi ui nimia eſt.

Nec unquam ſatis fida potentia, ubi nimia eſt.]Volumen regis Coruini, *Vbi minima eſt. Legerim, Vbi ui nimia eſt.*

Et adiacentia Tiberi Germanorum Gallorumq; obnoxia morbis corpora.] *Illic legitur Germanorum Gadauorumq;. Lego, Batauorum'que. Vt per Germanos etiam tranſrhenanos intelligamus, Tencteros, Bructeros, Vſipetes, & Chamauos, qui in exercitu Vitellij erant. At hodie Galli inediæ, æſtus, frigoris, ſitis, & alieni cœli longe ſunt tolerãtiores. Secus tamen produñt autores de uetuſtiſsimis Gallis, quos Germanis faciunt perſimileis.*

Liberti principum conferre.] Verbum conferre, non *eſt in libro Budenſi. Mox nos, Cæcinna ac Valens. Paulo poſt, non eſt illic Neroni, nec iecisſent, ſed iecisſet.*

Et amici adulantes, nullius interpretabantur unius legionis eam ſeditionem.] Volumen regium quoq; continet, *nullius interpretabautur. Sed nos caſtigauimus, mollius interpretabantur.*

Mollius interpretabantur.

Proinde ſocij de imperio utriuſq; coniectabant.]Scripſi.

pſi,perinde ſocij de imperio utriuſq; coniectabant.

Mare quoque Eteſiæ flabant, harum flatus in Orientem nauigantibus ſecundus,inde aduerſus erat.] Codex Matthiæ regis habet,Mare quoq; & eſi flabra aquilonis Verum flatur in orientem nauigantibus ſecundum inde aduerſum erat.Lego, Mare quoq; Eteſiarum flatu in Orientem nauigantibus ſecundum, inde aduerſum erat.Duæ porrò dictiones,flabra aquilonis,è margine codicis archetypi,quem doctus aliquis annotarat, in contextum à deſcribente ſunt relata. De ſinceritate lectionis iſtius nihil ambigo. Sic lib.5. Quia flatibus Eteſiarum implentur uada, hybernus Auſter reuoluit fluctus, pulſoq; introrſus freto,breuia littorum nudantur.

Seu perfidiã meditatio.]Scripſi, ſeu pfidiã meditãti.

Cum uexillarijs Hyſtris Britannicarum legionum.] Exemplar Budenſe: Cum uexillario hyſtrium britannicarum legionum.Legendum, cum uexillarijs III. Britannicarum legionum. Mox illic legitur, Ipſe Rauennam deuertit.Nam librarius ille perpetuo propemodum deuertere ſcripſit pro diuertere.

Prætextu claſſem alloquendi.] Manuſcriptus liber, Prætexto.Dicitur autẽ nõ minus Latine prætexto quàm prætextu.Quid ergo opus erat mutare?

Mox Patauij ſecretum componendæ proditionis quæſitum.]Illic legitur,ad ſecretum.Lego, id ſecretum componendæ proditioni quæſitum.

Corrupti in adulationem cauſas tradidere.Codex Budenſis,Corruptos habet.Repoſui,corruptas in adulationem cauſas tradidere.

Et prodito Galba,uilem mox fidem.] Nos,Et prod. Galba,mox uilem fidem.

HAec & talia.] Nos, Hæc atque talia.

Cæterum ut tranſmitteret in Italiam impune, & eo uſui foret, ſcriptum Aponio ſocium reuireſcere credebat.]. Hunc locum prorſus deprauatum arbitramur. Neq; enim ex uerbis iſtis commodus ſenſus elici poteſt. Budenſe exemplar habet, Cæterum in Italiam impune & eo uſui foret ſcriptum Aponio ſocium reuireſcere credebatur. Ex uerbis iſtis æque corruptis, huiuſmodi lectionem exculpſimus. Cæterum quum in Italiam, impunito eo uſu, foret ſcriptum, ſocium reuireſcere credebat. Nunc perpendat lector utrà lectio huic loco magis ſit accommoda. Videtur autem mihi ideo dictum impunito eo uſu, quia non ſemper licet è caſtris ad amicos mittere literas, ad cauendam proditionem.

Vicentia. *Poſſeſſa ipſo tranſitu Vincentia.*] Repoſui, Vicentia. Sic enim Plin. atq; Ptolemæus uocant. quidam & Vicetiam ex inſcriptione quæ in agro Veronenſi reperta eſt.

Ac ne peruium illa Germanicis exercitibus fieret.] Illâ ſicut quâ, pro illac. Sic libro ſecundo, Incubueratq; ſagittarijs, illâ rupturus, ni Rhætorum Vindelicorumq; &

Liuij locus. Gallicæ cohortes ſigna obieciſſent. Hac forma Liuius eâ aduerbialiter uſurpat libro 6. primæ deca. quod ad quâ refertur. Emenda locum illum fœde deprauatum in omnibus editionibus quas ego uiderim. Sic enim uulgo legitur. Et Volſci quâ modo ſimulato metu ceſſerant, eunt in ueram fugam effuſi. Tu ſcribe, Et Volſci quâ modo ſimulato metu ceſſerant, eâ in ueram fugam effuſi, magna pars & in ipſo certamine, & poſt in fuga cæſi.

Conſilia poſt res afferebantur.] Hæc lectio placet. nam quod in libro regio ſcriptum eſt, poſt tres menſes, planè

plane ſuppoſuit aliquis, ne uocabulum corruptum tres, ex res, ſolum relinqueretur. Nimis longum tempus futurum erat ſi addidiſſet, annos, nimis breue, ſi dies.

Omiſſum id munus.] Nos, *remiſſum id m.* Item, Portius Septimius Proc.

Ad occupandam ripam Rheni fluminis, quod Rhetos Noricosq; interfluit.] *Caſtigauimus contra manuſcriptum exemplar, Ad occupandam ripam Aeni fluminis.* Aenus fl. Nam autore Ptolemæo Noricum ab occaſu terminatur Aeno fluuio. De hoc loco meminimus libr. primo rerum Germanicarum.

Nec his aut illis prælium tentantibus.] *Scripſimus, Nunc illis aut his prælium tentantibus.*

Sed Primus ac Varus occupantes Aquileiæ proxima quæq;.] Codex Budenſis, *Sed Primus ac Varus occupata Aquileia, proxima quoq;.* Subaud. occupantes.

Vulgata uictoria poſt principia belli ſecundum Flauianos duæ legiones, ſeptima Galbiana.] Exemplar Mat thiæ regis. *Vulgata uictoria principia belli ſecundum Flauianos date legiones.* Lego, *Vulgata uictoria principio belli ſecundum Flauianos data, legiones ſeptima Galbiana &c.*

Si placere Galbæ principatus.] *Caſtig. Si placeret Galbæ principatus.*

Facta á tribunis & centurionib.] *Particula á, uidetur mihi ſupereſſe.*

Obturbabatur militum uocibus Aponius.] Dictionem Aponius deleuimus. Mox, *Et á conuitijs ac probris.* Nos, *& probris.* Ibidem, *Senſit ludibrium miles.* in manuſcripto codice eſt, *Sentit miles.*

Quippe Mœſicæ legiones.] Vocabulo legiones ex-

puncto ſcripſimus, Quippe Mœſici adiutam à ſe Pannon. ultro.reſ.Nam ſequitur,Pannonici.Codex Budenſis continet, Mœſice,ſed perperam meo iudicio.

Vacantium forte balnearum fornicibus abditus.] Repoſuimus,*fornacibus.*

Qui prope accurrit.] Caſtig. *Qui propere accurrit.*

Hadriam *peruectus.*] Nos, Hadriam *prouectus.*

Secreta caſtrorum affectans.] Volumen regium, *Secretorum caſtrorum affectans.* Lego, *ſecretum caſtrorum affectans.*

Transfugiſſe claſſem in arcto commeatum.] Repoſui, *Transfugiſſe claſſem inopia commeatuum.*

Huc cecidiſſe Germani *exercitus gloriam.* Nos, Germanici *exercitus.*

Iunctas manus & capta traderent arma.] Caſtig. *uinctas manus & c.t.a.*

Et *abeſſe unicum* Othoniani *exercitus robur.*] Liber *manuſcriptus habet,*Germanici. Forte legendum, Britannici.

Quos tamen iiſdem illis campis.] Repoſui, *Quos tum iiſdem campis illis.* Mox,*ut tot armatorum millia,dictio tot,non eſt illic.*

Vt legionibus primæ Italicæ *& undeuiceſimæ* Rapaci *iungerētur.*] Nos, *Vnietuiceſimæ* Rapaci *iūgerētur.*

Vbi hæc comperta Antonio,*diſcordes animis, diſcretos uiribus hoſtium exercitus aggredi ſtatuit.*] Hæc duo *uocabula,animis diſcretos,non ſunt in regio codice, qui ſic habet,Vbi hæc comperta* Antonio,*diſcordes uiribus hoſtium exercitus aggredi ſtatuit.*Diſcordes uiribus, *id eſt propter uires.*

Immenſam belli luem.] *Accuſatiuus luem non eſt in libro* Bu

bro Budenſi. Malim, uim. Paulopoſt illic eſt, progredi paucos.

Vacuo medio relinquit iter.] Emendaui, Vacuum in medio reliquit iter.

Occurſare pauentibus.] Nos, occurrere pauentibus.

Atque illic conſternuntur.] Scripſi, conſternantur. Sic infrà, Cæteri fœda fuga conſternantur. Quanquam uulgo legitur conſternuntur.

Arma equosq́; abripere.] Nos, arma, equos, abripere.

Quos militiæ gloria legionarijs quanquam raptim ductos, æquabat.] Quia ablatiuus gloria, non eſt in exemplari manuſcripto, forte militiæ dictum eſt aduerbialiter pro in militia. Legitur autem illic æquabant. Subauditur, alij. Itē, Nec Antonius ultrà inſiſtit. Itē, Poſſe coloniā plano ſitam. Nō in plano. Sic infrà, Turrim uicino ſitam, pro in uicino. Quare præpoſitionem in, ſuſtulimus.

Et maiorem rapiendi licentiam.] Lego ſed, Idem audaciæ per tenebras irrumpentibus, ſed maiorem rapiendi licentiam. Mox, Sed opes. Malim, & opes. Infrà, Num ſecures dolabrasq́;, & cætera. Nos, Num ſecures, dolabras, & cætera expug. urbibus ſecum attuliſſent.

Aduectis tormentis machinisq́; uim uictoriamq́; nobiſcum ferimus.] Exemplar Budenſe tantum habet tormentisq́;. Forte legendum, aduectis tormentis uimq́; uictoriamq́; nobiſcum ferimus.

Cæteraq́; quæ uſui forent allaturos.] Caſtigaui, Cæteraq́; uſui allaturos. Item, uagos ex Cremonenſibus.

Sextadecimanos duodeuiceſimanosq́;.] Nos, Sextadecimanos duoetuiceſimanosq́;. Sic & alibi loquitur.

Atrox his rurſus'que illis.] Submoui particulam que, Atrox his, rurſus illis. Mox eſt illic, Eademq́; acie arma.

Non,utraque acie.

Neutrò inclinata fortuna.] Scripſimus, *Neutrò inclinauerat fortuna.*

Quæ ſupra cuncta.] Codex Budenſis habet que. Lego, *Quin ſuper cuncta*. Nam ſæpe que pro quin poſuit librarius.

Pondera ſaxorum Vitelliani prouoluunt.] Illic eſt *præuoluunt.*

Quamuis peßimo flagitio degenerant.] Quid ſi legas, *quouis peßimo flag.*

Is in uallum egreſſus deturbatis qui reſtiterant.] Scripſi, *qui reſiſterent.*

Non in uulgus inops, ſed in trib.] Illic, *Non in uulgus inopsq; in tribunos.* Forte, *quin in tribunos.*

Tot fortißimi uiri.] Nos, *Ac fortißimi uiri.*

Et poſita omni fiducia.] Caſtigauimus, *Et poſita omni ferocia.*

Subit recordatio illos eſſe.] Exemplar Matthiæ regis habet, *Subit ratio*. Legerim, *Subit miſeratio illos eſſe qui nuper Bebriaci uictoriæ temperaſſent.*

Auxit inuidiã editum illic à Cæcinna gladiatorũ ſpectaculũ.] Præpoſitionem à deleuimus. Nam ſubauditur.

Maiore opum ſpecie complebat.] Emendaui, *Maiorum opum ſpecie comp.*

Is balneas abluendo cruore propere petit.] Nos, *abluendo cruori.* Illic eſt *balnea.* Nec refert.

Vtiq; exercitui, uario.] Caſtig. *Vtq; exercitu, uario linguis, morib.*

Hic exitus Cremonam habuit.] Illic tantum, *Hic exitus Cremonam.* Tum ſubaudiendum *habuit.* Aut legendum, *Cremonæ.*

Et ſi

Et ſi qua alia uis per alpes irrueret.] Repoſui, rueret. *Nam ruere pro irruere ſæpe uſurpat.*

Vbere agri annexu.] Cogitãdum an legi poßit, *adhæſu, ab adhærendo.* Mox eſt illic, *Ciuibusq́; intacta.*

Antonius poſt rem, flagitij crebreſcente inuidia.] Volumen Coruini regis habet, *Antonius piſtore flagitij.* Lego, *Antonius pudore flagitij, crebreſ. inuidia.*

Cædi cœpere.] Illic, Cecidi. Repoſuimus, *Occidi cœpere.*

Non alloquio exercitioq́;.] Illic, *non exercitioq́;.* Lego, *non alloquio, non exercitio militem firmare.*

Nec defuit qui unum conſulatus diem (i.e.i.l.C.ſ.) m. c.i.t.a. blandiretur.] Caſtigauimus, *eblandiretur.* Vnum conſulatus diem eblandiretur.

Roßius Regulus, inijt ciurauitq́;.] Illic eſt tantum, *Roſius Reg. inijt, ciurauit.*

Cum belli ciuilis præmia feſtinarentur.] Codex Budenſis habet, *dictarentur.* Legerim, *iſta darentur.*

Turrim uicino ſitam collucere per n.c.l. animaduertit.] Illic, *aduertit.*

Vbi aſpernatum Vitellium.] Fœdus lapſus eſt. Reſtituimus, *Vbi aſperatum Vit.*

Illic infenſus Blæſo.] Nos, *ille infenſus Blæſo.*

Cauſam confuſionis quærenti.] Volumen regium habet aperte, *Cauſam effuſionis quærenti.* Id fortaßis accipi poteſt de ſubita prouolutione, qua ſe L. Vitellius calumniator in terram ante pedes Vitellij Cæſaris effudit. At confuſionis uocabulum etiam uſurpat libro ſequenti, de Domitiano: *Crebra oris confuſio pro modeſtia accipiebatur.* Liuius libro primo decad. quintæ, *Paulopoſt redijt confuſo uultu.*

Tot Germanicæ legiones.] Hæc clauſula non eſt in li-

bro manuſcripto.

Labores pro morbo. *Principis labores è conuiuio proſpectantē.*] Labores, *morbum uocat.*

Ne dilata Blæſi mors maturam pœnitentiam.] Repoſui, *maturam perniciem. Subaudi, ipſi Vitellio afferret.*

Vt parum abfuerit.] Nos, *Vt parum effugeret, ne dignus crederetur.*

Sed Valens ne in tanto quidem diſcrimine.] Illic, *ne in tanto diſcrimine quidem.* Item, *quo minus illicitas rapere uoluptates.* Quam lectionem et nos ſecuti ſumus.

Apud auidos periculorum & dedecoris ſecuros.] Caſtig. & *decoris ſecuros. Sunt autem decoris ſecuri, qui nullam honeſti curam habent.*

Decoris ſecuri.

Eo metu, paucis quos aduerſa non mutauerant.] Addidimus particulam, &, *Eo metu, & paucis quos aduerſa non mutauerant.*

Ipſe flexit in Vmbriam, atque inde Etruriam.] Rurſum hic addidimus præpoſitionem, in, *Atque inde in Etruriam.*

Gallias, & exercitus, & Germaniæ gentes, nouumq; bellum cieret.] Duas dictiones, & exercitus, deleui.

Aut aduerſante uēto.] Scribo, *haud aduerſante uēto.*

Foroiulienſem coloniam clauſtráque maris præſidio tuebatur.] Illic, *Foroiulienſem coloniam, clauſtra maris.* Appoſitiue.

Autor. *Eo grauior auctor.*] Sic ſuprà, *Tum progreſſus Lucilius autorem ſe præbet palàm claſſis.*

Quæ ubi paratu firma.] Codex Coruini, *parta habet.* Lego, *Quæ ubi pacta firma, & auctarum apud u.V.a. increbruere.*

Totidemq; centurionibus.] Illic, *totidem centurionibus.*

bus.Et *nos ſic ſcripſimus.*

Cæteris remanere, & in uerba Veſpaſiani *adigi uolentibus liberum fuit.*]Eraſimus *dictionem liberũ.* Nam *imitatione Græca dixit* Tacitus,*Cæteris remanere & in uerba* Veſpaſiani *adigi uolentibus fuit.* Vt *libro* 15.*Hæc atq; talia plebi uolenti fuere.Sic enim caſtigandum monuimus,ubi uulgo ualentia fuere legitur.* In *uita* Agricolæ *ſoceri*,Eoq́; *initio erecta prouincia, ut quibus bellum uolentibus erat.Libro primo,* Vt *quibuſq; bellum inuitis aut cupientibus erat.*Nec *eſt locutio ualde diſsimilis, infrà*:Et Mutiano *uolenti ſcripſere.Adduximus ſuperiori loco quædam exempla ex autoribus* Græcis, *quæ non uiſum eſt hic repetere.* Cæteris remanere et in uerba Veſpaſiani adigi,uolentibus fuit.

Simul ipſorum Brigantum *defectione.*]*Liber regius, Simul ipſorum* Brigantum *defectio.Statq́; ſententia.*

Haud tenendæ manus auctor.] Nos,*Haud temnendæ manus ductor.*In *manuſcripto uolumine legitur, tependæ manus ductor. Poßit legi, haud pœnitendæ manus.* Quod *uero mox ſequitur,uetuſtam admodum ciuitatem, & illic eſt,uetuſta manum ciuitatem.*Forte ſcribendum, *uetuſtiſsimam ciuitatem.*

Claßis quoq; faces intulit.]Nos,*Claßi.*

Quin *&* Barbari *contemptim uagabantur.*] *Scripſi, contemptius uagabantur.*

Ceu felicitas in tali ingenio.] *Caſtig. Seu felicitas in tali ingenio.*

Tanto acrior apud maiores, quod ſicut uirtutibus glor.]Nos *dictione quod expuncta,ſic ſcripſimus,*Tanto *acrior apud maiores ſicut uirtutibus,gloria,ita flagitij pœnitentia fuit.*Nam *exemplar regium manifeſte habet flagitij,ut de flagitio occiſi fratris intelligas.*

Sed hæc

Sed hæc aliaq; ex ueteri memoria petita.] *Caſt.repetita.* Mox eſt illic,*poſſet.*

Et *certiora ex Mutiano ſperabantur.*] Præpoſitionem *ex*,ſuſtulimus.

Et *Mutiano uolentia reſcripſere.*] Caſtigauimus, Et Mutiano uolenti ſcripſere. Hoc eſt,grata reſcripſere. Redolet Hellniſmum hæc locutio, non prorſum abſimilis illis,Hæc atq; talia plebi uolenti fuere.Item, remanere & in uerba Veſpaſiani adigi uolentibus. In uita Agricolæ,Vt quibus bellum uolentibus erat.Sane quantum ad datiuum uolenti attinet,quod Græcis eſt βουλομένῳ,meminimus ſuprà.Mox eſt illic,aut facta eius.

Vt ad uires hoſtium ſpectandas.] Particulam ut,expunximus.Nam ſubintelligitur.

Abnuentiq; uera eſſe quæ afferret.] Nos,referret.

Quando quidem,inquit,magno documento opus.] Addidimus uerbum,eſt.

Tandem flagitante exercitu qui Meuaniam inſederat.] Pronomen relatiuũ qui,ſubmouimus.Nam hæc clauſula, Meuaniam inſederat, per parentheſim interiecta eſt.Et ſubintelligitur,Meuaniã inſederat.ſ.is exercitus.

Vt nube atra diem obtenderent.] Scripſimus, obtunderent. Obtunditur lux & fulgor per obumbrationem.

Longe. Longe quàm ubi feriri hoſtias mos eſt,confoſſus.] Deleui particulam quàm. Longe,id eſt procul ab eo loco ubi feriri hoſtias mos eſt,confoſſus.

Et collata utrinq; caſt.] Caſti.Vt collata utrinq; caſt.

Quæ ubi Vitellio cognita.] Manuſcriptum exemplar non habet,Vbi,Poſſunt ſic diſtingui uerba,Quæ Vitellio cognita.Subaudi,ſunt.Parte cop.

Dantes nomina ſacramento adigit.] Illic eſt dat nomi

na.

na.Forte ſcribendum & diſtinguendum, dant nomina, ſacramento adigit.

Et pondus argenti ſenatoribus inducit.] Nos,*indicit.*

Quæ non dabantur,remiſit.] Codex Matthiæ Coruini,*Quæ non dabantur,omiſit. Adhuc nullus commodus ſenſus elici poteſt.Pro non dabantur, lego, nunciabantur, & bene habebit locus. Quæ nunciabantur omiſit. Hoc eſt,omiſit punire ſenatores equitesq́;,de quibus nunciatum foret quòd è caſtris ſe ſubduxiſſent.*

Quæ nunciabantur omiſit.

Niue ſe eluctantibus.] *Caſtigaui quemadmodum eſt in uolumine Budenſi,niues eluctantibus.Sic in uita Agricolæ, Super uirtutem hoſtium, locorumq́; difficultates eluctatus.Eodem modo dixit libro 17 .Et immenſa uiarum ſpatia,ægre ſub armis eniterētur. Et hoc loco mox, Cuſtodias Vitellij elapſum.Item libro 4. Eiusq́; ſtatuam uim ignium bis elapſam.*

Niues eluctantib.

Spatia uiarum eniti.

Et notitia locorum.] *Illic legitur, Et noctu locorum. Forte,notu pro notione ſeu notitia.*

Donec aquilæ ſignaq́; legionum aſſequerentur.] *Abſolute uſurpat aſſequi.Infrà,Miſſus exemplo Varus.Nos, Miſſus extemplo Varus.*

Fonteium Capitonem in proditionem corruptum.] *Hæc clauſula in proditionem,non eſt in libro regio.*

Id quoque non ſine decore.] *Nos,ſine dedecore.*

Vt ad prælium intentus armatusq́;.] *Illic legitur,ornatus'que. Liuius libro 9.primæ decad. Diemq́; ijs,qua equis armisq́; inſtructi atq; ornati adeſſent,edixit. Item libro primo,primæ decad.Armati ornatiq́;.Vbi uulgo legitur,Ordinati armatiq́;.*

Flauianus exercitus ut ad prælium inſtructus,ornatus &c.

Et pecuniā & ſecreta Cāpaniæ offerre Vitellio.] *Budēſis codex habet ſecretam.Lego,ſecretum Campaniæ.*

Tanquam

Tanquam inuidia & æmulatione fortunam fratris moraretur.] Illic legitur, *fortunæ fratris m*. Diſtingue, *Tanquam inuidia & æmulatione fortunæ fratris, moraretur.* Vbi *moraretur* accipit abſolute, pro cunctari.

Affecta fides. Affectæ res. Affecta reſp.

Et credebatur affectam eius fidem præiuuiſſe.] Sic hic dicit *affectam fidem* pro læſa, quemadmodum Liuius dixit *res affectas* libro ſexto primæ decadis. *Quorum legati opem rebus affectis orantes, quum ſenatum adiſſent.* Et *adfectam Rempublicam* libro quinto eiuſdem decadis, *Modo quæ res poſt prodigium Albani lacus, niſi inſtauratio ſacrorum, auſpiciorumq́; renouatio, affectæ Veienti bello reip. remedio fuit?* Et *affectum corpus.* Libro nono primæ decadis, *In corpore tamen affecto uigebat uis animi conſiliiq́;*. Emendandus eſt deprauatus Liuij locus libro quinto primæ decadis, ubi in uulgatis editionibus legitur, *Vires corporis effœtæ*. Tu ſcribe, *Vires corporis affectæ.*

Affectum corpus.

Vires corporis affectæ.

Ne uictos quidem laturos.] Codex Matthiæ Coruini, *Ne uicto quidem laturos*. Lego, *ne uictum quidem laturus.*

Niſi extincto æmulatore redituram.] Illic legitur, *æmulatore daturam*. Forte ſcribēdum, *æmulo redituram.*

Ne dum Primus & Fuſcus.] Nos, *Nedum Primus ac Fuſcus*. Mox eſt illic, *ulla in Vitellium.*

Moriendum deditis.] Hæc clauſula non eſt in libro manuſcripto.

Palatio degreditur.

Pullo amictu palatio digreditur.] Scripſimus, *degreditur*. Nam quoties ex alto deſcenſus innuitur, apte locum habet hoc uerbum. Liuius lib. 9. decad. 1. *Cum quingentis, inquit, haud amplius peditibus, ducentisq́; equitibus degreſſum iugis Maſaniſſam perſecutus.* Rurſum libr. 5. eiuſdem

eiuſdem decadis, Cum equitibus ad pedes degreßis.Sic enim ibi legendum,pro digreßis.

Simul fer.lecti.paruulus filius.] Illic eſt,*paruus filius.*

Piſo & Galba tanquam in acie cecidere. In ſua concione.] Exemplar Budenſe: *Piſo & Galba tanquam in acie cecidebant ſua concione Vitellius.Legerim, in acie ceciderant,ſua concione Vitellius.ſ.cecidit.Sua concione,pro,in ſua concione.*

Interclуſum aliud iter.] Illic, *interclуſum alterum iter.Et ſic nos ſcripſimus.Mox,in palatium rediјt.*

Mixto milite, & quibuſdam ſenatorum equitumq́;.] Participium *mixto,non eſt in codice regio. Verum pro & quibuſdam,eſt,ex quibuſdam. Vt ſtet ſententia, arcem Capitolij inſedit,milite,hoc eſt cum milite, ex quibuſdam ſenatorum equitumq́;.Mutauimus itaq; particulam,&,in ex,& ablatiuum mixto,ſuſtulimus.* Arcem capitolij inſedit,milite ex quibuſdam ſenatorū equitumq;.

Ne à militibus internuncius inuiſæ pacis interficeretur.]Particulam *à* deleui.Nam ſubauditur.*Niſi quis putet uocabulum internuncius,cum datiuo militibus,conſtruendum,per participium exiſtens.Tum multo minus opus erit à præpoſitione.*

Saxis tegulisq́; Vitellianos deturbabant.] Hoc uerbum *miror à librario omiſſum fuiſſe.*

Faces in prom.port.iecere.]Illic eſt,*iacere* ꝑ *iaciebāt.*

Quo nitentes ac progreſſos depellerent.] Nos,*depulerint.Item,populo Ro.*

Quam non Porſena dedita urbe,neque Galli capta temerare potuiſſent.]*Scripſimus,tenere potuiſſent.Tenere,hoc eſt obtinere,tanquam ſui iuris factam.Sic enim habet codex Budenſis. Alioqui uerbum temerare, non diſplicet, quo ſæpe Tacitus utitur. Senſus eſt, ſaltem*

tenere

tenere non potuerunt, adeo non cremare excindere'que. De hoc tamen cogitet lector.

Quo tantæ cladis pretio ſtetit?] Verbum *ſtetit, eraſimus, & diſtinximus, Quibus armorum cauſis, quo tantæ cladis pretio, pro patria bellauimus?*

Ignoratusq;, *apud Corneliũ primũ.*] Nos, *ignoratus apud Cornel. prim. paternũ cliẽtẽ, iuxta* Velabrũ *delituit.*

Præmia enauatæ operæ. Enauatus. Enauare operam.

Et *præmia nauatæ operæ petebant.*] Volumen Buſenſe, Et *præmia enauatæ operæ petebant.* Eſt *autem elegans uocabulum enauatus, ab enauando.* Vbi *e, conſummationem ſignificat, ut iñ uerbo euinco. Libro tertio,* Tanto *magis imbelles Heduos cuincite.* Item *in emunio, cuius participio utitur in uita* Agricolæ: *Syluis & paludibus emuniendis.*

Direpta æmulatione inter duos.] Nos, *dirempta æmulatione inter duos.*

Neq; *multi cecidere.*] Caſtigaui, *neq; inulti cecidere.*

Ipſe *lauream geſtæ proſperæ rei.*] Emend. *Ipſe lauream proſperè geſtæ rei.*

Cæteri fœda fuga conſternuntur.] Scripſi, *conſternantur.* Vt *ſupra,* Atque *illic conſternantur.*

Prætexto reipublicæ.

Vt *prætextu* Reip. *concordiam pacemq; ſuaderent.*] Nos, *prætexto.* Nam *ſic & autores alij loquuntur.*

Sacrum etiam in exteras gentes legatorum ius.

Et *ni dato à duce præſidio.*] Et *particula non eſt in libro manuſcripto, qui mox habet, ſacrum etiam in exteras gentes legatorum ius.* In *pro erga,* Hoc *eſt, cum exteræ gentes mittunt legatos.*

Dirempta belli commercia.] Lego, *bellico commercia,* Sabini *cæde, & incendio Capitolij, dirempta bellico commercia.* Hoc *eſt, uelut dato belli ſigno, dirempta commercia.* Notum *eſt quid ſit bellicum canere.*

Erui iu

Erui iugulariq́; expoſtulãtes.] *Scripſimus poſtulãtes.*
Et ſcortis miles.] *Caſtigauimus*, *Et ſcortis ſimiles.*
Quæ acerrimus quiſque ut nouißimam ſpeciem retinebant.] *Emendauimus:ut nouißimam ſpem retinebant.*
Auentinum in domum uxoris ſellula defertur.] Exemplar regium habet Auentini. *Per auerſam palatij partem Auentini,in domum uxo.ſellula defertur.*
Vel quo maturius ludibrio eximeret.] *Illic legitur, ludibus.Suſpicor ſcribẽdum,ludibrijs.* Mox nos,*Vox una.*
Pater illi L.Vitellius (nam ſeptimum & quinquageſimum ætatis annum explebat.] Codex Budenſis, *Patrem illi Luceriam ſeptimum & quinquageſimum ætatis annũ explebat.Conijcio legendum,Pater illi L. Nucerian.ſeptimum & quinquageſimum ætatis annum explebat. Siue, Pater illi L.Nucerin.(aut L.Nuceria pro à Nuceria) Iã ſeptimum & quinquageſimum ætatis annũ explebat. De auo Vitellij Cæſaris Suetonius in hæc uerba ſcribit: P.Vitellius domo Nuceria. Cæterum quia manuſcriptum uolumen habet,Patrem illi Luceriam,ſimplicius ſit legere, Patrem illi Nuceria. Subaudi dedit. Septimum & quinquageſimum ætatis annum explebat.* Paulopòſt, Reip. *haud dubie intererat.* Vocabulũ Reip. *in regio libro omiſſum, doctus quiſpiam hic infulſit cum eo non ſit opus.* Nam *Latine dicitur*, Hauddubie intererat Vitellium uinci, *hoc eſt ad rem pertinebat, utile erat.* Itaq; *genitiuum* Reip. *diſpunximus.Liuius lib.7.4.decad. Quod plurimum intererat ad animos ciuitatum.* Patrem illi Nuceria. Hauddubie intererat Vitellium uinci.

Præcipiti in occaſum die.] *Scripſimus,Præcipitante in occaſum die.* N*am præcipitare etiam abſolute uſurpant autores.Liuius libro ſeptimo tertiæ decad. Creditũ uulgo eſt, in puteum apertum ex equo præcipitaſſe. Sic enim* Præcipitante i occaſum die. Præcipitare.

ſcriptum reperi in uetuſto codice cum cum librum conferrem. Quanquam in uulgatis editionibus legitur præcipitatum eſſe. Rurſum libro nono quartæ decad. Et pars maxima inermes per inuia & rupes deruptas præcipitantes fugerunt.

IN LIBRVM XX.

Ciuitas pauida & ſeruitio parata occupari, redeuntē Tarracina L. Vitel.] *Nos, Ciuitas pauida & ſeruitio parata, occupare redeuntem Tarracina L. Vitellium cum cohortibus, extinguiq́; reliqua belli poſtulabat.*

Patibulo affixus, in iiſdem annulis quos acceptos à Vitellio geſtabat.] *Præpoſitionem à, ſubmouimus, ſubintellectam in ablatiuo Vitellio.*

Mox Illyricos.] *Caſtigauimus, Mox Illyrico.*

Mox deos reſpicere reſtituiq́; Capitoliū placuit.] *Repoſui, Mox deos reſpexere, reſtitui Capitolium placuit.*

Et egregijs utriuſq; orationibus teſtatū.] *Scripſimus, Et egregijs orationibus utriuſq; certatum.*

Quis multos anteiret.] *Ablatiuus quis, non eſt in libro manuſcripto.*

Vt uniuſcuiuſque uitam famam penetrarent.] *Nos famamq́;.*

Quorum accuſatores etiamſi puniri oporteat.] *Addidimus negatiuam particulam, non, qua hic opus eſt, Quorum accuſatores etiamſi puniri non oporteat. Vide Heluidij modeſtiam.*

Sed conſulem deſignatum cenſuiſſe dicebat. Sed ſecundum uetera exempla.] *Alterum ſed expunximus, ut legas, Sed conſulem deſignatum cenſuiſſe dicebat ſecundum uetera exempla.*

Id magis uitandum.] *Vitandum non eſt in codice Bu=denſi.Poſſet etiam addi uel ſubaudiri.Id magis,ſcilicet cu randum.*

Ne peruicacia cuiuſquam.] *Nos, peruicacia quo=rundam.*

Se meminiſſe.] *Malim legere pronomine ſe expuncto. Meminiſſet temporum quibus natus ſit. q.c.ſ.p.a.i. Vlte=riora murari. Subaudi,meminiſſet.*

Cuius ſe magiſtrum ferebat.] *Emendauimus, Eius ſe magiſtrum ferebat.*

Variq́; Arij potentia.]*Tantum habet liber regius, A=rijq́; potentia.*

Capta legionum hyberna.] *Nos, capta legionum ca=ſtra hyberna.*

Simulq́; inſulam inter uada ſitam.] *Exēplar Matthiæ Coruini habet,Simulq́; inſulam iuuata ſitā. Quid ſi legas, ſub uada ſitam? Sic libro ſequenti dixit,Sub muros. Iudæi ſub ipſos muros ſtruxere aciem.*

Mox per Britanniam gloria.] *Hactenus defuit hic par ticipium aucta,quod nos addidimus. Mox aucta per Bri=tanniam gloria.*

Sub Vitellio rurſus diſcrimen adit.] *Nos,adijt.*

Quibus auertere accita à Vitellio auxilia.] *Auertere mutauimus in auerteret, & præpoſitionē ſuſtulimus. Qui bus auerteret accita Vitellio auxilia.*

Si redintegrandum bellum.] *Caſtigauimus, Si redinte=gratum bellum.*

Igitur Ciuilis deſciſcendi certus.]*Codex Budenſis,Igi tur ciuilis diſsidij certus. Id expone, Certus ſubaudi Clau dius Ciuilis, ciuilis diſsidij, id eſt belli ciuilis quod Romæ erat. Et ſic nos ſcripſimus.*

Et cætera ſeruitia mala enumerat.] Emendauimus, *Et cætera ſeruitij mala enumerat.* Paulopóſt eſt illic, *tradi ſe præfectis, centurionibus quos ubi ſp. & ſ. expl. Sine quæ.*

Eſſe ſibi robur peditum equitũq;: conſanguineos Germanos.] Liber regius, *Et ſibi robur peditum equitumq́;, conſanguineos, Gallias idem cupientes.* *Eſſe ſubauditur, & in accuſatiuo conſanguineos ſubauditur Germanos.*

Erat in Canineſatibus ſtolidæ audaciæ Brenno.] Illic, *Brinio, qui paulopóſt appellatur* Brinio. Forte, *Brinno, quem hodie* Brunonem *dicimus.*

Igitur ipſo rebellis famuliæ omine placuit. Impoſituſq́; ſcuto.] Verbum *placuit* eraſimus. Nam integra eſt ſententia, ſi ſic diſtinguas, *Igitur ipſo rebellis famuliæ omine, impoſituſq́; ſcuto, more gentis, & ſuſtinentium humeris uibratus, dux deligitur.* Expone, Impoſituſq́;, que, id eſt nõ ſolum impoſitus ſcuto: &, id eſt uerum etiam ſuſtinentiũ humeris uibratus, dux deligitur. Nam uideo quid illi impoſuerit, qui uerbum placuit, hic infulſit.

Et quod militum in ſuperiore inſulæ parte congregantur.] Nos. *Et quod militum in ſuperiorem inſulæ partem congregantur.*

Quippe uiribus cohortis adductis.] Duæ dictiones, *Quippe uiribus,* non ſunt in libro Coruini regis, ubi tantum legitur, *nomen magis exercitus quàm robur, cohortium abductis* Vitellius. Vnde erui lectionem, *Nomen magis exercitus quàm robur, cohortibus abductis, Vitellius è proximis Neruiorum Germanorũq; pagis, ſegnẽ numerum armis onerauerat.* Sicq́; locum emendaui in cõtextu.

Canineſatem tumultum oppreſſurum.] Illic compreſſurum. Nec ſemper obſcœnam ſignificationem hoc uerbum habet, quæ res caſtigatorem mouit ut mutaret. Sic lib. I.

Diſsideat interim miles, neq; duorũ adoleſcentiũ nondum adulta autoritate comprimi queat. Itẽ libro ſequenti, *Sub eo bellum ortum, & comprimere cœptantẽ Ceſtium Gallum Syr. leg. uaria prælia ac ſæpius aduerſa excepere.*

Nec Brennonem.] Illic *Brimionem.*

Quas incenſis caſtellis illuc appulerant.] Caſtigaui, *Quaſi incenſis caſtellis.*

Virtutem proprium hominis bonum.] Illic, *hominum.*

Maiore precio fugeret.] Illic, *fungeretur.*

In Friſios aduehitur.] Nos, *auehitur.*

Cunctaq; quæ acciderant.] Codex Budenſis, *Qui cuncta quæ acciderãt.* Caſtigaui, *Quin cũcta quæ acciderãt. Sed fraude ducum euenire.*] Addidi uerbum *metuebantur. Sed fraude metuebantur euenire.* Mox nos, *exponeret.*

Simul paganorum lixarũq; ignauia.] Repoſui, *ignaua, ſed procax ante periculum manus.*

Vt Batauos numero impares circumfundant.] Regium uolumen habet, *circumdant.* Malim, *Et Batauos numero impares circumdant.*

Illi ueteris militiæ memores in cuneis congregantur.] Illic, *Illi ueteris militiæ inciuiles congregantur.* Legerim, *Illi ueteris militiæ ui habiles, congregantur denſi undiq;, & frontem tergaq; ac latus tuti.*

Neq; hoſtium ſe conſilijs uti. Nos, *Neq; hoſtium conſilijs uti ſe.*

Proinde perfugus Batauus. Caſtig. *Proinde perfuga Batauus.*

Quippe ubi relata Ciuili.] Emendaui, *Quæ ubi relata Ciuili.* Mox accuſatiuus, *uniuerſam*, non eſt in libro manuſcripto.

Sed parum prouiſum, ni copiæ in caſtra conueherẽtur,

rapi permiſere.] Scribēdum meo iudicio, *Sed paruū prouiſum, ni copiæ in caſtra conueherentur, rapi permiſere.* Nam accuſandi caſu dictum eſt hic prouiſum, à uocabulo prouiſus, us, ui, quartæ inflexionis. Sic libro 16. *Diſpoſitu prouiſuq́; ciuilium rerum peritus.*

Sed paruum prouiſum, pro modicā prouiſionem.

Vtramq; Rheni ripam.] Accuſatiuus utramq;, non eſt in libro manuſcripto.

Iuſta belli ciuilis externiq́; facie obſtupeſecerant obſeſſos.] Scripſimus, iuxtà, ut ſit aduerbium ſimilitudinis, pro æque, quod tamen quidam iuſta ſcribunt. Sic libro primo, *Nam in pace cauſas & merita ſpectari, ubi bellū ingruat, innocentes ac noxios iuxtà cadere.*

Quod duabus legionibus ſitū, uix quinq; millia armatorum Romanorū tuebantur.] Difficilis locus eſt. Codex Budenſis habet, *quod duabus legionibus ſitum uix v. millia armatorum tuebantur.* Igitur genitiuus Romanorum ſuppoſititius uidetur. Vt paucis dicam mentē meam, diuino ſic legēdum, *Quod duabus legionibus, tum uix quinq; millium armatorum, tuebantur.* Quod, ſcilicet uallum, tuebantur, ſcilicet Romani, duabus legionibus, tū uix quinq; millium armatorū. Id eſt, quæ duæ legiones uix quinque millium armatorum erant, hoc eſt, uix continebant quinq; millia armatorum.

Sibi quæq; gens conſiſtunt.] Lego, *Simul quæq; gens conſiſtunt.* Nam ſuprà quoq; librarius quodam loco ſibi ſcripſit pro ſimul, quemadmodū antè monui. Mox eſt in uolumine manuſcripto, *Oppoſitis pleriq; ſcalis.*

Perfugæ captiuiq; docebant ſtruere machinas.] Caſtigaui, materias.

Dillio Voculæ duodeuiceſimæ legionis legato tradit.] Nos, duoetuiceſimæ legionis legato tradit.

Duoetuiceſimæ legionis legatus.

Adſciri

Adſciri in ſocietatem Germanos.] Repoſuimus, *Acciri in ſociet. Germanos.*

His inter ſe uocibus inſiſtentes.] Codex regius,*His inter ſe uocis inſiſtentes*,Forte *uotis*.

Ordeonius exemplaria omnium literarum.] Illic,*Exẽplares omnium literarũ. Exemplares*,*ſubauditur, literas.* Exemplares omnium literarum.

Pleræq; ciuitates aduerſum nos armatæ.] Illic, *aduerſum nos arma.* Placet lectio *uulgata*. *Nam alioqui uerbũ cœperunt,aut ſimile ſubaudiendum foret.*

Incognita illi cœlo ſiccitate.] Illic, *incognita cœlo ſiccitate,hoc eſt illi cœlo Germanico.*

Ductus à Vocula exercitus.] À *præp. eraſimus. nam ſubintelligitur.*

Auctus eſt Germanorum numerus.] Nos, *Auctus & Germanorum numerus.Et pro etiam.*

Nauem arripiunt.] Emendaui,*Germani multa cũ ſtrage noſtrorum,nauem abripiunt.*

Vt Menapios & Morinos & extrema Galliarũ quateret.] Nos,*quaterent.*

Quos gens Germanicæ originis eiurata p. R.*n.*A. *uocarent.*] Liber Matthiæ *Coruini, quos gens Germanicæ originis eiurata patria* Romanorũ *nomen* Aggrippinenſes *uocarentur.* Forte legendum, *Quòd gens Germanicæ originis, eiurata patria*, Romanorum *nomine* Agrippinenſes *uocarentur*. Vel, *quòd ſe Germanicæ originis, eiurata patria*, Romanorum *nomine* Agrippinenſes *uocarent.*

Romanus miles periculorum ignarus.] Malim,*periculorum gnarus.*

Nuncijs promiſsis fidem legionum conuellens.] Addidi *particulam &, hic in primis neceſſariam*, Nuncijs & *promiſsis*

promiſsis fidem legionum conuellens.

Is error Romanis addit animos.] *Datiuus* Romanis *nõ eſt in exemplari* Bud.

Soluere obſidium legionum eodem impetu potuiſſet.] Nos,*eo impetu potu.*

Et *ſuis uictoria prouenıſſet.*] Illic,*promouiſſet.*

Vt *depoſitis impedimentis ſarcinisq́;.*] Vt *particula nõ eſt in libro manuſcripto,poteſtq́; abeſſe.*

Et *minari aſſeuerant.*] *Caſtigauimus,*Et *minari adſue=uerant.*

Ne *tempori deeſſent.*] *Verba militum ad obſeſſos.*

Credita per utrunq; exercitum fama.] *Malim edita.*

Effuſus in luxum & ep.& n.cœtus, ueterem in Ordeo nium *iram renouauit.*] *Repoſuimus*, Effuſi *in luxum & epulas & nocturnos cœtus, ueterem in* Ordeonium *iram renouant.*

Cum iam Vitellius *occidiſſet.*] *Codex regius habet,oc=curriſſet.*Emendaui,*corruiſſet.*

*Mixtus Cattis,*Vſipijs.] *Illic,* Mixtus & Cattis, Vſi=*pijs.Scripſi,*Mixtus *ex* Cattis,Vſipijs.

Is *præerat prouinciæ.*] *Verbũ præerat,nõ legitur illic.* Tũ *expone,*Is *prouinciæ,nequaquã turbidus,hoc eſt ipſi prouinciæ ingenio,id eſt,ob ingenium,uel,ex ingenio.*

Vulgus *alimenta in dies mercari ſolitũ, cui una ex rep. annonæ cura.*] Hæ *duæ dictiones, cui una, non extant in manuſcripto codice.*Et *mutant meo iudicio ſenſum.* Nam Tacitus *uult dicere, ex* Repub.*annonæ cura,ſcilicet exi=ſtente.* Hoc *eſt quia cura annonæ pertineret ad* Rempub. Vt *ſit hæc locutio ſimilis illi,libro* 18. Et *quibuſdam uici=nis colonijs inuidiæ æmulatione*. *Subauditur exiſtente.* *Sic libro primo, Seu nihil militi,ſeu omnia cõcederẽtur in*

ancipiti

ancipiti republica.Subauditur, futura. In literis Tiberij Cæſaris, quarum ſententiam Tacitus recitat libro tertio, ſic ſcriptum eſt: At Hercule nemo neſcit, quòd Italia externæ opis indiget, quòd uita populi Ro. per incerta maris & tempeſtatũ, cotidie uoluitur, ac niſi prouinciarum copiæ & dominis, & ſeruitijs, & agris ſubuenerint, noſtra nos ſcilicet nemora, noſtræq; uillæ tuebuntur? Hanc P.C. curam ſuſtinet princeps.

Eius nomen epiſtolis edictisq; præferebatur.] Caſtig. *proponebatur.*

Ius penes Mutianum erat.] Verbum erat, eraſimus. Infrà ſcripſ. quo die.

Tum ſorte ducti, per quos redderētur bello rapta.] Ex hac clauſula nihil eſt in Budenſi uolumine præter duas uoces, Tum rapta. Dormitauit hic librarius. Forte, tum qui rapta, quiq; æra. Subaudi, creati ſunt uel electi.

Tertio Iuliano.] Paulo antè habes, T. Iuliano.

Ipſi Publio animus in periculis.] Et hic codex Budenſis mutilus eſt. Nam duas uoces, Ipſi Publio, non habet. Forte legendũ, neq; animus. Nec eſt illic paulopòſt ablatiuus dato. Expone, Signo ultionis, id eſt, in ſignum ultionis in accuſatores, petit à Cæſare Iunius Mauricus, ut cõm. principal. p. ſenatui faceret.

Conſulendũ tali ſuper re princeps reſpõdit.] Repoſui, Conſulendum tali ſuper re principem reſpondit.

Senatus inchoantibus primoribus, iuſiurandum concepit, quo certatim omnes magiſtratus, cæteri ut ſententiam rogabantur, deos teſtes aduocabāt.] Regium exemplar habet, Omnis inens magiſtratus, cæteri ſententiam rogabantur. Lego, Omnis iniens magiſtratus, cæteri ſententiam rogabantur, deos teſtes aduocabat. Nunc clara

Iuſiurandum magiſtratum incuntis.

erit ſententia, ſi ſic diſtinguas, Senatus inchoantibus primoribus, iuſiurandum cõcepit, quo certatim omnis iniens magiſtratus(cæteri ſententiam rogabantur)deos teſtes aduocabat, Nihil ope ſua factum, quo cuiuſquam ſalus læderetur, neque ſe præmium aut honorem ex calamitate ciuium cepiſſe.

Et Nomium Actianum] Nos, *Nonium Act. Item, In Vibium Criſpum.*

Sponte ex S.C. accuſationẽ ſubiſſe.] *Hæc uerba ſignificant accuſationem Craſſorum ex ſenatuſconſulto decretam, quam ſponte ſubierit Aquilius Regulus. Alioqui legerem, Sponte ex ſe accuſationem ſubiſſe.*

Signatus, & ſacerdotio fulgens.] Forte, *deſignatus, & ſacerdotio fulgens.*

Inteſtabilior.

Cum interim inteſtabilior & ſæuior exortus eſt.] Inteſtabilior pro deteſtabilior. *Horatius in ſecũdo Sermonũ, Inteſtabilis & ſacer eſto. Tacitus Annalium libro quinto de Aemylia Lepida, Quanquam inteſtabilis, tamen impunita agebat. Paulopòſt eodem libro de Tiberio, Inteſtabilis ſæuitia, ſe obtectus libidinibus.*

Ad cædem deſtinaretur.] Nos, *deſtinarentur.*

Prenſare commanipularium pectora ceruicibus iniecta.] *Prenſare uerbum deleuimus, & pro commanipularium, ſcripſimus, cum manipularium, pro iniecta, inuecti. hoc modo, Vt uerò huc illuc diſtrahi cœpere, metus per omnes, & præcipua Germanici militis formido, tanquam ea ſeparatione ad cædem deſtinarentur, cum manipularium pectora ceruicibus inuecti; ſuprema oſcula petere, hoc eſt petebant. Inuecti, ſignificat impetum ceruices ſociorum amplexantium.*

Spernunt oblatos agros.] *Addidimus pronomen ſibi,*

Spernunt

Spernunt oblatos ſibi agros.

Si pauca ſuprà petiero.] *Aut,ſuprà repetiero.* Vt libro *decimoſexto,De C. Petronio pauca ſuprà repetēda ſunt. ceu uulgo legitur. Aut pauca repetiero. Niſi quis malit, ſubrepetiero.Vt ſit uerbū eius formæ cuius eſt, Prodeambulo,proſubigo,repromitto,adobruo, & quod apud Liuium reperitur,ſuperincido.*

Neque modica cupiens, ſed affinitate Vitellij anxius.] Codex Matthiæ Coruini, *Neque modica cupido ſi affinitate Vitellij anxius.Is cr.ſ.* Forte ſcribendum, *Neq; modice cupidus. Affinitate Vitellij anxius is, crebris ſermonibus tent.*

Cecidiſſe Galerianum conſobrinum eius generumq́;.] Illic legitur,*ceßiſſe.Scripſerim,Cæſos eſſe* Gal. *conſobr. eius generumq́;.*

Cēturio à Mutiano miſſus.] Particulā *à,ſubmouimus.*

Gaudio clamoribusq́; cuncta miſcebant, indulgētia uiri,& adulandi libidine.] Fœdus lapſus eſt in duobus iſtis *uocabulis, indulgentia uiri. Caſtigauimus, indiligentia ueri,hoc eſt,quòd forent indiligentes in perſcrutanda ueritate rei.* Indiligentia ueri.

Militesq́; & centuriones quoſdā punit.] Nos,*punijt.*

Ni pater exemplum præbuiſſet.] Illic,*Ni parens e.p.*

Bono eſſe animo iubet.] Verbum *iubet,non eſt in codice manuſcripto.Verum illic legitur attollere,quemadmodum & nos ſcripſimus.*

A'quatrimis & fontibus omnibus'que hauſta pluere.] *Dij boni quàm eſt hæc clauſula prodigioſis mendis obſita.Reſtituimus,Aqua,riuis & fontibus amnibus'que hauſta perluêre.*

Et ſecundum ceſpitem redditis extis.] Nos, *Et ſuper*

ceſpitem

ceſpitem redd. extis.

Et in interna mala fregiſſent.] Præpoſitionē, in, eraſimus. Paulopoſt, hic Lingon. Forte, ille Lingon.

Attamen interfuere quidam Vbiorū Turingorumq́;.] Caſtigaui, Tungrorumq́;.

Cummaxime. *Cæſas legiones, uaſtatam Italiam, capi tum maxime urbem.*] Emendaui, capi cummaxime urbem.

Oēs exercitus ſuus quenq; bellis deſtineri.] Nos. diſtin.

De reliquijs Vitelliani exercitus dubitauere.] Illic legitur, reliquus. Subaudi militibus.

Infidisq; legionibus.] Non eſt in codice Budenſi. Sicut nec ablatiuus artibus, paulopòſt.

Eadem rurſus omnia.] Caſtig. Eadem rurſus numina.

Adeo nos, ſi fortuna in præſens uirtusq; deſeruit.] Vocabulum, uirtusq;, non eſt in libro manuſcripto.

Tolerant nunc maxime inopiam obſidiumq; apud Vetera legiones.] Emendaui, Tolerāt cummaxime inopiam apud Vetera legiones.

Centurio denique aut miles.] Repoſui, Centurioq; aut miles.

Tutori Treuiro augentur excubiæ?] Nos, Agentur excubiæ.

Si nō fuit, pro ſi non licuit. *Vt ſi uobis non fuit cordi, me duce hæc caſtra incorrupta & intemerata ſeruari, at certe pollui fœdari'que à Tutore & Claſsico ne ſinatis.*] Fœde hunc locum interpolatū auſim iurare. Nam datiuus cordi, nō eſt in exemplari regio, nec ſex iſtæ dictiones, certe pollui fœdariq; à Tutore &. Sed tantum, At Claſsico ne ſinatis. Dixit autem Tacitus imitatione Græcorum, Si non fuit, pro ſi non licuit: nam ἐστὶ pro ἔξεστι illi uſurpant: uobis me duce hæc caſtra incorrupta & intemerata ſeruari, at Claſsico ne ſina

ne ſinatis. Q. D. *Aequius feram ſi alius quiſpiã id faciat. nam Claßicum quum prouincialis ſit, iſta non decent*. To*tam ſententiam ſic legeris*. Te Iupiter *optime maxime, quem per octingentos uiginti annos tot triumphis coluimus*, Te Quirine Romane parẽs *urbis, precor ueneror'q́; ut ſi uobis non fuit, me duce hæc caſtra incorrupta & intemerata ſeruari, at Claßico ne ſinatis*.

Herennium & Numium legatos uinciri ſatis uiſum.] *Liber manuſcriptus habet*, Herennium & Numiſium. *Id accipiendum de* Numiſio *Ruſò, cuius ſuprà hoc ipſo libro fit mentio*. Legati, *inquit*, *legionum* Mumius Lupercus & Numiſius *Rufus uallum muros'q́; firmabant*. Et *infrà*, Annumerabor Numiſijs & Herennijs, *ut omnes legati ueſtri, aut militum manibus, aut hoſtium ceciderint*. Itaq; *repoſuimus hoc loco*, Numiſium.

Aut qui ipſos leu. ab. prof.] Volumen *manuſcriptum habet, at qui*. Malim, *ac qui ipſos*. Mox nos, *Ad quintum ferè lapidem coorti Germani*.

Reuulſæ imperatorum imagines, innexa ſigna.] Pro *innexa, legitur in codice regio, inhora*. Conijcio *fuiſſe ſcriptum à* Tacito, *ſymbola*. *Reuulſæ imperatorum imagines, ſymbola, ſigna*. Imagines. Symbola. Signa.

Metu futuri.] Nos, *metus futuri*. Quando *neque ſubire conditiones, metus futuri, neque palàm aſpernari conditio præſens ſinebat*.

Delectus è propinqua conſultis.] *Caſtigaui*, *Delectus è propinquis conſulta reſponſa'que ut internuncius numinis portabat*.

Claudius Labeo *Bethaſiorũ* Turingorum*q́; &* Neruiorũ *tumultuaria manu reſtitit*.] Nos Tungrorũq;. Itẽ *paulopòſt, ex primoribus* Tungrorũ, *pro* Turingorum.

Vigens

Vigens rerum.] Repoſui, *ingens rerum*. Sic libro primo dixit, *ingens animi, Sed fœmina ingens animi, munia ducis per eos dies induit.*

Lætum militibus idem nomen.] In manuſcripto codice eſt, *ide nomen*. Fortaſſe ſcribendum, *id nomen*.

Quod bello caput, unde uis auſpiciumq́; peteretur.] Nos, *Vnde ius auſp. pet.*

Caracatium.] Illic utrobiq; Caracates.

Naua flumen. *Quia pontē Nauas fluminis abruperat.*] Nos, *Nauæ fluminis*. Apud Bingium Naua Rheno miſcetur.

Montibus & Moſſela amne ſeptum.] Repoſui, *Montibus aut Moſella amn. ſep.*

Paulum moræ in aſſenſu.] Caſtig. *in aſcenſu*.

Redigeret prædam in fiſcum.] Poſſet etiam legi, *Redigeretur præda in fiſcum*. Nam uolumen Matthiæ regis habet, *redigeretur*. Mox eſt illic, *poſito ciuium bello*.

Primum illorum ſtipendiorum & ſacramenti diem haberent.] Scripſi, *Primum illum ſtipend. & ſacr. diem haberent.*

Ne quiſquam alienum ſeruitium.] Nos, *Nec quiſquã alienum ſeru.*

Aut minoribus quàm nunc tribunis, parabantur exercitus.] Caſtig. *parabuntur*.

Aut uoto ſtare.] Liber manuſcriptus tantum habet, *aut uaſtare*. Fortaßis, *aut clàm ſtare*.

Nã Germanos qui ab ipſis ſpernētur.] Nos, *ſperētur*.

Niſi ex reliquijs Germani exercitus.] Repoſui, *Germanici exercitus*.

Non imperitia militum, ſed adoleſcentuli.] Duas dictiones, *militum ſed*, eximimus, ut legatur, *Auſuros rurſus uenturos'que in manus, non imperitia adoleſcentuli, uerba &*

ba & conciones, quàm ferrum & arma meditantis, ſed Ciuilis & Claßici.

Quàm quòd uos Gallici fœderis oblitos prædixerim.] *Malim, prædixi, propter ſcripturam codicis Budenſis.*

Tutor & Claßicus Ciuilis ſuis quiſque locis pugnam ciebant.] *Addidimus particulam, Tutor, & Claßicus, & Ciuilis, ſuis q. l. p. ciebant.*

Cerialis ut incuria prope res afflixit.] *Nos, rē afflixit.*

Flagrantißima cohortium ſuarum integra manu, & è Chaucis.] *Ablatiuum, manu, deleui. Expone, Non inualidus, flagrantißima cohortium ſuarum, id eſt, quæ inter cohortes ardentißima erat, integra. Subaud. exiſtente.*

Galbiaci in finibus Agrippinenſium.] *Nos, Talbiaci. Quidā Tolbiacum appellant, ut Antoninus in itinerario, & alij. Paulopòſt, Turingosq́;. Nos, Tungrosq́;.* Tolbiacum.

Fauore militum anxius eſt.] *Verbū eſt eraſimus. Mox, ut non pro ſpe ſua accipitur. Nos, excipitur.*

Quis è cœlis fauor.] *Volumen regium non habet è cœlis, ſed celis eſt. Scripſi cœleſtis fauor.*

Illi elapſo in prauum artu.] *Caſtigaui, Illi elapſos in prauū artus. Mox, poſſe integrare. Saubaud. ſalubrē uim.*

Denique peracti remedij gloriam penes Cæſarem eſſe.] *Liber manuſcriptus habet, parati remedij. Fortaßis legendum, patrati. Sic libro ſequenti, Nec omnia patrandi, fiducia.* Patrati remedij gloria.

Reſpexit pone tergum è primoribus Aegyptiorum n. Baſil.] *Illic non eſt è præp.*

Timotheus quæſitus qui in Pontum meaſſent.] *Caſtigaui, Timotheus quæſitus qui in Pontum meaſſent. Mox nos, Sinopen.*

Præcepitq́; nauigaturis.] *Repoſuit, Præcipitq́; nauig.*

Hæc de

Hæc de origine & aduentu dei.] Scripſi, *Hæc de origine & aducẽtu dei, quo uocabulo etiam ſuprà uſus eſt.*

Aduect' us, ui.

Aut ſalus Galliarum in diſcrimẽ uerteretur.] Repoſui, *in diſcrimine uert.*

Simul, ſimplicitatis ac modeſtiæ nomine.] Aduerbium *ſimul, non eſt in exemplari regio. Omittiq́; poteſt.*

IN LIBRVM XXI.

ET *præliantis utriuſque rebus militia clarus.*] Codex *Matthiæ regis habet*, Et *præliatis utriuſq; rebus.* Opinor legẽdũ, Et *priuatis utriuſq; rebus, militiæ clarus.* Hoc *eſt, etiã priuſquã pater eſſet imperator factus, ac ipſe Cæſar. Sic lib.19. Nãq; Flauius Sabinus ætate prior, priuatis utriuſq; rebus autoritate pecuniáq; Veſpaſianũ anteibat.*

Priuatis utriuſq; rebus.

Atque ipſe ut ſuperior ſui iam crederetur.] Et hic locus prorſum eſt uitiatus. In manuſcripto libro legitur, *Atque ipſe ut ſuperior unam crederetur.* Nec hæc lectio bene habet. Opus eſt ad diuinationem confugere. Suſpicor ſcribendum, *Atq; ipſe ut ſuperiori uia ingrederetur, decorum ſe promptumq; in armis oſtendebat.* Hoc enim melius placet, quàm ſi legamus, *Vt uberior materia præberetur, ut, pro quando.*

Tres tum in Iudæa legiones.] Illic, Tres cũ in Iudæa leg. Lego, Tres eũ in Iudæa legiones. Atq; ſic caſtigaui.

Tradidit è Syria duodecimam, & abductos Alexandria.] Poſcente id ſenſu, ſcripſimus, Tradidit & Syria duodecimam & adductos Alexandria duoetuiceſimanos tertianoſq́;.

Aucto in Barbarum morem cognomento.] Accuſatiuus morem non eſt in codice Budenſi. Nos quoque ſuſtulimus. Nam ſic & libro quinto loquitur, Ciuitas potens,

ſepta muris,neq; in Barbarum *corrupta, ſed cõditoris Se-leuci retinens.*

Sunt qui tradũt Aßyr.cõuenas.] Nos,*Sunt qui tradãt.*

Mox *proprias urbes* Hebræaſq; *terras.*] Regium *uo-lumen habet,an mox pr.urb.*H.*terras.Scripſimus,ac mox proprias urbes* H.*terras.*

Conditam *urbem* Hieroſolymam *nomine ſuo feciſſe.*] Illic, *conditæ urbi,Hieroſolymam nomine ſuo feciſſe.*Re-*poſuimus, conditæ urbi* Hieroſolymam *nomẽ è ſuo feciſſe.* Appoſitiue Hieroſolymam,nomen.

Et *id genus hominum & inuiſum deis.*] Emẽdauimus, Et *id genus hominum ut inuiſum deis, alias in terras aue-here iuſſum.*

Seu quod de ſeptẽ ſyderibus.] Nos, *è ſeptẽ ſyderibus.*

Ac *pleriſq; cœleſtium uim ſuã & curſum ſeptimos per numeros cõmeare.*] Mutauimus in hunc modũ. Ac *pleraq; cœleſtiũ ui ſua et curſu ſeptimos per numeros commeare.*

Hi ritus.] Forte,Ritus *quoquo modo inducti.*

Et *perſuaſio cœleſtium.*] Particulam &,ſubmouimus. Eademq; *cura,& de infernis perſuaſio.*

Septentrionẽ è latere Syriæ *longe proſpectant.*] Nos, *à latere* Syriæ.

Vt *quiſque ramus intumuit, ſi uim ferri adhibeas, pa-uent.*]Particula,*ſi*,non *eſt in codice* Budenſi.

Fulminis *iactu arſiſſe.*] Nos,*fulminum.*

Siue herbas tenues,aut flores.] Volumẽ Matthiæ Cor-*uini habet,*Siue *herbarbas tenus aut flores.*Lego,Siue *her ba tenus,aut flore.*

Et Bellus *amnis* Iudaico *mari illabitur.*] C. Plinius *hi-ſtoriæ naturalis lib.* 36.*cap.*26.Pars *eſt,inquit,*Syriæ *quæ* Phœnice *uocatur, finitima* Iudææ, *intra montis* Carmeli

radices paludem habens, quæ uocatur Candebœa. Ex ea
Belus amnis. creditur naſci Belus amnis, quinq; M. ſpatio in mare pro-fluens iuxta Ptolemaidam coloniam.

Circa cuius os coniectæ arenæ admixto uitro in uitrũ excoquuntur.] Pro uitro ſcripſimus nitro. Hanc excoquẽdi uitri rationem refert Plinius quẽ modo allegaui loco, de Belo fluuio loquens. Lentus hic, inquit, currit, inſalubris potu, ſed cæremonijs ſacer: limoſus, uado profundus, non niſi refuſo mari harenas fatetur. Fluctibus enim uolutatæ niteſcunt, detritis ſordibus. Nunc & à marino creduntur aſtringi morſu, non prius utiles. Quingentorum eſt paſſuum nõ amplius littoris ſpatium. Idq; tantum multa per ſecula gignendo fuit uitro. Fama eſt appulſa naue mercatorum nitri, quũ ſparſi per littus epulas pararent, nec eſſet cortinis attollendis lapidum occaſio, glebas nitri ſubdidiſſe. Quibus accenſis permixta harena littoris, translucẽtes nobilis liquoris fluxiſſe riuos, & hanc fuiſſe originem uitri. Ibidem Sidonem uocat officinis uitri nobilem.

Modicum id littus.] Nam ut ex Plinio modo retuli, Quingentorum eſt paſſuum, non amplius.

Et egerẽtibus inexhauſtũ.] Scripſi, ſed egerẽtibus inexhauſtũ. nã ultima proxime præcedẽtis dictiõis litera eſt, s.

Hieroſolyma gentis caput.] Nos, Hieroſolyma genti caput.

Dum Aſsyrios penes Medosq; & Perſa Oriens fuit, deſpectiſsima pars ſeruientium poſtquã Macedones præpotuere. Rex Antiochus demere ſuperſtitionem.] Diſtinximus, deſpectiſsima pars ſeruientium. Poſtquam Macedones præpotuere, rex Antiochus.

Inde uulgatum, nullas intus deûm effigies.] Nos, Inde uulgatum, nulla intus deûm effigie, uacuam ſedem & inania

nia arcana.

Regnum ab Antonio Herodi datum uictor Auguſtus auxit.] Opinor ſcribendum, ſanxit.

Et cōprimere reos ceptantem.] Codex Budenſis nō habet reos ceptantem, ſed receptantē. Caſtigaui, Et comprimere ceptantem. Cōprimere pro opprimere. Sic libro præcedenti, Caninefatem tumultum compreſſurum.

Ac ſæpius aduerſa excepere.] Illic, aduerſa excipere.

Inter duas æſtates.] Præpoſitionem inter, ſubmouimus. Nam ſenſus eſt, Duas æſtates tenebat, hoc eſt, per duas æſtates. Mox eſt illic, præter Hieroſolymam.

Pace per Italiā parata.] Malim, pace per Italiā parta.

Nam duos colles immenſum editos.] Vſurpat immenſum aduerbialiter. Sic lib. 5. Nunciauere accolæ Euphratem nulla imbrium ui, ſponte & immenſum attolli.

Inter deuexa in centenos uicenosq́; attollebantur.] Volumen Matthiæ Coruini tantum habet, in centenosq́;.

Præuiderant conditores ex diuerſitate morum crebra bella.] Nos, Prouiderant.

Quem & Barbagioram uocabant.] Lego, Bargiorā. Bargioras. Hebraicum uocabulum eſt, ſignificans filium. Gioræ. Cæterū & Ioſippus Simonē uocat Gioræ filiū, nō Ioannem.

Ducenta mil. fu. acce.] In Budenſi uolumine, ſexcenta millia fuiſſe accepimus.

Cum prealtis paludibus arma equiq́; haurirentur.] Illic, arm equi. Forte, arma, equi, haurirentur.

Omiſſa plerunq; fronte.] Liber manuſcriptus habet, diuerſa. Forte legendum, dimiſſa. Infrà, Et dira omnia obuerſari. Forte, dira omina.

Præuidiſſe, campos madentes.] Illic, præuiſa. Fortaßis, prouiſa. Quæ prouideri aſtu ducis oportuerit, prouiſa,

cāpos madētes, & ipſis gnaros, paludes hoſtibus noxias.
Et Germanis ut eluderent laceſſentibus.] Emēdaui, *Et Germanis ut elicerent laceſſentibus.*
Prælium exæquatur.] Illic, *æquatur.*
Sic uelut ablato amne.] Nos, *abacto amne.*
Et centum tredecim Treuirorum ſenatores.] Liber manuſcriptus pro tredecim habet XIII. & deeſt uocabulum *ſenatores.* Fortaſſe legēdum, *Centum alij Treuirorū.*
Vt ipſe & Vera ſorore eius genitus.] Codex regius habet, *Vt ipſe & Verax ſorore eius genitus.*
Paucisq; militibus, Cæteri ſe munimentis defendere.] Illic, *Paucisq; militibus eminentis defendere.* Fortaſſe legend. *Pauci è militibus ſe iumentis defendere,* pro defendebant. Infrà tantum eſt illic, *hinc ipſi exercitui minor cura diſciplinæ,*
Prætoriam triremem flumine Impio.] Liber regius, *flumine impia.* Reſtitui locum, *flumine Luppia.* Nam Bructeræ nationis erat Velleda, ac fines Bructerorum Luppia alluit. Meminit amnis Luppiæ lib. I. *Ductum, inquit, inde agmen ad ultimos Bructerorum, quantumq; Amiſiam & Luppiam amnes inter, uaſtatum, haud procul Teutoburgienſi ſaltu.*
Domum Velledæ traxere.] Caſtigaui, *donum Velledæ traxere.* Nam huic uirgini ſubinde dona miſsitabantur. Vnde ſuperiore libro Mumium Lupercum legatum legionis inter dona miſſum Velledæ narrat Tacitus.
Complet quod biremiū.] Addidi particulam, &, *Complet & quod biremium.* Nam ſequitur *quæq;.*
Spatium uelut æquoris electum.] Budenſe exemplar habet, *ceptum* pro *electo.* Lego, *captum.* Sicq; ſcripſi.
Quo Moſæ fluminis amnē Rhenus Oceano affundit.]
Illic

Illic, Vt Moſæ flu. Lego, Vbi Moſæ fluminis am. R. O. a. Proinde ſic caſtigaui.

Is flumine ſecundo.] Illic, Is flumen ſecundum. Scribo, ijs flumen ſecundum.

Sic prouecti.] Caſtigaui, Sic præuecti. Nam tranſiſſe ſignificat.

Cum interim fluxu autumni.] Repoſui, Quum interim flexu autumni. Flexus autumni eſt quũ autumnus uergere incipit & inclinari. Sic flexum ætatis uocat Cicero. Flexus autũni. Flexus ætatis.

Vi fluminis deferebantur.] Liber Matthiæ regis habet differebantur, hoc eſt in diuerſas partes ferebantur. Vtitur hoc uerbo Tacitus Annalium tertio, Nam quò pertinuit nudare corpus, & contrectandum uulgi oculis permittere, differriq; etiam per externos, tanquã ueneno interceptus eſſet? Rurſum libro quarto, Differtur per manipulos, Tacfarinatẽ omnes notũ tot prælijs conſectentur. Differri.

Reſpicerent Rhætos Noricosq;, cæterorũ onera ſociorũ.] Inſeruimus particulã, &, & cæterorũ onera ſociorũ.

Sibi non tributa, ſed uirtutes & uiros indici.] Malim ſimpliciter: Sibi non tributa, ſed uiros indici. Niſi quis malit, ſed iuuentutem & uiros indici.

Scinditur Nabaliæ fluminis pons.] Volumen Budenſe, Scinditur flabalie fl. pons. Scripſerim, Vahalis fluminis pons. Tacitus libro ſecundo, Nam Rhenus, inquit, uno alueo continuus, aut modicas inſulas circumueniens, apud principium agri Bataui, uelut in duos amnes diuiditur, ſeruatq; nomen & uiolentiam curſus quã Germaniã præuehitur, donec Oceano miſceatur: ad Gallicam ripam latior & placidior adfluens: uerſo cognomento Vahalem accolæ dicunt, mox id quoq; uocabulum mutat Moſa flumine, eiuſq; immenſo ore eundem in Oceanum effunditur. Vahalis fluminis pons.

IN LIBELLVM DE ſITV, MORIBVS, & populis Germaniæ.

BEATVS RHENANVS AD LECTOREM.

DENVO relegi hoc de Germanis opuſculum,quod anno 1519. contuleram cum exemplari non ſcripto, ſed impreſſo tantum. Id tum communicauit mihi Hieronymus Artolphus medicæ rei conſultus, & profuit locis non paucis. Addidi rurſum quædam ex annotationibus illis collati quondam codicis, de quibus hic ſtatim admonebitur lector. Nec in alijs ſentẽtiam meam celabo. Fuiſſem autem paulo prolixior, ni iuuenis eruditus Andreas Althamerus hunc libellum proprijs commentariolis,ut audio,nuper illuſtraſſet.

Ergo obſeruandum hoc in primis,quòd quum Tacitus tam exacte Germaniam deſcripſerit Germaniæq; populos,nuſquam tamen uel Francorum uel Toringorum facta mentione,ueriſimile ſit in Chaucis Frãcos, in Sueuis olim Toringos latuiſſe, nec tam inſigneis tũ extitiſſe quàm fuerunt poſtea. Siquidem fieri non potuit, ut iſtos ignoraret Tacitus,quem ferunt Belgicam Galliã curaſſe,& in Germanijs prouincijs, hoc eſt prima & ſecunda fuiſſe cõſtat, id quod ipſe de ſe teſtatur in hoc opuſculo, quum inquit, Vidimus ſub diuo Veſpaſiano Velledã diu apud pleroſq; numinis loco habitã. At in Bructeris habitabat Velleda ad amnem Luppiã. Porrò nobiliores tantũ populos enumerat Tacitus, ut quũ latiſsime patere Lygiorũ nomen ſcribit in plures ciuitates diffuſum, ſubdit, Valentiſsimas nominaſſe ſufficiet. Et alibi inquit, Angriuarios & Chama-

uos à tergo Dulgibini & Chaſuari cludunt, aliæq́; gentes haud perinde memoratæ. Sed de his in noſtris rerum Germanicarum libellis plura.

Latos ſinus & inſularum immenſa ſpatia cōplectens.] *Hæ inſulæ & hi ſinus Francos nobis dedere & Saxones, aliasq́; gentes quaſdam quæ ex litoralibus & inſularibus mediterraneæ factæ ſunt.*

Mōtis Arnobæ.] *Artolphi codex habet, Abnobæ, quēadmodū & Plin. uocat. Apud Martianū Capellā ad uouē legitur pro Abnobæ. De hoc diximus rerū Germanic. li. 3.*

Quod unū apud illos memoriæ & annaliū genus eſt.] *Sic de Arminio Cheruſcorū principe Tacitus noſter in calce libri ſecūdi Annaliū, Caniturq́; adhuc, inquit, barbaras apud gētes Græcorū annalib. ignotus, qui ſua tātū mirantur, Rom. haud perinde celebris, dū uetera extollimus, recētium incurioſi. Eginhardus de Carolo magno, Barbara, inquit, & antiquiſſima carmina, quibus ueterū regum actus & bella canebantur, ſcripſit, memoriæq́; mandauit.* Carmina, hoc eſt cātiones apud Germanos.

Tuiſtonem deum terra editum & filium Mannū.] *Aeditio uetus quam Artolphus mihi commodarat, habet, ei filium Mannum, Vt ſic legi diſtinguiq́; uerba poſſint, Celebrant carminibus antiquis (quod unum apud illos memoriæ & Annalium genus eſt) Tuiſtonem deum terra editum. Ei filium Mannum originem gentis conditoremq́;, Manno treis filios aſſignant.*

Equorū nominibus proximi Oceano Ingæuones.] *De his appellationibus multa diximus libro tertio rerum Germanicarum, in principio, decimumquartum Plinij caput è quarto uolumine explicantes. Mox exemplar cum quo pridem contuli, habebat, Quidam ut in licētia uetuſtatis.*

Quorum relatu quem Baritum uocant, accendunt

animos.] Barritus *iſtius poſt* Tacitum *meminit* Ammianus Marcellinus *in deſcriptione pugnæ, quam* Iulianus *Cæſar habuit cum* Alemannis *apud* Argentoratum,*libro* 16. *Cornuti,inquit, &* Brachati *uſu præliorum diuturno firmati, eos iam geſta terrentes* Barritum *ciere uel maximum, qui clamor ipſo feruore certaminum identidem exoriens paulatimq; adoleſcēs ritu extollitur fluctuum, cantibus illiſorum.* Vbi lego, *eos iam geſturientes* Barritum *ciere.*Subauditur Alemannos. Et mox,*ritu extollitur fluctuum cautibus illiſorum.*Sed *tamen* Artolphi *liber habebat,*Barditum. Veluti *ſit à uerbis quæ* Germani *uuort* ap*pellant tractū uocabulum.* Niſi *debet eſſe* Blarritum. De *cātu* Germanorū *præliū ineuntiū* Tacitus *noſter lib.*20. Vt *uirorū, inquit, cantu, fœminarū ululatu ſonuit acies.*

Ab illo conſtitutum nominatumq; ἀκρινίπριον.] In exē*plari illo cum quo contuleram meum codicem, ſic ſcriptū* ἀσυπύργιον *erat, acriniprion*. Lego, ἀσυπύργιον, *hoc eſt* aſtypyr*gion*. Vt Aſciburgium *inde ſit deductum, una tantum ſyllaba mutata, ceu uulgo facere mos eſt in non intellectis.* Vrbem *Græcis* ἄσυ *ſignificat, &* πύργος *turrim ſiue propugnaculum.* Notum *eſt* Aſtypaleæ *uocabulum diuerſis inſulis ac ciuitatibus tributum.* Pyrgorum *quoq; nomen notum ex* Strabone,Stephano, Antonino.Porrò *non du*Burgum. *bito quin* Burgum *illud* Germanis *tam frequens in appellationibus oppidorum & arcium,*παρὰ τὸ πύργος *deſumptum ſit: quando maiores noſtri multa uocabula ſunt à* Græcis *mutuati, ut & nonnulla à* Romanis, *ac ab* He*bræis paucula.nam omnes hodie linguæ mixtæ ſunt.* Nec *uero de Græcis dictionibus quas uſurpant in uernaculo ſermone* Germani, *quiſquam mirabitur, qui proditum hoc à diuo* Hieronymo *meminerit in* Traditionibus Hebraicis

bräicis in Geneſim. Legamus, inquit, Varronis de anti- quitatibus libros, & Aſinij Capitonis, & Græcum Phle- gonta, cæteroſq́; eruditiſſimos uiros, & uidebimus penè omnes inſulas, & totius orbis littora, terraſq́; mari uici- nas, Græcis accolis occupatas, qui, ut ſuprà diximus, ab Amano & Tauro montibus, omnia maritima loca uſq; ad Oceanum poſſèdere Britannicum.

Et tantum ad impetum ualida.] *Scribit Iuſtinus Par- thos intolerandos fore, ſi quantus his impetus eſt, uis tan- ta & perſeuerantia eſſet. Id etiam de Germanis dici po- teſt, quantum ad perſeuerantiam attinet, præſertim quo- ties proprijs auſpicijs bella gerunt. Tradit Florus alpina corpora humenti cœlo educata habere ſimile quiddam ni- uibus ſuis, quæ mox ut caluere pugna, ſtatim in ſudorem eant, & leui motu quaſi ſole laxentur. Cæterum quod de Germanis hic prodit Tacitus, etiam Gallis Liuius tribuit, tanquam ſimilis ſit utriuſq; gentibus corporum habitus. Nam apud hunc libro octauo quartæ decad. T. Quintius* COS. *ad pugnam cum Gallis fortiter ineundam milites Romanos inflammans, Iam, inquit, uſu hoc cognitum eſt, ſi primũ impetũ quem feruido ingenio & cæca ira effun- dunt, ſuſtinueritis, fluunt ſudore & laßitudine membra, labant arma, mollia corpora, molles, ubi ira conſedit, ani- mos ſol, puluis, ſitis, ut ferrum non admoueas, proſternũt. Rurſum Liuius libro quarto dec. eiuſdẽ, Labor & æſtus, inquit, emollida & fluida corpora Gallorum, & minime patientia ſitis, quum decedere pugna coëgiſſet, in paucos reſtantes impetum Romani fecerunt, fuſoſq; compulerũt in caſtra. Iterum libro quinto dec. eiuſdem, Sol, inquit, ingenti ardore torrebat minime patientia æſtus corpora Gallorum. Apparet igitur inter Gallos illos ueteres &*

Germanos mire conueniſſe quantum ad naturam quum corporum, tum animorũ attinet. Enimuero ſatis indicat Cæſar commentario ſexto, iam tum Gallos ob propinqui tatem & trãſmarinarum rerum notitiam multa ad copiã atq; uſus largientem, imbelliores redditos, ac paulatim aſſuefactos ſuperari, multisq; uictos prælijs, ne ſe quidem ipſos cum Germanis uirtute comparare. Vnde Tacitus in uita Agricolæ Britannos cum Gallis comparans, In depoſcendis, inquit, periculis eadem audacia, & ubi aduenere, in detrectandis eadem formido. Quòd tamen in ue tuſtiſsimos illos Gallos minime competere poteſt, de quorum fortitudine poſt miſſas in Aſiam colonias apud Liuium libro octauo ſic loquitur T. Quintius c o s. in oratione quadam, Non me præterit milites, omnium, quæ Aſiam colunt, gentium Gallos fama belli præſtare. inter mitiſsimum genus hominum, ferox natio peruagata bello prope orbem terrarũ, ſedem cepit. procera corpora, promiſſæ & rutilatæ comæ, uaſta ſcuta, prælongi gladij. ad hæc cantus incuntium prælium, & ululatus, & tripudia, & quatientium ſcuta in patrium quendam morem horrendus armorum crepitus. omnia de induſtria compoſita ad terrorem. Hæc ille. Rutilarum comarum magnorumq; artuum argumento Caledoniam Britanniæ habitantibus Germanicam originem uendicat Tacitus. Nanque rutilæ Calidoniam, inquit, habitantium comæ, magni artus Germanicam originem aſſeuerant. De cantu Germanorum quum pugnam ſunt conſerturi, habes apud Tacitum. Ituri, inquit, in prælia canunt. Et alibi, Vt uirorum cantu, fœminarum ululatu ſonuit acies. Ergo quis negabit Celtas illos uetuſtiſsimos Germanis ſimuleis & uere Germanos fuiſſe? ut plane dubium ſit num ſicut Belgi-

cas reg

eas regiones, id quod Cæſar tradit, ita etiam Celtarum terras olim ſuis Germani ſiue Teutones colonijs replerint. Nam propria Regulorum nomina, apud Liuium Lutarius, Dorolacus, Combolomarus, apud Cæſarem Litauicus, & Ambactorum uox pro clientibus Germanicam etymologiam habent. De Belgarum nominibus minus mirandum. At dij boni quantam mutationem affert tempus, educatio, diſciplina. Gallos lõga pax adeo emollijt, ut dicas ſtirpem illam ueterum Celtarum prorſus exoletam eſſe. Id quod apud Germanos Saxonibus accidit præcipue & Germaniã ſecundã incolẽtibus nationibus, quæ tamen primum Francorum, deinde Saxonum bellicoſiſſimarum gentium ſoboles exiſtunt. Nihil uerò pugnatius olim Saxonibus. Galli certe miteſcere cœperunt poſteaquam prouinciales facti ſunt. quia Romani præſidijs externorum militum Gallias ex maiori parte tutabantur, operam dantes ut ipſi prouinciales quieti & ocio per uoluptates aſſueſcerent. quod tam ſedulo factum eſt in Gallijs, ut non modo Romanorum mores induerint, ſed etiam linguã acceperint ſua faſtidita ac nomen. unde Lotharingi omnes hodieq́; ſe Romanos, ſuamq́; linguam Romanam, uelut à Romanis acceptam appellant. Hanc artem mitigandi ſubiugandi'que populos qua Romani ſuum in prouincijs diuerſis imperium ſtabiliendo ſunt uſi, prodit Tacitus in uita Agricolæ de Britannis agens, quos is laudando caſtigando'que eò adduxerit, ut qui modo linguam Romanam abnuebant, eloquentiam concupiſcerent. Inde etiam, inquit, habitus noſtri honor, & frequens toga, paulatimq́; diſceſſum ad delinimenta uitiorum, porticus & balnea & conuiuiorum elegantiam. Id'que apud imperitos humanitas uocabatur, quum pars

ſeruitu

ſeruitutis eſſet. Hactenus ille. Quod nos de Gallis diximus, idem Tacitus in uita Agricolæ docet ijs uerbis, Gallos quoque in bellis, inquit, floruiſſe accepimus. mox ſegnitia cum ocio intrauit, amiſſa uirtute pariter ac libertate. Hæc illic. Magnam itaque mutationem in Gallis factam uidemus, quorum imperium poſt Romanos Franci inclyta Germanorum gens potiſſimum occupauere. At Germani ſui ſimiliores permanſerunt. & quanquam poſt illam infelicem apud Tolbiacum pugnam, quo tempore diuiſa in duas factiones Germania Franci oſtijs Rheni, Alemanni fonti eiuſdem amnis propinquiores uelut duo proci de Gallia contenderunt, uictoribus Francis aliquandiu parere coacti fuimus: tamen quum & Carlingorum ſtirps exoleuiſſet, qui poſt Merouingos in Gallia regnarunt originis Germanicæ, iam'que Pariſiorum comes Hugo Capetus inuaſiſſet principatum, reſpirauimus paulatim & in priſtinam nos libertatẽ ipſi uendicauimus. Nec uerò eſt quur Gallos iſtius mutationis pœnitere debeat, quando optimas leges, diſciplinam ac ciuilitatem à Romanis acceperunt. adeo nocuerunt deuictis à ſe populis quum magnus Alexander tum Romani. Nos auitæ ferociæ pluſculum retinemus.

Cœlo ſolo'ue aſſueuerunt.] Suetonius Paulinus Othonianarum dux partium, quo nemo illa tẽpeſtate militaris rei callidior habebatur, apud Tacitum noſtrum libro 18. ſpatium ac moras trahendi belli ſuadens, Germanos ait, quod genus militum apud hoſtes atrociſſimum ſit, tracto in æſtatẽ bello, fluxis corporibus mutationem ſoli cœliq; haud toleraturos. Ac uidemus Italos, Hiſpanos, ac etiã hodie Gallos in alienis terris cõmode habere, noſtrateis contrà ad omnẽ plerunq; externi cœli afflatum langueſcere.

Eæq;

Eæq; ſolæ & gratiſſimæ opes ſunt.] Sic & de Geryone Hiſpanorum rege ſcribit Iuſtinus, Armenta, inquit, Geryonis quæ illis temporibus ſolæ opes habebantur.

Serratos Bigatosq;.] Nota argenti, inquit Plin. lib. 33. cap. 3. fuere bigæ atq; quadrigæ, & deinde Bigati Quadragatiq; dicti. Porrò argẽti bigati ex Gallis Boijs, item ex Liguribus Romã allati ſæpe fit mentio Liuio. Nec aliter apparet Serratos ab impreſſa ſerræ nota appellatos.

Vix uni alteri'ue caſſis aut galeæ.] Nihil ambigo quin eſſe debeat, galea. proinde & ſic emendauimus. Occaſionẽ errato dedit mox ſequens uocabulum quod incipit ab e litera. Paulopòſt, Centeni ex ſingulis pagis. Illic legitur, Centum.

Conſilij quàm formidinis arbitrantur.] Locutio Tacito familiaris, de qua antè admonuimus in caſtigationibus Annalium, & in eius operis initio.

Nec illæ numerare, nec exigere plagas pauent.] Reſtituimus, exugere, noſtrum ſecuti iudicium. Quia uerò particula, nec, non erat in codice cum quo contulimus, arbitror ſcriptum fuiſſe, Nec illæ numerare, exugere'ue plagas pauent.

Ineſſe quinetiam ſanctũ aliquid & prouidũ putant.] Hoc etiã Romanis uiſum. Nam autor eſt Suetonius Aul. Vitellium Catthæ mulieri uelut oraculo acquieſcere ſolitum. Proinde quum illa uaticinata fuiſſet, ita demũ firmiter ac diutiſſime imperaturũ, ſi ſuperſtes parenti extitiſſet, creditur Vitellius matri cibum dari prohibuiſſe. Fieri poteſt ut Aurinia fuerit, quam ille Romanarum legionũ in inferiori Germania præfectum agens, aliquando conſuluerit, aut certe iam potitus rerum poſtea cõſulendam curarit. Nam Velleda Bructera fuit.

Vidimus

Vidimus ſub diuo Veſpaſiano Velledam.] Hæc uirgo Bructeræ nationis erat, ad quam nō facile quiſquā admittebatur. Habitabat enim in edita turre. & delectus è propinquis conſulta reſponſaq; ut internuncius numinis portabat. Sic enim cum Taciti locum lib. 20. caſtigauimus.

Lucos ac nemora conſecrāt, deorūq; nominibus appellant.] Quando uerò deorū maxime Mercurium colebāt, ut mox dictum eſt, & prodit Paulus Diaconus à Langobardis Vuodam appellatum Mercurium, cogitandum an Odonis ſylua der Odenuualdt à Mercurio nomē habeat, ut à Marte Martianum nemus der Schuuartzuualdt.

Nec iuſsi conueniunt.] In Artolphi codice legitur, nec iniuſsi cōueniunt. Vt ſit ſenſus, Sæpius uocandos priuſquā ueniant. quod ab illis ſuapte ſponte nō fiat. Mox eſt illic, Quibus tamen coërcendi ius eſt.

Sin placuit, frameas cōcutiunt.] Sic Tacitus noſter lib. 21. de Germanis Batauisq; Cl. Ciuilis orationem ſibi placuiſſe demonſtrantibus, Vbi, inquit, ſono armorum tripudijsq;, ita illis mos, approbata ſunt dicta.

Tanquam ſcelera oſtendi oporteat dum puniuntur, flagitia abſcondi.] Sic apud Liuium lib. 9. quartæ decad. Sp. Poſthumius Albinus cos. populum alloquens, Minus tamen, inquit, eſſet, ſi flagitijs tantū effœminati forent (ipſorum id magna ex parte dedecus erat) à facinoribus manus, mentē à fraudibus abſtinuiſſent. Et mox, Illorū eum, cum quibus in omne flagitium & facinus coniurauit, nō ſuum iudicet. Rurſum infrà, Illo uno collega caſtigare ſe noua flagitia, & priſcos reuocare mores poſſe.

Tum cum in ipſo concilio uel principū aliquis, uel pater, uel propinquus.] Exemplar illud ſic habebat, Tum in ipſo concilio uel principum aliquis, uel ipſi, uel propinqui. Scri

qui. Scribendum arbitror, Tum in ipſo concilio uel principum aliquis, uel ipſi propinqui ſcuto frameaq; iuuenem ornant. Itaq; pronomen, eum, expunximus.

Pleriq; nobiliũ adoleſcentium petũt ultro eas nationes quæ tum bellũ aliquod gerunt.] Apud Liuium lib. 2. quartæ dec. Philippus Macedonum rex obijcit Aetolorũ principi Alexandro, in colloquio, quòd Aetoli pro lege hunc morem antiquitus ſeruent, ut aduerſus ſocios ipſi ſuos publica tantum autoritate dempta, iuuentutem ſuam militare ſinant, & contrariæ perſæpe acies in utraq; parte Aetolica auxilia habeant. Quoties autem hodieq; contingere uidemus, ut in contrarijs aciebus ab utraq; parte Germanica auxilia conſpiciantur?

Et ut facilius inter ancipitia clareſcant, magnumq́; comitatum nõ niſi ui belloq́; tueare.] Repoſuimus indidem, ut, particula deleta, pro clareſcãt, clareſcunt, & pro tueare, tueãtur. *Et facilius inter ancipitia clareſcũt, magnũ q; comitatum non niſi ui belloq́; tueantur.*

Nam epulæ & conuictus quanquam incompti, largi tamẽ apparatus.] Suſtulimus dictionem, conuictus, quæ in eo codice non erat. Nam integer ſenſus eſt, ſi legas, *Nam epulæ, & quanquam incompti, largi tamen apparatus, pro ſtipendio cedunt.* Paulopòſt eſt illic, *Ipſi hebent mira diuerſitate naturæ.*

Mos eſt ciuitatibus ultro ac uiritim conferre principibus.] Pro ac uiritim ex priori collatione reperi ſcriptum in margine uoluminis mei, ſed literis penè fugientibus exoleſcẽtibusq́;, acuirium ſiue ecuirium. Dubito num potius germana ſit lectio, equitium, hoc modo, *Mos eſt ciuitatibus ultro equitium conferre principibus.* Nam mox inter dona primum equi locum habent, *Electi, inquit,*

equi

equi. Porrò dignum in primis principe hoc honorarium
Equitium. *donum eſt. Significat autem equitium, equorum armentum. Nunc apte ſequitur de cæteris pecoribus, quæ præcipue ad eſum ſpectant. Vel armentorum, uel frugum, quod pro honore acceptũ, etiam neceßitatibus ſubuenit.* Expone, *quod armentorum uel frugum, niſi libeat ſubaudire, pronomen id, aut aliquid.*

Nullas Germanorũ populis urbes habitari ſatis notum eſt.] diutius retinuere Germani priſcã illam & rudem ſimplicitatem. Nam & Athenienſes pagatim olim habitaſſe priuſquam in unam urbem contribuerentur, Liuius autor eſt. Et ex Trogo refert Iuſtinus, Gallos à Maßilienſibus Græcis, uſum uitæ cultioris depoſita & manſuefacta barbarie, & agrorum cultus, & urbes mœnibus cingere didiciſſe. Tunc, inquit, & legibus non armis uiuere, tunc & uitem putare, tunc oliuam ſerere cõſueuerunt. Adeoq; magnus & hominibus & rebus impoſitus eſt nitor, ut nõ Græcia in Galliam emigraſſe, ſed Gallia in Græciã tranſlata uideretur. Hactenus ille. Verum Germanis nihil tale contigit, quia mediterranei ſunt, & Oceanus ille Germanicus nauigatu periculoſus, ac ignotus, raris ab Italia Græciáque nauibus aditur. Et Galliæ quidem poſteaquàm in numerum Romanarum prouinciarum uenerunt, cultiores factæ ſunt. at de Germania in prouinciam redigenda cogitauit quidem Auguſtus, & tentauit aliquid Druſus Germanicus, poſterioribusq; ſeculis Poſthumus, & alij quidam Germaniæ paticulam quæ eſt inter Menum, Nicrum, & Rhenum aliquandiu poſſederunt, uerum res ſucceſſu caruit, amiſſa ſtrenue recuperãtibus Germanis. Deinde poſt ingentem illam cladem ad Tolbiacum uicum Vbiorum acceptam, ita preſſere nos Franci, ut

reſpirare

reſpirare non licuerit, donec exoleta ſtirpe ueterum Frãcorum, auſpicijs primum Othonis Saxoniæ Ducis & Chuonradi Oſtrofranci atq; Henrici Saxonis, mox Magni illius Othonis qui inter Imperatores Germanicos primum obtinet locum, in priſtinam libertatem nos ipſi uindicauimus. Tum urbes in prouincijs quum ad Rhenum, tum ad Danubium iam olim occupatis ſitæ, amplificari paulatim, & uici ueteris Germaniæ, de quibus Tacitus loquitur, mœnibus cingi cœperunt. Iudæam quoque uicis abundaſſe, Tacitus autor eſt, quum inquit li. 21. Magna pars Iudææ uicis diſpergitur.

Colunt diſcreti ac diuerſi, ut fons, ut cãpus, ut nemus placuit.] Hinc crebræ locorũ app. à bach, feld, & holtz.

Fibula, aut ſi deſit, ſpina conſertum.] Sic Carolum illum Magnum tradit Eginhardus feſtis diebus uſum fibula aurea ſagum aſtringente. Erat autem Germanici cultus is princeps longe retinentiſſimus.

Hoc paratus equus, hoc data arma denunciant.] Illic manifeſte ſcriptum erat, renunciant, quod ego certe non mutaſſem. Nam renunciare etiam declarare eſt. Renunciantur conſules, quum declarantur. Hoc docet nos Plinius Cæcilius in Panegyrico, quum inquit. Tuo iudicio conſules facti, tua uoce renunciati ſumus: ut idem honoribus noſtris ſuffragator in curia, in campo declarator exiſteres. Neque uero re ſemper iterationem ſignificat in compoſitis. Renunciare.

Sic uiuendum, ſic pereundum.] Diuerſam lectionem ex annotatiunculis reperio, nempe hanc, Sic uiuentes, ſic parientes accipere ſe. Tum legerim, reddant, atque ſic diſtinxerim, Hoc iuncti boues, hoc paratus equus, hoc data arma renunciant: ſic uiuentes, ſic parientes, ac-

cipere ſe quæ liberis inuiolata, ac digna reddant, quæ nu rus accipiant. Vt referatur ad uxores. nam & boues pariunt. Et pluratiue ſequitur, agunt, nullis conuiuiorum illecebris corruptæ.

Nemo enim illic uitia ridet. nec corrumpere & corrumpi ſeculum uocatur.] *Quanto ſanctiores fuere nobis ethnici? Nam quotusquiſque hodie uel uitia non ridet, uel quantumuis enormibus flagitijs non prætexit illud, Sic ſeculum eſt. Siquis aliena matrimonia contaminantem aut puellis illudentem damnet, ſtatim audit, Sic ſeculum eſt. Si bonus uir peßimam iſtam potandi conſuetudinem reprehendat, mox adeſt qui excuſet quòd ſic hodie ſeculum ſit. Si quis improbet morem quo iuuenes in militiam temere proficiſcuntur ad nullum non ſcelus patrandum erudiendi, huic mox dicetur, Sic ſeculum eſt. Si quis miretur ſacerdotum in parandis præbendis inſatiabilitatẽ, audit, ſic ſeculum eſt. Si quis immodicũ immortalium ſtudium in parandis diuitijs, quæſtum illicitum, atque contractuum iniquitatem deteſtetur, huic tanquam neſcienti allegabitur, Sic nunc ſeculum eſt. In ſumma, nullis non erratis, nequitijs, criminibus, obtendimus, Sic ſeculum eſt. Dißimiles igitur maioribus noſtris uitia ridemus nobisq́; blandimur, & corrumpentes ac corrupti, decipientes alios ac circumſcribentes culpam in ſeculum reijcimus. Codex alter habebat, uocantur.*

Nec ulla orbitatis pretia.] Apud Germanos non erant qui ſenes orbos captarent: qualeis multos Romæ fuiſſe produnt autores. Hi ſic ambiebant ac colebant eos qui liberis caruiſſent, ut nihil eſſet tam ſeruile quod ſpe hæreditatis aut legati potiundi non paterentur. Vnde de corruptis urbis Romæ moribus diſſerens Ammianus Marcellinus refert ſuo ſeculo uile exiſtimatum, quic

quid extra urbis pomerium natum fuiſſet, præter orbos & cœlibes: nec credi poſſe qua obſequiorum diuerſitate colantur homines ſine liberis Romæ, *ut his qui patres ſunt, tanquam in capita mendicorum acerbius cœlibes dominentur.* Captatorem notat in Paradoxis Cicero, *quum inquit, Quem nutum locupletis orbi ſenis nō obſeruat? loquitur ad uoluntatem. quicquid denunciatum ſit, facit. aſſentatur, aſsidet, miratur.* Indicat Auſonius Burdegalenſis *eum cui non ſit hæres, captatoribus obnoxium exiſtere, quum canit,*

Et captatoris præda eſt, hæredis egenus.

Plinius Iunior *quadam ad* Caluiſium *epiſtola*, M. Regulum *tanquam impudentem ac ſceleratum captatorem depingit, talium uulturum aſtutiam ſatis exprimens.* Tacitus noſter Annalium libro 14. de Pomponio Syluano: *Valuitq; pecunioſa orbitate & ſenecta, quam ultra eorum uitam produxit, quorum ambitu euaſerat.* Itaq; Romæ *erat aliquod orbitatis pretium, quum ſic colerentur ab hæredipetis orbi ſenes opulentiq;. Verum integritas* Germanorum *neſcia fuci, nihil tale admittebat.*

Crebræ ut inter uinolentos rixæ.] Hoc de Germanis *qui* Rheno propiores ſunt *accipiendum*. Sic Annalium *libro primo de Marſis, Ac ne pax quidem niſi languida & ſoluta inter temulentos.* Alioqui *legere malim, ut inter uiolentos. nam interiores Germani uino carebant.* Et *cædes & uulnera uinolentiam conſequuntur.*

Sed de reconciliatis inuicem inimicitijs.] Scripſimus, *Sed & de reconciliandis inuicem, inimicis.* Et pauloposſt. *Exercitatio artem parauit.*

Et *prata ſepararent.*] *Niſi fallunt annotatiunculæ quondam exceptæ, legitur illic,* Et *prata ſepiant.* Moxq;

non peroperoſum honorem,ſed tantum,operoſum.

Et grauē defunctis,aſpernātur. Caſtigauimus,ut *grauem defun.aſpern.*

Summus autorum diuus Iulius tradit.] Eius uerba ſunt Commentario ſexto: Ac fuit, inquit, antea tempus quum Germanos Galli uirtute ſuperarent,& ultro bella inferrent,ac propter hominum multitudinem, agri'que inopiam trans Rhenum colonias mitterent. Et ſubdit paulopoſt,Nunc quòd in eadem inopia,egeſtate, patientiaq; Germani permanent,eodem uictu & cultu corporis utuntur,Gallis autem propinquitas & tranſmarinarum rerum notitia, multa ad copiam atque uſus largitur,paulatim aſſuefacti ſuperari, multisq; uicti prælijs, ne ſe quidem ipſi cum illis uirtute comparant.

Eo'que credibile eſt, etiam Gallos in Germaniam tranſgreſſos.] Sane T.Liuius libro quinto primæ decad. aperte tradit, quum Ambigatus Biturix rex Celtarum magno conatu ipſe regnū prægrauante multitudine exonerare cupiens quæ iam uix regi uidebatur poſſe,Belloueſum ac Sigoueſum ſororis filios inpigros iuuenes,miſſurum ſe eſſe in quas dij dediſſent augurijs ſedes oſtendiſſet,Sigoueſo ſortibus datos Hercynios ſaltus. Cæterum quos Gallorum populos ſecum eduxerit, non commemorat nominatim, propter inſtitutam de primum tranſcenſis alpibus narrationem, id quod á Belloueſo factum. At mihi ſit probabile è Celtis Sigoueſum habuiſſe & Andegauos, quando horum nomen hodie'que extat in Hercynio ſaltu quâ Galliam aſpectat. Siquidem amœniſſimam uallem illam quæ eſt oppidulo Noppenaugiæ uicina, ſubiecta Cniebiſo monaſteriolo Benedictinæ factionis,uernácula Germanorum lingua Andegaſt appellat. In cuius extremo thermæ repertæ ſunt ætate pa-

Andegauica uallis in Hercynio ſaltu.

Andegaſt, Andegauicæ thermæ.

trum noſtrorum, recentibus uulneribus ſanandis mirum in modum conducibiles. Quòd ſi liqueret Belouacos quoque è Belgis unà cum illo tranſiſſe Rhenum, tribueremus illis uicinam uallem quam uulgus Voluacenſem uocat, quaſi dicas Beluacenſem, à Voluaco ſeu fluuio, ſeu oppidulo, hoc eſt Belouaco, ut Senonibus Gallis proximam Hercynij ſaltus partem, quam hæc ætas Simonis nemus cognominat. Porrò de Tectoſagibus Gallis, qui trans Rhenum coloniam miſerint, teſtatur his uerbis Iulius Cæſar commentario ſexto, *Itaque ea, quæ fertiliſsima ſunt Germaniæ loca circum Hercyniam ſyluam* (*quam Eratoſtheni & quibuſdam Græcis fama notam eſſe uideo, quam illi Orcyniam appellant*) *uulgo Tectoſages occuparunt, atque ibi conſederunt*. Hæc ille. Cæterum penitioribus illos, cultioribus'que locis habitaſſe ad Nicrum fluuium argumento Decenſis arcis, in noſtris rerum Germanicarum libris annotauimus. Atque hic obſeruandum, ab idoneis eſſe relatum autoribus, inde nomen Alpium ortum, quòd ſua lingua montes Galli uocent Albas. Itaque montis qui Nicro fluuio uicinus eſt, & haud procul Rutelinga aſcenditur, illa longe lateq; patens planicies, tritici in primis ferax, indubie etiamnum Albæ nomen à cultoribus olim Gallis retinet. Suſpicor'que montem hunc à Flauio Vopiſco deſignatum, quum ſcribit in uita Probi Imp. *cæſis Alemannorum in Gallia multis millibus, reliquias ultra Nicrum, ſic enim illic legimus, non Nigrum, & Albam fuiſſe remotas*. Significat enim Probum eos qui ex Alemannis ſupererant, in ulteriorem Germaniæ regionem, & transnicrinam, ſiue ut hodie loquimur, tranſnecaranam atque tranſalbanam Ducatus Vuirtenbergenſis partem

Beluacenſis uallis, Vuolfacher tal.

Senonū ſaltus.

Tectoſages.

Alba mons ad Hercynium ſaltum.

Fl. Vopiſci locus.

ſubmouiſſe, uerſus Danubium, *cui propter ſecuritatem* Galliarum *præſtabat illos eſſe uiciniores quàm* Rheno. Et Rhætiæ *prouinciæ ſteriliori minus erat periculi à* Germanis. Siquidem *de* Albi *inclyto flumine non uidetur accipiendum, quem à recentioribus* Albiam *uocari haud ignoro.* Sub Auguſto *certe ſemel contigit ut* Albis *eſſet limes imperij* Romani, *qui mox* Varo Quintilio *oc ciſo uix in* Rheno *ſtetit.* Et Tacitus *notum olim fuiſſe di cit, ſed nunc, inquit, tantum auditur.* Neq; *enim poëticæ laudes* Claudiani Panegyriſtæ *ad hiſtoriæ ueritatem ubiq; ſunt trahendæ.* Quanquam *uero* Probus *ipſe in epi ſtola ad ſenatum gloriatur ſubactam eſſe omnem quâ ten ditur late* Germaniam, *nouemq́; reges gentium diuerſarum ad ſuos pedes ſtratos iacuiſſe: arbitror tamen quod de ſubmotis reliquijs indicat* Vopiſcus, *accipiendum de* Alemannis *potius quàm* Germanis *inferioribus: cum qui bus &* Francis *aliter interuenire pax potuit, nempe per fœdus aut certas conditiones.* Igitur *de numero fertiliſſi morũ* Germaniæ *locorũ circũ* Hercyniũ *ſaltũ, in quibus* Tectoſages *ſeu cæteri* Galli *cõſederũt, iſta* Alba *eſt, pars poſtea* Martianarum *ſyluarũ. ſic enim pluratiue* Marcellinus *appellat, indicãs per has* Iulianũ Aug. *trãſiſſe, quũ* Danubiũ *ex* Rauracis *adiret nauigaturus ĩ* Illyricũ.

Manet adhuc Boiemi *nomen.*] Velleius Paterculus Boiohemum *uocat.* Heimum *ſiue* heim *Germanica dictio patriam ſignificat & domicilium. unde nuſquam non obuiæ locorum appellationes in* Germania. Deprauatum Pauli Diaconi *codicem, in quo ſic legitur hiſtoriæ* Langobardorum *libro primo capite decimotertio:* Dicuntur *poſthæc* Anthaib & Banthaib, *pari modo* Nurgundaib *per annos aliquot poſſediſſe: tu ſic emenda,* Dicun

da, Dicuntur poſthæc Anthaim *&* Banthaim, *pari modo* Burgundhaim *per annos aliquot poſſediſſe*. Hoc eſt, Antarum, Vandilorum, *ut ſit* Banthaim *pro* Vandhaim, *atq;* Burgundionum *regiones*. Loquitur de Langobardis *è Scandinauia progreßis*. Quemadmodum *enim* Tacitus *hic* Boiemum *dixit, ſic poſſemus iuxta* Latinam *inflexionem*, Anthemum *&* Burgundhemum *uſurpare. Sunt autem hæ ueteres* Burgundionum *ſedes priuſquam per* Germaniam *in* Sequanos *commigrarunt*. *Sic etiam reſtituenda ſunt illa locorum nomina, quorum fit in lege* Salica *mentio circa principium, ubi mendoſe ſcriptum eſt à librarijs* Gallicis, *in loco cognominato* Salechamne, Bodecamne, *&* Vuidocamne *: quum debeat eſſe*, Salinghaim, Bodinghaim, *&* Vuidinghaim*: ut intelligas* Salingorum, Bodingorum, *&* Vuidingorum *uicos ſiue tractus*. Nam Franci *quum germaniſsimi* Germani *fuerint huiuſmodi appellationibus inferioris* Germaniæ *loca, in quam primum tranſgreßi ſunt, inſigniuere*. Nec *aliud eſt ibidem* Salegaſte *ſiue* Vuidagaſte *quàm* Salingorum *ſiue* Vuidingorum *præfectus*. *Sed de his in noſtris rerum* Germanicarum *libellis amplius*. *hic tantum lectorem admonere uoluimus per occaſionem*.

N*am nec tributis contemnuntur*.] *Suſpicor à* Tacito *ſcriptum, condemnantur*. Nam *damnare* Liuius *etiam pro multare uſurpat, ut lib. 5. dec. 4*. Multos *pecuarios damnarunt*. Niſi *quis malit, comminuuntur*.

Non *numeramus*.] Repoſuimus *ex autoritate uetuſtioris illius editionis*, Non *numerauerim*.

Eos *qui* Decumates *agros exercent*.] Hi *agri indicari certe non poſſunt*. *Sed tamen fuere propinqui* Rheno, *argumento* Gallorum *occupantium*. Mihi, *quod*

antè dixi, non contigit inſpicere codicem uetuſtum manuſcriptum, qui nos hic adiuuaret. Nam fieri poteſt ut pro Deuinates aliquis ſcripſerit Deumates, quod poſtea uerſum ſit in Decumates. Vt fortaſſe Deuinam accipiamus pro Dauentria. Deuonam uocat Ptolemæus in illa confuſa Germaniæ oppidorum nomenclatura. Sed hic te fruſtra torqueas, niſi anſam cogitandi præbeat ſcriptura uetuſta. Adiuuare quoq; poterit, quod addit, Sinus imperij. Ergo Rhenus, ut uidetur, illic ſinum facit. Sed & immenſorum lacuum prope Friſios infra faciet mentionem Tacitus. Paulopoſt, ubi nos habemus, intelligere occaſiones, illic erat neceſſitates. Tacitus lib. 1. Annalium, Iuſſosq; dicta cum ſilentio accipere temporis ac neceſſitatis monet.

Et alijs Germanorum populis uſurpatum, rara & priuata cuiuſque audentia apud Cattos in conſenſum In conſenſum uertit. *uertit.*] *Hæc clauſula ſic recte diſtinguitur. Hoc tamen attendendum, rara & priuata audentia, ſeptimo caſu dictum eſſe, id eſt, per raram & priuatam audentiam. nam* Verto abſolute. *uertit hic abſolute protulit Tacitus, ut quum Annalium libro undecimo dixit, Ac ni cædem eius Narciſſus properauiſſet, uerterat pernicies in accuſatorem. Sic enim illic legendum docuimus ex manuſcripto codice, non perniciem. Et eodem libro paulo antè, Seu forte lapſa uox in præſagium uertit. & multis alijs in locis. Sic & Liuius ſubinde loquitur. Emenda lectionem Liuianam, libro decimo tertiæ Decadis, ubi uulgatæ editiones in hunc modum habent. Et induratus præter ſpem reſiſtendo timor hoſtium, ac ne uertitur in audaciam periculum eſt. Et ſcribe, ac ne uertat in audaciam, periculum eſt. Porrò facit ad hunc locum de crine apud Cattos ſum*

tos ſum

toſ ſummittendo,quod Tacitus noſter lib.20.ſcribit:Ciuilis,inquit,barbaro uoto, poſt cœpta aduerſus Romanos arma propexum rutilatum'que crinem patrata demum cæde legionum depoſuit. Erat autem Ciuilis ille natione Batauus. & Cattorũ pars quondã Bataui fuere.

Proximi Cattis certum iam alueo Rhenum, q. t. e.ſ. Vſipij ac Tencteri colunt.] *Hæ nationes omnes in ditionem poſtea ac nomen Frãcorum conceſſere, ceu Græcorum prouincias hodie Turciam uocamus. Sub inclinationem enim Romani imperij regnarunt in Germania potenter Saxones cum Toringis, Franci ac Alemanni, qui & Sueui, proprijs adhuc ſubiectarum aut fœderatarum nationum appellationibus diſcreti. Nam Frãcorum quibus Anſibarijs nomen fuerit, quibus item Salijs, meminit Am. Marcellinus. Liber qui formulam Romani imperij in Occidente continet, oſtendit Ampſiuarios aliquando militaſſe intra Gallias, ſub Magiſtro peditum in præſenti. Sicut & Bructeros. Dubito num Angriuarij ſint.*

Nunc Chamauos & Angriuarios immigraſſe, narratur.] *Chamaui, ſicut Briſigaui. Chamauorum cohortem* XI. *agentem Peami, ſub duce Thebaidos militaſſe liber indicat de præfecturis Romanis. Auſonius in Moſella,*

Accedent uires, quas Francia, quasq́; Chamaues,
Germaniq; tremant.

Angriuarios iuxta Germaniæ linguæ etymon interpretari licet, aggreſſores. Archiepiſcopus Agrippinenſis Coloniæ, quæ in Vbijs eſt, ſe Ducem Angeriæ ſcribit, quaſi dicas Angriuariæ.

Aliæq; gentes haud perinde memoratæ.] *Huiuſmodi gentium haud perinde memoratarum una fuere Fran-*

ci.qui circumiectarum nationum aucti primum impe=rio,deinde unà cum Alemannis ſuperiorem tenentibus Rheni ripam, quum ipſi inferiorem poßiderent, tranſ=greßi in Gallias, ut nulla fides regni ſocijs, ad Tolbia=cum memorabili prælio,quo de ſumma rerum decerne=batur, copias Alemannorum deleuerunt, duce Ludo=uico,quem uulgus Clodoueum appellat. Tandem etiam deuictis Saxonibus,nullo uſquam reſiſtente populo, to=tius propè Occidentis potiti ſunt ditione. Poterunt Ro=mani qui, ceu Iuſtinus ſcribit, finitimis populis armis ſubiectis primum Italiæ, mox orbis imperium quæſiue=re,& hactenus eſſe nobis exemplo Turcæ,quorum item initio neq; obſcurius quicquam,neque incertius:ſi modo licet citra piaculum, noſtratem optimeq́ue meritam de Chriſtiana pietate gentem, cum truculentißimis hoſti=bus noſtris conferre:cum quibus nuper,quod bene ac fe=liciter uertat,iuſtum piumq́; bellũ ſuſcepimus, auſpicijs & ductu Caroli Auguſti atq; Ferdinandi Cæſaris.

Eundem Germaniæ ſinum proximi Oceano Cimbri tenent.] *Eundem intellige cum Chaucis. Et quia ſuprà dixit,In Septentrionem ingenti flexu redit:ac ſequitur, Vtraque ripa caſtra ac ſpatia:minus placet quod in an=notatiunculis reperi quondam collati codicis, Eundem Germaniæ ſitum.*

Ne Parthi quidem ſæpius admonuere.] *Arbitror Ta citum admouere ſimpliciter uſurpaſſe,quod Liuius dice re ſolet, admouere exercitum & admouere caſtra.Sanè quum ueterem Germaniam à Danubio prouinciæ Ro=manæ,duæ Rhætiæ,Noricum & duæ Pannoniæ:à Rhe=no cõtigerint,Sequanicus tractus qui Heluetios & Rau ricos complectebatur, tractus Argentoratenſis, in quo*

Argento

Argentoratum & Seleſtadium ueteris Elcebi colonia, unde Elſatiæ uernaculum nomen, ac Germaniæ duæ: nihil mirum ſi ſubinde admouerunt Germani, non tam pro pulſantes pericula Romanis impugnantibus, quàm prædarum dulcedine prouincias Romanas incurſantes.

Ac ſæpe in ipſo ſolo uertice ligant.] *Ablatiuus ipſo, non erat in Artolphi libro, meliusq́; expunxeris. ſed pro ligant erat, religatur. Et pro, ut hoſtium oculis ornantur, Et hoſtium oculis armantur.*

Contrà Langobardis paucitas, nobilitas: quod.] *Scripſimus, nobilitasq́; quod plur. Mox pro Reudigni, uidebatur eſſe, Vendigni. Item, Suarines.* Vendigni.

Quæcunq; aduentu hoſpitioq́; dignatur.] *Sic in huius libri initio dixit, minimeq́; aliarum gentium aduentibus & hoſpitijs mixtos. Illic legebatur, quemcūq;. ſub audi locum. Cogitandum an pro aduentu ſcribendum ſit, aduectu. qua uoce etiam utitur Annalium libro 20. Hæc, inquit, de origine & aduectu dei, celeberrima. Sic enim & illic legendum pro aduentu, quemadmodum nos caſtigauimus. Adiuuat hic indubiam coniecturam quod præcedit, Inuchi populis arbitrantur.*

Atque in ſplendidiſſima Rhætiæ prouinciæ colonia.] *Putatur eſſe Auguſta quam uulgo Vindelicorum appellant, quòd Vindeliciæ ſit proxima, ſed tamen in Rhætia prima. Notum etiam e recētioribus chronographis Licum amnem ſeparare Baioarios à Sueuis, poſtquam uidelicet Germanici iuris factæ ſunt prouinciæ, quum ſub Romanis idem fluuius Rhætiam primam à ſecunda, quæ eadem Vindelicia fuit, indubie diſterminaret. Ex hoc uero cognoſcere potes, quàm late diffuſa fuerit Hermundurorū natio, plurimum occupās ſoli.*

Paulo

Trudus. Paulopoſt, Et Tudri genus, legebatur, Et Trudi. Proximis ſane ſeculis Trutonis & Trutomanni nomen apud maiores noſtros auditum eſt. teſtimonio ſunt ueteres donationum & contractuum tabellæ. Hincq; heroinarum Germanicarum uocabula Adeltrudis & Gertrudis, à ſincero uidelicet amore fideq;.

Ac deinde Marcomani & Quadi agunt.] Liber qui continet formulam imperij in Occidente, docet poſtea Marcomannos Seniores & Iuniores intra Italiam ſub Magiſtro peditum in præſenti, Marcomannos equites intra Aphricam ſub Comite & Magiſtro equitum præſentali, Alam uero primam Quadorum in Oaſi minore militaſſe, ſub Duce Thebaidos.

Lygiorum nomen.] Quod ex Cornelio Nepote tradit Plinius, Q. Metello Celeri tum Galliæ proconſuli, Indos à rege Sueuorum dono datos, affirmat eruditiſſimus candidiſſimusq; uir Hermolaus Barbarus in quodam Pomponij Melæ codice eandem rem narrantis legiſſe, non à rege Sueuorum, ſed Lydorum. Quid ſi quis à rege Ligorum ſcripſiſſe Melam putet? nam Sueuorum nomen generalius eſt etiam Ligios complectens. ut autor uterq; recte ſcripſerit.

Elyſios.] Cogitandum an Seliſios aut Sleſios fortaſſis hic potius ſcribendum ſit. Nam hæ gentes mihi uidentur ad Danubium uergere. Eſt autem hodie Sleſiorum populus inſignis, unde nobis C. Vrſinus Velius prodijt Muſarum alumnus, & alij compluſculi literarum ſtudijs celebres.

Trans Ligios Gothones regnant.] Inter mediterraneas aut littorales gentes, quum Langobardos, tum Gothones annumerat Tacitus. Sed mirum an ab his inſulares

lares olim, an ab inſularibus hi antè prodierint.

Suionum hinc ciuitates, ipſe in Oceano.] Forte melius legatur, *Suionum hinc ciuitates ſitæ in Oceano*. *Eginhardus in uita Caroli Magni Sueones recentiori uocabulo* Nortmannos *oſtendit appellari. quum ait, Sinus quidam ab* Oceano *Orientem uerſus porrigitur, longitudinis quidem incompertæ, latitudinis uero quæ nuſquam centum millia paſſuum excedat, quum in multis locis contractior inueniatur. Hunc multæ circumſident nationes.* Dani *ſiquidem & Sueones quos* Nortmannos *uocamus, & Septentrionale littus, & omnes in eo inſulas tenent.*

Eſtuorum gentes.] *Repoſuimus Aeſtyorum gentes. Putauerim Aeſtyos eſſe qui* Eginhardo *Aiſti modo citato loco dicuntur.* Nam *ipſe pergens in narratione*, At *littus, inquit, auſtrale Sclaui, & Aiſti, & aliæ diuerſæ incolunt nationes.* Apparet *autem in archetypo fuiſſe,* Aeſtuorum *pro* Aeſtyorum. *ex quo alius fecerit,* Eſtuorum. *nam u pro y ueteres librarij ponebant.*

Peucinorum Venedorumq; & *Femiorum nationes.*] *Caſtigauimus, &* Fennorum *nationes.* Venedorum *mentio quoque fit* Plinio.

Procerum connubijs mixtis.] *Conijcio ſic fuiſſe ſcriptum, Sordes omnium ac torpor. Cæterum connubijs mixtis, nonnihil in Sarmatarum habitum fœdantur.*

Fennis mira paupertas.] Apud Iornandem *inuolutum atque mendoſum ſcriptorem* Finni *inter mitiores Scanziæ cultores enumerantur.* Finni, *inquit, mitiſſimi.* Quando *uero libellus hic à* Tacito *Germanis dicatus eſt, propter ſtudioſos antiquitatis Germanicæ non poſſum omittere quin* Pauli Diaconi *locum explicem huc pertinentem.*

tem. Is *ſtatim in hiſtoriæ* Langobardicæ *exordio*, Scritofinnos *inſulæ Scandinauiæ uicinos facit. quanquam illic mendoſe ſcriptum eſt Scritobini. Sunt autem hæc illius uerba.* Huic, *inquit, loco Scritofinni, ſic enim gens illa nominatur, uicini ſunt. qui etiam æſtatis tempore niui bus non carent, nec aliud, utpote feris ipſis ratione non diſpares, quàm crudis animantium carnibus ueſcuntur. de quorum etiam hirtis pellibus ſibi indumēta coaptant.* Hi *à ſaliendo, iuxta linguam barbaram, etymologiam ducunt. ſaltibus enim utentes, arte quadam, ligno incuruo ad arcus ſimilitudinem feras aſſequuntur.* Hactenus *ille.* Non *diſſentiunt hæc cum his quæ* Tacitus *ſcribit, quum inquit,* Sola *in ſagittis ſpes.* Idemq; *uenatus uiros pariter ac fœminas alit.* Quod *uero dicit de barbaro nominis etymo, facile eſt intelligere* Finnus *iſtis à faciendo paſſu contigiſſe appellationem. nam ſchriten* Germanis *eſt paſſum facere.* Emenda *prodigioſe corruptum locum apud* Iornandem *non longe à principio* Gotthicæ *hiſtoriæ, ubi ſic habetur in uulgatis editionibus,* Aliæ *uero ibi gentes tres* Creſennæ. *tu ſcribe,* Aliæ *uero ibi gentes* Scritofennæ, *quæ frumentorum non quæritant uictum, ſed carnibus ferarum atque auium uiuunt.* Vbi *tanta paludibus fœtura ponitur, ut & augmentum præſtent generi, & ſatietatem ac copiam genti.*

Scritofinni.

Scritofinni unde ſic dicti.

Vt *illis ne uoto quidem opus eſſet.*] Scripſimus, opus *ſit.* Nam *uetus editio cum qua noſtram conferebamus, manifeſte habebat, ut.* Quid *ſi* Tacitus *ſcripſit, ut illis ne uoto quidem opus.* Sed *cætera iam fabuloſa.*

In dialo

IN DIALOGVM DE ORATORIBVS.

BEATVS RHENANVS LECTORI S.

HVNC dialogum uix crediderim eſſe Taciti. quanquam autor quiſquis fuit eius eruditiſſimi ſeculi, teſtatur ſe diſertiſſimorum hominum ſermonem repetere. quem iuuenis admodū audiuerit, iiſdem numeris ac iiſdem orationibus, ut potius loqui illos ipſos lector debeat imaginari, quàm eum qui conſcripſit. Sane fit hic anni ſexti mētio Veſpaſiani principatus. quo tempore iuuenis fuit admodum Tacitus. Fit & mentio Muciani, ſenatorumq́; eloquentiū Eprij Marcelli ac Criſpi Vibij, quorū Tacitus quoq; meminit in libris Annaliū. Nec Iuſtus Fabius cui inſcribitur opuſculū ex Plinij Cæcilij epiſtolis ignotus eſt. Sed haud me latet quædā etiam apud ueteres tam apte conſcripta, ut antiquiora uideri queant quàm ſunt. Suſpicor Iuliū iſtum Secundū & M. Aprum, Maternumq́; Gallos fuiſſe è Gallia Togata, quæ Italis Ciſalpina eſt. Nam ſic alicubi dicit Aper, Quotus quiſq; quum ex Hiſpania uel Aſia, ne quid de Gallis noſtris loquamur, in Vrbem uenit, Saleiū Baſſum requirit? Paulopoſt idem Aper affirmat in Britannia fuiſſe ſeſe. Cæterum dolendum eſt hunc libellum tam eſſe corruptū. Quem dum percurro, luctatus ſum obiter cum mendis. Verum alicubi ſucceſſit res, alicubi nihil diuinando conſequi potui. neque enim erat exemplar aliquod uetuſtius cum quo conferrem. Coniecturas quaſdam hic ſubdidi.

Et in

Et in quem ſatis erat profluens.] Lego, & inquantum ſatis erat profl.

Et Aper cum eruditione imbutus.] Scribendum puto, *Et Aper communi eruditione imbutus, contemnebat potius literas quàm neſciebat.*

Quo minus offenſas.] Videtur legendum, *offendas, aut offenſes*. Mox, *An ideo librum iſtum deprehendiſti.* Malim, *apprehendiſti.*

Et ego cui deſidiam aduocamur.] Forte, *cui deſidiæ notamur*. Cui, ſcilicet tibi, id eſt à quo.

Sed & ipſum ſolum apud nos arguam.] Lego, *Sed id ipſum*. Mox, *omittit ſtudium*, pro *amittit.*

Non hercule loricæ gladius in acie firmius munimentum.] Poſſet etiam legi, *Non hercule lorica aut gladius.*

Et adiutorium extruit.] Emendaui, *Et auditorium extruit*. De hoc ambitioſo recitandi more, multa apud Plinium in epiſtolis.

Quod cum natura tua in ipſam artem eloquentiæ ferat.] Scripſimus, *in ipſam arcem eloquentiæ.*

Tum Vrbanus.] Caſtigaui, *quum Vrbanus*. Paulo pòſt, *& eruditiones*. Malim, *& eruditionem*. Mox ſcripſimus, *plurium eiuſmodi librorum*, pro *plurimum.*

Quia uideo etiam Graijs accidiſſe, ut longius abſit Aeſchines & Demoſthenes ſacerdos iſte enitet.] Tres poſtremæ dictiones indubiè portenta ſunt mendarum. Quid ſi legas, *ut longius abſit Aeſchine ac Demoſthene Doſitheus, & ſi quis alius Eph. uel Mityl. conten. ſ. cl. quatit.* Nam fieri poteſt ut Doſitheus aliquis orator apud Græcos eo tempore uixerit, quo conditum eſt hoc opuſculum. Comparat itaque ueterem Aeſchinem & recentem Doſitheum, ſi uera coniectura eſt, aut ſimilem alium.

alium, nam huius mihi in mentem uenit, ſyllabas iſtarum dictionum rimanti. Id tamen exempli cauſa putetur dictũ. Quod ſequitur, *quàm Afer*, intellige Domitium Afrum præſtantiſsimum oratorem, ſed tum recentem.

Iſq́; annus horum nos uocamus.] Lego, *Iſq́; annus horum quos uocamus ann. x. complectitur, incipit* Dem.

Et ipſorum quoque Oratorum *pauciſsima præcepta.*] Emendaui, *pauciſsimi.* nam ſequitur *cognouerant.*

Nec magis præfert.] Repoſui *perfert.*

Et hiatus compoſitio.] Caſtigaui, *& hians compoſitio.* Mox ſequitur, *niſi qui*, pro *niſi quis*. Sic & Tull. uſurpat.

Nullum ſit uerbum uel rubigine infeſtum.] Scripſi *infectum.*

Porrò ne in corpore quidem ualitudinem medici probãt, quæ animi anxietati confixit.] Opinor legendũ, *quæ animi anxietate conſiſtit.* Mox, *lætiſsima quæq́; antiquorum.* Malim, *lectiſsima.*

Omnes tamen eandem ſanctitatem eloquentiæ ferunt.] Repoſui *ſanitatem.*

Quamuis in diuerſis ingenijs eſſe quandam iudicij ac uoluminis ſimilitudinem & cognationẽ.] Scribe *luminis.*

Vnde oritur illa fœda & præpoſtera, ſed tamen frequens ſicut his clam & exclamatio.] Has quatuor particulas, *ſicut his clam &*, in unam confla dictionem, nempe *quibuſdam*, & ſic lege: *ſed tamen frequens quibuſdam exclamatio.* Paulopóſt, *Ipſis etiam quibus utimur armis*, legi poſsit, *utitur.*

Miratus, iratus antequã te Aper.] Expũximus, *iratus.*

Omnis cuiuſdam familiæ ſoboles committeretur.] Reſtituimus, *cuiuſpiam familiæ.*

Notus eſt nobis utiq́; Ciceronis liber.] Scripſi *uobis.*

Ex multa eruditione & pluribus partibus.] Caſtigaui, *ex multa eruditione ex pluribus artibus ex omnium rerum ſcientia exundat*. Mox, pro *non rhetorum ſcholis*, ſcripſi, *non ut rhe. ſ.*

Plerisq; autem in quibus hæc quoq; ſcientia requiruntur.] Lego, *Pleræq; autem in quibus hæc quoq; ſcientiæ requiruntur.*

Niſi eum qui tanquam in aciem omnibus armis inſtructus ſit, in forum. Tu repone, *Niſi eum qui tanquam in aciem omnibus armis inſtructus, ſic in forum omnibus artibus armatus exierit.*

Vt in actionibus eorũ uix quoq; cottidiani ſermonis.] Caſtigaui, *ſex quoq; cotidiani ſermonis.*

Sed longe magis facultate & eloquentia contineri.] Legendum, *facultate eloquentiam contineri.*

Non multo ætatem antecedens.] Scribe, *ætate antecedens*. Mox pro *deducuntur in ſcena ſcholaſticorum*, ſcripſi, *in ſcenas.*

Tanto plus aut princeps gratiæ.] Caſtigaui, *apud principes.*

Non minus rubore quàm præmijs ſtipulabantur.] repoſui, *ſtimulabantur.*

Item, *Neſcio an uenerint in manus noſtras.*] emendaui *ueſtras.*

Ita cum acciderent, ingentem eloquentiæ materiã ſubminiſtrabant.] Nam præceßit: *His accedebat ſplendor rerum, & magnitudo cauſarum.*

More hominum agit, quorum ea natura eſt, ut ſecura uelint.] Lego, *nolint.*

Quæ etſi nunc aptior eſt.] Repone, *arctior eſt.*

Et municipiorum, & legationes.] Scripſi, *Et municipiorum*

piorum legationes,ac partes Italiæ periclitantibus aſſiſterent.Item paulopòſt,abſtinuerint.

Noſtra quoq; ciuitas donec errauit.] Hoc eſt, *fluctuauit. Ni malis certauit.*

Cum optima cito conſentiant.] Hoc eſt,*optimæ ſententiæ. Poterat alioqui legi, & optimi, ſi quis ad perſonam uelit referre.*

Neq; illos modus & temp.defuiſſet.] Scripſimus, Neque *illis.*

IN VITAM IVLII AGRICOLAE.

BEATVS RHENANVS LECTORI S.

HVNC *libellum quo ſoceri ſui Iulij Agricolæ uitam poſteritati tradidit, non eſſe ſubdititium ipſa phraſis eſt argumento, uerè Lydius lapis, quod dicitur, in hoc probandi genere. Scripſit autē ſenex. Nobis defuit exemplar uetus ad quod conferremus. Itaq; uulgatam editionem, quando aliud non dabatur, diligenter percurri, meoq; Marte quædam errata deprehendi. Mutaui nonnulla, quædam tantum indico, lectori iudicium relinquens: id fit in ambiguis. Sunt & quæ exponuntur, obſcuriora uidelicet.*

Quam non petiſſem ni curſaturus tam ſæua & in u.t.] Hic in primis pro *ni curſaturus,ſcribe incurſaturus, & clauſulam aut quæſitiuè ſic lege, quam non petiſſem,*

incurſaturus tam ſæua & infeſta uirtutibus tempora? Aut, quod mihi ſimplicius uidetur, hoc modo, quã nõ petiſſem, ni incurſaturus tam ſæua & infeſta uirtutibus tempora. Nunc aptè cohærent quæ ſequuntur, *legimus quũ Arul.* Senſus eſt, non petiſſem ueniam, ni cogerer incidere in Domitiani tempora, ac referre quæ illius tyranni principatu contigere, quum omnis honeſtas exularet Roma.

Legimus quum Aruleno Ruſtico, Pætus Thraſ. Herennio Senecioni Priſc. Heluidius laudati eſſent.] Hoc eſt ab Aruleno Ruſtico, & Herennio Senecione. Optimus ſenator fuit Pætus Thraſea liberrimæq; linguæ. Vitam huius conſcripſit Iun. Arulenus Ruſticus, pulſus in exilium ea de cauſa. Heluidius Priſc. Tacito noſtro nõ uulgariter laudatus in initio uigeſimi libri hiſtoriæ Auguſtæ, gener Thraſeæ extitit, ob cuius laudationem Herennius Senecio capitis pœnam luit ſub Domitiano, libris utrorumq; exuſtis. Eius Senecionis in fine quoq; huius libelli mentionem facit. Vbi plura dicemus.

Expulſis inſuper ſapientiæ profeſſoribus.] Nam propter Pætum Thraſeam & Heluidium Priſcum laudatos, iſtius criminis occaſione philoſophos omnes urbe Italiáq; ſummouit Domitianus, autore Suetonio.

Pauci & uti dixerim.] Lego *pauci, ut ita dixerim.*

Memoriam prioris ſenectutis.] Intelligit primam ſenectutem, hoc eſt, crudam & uiridem. Nam præcedit, propè ad ipſos exactæ ætatis terminos p.ſ. uenimus. Ergo ſenex hunc libellum conſcripſit.

Et commeatus.] Hoc eſt, ut poſſet abeſſe & uagari. Mox, *nihil appetere iactationem.* Forte leg. *nihil appetere iactatione.* Infrà, *quiete & otio tranſit*, malim *trãſijt.*

Ad dona temporum recognoſcenda.] Reſtituimus, *ad dona*

dona templorum recognoſc.

Nullam ultra poteſtatis perſonam,triſtitiā & arrog.] Conijcio ſcribendum, ubi officio ſatisfactum nulla ultra poteſtatis perſonam triſtitia. Et arrogantiam. Niſi quis malit ultra aduerbialiter accipere pro ulterius,nullâ ultra poteſtatis perſona, triſtitiā, & arrog. & auarit. Mox lego,oſtentanda uirtute, pro oſtentandam.

Haud ſemper errat fama,aliquando & elegit.]Opinor ſcribi debere,eligit. Niſi quis ſuſpicetur fuiſſe, ferit, ut ſit translatio à ſagittarijs. Ibidem pro collauit,ſcripſi collocauit.

Vnde & uniuerſum fama eſt transgreſsis.] Lego,unde & in uniuerſum fama,è transgreſsis. Q. D. Sic narrant qui tranſgreſſi ſunt.

Tunc primum.] Quemadmodum Liuius & Ruſticus referunt. Alioqui legerem,quum primum.

Quam hactenus nix & hyems appetebat.]Scribo,abdebat,hoc eſt,occultabat.

Et poſita contra Hiſpa.]Indubie fuit,poſitu,id eſt,poſitione. Sic Annalium primo de numero legionum, Quæ poſitu regionis,à tergo illis, ac ſi repētinum auxiliū Italia poſceret, haud procul accirentur. Rurſum lib.5. Ille poſitus ſiderum,ac ſpatia dimenſus,hærere primo. Expone poſitu, hoc eſt propter poſitum ſiue poſitionem. Hoc magis arridet,quàm ut legatur,poſiti.

Nec conſidere & exurgere.] Caſtigaui, nec occidere & exurgere. Infrà malim, ut uires rebellibus miniſtrantem. Item,alterius manus centuriones.

Et flumine.]Rhenum intelligit.

Amiſit ira et uictoria.]Repoſui,Omiſit ira et uictoria.

Locorumq; difficultates,]Arbitror ſic habuiſſe ſincerā

lectionem, ſuper uirtutem hoſtium, locorum quoq; diffi- cultates eluctatus. Sic Annalium libro 19. dixit, *niues elu- ctantibus.*

Vt quibus bellum uolentibus erat.] Elegantiſsima locu tio. Hoc eſt *qui bellum uellent. Græca figura eſt, de qua in ueſtibulo operis admonuimus, & ſuis præterea locis.* Sic apud Tacitum noſtrum Annalium primo, *ut quibuſq; bel lum inuitis aut cupientibus erat,* lib. 15. *Hæc atq; talia ple bi uolenti fuere.* Sicq; libro 19. *ubi uulgo legebatur, cæte- riſq; remanere, & in uerba Veſpaſiani adigi uolentibus liberum fuit, nos fidem manu ſcripti codicis ſecuti, diſpun cto uocabulo liberum, ſcripſimus,* Et *in uerba Veſpaſiani adigi uolentibus fuit.* Eodem mox libro, repoſuimus, *Mu- tiano uolenti reſcripſere, ubi antè legebatur uolentia.* Cæ- terum quod hic mox ſequitur, *probare exemplum, id eſt probabat, ſubaudi prouincia, ac opperiri, id eſt opperie- batur animum recentis legati.*

Tum Agricola quanquam tranſuecta æſtas.] Lego, *tranſacta æſtas.*

Sparſi per prouinciam numeri.] Loquitur de numeris *militaribus.*

Cuius poſſeſsione reuocatum Paulinum.] Hoc eſt *à qua poſsidenda.*

Nec laureatis quidem geſta proſecutus eſt.] Sic ſcribit de L. Vitellio lib. 19. Annalium, Ipſe *lauream, inquit, pro- ſpere geſtæ rei ad fratrem miſit.*

Cæterum animorum prouinciæ prudens.] Hoc eſt, *no- ſcens animos prouincialium.*

Cauſas bellorum ſtatuit excidere.] Siue *excidere* pro *recidere legas, ſiue excindere parum refert.*

Nihil per libertos ſeruoſq; publicæ rei.] Subauditur

agere

agere id eſt agebat.

Officijs & adminiſtrationibus potius nō peccaturos.] *Subaudi ducebat uel cenſebat.*

Frumenti ac tributorū auctionē.] *Malim exactionem.*

Circumciſis in quæſtum reperta, quæ ipſo trib.] *Emen dauimus, circumciſis quæ in quæſtum reperta, ipſo trib. g. tolerabantur.*

Nanq; per ludibriū aſside.] *Senſus eſt, Milites Romani cogebāt in ſumma annonæ uilitate prouinciales emere frumenta, quæ mox ulterioribus uenderēt, clauſis horreis publicis ueluti in ſumma charitate, quæ res ludibrio non carebat. In cauſa erat Procuratorum auaritia.*

Quæ uel incuria intolerantia.] *Lego, quæ uel incuria, uel tolerantia priorum.*

Contracto exercitu multum in agm.] *Poſſet ſic quoq; legi, imò ſic legendum eſt, Contracto exercitu, militum in agmine laudare modeſtiam.*

Eoq; in bello faciles.] *Scribendum, eoq; in bellum faciles. Aut potius eoq; bello faciles. Sic enim Annalium libro primo, ſeditioni prōptum, dixit. Libro ſecundo, prælio paratam. Libro quarto, offenſioni proniores. Eodem, Agrippina Neroni promptior.*

Medio inter Britanniam atq; Hiſpaniam ſita.] *Medio ablatiuus eſt, pro in medio. Sic in Annalibus dixit, Medio temporis.*

Haud multum à Britannia differt, in melius aditus portusq;.] *Prodigioſe corruptus locus eſt. Lego, differūt. Eius aditus portusq; per commercia & neg. cogniti. Eius, ſcilicet inſulæ Hyberniæ.*

Portus claſſe explorauit.] *Opinor ſcribendum, prius claſſe explorauit, Mox mallem legere, impelleretur,*

nam ſequitur, attollerent, & compararentur. Illic *expones, & lætitia ſua quiſq; facta, id eſt per lætitiam.* Paulo *pòſt, oppugnaſſe ultro caſtella adorti, malim oppugnare.*

Specie ignari prudẽtium admonebant.] *Specie referendum eſt ad genitiuum prudentium.* *Ignaui ſpecie prudentium admonebant.*

Aduerſa cum imputantur.] Non dubito quin Tacitus, *aduerſa uni imputantur.* *Eſtq; grauiſſima ſentẽtia nec minus uera, iniquiſſima hæc bellorum conditio eſt, proſpera omnes ſibi uendicant, aduerſa uni imputantur.* Hoc *eſt duci.* *Sic lib. uigeſimo* Annalium Tacitus *narrat* Herennium Gallum *exercitus* Romani *legatum à militibus uerberatum, quos tum* Germani *profligauerant.* *Victi, inquit, quod tum in morem uerterat, non ſuam ignauiam, ſed perfidiam legati culpabant.*

Et arte ducis rati.] Opinor *legendum, & arte ducis irati, nihil ex arrogantia remittere, id eſt, remittebant.*

Eò ad extremum inopiæ uenere.] Ad *extremum id eſt, poſtremo, ſic etiam alibi loquitur.* Idem *uſurpatur* Liuio.

Primum à Sueuis.] *Sueuici maris meminit autor noſter in libello de ſitu moribusq; Germanorũ, & tradit ex* Cornelio Nepote *Plinius,* Q. Metello *Celeri tũ Galliæ proconſuli,* Indos *à rege Sueuorum dono datos, qui ex* India *commercij cauſa nauigantes, tempeſtatibus eſſent in Germaniam abrepti.* *Cæterum eas Sueuorum ſedes hodie Saxones tenent: nam horum annalibus proditur ex inſulis in* Toringorum *terram eos primum applicuiſſe.* Et *Sueui ſunt Saxonibus hodieq;* Toringi, *quanquam ex littoralibus mediterranei facti.*

Et in noſtram uſq; ripam.] Intelligit *ſiniſtram* Rheni *ripam, nam dextram* Germani *tenebant.* *Sic libro* x x.

Annalium

*Annalium, ſorte nauem, inquit, haud procul caſtris frumento grauem, cum per uada hæſiſſet, Germani in ſuam ripam trahebant.*Hoc *eſt in ripam* Rheni *dextram.*

A contractu dominationis.] Lege *contactu domin.*

N*os terrarum ac libertatis extremos.*]*Plerunque conſtructionem amat genitiui, quod alius dixiſſet,terris ac libertate extremos. Sed de hoc ſuprà monuimus.* Mox *pro famæ,poſſet etiam ſcribi fama, auferendi caſu, id eſt, per famam defendit.* Item *pro* Atque, *nihil ſit incommodi ſi quis* Atqui *legat,ut pro, & inferiores* Romani, *eo infeſtiores* Romani.

P*oſtquam cunctis uaſtantibus.*] *Scribo,poſtquam cuncta uaſtantibus defuere terræ, & mare ſcrutantur.* Mox, Soli *omnium opes atq; inopiam.*

Bona *fortuna quæ in tributum egerat annus,in frumẽtum, corpora ipſa ac manus,ſyluis ac paludibus uerbera emuniendis inter hac contumelias conterunt.*] Legen*dum apparet,* Bona *fortunaſq; in tributum egerunt, in annonam frumentum, corpora ipſa ac manus, ſyluis & paludibus emuniendis uerbera inter ac contumelias conterunt.* Nam Tacito *ſolenne eſt tranſponere præpoſitiones. Sic & hic, uerbera inter ac contumelias, pro,inter uerbera ac contumelias.*

N*eq; enim arma nobis aut metalla.*]*Arma nõ potuerũt illis deeſſe, qui iam in procinctu erant.* I*taq; legendum, arua,hoc eſt,agri quibus adiuuentur commeatus.*

Brigantes *fœmina duce.*]*Hæc fuit* Voadica *regij generis fœmina,de qua ſuprà.*

Et in libertatem non in præſentiam laturi.] Reor *ſynceram lectionẽ eſſe huiuſmodi,& libertatem non in præſentia inlaturi,pro illaturi.* Significat *prius ipſis libertatẽ*

fuiſſe,pro qua adipiſcenda nõ erat opus pugnare,ſed conſeruanda.In præſentia dixit de futuro.

Vnde oſtentamus.] Malim,unde oſtẽdamus,ſicut mox diſſenſionibus pro diſceßionibus. Tametſi me non latet quid ſit diſceßio populi.

Nullæ Romanos cõiuges accedũt.]Emẽdaui,accẽdũt.

Alij nobis tradiderunt.]Hoc eſt,priores Britanni.

Senum coloniæ.] Intelligit colonias ueteranorum.

Quas in æternum proferre.] Hoc de Romanis dictum eſt. Aut ſtatim Vlciſci,hoc de Britannis.

Coërcitum militem adhuc ratus.] Conijcio legendum, alloquendum adhuc ratus. Mox pro ſupereſſe ſcripſimus, ſuperaſſe.

Item fugientibus periculoſißima.] Lego, ita fugientibus,ut ſtet comparatio.

Nouißime id & extremo metu.] Tu repone, nouißime,id eſt,extremo metu. Sequitur,defixere aciem:non dixit conſtituere ſiue direxere, ſed defixere, quod ſtupidis præ metu,conuenit.

Tranſigite cum expeditionibus.]Id eſt,finite expeditiones.exponit,quum dicit,Imponite quinq.ann.m.d.

Aut cauſas rebellandi.] Id de Britannis accipiendum.

Et breuibus cetris mißilia noſtrorum uitare uel excutere.] Liuius eleganter cetratos uocat cetris inſtructos, ſcuti ſpecies eſt,libro primo dec. quartæ, Nocte cetratos, inquit,quos Peltaſtas uocant, loco opportuno inter bina caſtra in inſidijs abdiderat. lib. 7. Cetratis immixtos auxiliares Eumenis tria millia ferme peditum æquata fronte inſtruxit. Et paulopòſt, & tria millia cetratorum,Piſidæ hi erant.

Minimeq; equeſtres. Ea enim pugnæ facies erat,cum

ægra

ægra diu aut ſtante.] *Corruptus locus eſt.* Ego *ſic legerim & diſtinxerim, minimeq́; equeſtris ea pugnæ facies erat, quum in gradu ſtantes, ſimul equorum corporibus impel lerentur.*

Trutulenſem portum.] *Suſpicor ſcribendũ,* Rutupenſem *portum.* Hic *aduerſus* Bononiam *ſitus eſt, ſiue* Geſſoriacum. *Apud Ammianum lib.* x x. *perperam* Bonna *legitur pro* Bononia. Mox *aptius legas, exierat.*

Epiſtolis Agricolæ *actum, ut* Domitiano *moris erat.*] *Scribẽdum opinor, aut relatum, aut ſignificatum, aut lectum.* Cogitandumq́; *num ſic quoque lectio ſtare queat, epiſtolis* Agricolæ *relatum* Domitiano*, ut moris erat.* Vt *hæc poſtrema clauſula teſtetur conſuetudinem, qua res in prouincijs geſtæ* Cæſaribus *ſignificabantur.* Paulopòſt, *ac nunc, non abſurde legas, at nunc.* Ibi *pro tot militibus hoſtium, ſcripſimus, tot millibus.*

Quærerent famam.] *Poſſet etiã legi, quærerent tamen.* Inferius *aliquanto:* Non *tam obſcuri ſuadẽtes ſimul, emen daui, non iam obſcuri.*

Et *hic alius agens populus.*] *Caſtigauimus, & hic aliud agens pop.*

Vobis *nihil comperti.*] Quum *toto libello neminẽ alloquatur tanquam ad quem ſcripſerit, mutaui uobis, in nobis.* Mox *pro conſtabant, repoſuimus conſtabat.* Nunciata *conſtabat.*

Per diſpoſitos curſores.] *Apparet* Domitianũ *nõ fuiſſe tum* Romæ, *ſed in* Albana *uilla, aut alibi.*

Teſtimonio Agricolæ.] Intelligite *honorifica uerba de* Domitiano Cæſare *teſtamento inſerta.*

Quod *augurio uotisq́;.*] Expunximus *pronomẽ quod, ut cohæreat ſententia.*

Et ead

Et eadem ſtrage tot Conſularium cædes.] Nempe Ciuicæ Cerealis, Saluidieni Orphiti, Acilij Glabrionis, Aelij Lamiæ, Saluij Cocceiani, Metij Pompoſiani, & Salluſtij Luculli. *Suetonius autor.*

Vna aduc uictoria charus nuncius.] Emendaui, Carus Metius. *Hic è numero delatorum unus fuit apud* Domitianum, *ſed omniũ ſceleratiſſimus.* Eius meminit Plinius Nepos *epiſtola quinta libri primi, item epiſtola libri ſeptimi, cuius initium,* Angit me Fanniæ ualetudo. Rurſum *epiſtola poſt hanc octaua, Carum ipſi calumniam ſtruxiſſe teſtatur, his uerbis: nihil notabile ſecutum, inquit, niſi forte quòd non fui reus, futurus, ſi* Domitianus, *ſub quo hæc acciderunt, diutius uixiſſet: nam in ſcrinio eius datus à* Caro *de me libellus, inuentus eſt. Cari mentionem faciunt* Iuuenalis & Martialis. *Cæterum quænam fuerit iſta prima uictoria, & aduerſus quem, nondum reperi.* Id quoq; nõ *omittendum, uerbum cenſebatur, hic elegantiſſime poſitũ eſſe, pro æſtimabatur, ſiue exiſtimationem nactus erat, quemadmodum & alibi* Tacitus *uſurpat.*

Et intra Albanã arcem uilam ſententia Meſſalini ſtrepebat.] Reſtitui *in hunc modum, & intra* Albanam *uillam ſentẽtia Meſſalini ſtrepebat.* Nam *mihi doctus quiſpiam accuſatiuum arcem adiecisse uidetur, cui non placebat uilla. At ſolitus fuit* Domitianus *patres aliquando in* Albanam *uillam in cõſilium cõuocare.* Eo loco *Corneliã Veſtalem inceſti damnatam refert* Plinius *epiſtola cui initium. Audiſti'ne* Valeriũ Licinianũ, *lib.* 4. Nam quũ *Corneliam, inquit, Veſtalium maximã defodere uiuam concupiſſet, ut qui illuſtrari ſeculum ſuum eiuſmodi exemplo arbitraretur, Pontificis maximi uice, ſeu potius immanitate tyranni, licentia domini, reliquos pontifices non in*

regiam

regiam,ſed in Albanam uillam conuocauit.Hactenus Plinius.Seceſſum Albanum Suetonius appellat, et alij.Porrò Meſſalinus cuius hic ſit mentio Tacito, delationes apud Domitianum factitauit, adulationis & calumniarum nomine principi gratiſsimus.Eum graphice & ſuis uere coloribus depingit Plinius Nepos epiſtola cuius initium, Interfui principis optimi cognitioni, libro quarto,Incidit,inquit,ſermo de Catulo Meſſalino, qui luminibus captus,ingenio ſæuo mala cæcitatis addiderat,non uerebatur,non erubeſcebat, non miſerebatur, quo ſæpius à Domitiano non ſecus ac tela,quæ & ipſa cæca & improuida feruntur, in optimum quenque contorquebatur. Hæc ille.Hunc Catulum Meſſalinum à Iuuenale notari putant eruditi ſatyra 8. & rurſum 13. Nam illum exagitabant occiſorum manes, nec uſquam quieſcere ſinebant. Quod autem hic dicit Tacitus, intra Albanam uillam ſententia Meſſalini ſtrepebat, innuit dum aduiueret Agricola,nec permiſiſſe Domitianum, neq; Meſſalinum auſum fuiſſe publice quenquam accuſare, quod poſtea fecit,ſed tum ſecretius,nempe in Albano ſeceſſu.

Mox noſtræ duxere Heluidium in carcerem manus.] Intelligit Heluidiũ filium Heluidij Priſci illius à Veſpaſiano primũ relegati,quòd imperatoriã maieſtatẽ contemnere uideretur,deinde occiſi. Rẽ prolixe narrat Suetonius. Fuit alioqui uir ſanctiſsimus, ſed nimiæ propemodũ libertatis,quæ exitiũ illi attulit. Celebrat eum longis, ſed indubie ueris laudibus Tacitus noſter lib. Annalium uiceſimo circa principiũ. Nec arbitror à paternis uirtutibus degeneraſſe filiũ,quẽ abunde teſtatur bonũ uirũ fuiſſe, quòd à Domitiano ſit interfectus. Prætexabatur cauſa,q, quaſi ſcenico exodio ſub perſona Paridis & Oenones diuortiũ

Domit

Domitiani cum uxore tractaſſet. autor Suetonius.

Nos Maurici Ruſticiq́; uiſus.] *Iunius Mauricus in exilium actus fuit. Vir teſte Plinio Nepote, grauis, prudens, multis experimẽtis eruditus, & qui futura poſſet ex præteritis prouidere. Frater huius Iun. Aurulenus Ruſticus damnatus capitis ſub Domitiano, quòd philoſophiam ſectaretur, & quòd Pætum Thraſeam laudaſſet. Meminit eius Plinius epiſtola quinta primi libri, Interemit, inquit Suetonius in Domitiano, Iunium Ruſticum, quòd Pæti Thraſeæ & Heluidij Priſci laudes edidiſſet, appellaretq́; eos ſanctißimos uiros.*

Nos innocenti ſanguine Senecio perfudit.] *Herennius Senecio occiſus eſt à Domitiano accuſante Metio Caro, quòd poſt quæſturam nullum magiſtratum petiſſet, & Heluidij Priſci uitam compoſuiſſet laudans uirum. Plinius nepos epiſtola quinta libri primi, de Marco Regulo delatore, Lacerat, inquit, Herenniũ Senecionem tam intemperanter quidem, ut dixerit ei Metius Carus, quid tibi cum meis mortuis? Lege de hac re epiſtolam Plinij cuius initium, Angit me Fanniæ ualetudo, libro ſeptimo. Meminit quũ Iunij Auruleni Ruſtici, tum Senecionis Tacitus noſter in præfatiuncula quam huic libello præmiſit. Libet aſcribere Plinij Nepotis uerba ex epiſtola undecima tertij libri quæ faciunt ad hunc locum. Atq́; hæc feci, inquit, quum ſeptem amicis meis aut occiſis, aut relegatis, occiſis Senecione, Ruſtico, Heluidio: relegatis, Maurico, Gratilla, Arria, Fannia.*

À quo ſe contra pudorem muniebat.] *Videtur ſic dictum, ut Liuianum illud lib. octauo quartæ dec. Et ab eadem ſuperbia non uenire ad cauſam dicendam arguerent, qua iudiciũ & tribunos plebis & cõcionem reliquiſſet.*

Item

Item illud lib. I. dec. eiuſdem, Tamen quia ab ſatisfaciendi quoque cura imperata enixe facere uidet, ex præſenti eos potius quàm ex præterito æſtimat habitu. Rurſum illud libro ſexto primæ dec. Criminabantur eum infeſtiorem agrum ab nobilitate eſſe, quàm à Volſcis fuerit.

Sed mihi filioq́; eius.] Scripſimus, filiæq́; eius. Nam agricola filium pridem amiſerat. Et ſequitur, id filiæ quoq; uxoriq́; præceperim.

FINIS.

AND. ALCIATVS IVRISCONS. GALEACIO VICECOMITI V. C. ET EQ. S. P. D.

MAXIMA ſemper apud ueteres fuit hiſtoriæ autoritas, eoq́; omnibus tēporibus in honore habita, ut cum plurima uariarum rerum ſtudia & quidem nobiliſſima haberentur, rerum tamen geſtarum ſcriptores ſemper primas partes ſibi uendicarent. Proſit corporibus medicina, publice interſit plurimos eſſe iuriſconſultos, ſummo ſe in faſtigio poſitos credant philoſophi, de gradu deijci non ſinat ſe militaris gloria, cedunt hæc tamen, ceſſereq́; omnia hiſtoriæ autoribus. cum'que nulla non artium aliquo tempore male audiuerit, ſolam hanc profeßionem extra aleam eſſe, ſemper exiſtimatum eſt. Eiecti urbe Roma pluries philoſophi & rhetores fuere, ſenatuſconſultis quoq; diffamati mathematici, nec medici, niſi poſt ſexcenteſimũ & eo amplius annum conditæ urbis admißi, cum tamen interim Gn. Piſo, Fab. Pictor, cæteriq́;

cæteriq; annalium ſcriptores, ſummam dignitatem nanciſcerentur. Si enim id genus profeſſores cur tantopere ſuis ſtudijs incumbant, diligenter animaduerterimus, non aliud certe cauſæ erit, quàm pecuniæ cupiditas. quid enim æs medicis parat, niſi abominatione digniſſimus morbus, mali'que aliqua lues? quid militibus, niſi humani generis diſcordia, rapacitas'que? quid aliud noſtrorum temporum philoſophia reſpicit? at ſola gloriæ cupiditate ſcribitur hiſtoria, nõ mercenario obnoxia ſtipendio, ſed quæ ſola ſibi ipſi pulcherrimum præmium ſit. Hinc non à uiliſsimo quoq; tentata, ſed in principum ferè & illuſtrium uirorum exercitamentis fuit. ut Cæſarem Auguſtum'que mittamus, Claudiæ gentis imperatores uel à ſe, uel à potentiſsimis quondam populis geſtas res, commentarijs ſuis componere minime dedignati ſunt. patrum quoque noſtrorum memoria Turcarum regis frater Zizimus gentis ſuæ fortia facta, tametſi exul & maximis oppreſſus curis, cõplexus eſt: exemplo fortaſſe Thucydidis exiſtimauit, qui magnorum exercituum ductor relegatus eſſet, fore ut hiſtoriæ ſcriptor reuocaretur. Sicut enim militaris ars plerunq; ſuis legionibus tribuniſq; pernicioſa eſt, quæ uidelicet lubrico fortunæ ictui ſubiaceat: ita omnibus utilis hiſtoria firmiſsimo pedamento nititur: quippe qui omnia moralibus in diſciplinis à prudẽtioribus diſputata ante oculos proponit, & quæ ſimplici ammonitione ab illis ſint tradita, facta eſſe exẽplis docet: ut quanto magis humanã mẽtẽ exẽpla præceptis mouẽt, tãto philoſophiæ ipſa præcellat. Exploratiſsimũ id habuere ueteres. quapropter nõ alia ratione Saturnum colentes, in templorũ eius ianuis Tritonum imagunculas ſtatuebãt, quàm ut ab eo cepiſſe hiſtoriam, æternitatem'que illis debere deos oſtẽderent,

quorum præconio fuiſſent celebrati: ut merito non parum Plinij Secundi *ſententiam damnandam opiner, potiorem hiſtoria Aſtronomiæ curam exiſtimantis, cum puræ putæ ea ſit ſuperſtitionis ars incertaq́;, & plerunque falſa, quæ ſolis curioſorum auribus feliciter excipiatur, cum contrà bonorum ingentibus præmijs, legum in ſcelestos digna ſeueritate, bene beateq́; uiuendi exemplis, hiſtoriæ lectione admoneamur. quæ ſola profectò certiſſima philoſophia uidetur nobis eſſe. Adde quòd etiam tantũ ex ſe iucũda eſt, lectoriſq́; gratiam ſic aucupatur, ut quoquo modo ſcripta ſit, lectio eius plurimum delectet. & ſicut facta dictis priora ſunt, ita res ipſas ſumma auiditate ut plurimum percurrimus, uerborũq́; & ſtructuræ rationem in poſtremis ducendã arbitramur. Quapropter qui ornatiſſimis uerbis diſſidentes ueritati res proſequuti ſunt, ſophiſtarum infami nomine dignos tantum dijudico. quorũ nemini non celebratus* Herodotus, *quem hiſtoriæ, ſi dijs placet, parentem uocãt, princeps eſt. Sequitur* Diodorus, Philinus, *Ariſtides, alijq́; plures, in quibus ueritatem deſideres, elegantiã dicendi nõ requiras. Grauiores* Latini *ſunt, magiſq́; ſynceri animi. idq́; potiſſimum in eis deprendas, quo politiore ſtylo maioreq́; doctrina ſunt, eo etiã ueriora prodidiſſe. quod omnium conſenſus oſtendit, eaſdem res poſteris tradentium. Qua tamen in re ut cæterorum laudi detrahere nihil auſim, ita* Cornelium Tacitum *nulli cedere conſtanter affirmauero. Non probet in* Liuio *Patauinitatem* Aſinius, *exprobret* Criſpo *mendicata de antiquarijs uocabula* Lenæus, *defendat* Iulij Cæſaris *breuitatem titulus operis, notent incuriæ* Trogum, *eiuſdẽq́; ſemper coloris* Q. Curtiũ *critici:* Tacito *certe nihil horũ ſine cauillo obieceris. certat ſermonis grauitas cum elegantia,*

n mauultq́;

mauultq́; aliqua animo lectoris cogitanda relinquere, quàm longis eum narrationibus oneratum dimittere. qua ratione ſit, ut tametſi delicatioris ſtomachi lectorem, eius nunquã ſatietas capiat, cũ huiuſmodi uiris etiã lactea Liuij *ubertas plerunq; faſtidio ſit: ut ſicut illi nõ niſi ineptè aliquid addideris, ita huic nõ niſi temere quicquam detraxeris. Sed grauior* Tacitus, *inflaturq́; magis, ſiue quòd rerum dignitas hoc expoſtulet, ſiue quòd ſub* Veſpaſianis *id dicendi genus magis placuerit.* At Liuio Criſpoq́; *uti ætate maioribus, ita etiam dignatione cedere* Tacitum *ut æquum ducam, illud certe recti iudicij nemo diffitebitur, longe lectu digniora eſſe, quæ hic ſcripſerit.* Bella, *tribunitiæ ſeditiones, armorum ſtrepitus, optimatum conſpirationes, minimum ad bonos mores exemplo conducunt, quamuis & hæc quoq;* Tacitus *exequatur: at ſenatorum uarias ſententias, ingentes quorundam etiam inſtante fato ſpiritus, rerum geſtarum cõſilia, principum uarios motus, & pacis tempore neceſſarias artes apud alios non æquè offendas. Sed & nobis præ* Tacito *ſordeſcet* Liuius, *cum ille clarorum uirorum exemplo plurimis nos præceptis inſtructos dimittit, quemadmodũ in caput autorum ſcelera uertantur, quantum nominis ex cõſtantia animiq́; fortitudine nobis quæramus, quàm caute cum malis principibus agendũ, quàm modeſtos cum omnibus eſſe conueniat: niſi magis mortalibus prodeſſe longas prodigiorum narrationes aliquis credat, procurataq́; à Põtificibus portenta, tũ fuſius explicatos annuos magiſtratus, quorũ nomenclatura uel diẽ dicẽdo eximere quis poſſet. Eò temeritatis progredi nequaquã auſim, tantũ uirũ uel in leuiſſima re ut damnare uelim. Sed cũ utrunq; ſummopere & probẽ & admirer, alterius tamen in delectu iudicium præpono.*

Merito

Merito igitur tanti à P. Annio Tacito imperatore habitus eſt, ut eius effigiẽ omnibus in bibliothecis poni edicto mãdauerit,libroſq; tanta cura adſeruari, ut ſingulis annis decuriones ciuitatum eius hiſtoriam deſcribendam nouis exẽplaribus curare iuſsi ſint,in publiciſq; archiuis ſeruare,ne aliquo unquam tempore deperiret. Quanquam tantum boni inuidentibus humano generi fatis,magna quoq; pars etiamnũ deſideretur,eſſetq; adhuc ἀκέφαλος TACITVS,*niſi Chriſtiani orbis Max.Põtifex Leo* X. *priores quinq; libros de barbaris redemptos,poſtliminio ut tandẽ reuerterentur effeciſſet,quo nomine tantum illi ſtudioſi omnes debent, quantum parenti eius Laurentio bonæ literæ, qui eas ferè ſolus in Italia à cæteris deſertas curauit, ſuſtinuit,tutatus eſt. Cæterũ & quamuis à doctiſsimis uiris emendata uolumina in lucem uenerant,ſubterfugerunt tamen eorum limam errata quædam,quæ accuratũ lectorẽ merito poſſent remorari.Erant & aliqua quæ tametſi caſtigatione non indigerent, propria tamen obſcuritate ſtudioſis incognita, operam noſtram deſiderare potuiſſent. Ea omnia ut tibi doctiſsime nobiliſsimeq; eques Galeaci morã gererẽ,in arctiſsimũ libellũ collecta, ad te eo animo deſtinaui, ut mei erga te amoris perpetuũ monumẽtũ eſſent:cũ enim affinitate iungamur cũ,& Græcis Latiniſq; literis pari cura operã dederimus, cũ & tu mihi ſtudiorũ hortator impulſorq; extiteris, ingratiſsimus certe eſſem, niſi ſingulari te quodam amore proſequerer, qua ratione etiã de me impetrare id potes,ut ſupra uires nihil nõ aggredi te auriga moderatoreq; nõ dubitẽ. Quãuis enim noui exẽpli eſſe penes noſtrates uiros cognoſcerẽ, ut iuriſcõſultus etiã hiſtoricos pertractaret, tua tamẽ autoritas præualuit, præſertim q, in hoc ueteres me imitaturũ tu quoq;*

aſſerebas, quorum Modeſtinus etiam periochen in Vergilium compoſuit, idemq; Græce diſertauit. Antiſtius quoq; Labeo non iuris ſcientiæ ſolum, ſed & alijs ſtudijs tantum operæ dedit, ut in eis etiam peritiſſimus haberetur: quo in albo & Seruium Sulpitium oratorem celeberrimũ eruditi omnes ponunt, Iabolenumq́;, quorũ reſponſis ceu gemmulis Digeſtorum libri creberrime reſperguntur. Iure igitur clientibus horulas paucas ſubtraxi, ſuccißiuisq́; temporibus quantum per frequentes aduocationum occupationes licuit, in amœna hæc Taciti uireta diuerti, tum animi cauſa, tum ut id quantulumcunq; officij eſt, eius memoriæ impenderem, quo clarior, intellectuq; facilior per docta hominum ora uolitaret. Qua in re ſi tibi ſatisfacio, ſummum deſiderij mei fructum fero: ſin minus, quod tute intriſti, tibi, ut in prouerbio, exedũdũ eſt, qui me ad intermiſſa grauioribus negotijs ſtudia pauliſper regredi coëgiſti, in quibus id potuerim, quod canis in balneo. Vale.

EX LIBRO I.

LEGATA *non ultra ciuilem modũ, niſi quod populo & plebi* CCCCLXXXV.] *Præſcriptos hoſce numeros* Tranquillus *quadringẽties item tricies quinquies ſignificare oſtendit. Subaudiuntur autẽ ex conſuetudine loquendi centena millia, quod infrà ex* Liuio *demonſtraturus ſum. Extant adhuc argẽtea numiſmata cum denarij nota* x. *quorum octo unam unciam pendunt, ut inde conſtet noſtris aßibus nouem ualuiſſe dena-*
Nummus. *rium, hincq; nummi quoq; ualorem cognoſcamus, quorũ quatuor denarius complectitur. idem autem eſt nummus quod ſeſtertius æris, at mille nummis argenti ſeſtertium*

neutro

neutro genere æſtimatur:qua ratione uiginti quinq; coronatos noſtros æquabit. Igitur quadringenties centena millia nummorum, quadringenties centena ſeſtertiorum argenteorum ſunt, hoc eſt monetæ noſtræ coronatorum decies centena millia, quibus ſi addas tricies quinquies, hoc eſt, octagies ſepties millies coronatorum cũ quingentis, totum legatum quod Tacitus *coniunctim,* Tranquillus *ſeparatim retulit, conſeceris: & cum tribus populi* Romani XXXV. *eſſent, ſequitur centena ſeſtertia unicuiq; legata.*

Denis in diem aßibus animam & corpus æſtimari.] Oſtendit *hic locus denarium decem aſſes æris eſſe, quod diurnum ſtipendium erat militi, quam ſummam etiam* Germani *pedites in præſentiarum accipiunt, treis uidelicet coronatos ſingulis menſibus, hoc eſt, imperatorias libras* XIII. *aſſes* X.

Germanicus agendo Galliarum *cenſui intentus.*] *Quæ regiones ius ciuitatis* Romanæ *non habebant grauioribus tributis uexabantur: cenſuali enim lege profiteri cogebantur, quot capita eſſent in qualibet familia, quot iugera terræ, quot ſeruos quis haberet, ſed & de lacubus piſcatorijs cenſus ſoluendus erat* Vlpiano Pauloq; *iureconſ.* Vt *hic ſimpliciter accipiendus non ſit cenſus, cum numerus ciuiũ defertur, unde agnoſci poßit qui militiæ nomina dare debeant.* Hinc *cenſiti, & cenſitores dicti.* Cenſus. Cenſiti. Cenſitores.

Dum Mecœnati *obtemperat effuſo in amorem* Batylli.] *Fuiſſe hunc hiſtrionẽ oſtendit quoq;* Iuuen. *Molli ſaltante* Batyllo. Horatius *à* Mecœnate *dilectum quoq;, eſt autor, dum ad* Anacreontis *puerum, cui ſtatuam erexit* Polycrates Samius, *etiam* Apuleio *id prodente, uidetur alluſiſſe:* Batyllus.

Non aliter Samio dicunt arſiſſe Batyllo
Anacreonta Teium. ſubſequiturq́; ad Mecœnatē ſcri
bens: Vreris ipſe miſer. Tranq. autor eſt Auguſtum pro
Bacelus. ſtulto Baccolum dixiſſe. ipſe Bacelũ probo, quod βάκηλος
eunuchus fuerit procerus quidem ſtatura, ſed inſipiens, ut
in prouerbium ceſſerit Suidæ. ſed & Batalus odioſus qui-
Batalus. dam alius & turpis eodem autore fuit. de quo alij multa:
hinc Verg. Batale cygnæas repetamus carmine uoces.
Quas dictiones hic congeßi, ut Acronis, Porphyrionisq́;
in Horat. Sabellici in Tranq. incuriam detegerem.

Aquilæ figi limoſa humo non poterant.] Dion loculum
paruum eſſe tradit, in quo aquila aurea collocetur: cũ lon-
gißimo conto præfixum in exercitu à ſigniferis geſtari:
qui ut facilius impingi terræ poßit, in acutam cuſpidem
deſinere.

Orantibus Florentinis ne Clanis ſolito alueo &c.] Fe-
Florentia. ſulam quam φαισύλην Theon appellat, ex Hyadibus unam
Feſulæ ciuitati nomen dediſſe recentiores ſcripſere, ea à
Gothis diruta, conceßiſſe ciues in proximam planiciem,
& urbem habuiſſe, quæ à flore ſibi Caroli Magni muni-
ficentia pro inſignijs donato, nomen Florentiæ ſumpſe-
rit. quæ falſa eſſe nedum hic Taciti locus, ſed & alij auto
res oſtendunt. Procopius à Totylla nõ potuiſſe expugna-
ri autor eſt. Sed & in fragmentis Frontini de colonijs ita
Florentia. legitur: C. Cæſ. & Ant. & Lepid. III VIR. colonia Flo-
rentina deducta à III Viris, adſignata L. Iulia centuriæ
Cæſarianæ in iugera CC. per cardines & decumanos,
termini rotũdi pedales diſtant à ſe in pedes CCCC. Me-
minit & Ptolemæus: ut dubio procul antiquam nobilemq́;
coloniam extitiſſe credendum ſit, Francorũ beneficio mi-
nime conditam. celebrat eam et Plin. 14. cap. 3. & in ſcho-
lijs

lijs Græcis Φλωρίνζα. *quapropter helleboro indigere ar-bitror qui* E*luentiam dicunt.*

EX LIBRO II.

T*Ertia ferme uigilia inſultatum eſt caſtris.*] Hoc eſt, à 6. *hora noctis. Suidas in dictione* προφυλακή, *quatuor eſſe uigilias ſeu* φυλακὰς *tradit in nocte, quarum una quæque treis horas habet, de his* Vergil. Et *noctem cuſtodia ducit.* Vigiliæ noctis quatuor.

Ne *ueſtis ſerica uiros fœdaret.*] M*aximi precij fuiſſe hanc ueſtem illud argumento eſt, quòd* Alexan. *imp. nunquam holoſericam induit.* Procopius *ex Indis* R*omanos mercatores ſericum emere ſolitos tradit, unde ueſtis conficiatur, quæ olim* M*edica dicebatur.* C*elebratur & à* Pau*lo iuriſconſulto* νῆμα σηρικὸν *tanquam* I*ndica ſpecies.* A*rcadij principis conſtitutione ſericobaptæ uſus priuatis hominibus prohibitus eſt, ut ferè ſuſpicer ſericas ueſtes non eſſe quibus uulgo utimur.* Serica ueſtis. Medica.

Libero Liberæq; & Cereri *ædes dedicauit.*] Pro Li*bera* P*roſerpinam accipiendã arbitror.* Diodorus *in* IIII. *autor eſt, ex* I*oue* C*ererem* L*iberum genuiſſe.* I*n antiquis ſpectationibus legitur huiuſmodi epitaphium.*

FAB. ACCONIAE PAVLINAE C. F. ACONII CATVLINI V. C. EX PRAEF. CONSVL. ORD. VXORI VECTI PRAETEXTATI. V. C. PRAEF. ET CONS. DES. SACRATAE APVD ELEVSINAM DEO BACCHO CERERI ET CORAE SACRATAE APVD LAERNAM DEO LIBERO CERERI ET CORAE SACRATAE APVD AEGINAM DEABVS TAVROBOLIAE ET HIEROPHANTRIAE.

Coronati com potabant. *In conuiuio coronæ aureæ magno pondere &c.*] *Solebant antiqui in compotationibus coronas geſtare, ut eſt apud Ariſtophanem in Equitibus ubi poeta* ὤζουσ' (*ait*) κοννᾶς, στέφανον μὲν ἔχων, δίψῃ δ' ἀπολωλώς. *inuehitur enim in Cratinum tanquam ebrium & inſaniẽtem. meminit & Diogenianus, unde Plauti carmen in Pſeud. Quid ego uideo? cum corona ebrium Pſeudolum tuum. mentio eſt etiã Athenæo, & alijs autoribus.*

Dextræ. *Et cupere renouari dextras.*] *Tacitus* XVIII. *oſtendit dextras concordiæ ſigna ultro citroq; deſtinari ab exercitibus ſolitas.*

Rampſes. *Rampſen Aegyptiorum regem.*] *Fuiſſe hunc in ordine* 18. *Hieronymus & Euſebius autores ſunt, cæterum regum illius regionis inenarrabilem ferè opulentiam eo coniectari eſt, quod Suidas tradit, iccirco memoratu dignum, quoniam Chriſtianæ ueritatis dogma ſummopere adiuuat. fuiſſe enim Aegypti regem Thulem* (*corrupte Thuris legitur apud Euſebium*) *qui uſque ad Oceanum dominatus ſit nomen'que inſulæ Thyle dederit. hic cum Serapidis oraculum adiuiſſet, inter cætera rogauit num quiſquam eſſet, uel futurus foret ſe potentior, cui reſpondit oraculum,*

πρῶτα θεὸς, μετέπειτα λόγος καὶ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς.
Σύμφυτα δὲ τρία, πάντα καὶ εἰς ἓν ἰόντα.

Eſt deus in primis mox uerbum & ſpiritus ipſe:
Iuncta ſimul tria ſunt, ſed conuenientia in unum.

Dominus. *Acerbe increpuit Tiberius eos qui ipſum dominum dixerant.*] *Tametſi appellatio hæc priſcis temporibus uti nimis ſuperba, principibus non adderetur, ſuadente tamen fœda adulatione tandem quoq; recepta, mox etiam in priuatos tranſijt. notum eſt illud Martialis:*

Edictum

Edictum domini deiq; noſtri.

& Plinij in epiſt. ad Traianũ, uocẽ hanc identidẽ ingerẽtis. Sed et Seneca ad Lucil. Quomodo obuios, ſi nomẽ nõ ſuccurrit, dominos ſalutamus. Mart. quoq; rurſus:

Cum te non noſſem, dominum regemq; uocabam.

Sed nemo certe felicius, nemo elegantius Græco poëta Pallada, hoc tetraſticho,

ἢν ὁ φίλος τι λάβῃ, δόμινε φράτερ εὐθὺς ἔγραψεν.
ἢν δ' ἂν μή τι λάβῃ, τὸ φράτερ εἶπε μόνον.
ὤνια γὰρ καὶ ταῦτα τὰ ῥήματα, αὐτὰρ ἔγωγε
οὐκ ἐθέλω δόμινε, οὐ γὰρ ἔχω δόμεναι.

Negat poëta uelle ſe dominum ſalutari, quia non habet quod det aſſentatori hoc modo eum ſalutanti. Ludit autẽ ſimilitudine nominis δόμινε *&* δόμεναι.

Atq; illo prætẽdente ſexaginta dies ad cõſultandũ datos &c.] Crimẽ adulterij ex lege Iulia publici iudicij eſt. expectantur autẽ ſexaginta dies, quibus maritus in accuſatione præfertur. qui ſi interim neglexerit, adulteræ pater admittitur, hinc alij, iuriſconſultis autoribus. maritus autem qui matrimonium ſuum ita cõtemnit, ut adulteram uxorem non accuſet, lege Iul. tenetur Vlpiano.

EX LIBRO III.

Poſt lex Papia Poppæa, quam ſenior Auguſt. incitandis cœlibum pœnis & augendo ærario ſanxerat.] Plura ſunt capita legis Papiæ. inter cætera uno cauebatur, ut qui coniuges, filios non haberent, quod alter alteri legaſſet, decuma parte fiſco applicaretur. Hinc apud Iuuenalem, Iura parẽtis habes, propter me ſcriberis hæres, Legatum omne capis. debere enim ſibi maritum adulter ait, quòd filios ſuo beneficio de uxore gignat. quam ob rem

Lex Papia. *totum legatum aſſequitur, quod alioquin ex lege Papia decima parte fiſcus accepiſſet: ut mira ſit in illud carmen ſex interpretum negligētia. Reſcriptum autem deinde eſt à diuis Cæſ. Arcadio & Honorio in hæc uerba, Inter uirum et uxorem rationem ceſſare ex lege Papia decimarū, & quamuis non interueniant liberi, ex ſuis quoq; eos ſolidum capere teſtamētis (niſi fortaſſe lex alia minuerit derelicta) decernimus. tantum igitur poſt hæc maritus uel uxor ſibi inuicem derelinquāt, quantum ſuperſtitis amor exegerit. eſt autem hæc lex, titulo de infirmandis pœnis cœlibatus. qui locus Diſpunctionum lib. 3. à nobis plane diffuſiore tractatu explicatus eſt.*

Vti Dianæ Leucophryene perfugiū inuiolabile foret.] Leucophryene *Fuiſſe huius deæ hoc cognomento aram Athenis quoque autor eſt Pauſanias, cui à Themiſtoclis filijs dedicata ſtatua fuerit. ſed fani quod in Magnetibus ſit pulchritudinē amplitudinemq; Strabo in 14. exequitur.*

EX LIBRO IIII.

Confarreati. *NAm patritios confarreatis parentibus genitos.*] *Legitima matrimonia ab antiquis ita celebrabantur, ut farreum libum communicarēt, & deguſtarent. Feſtus & Boëthius autores. Apuleius quoq;, Talis, inquit, mulieris publicitus matrimonium cōfarreaturus. meminit & Dionyſius Halicarnaſſeus.*

Celium appellitatum à Cele Vibenna &c.] *Querquetulanam portam à querquetis dictam, etiam Feſtus ſcribit.* Cælius. *cæterum hic locus ſic fortaſſe emendabitur, Cælium appellitatum à Cæle Vibenna, qui dux gentis Etruſcæ cum auxilium aduerſus Sabinos præbuiſſet, ſedem eam acceperat à Tarquinio, cum Sabinis enim tunc belligeratum*

Feſtus

Feſtus quoq; ſcribit, & Dionyſius.

Cæſar ſolenni a incipientis anni Kal. Ianua. epiſtola precatus.] *Caius de uerborũ ſignific. Poſt diem, inquit, tertium Kal. Ianua. uota pro ſalute principis ſuſcipiuntur. meminit huius rei & Plinius Cæcil. ad Traianum.*

EX LIBRO V.

SAcrificantibus cũ his more Romano ſuouetaurilia darent.] *Corruptus locus eſt, ut reponendum ſuſpicer, Solitaurilia. Sunt hæc ſacrificia quibus tres diuerſæ hoſtiæ immolantur, taurus, aries, uerres. Sic dicta, quòd integri corporis hæc animalia ſint. Solum Oſca lingua totum ſignificat. Feſtus. hinc ſolopychium Catullo. erunt fortaſſe quibus nihil immutandũ uidebitur, ut uox ſit compoſita à ſue, oue & tauro. ſed certe nimis inſolens eſt compoſitio.* Solitaurilia.

EX LIBRO XI.

COgnita præuaricatione.] *Præuaricator dicitur qui cum reo colludit. Marcellus ad S. C. Turpil. Accuſatorum, inquit, temeritas tribus modis detegitur. aut enim calumniantur, aut præuaricantur, aut tergiuerſantur. calumniari eſt falſa crimina intendere. præuaricari eſt uera crimina abſcondere. tergiuerſatur qui in uniuerſum ab accuſatione deſiſtit.* Præuaricator. Calumniari. Præuaricari. Tergiuerſari.

CCCC. *nummorum millibus.*] *Hæc ſumma noſtro ære decem millibus ducatorum ualet, quandoquidem illud conſtat, mille nummis ſeſtertium argenti æſtimari, eſſe autem ſeſtertium libras duas & ſemiſſem, hoc eſt uncias argenti triginta, quæ plus minus* XXV. *noſtros coronatos æquant precio.*

Legem Titiam flagitant.] *Hac lege tenebantur aduocati* Lex Titia.

cati, qui mercenariam clientibus operam præſtabant. inuehitur Auſonius in mollitiem iuriſconſulti, eumq́; deridet, quòd legem Titiam nõ metueret. quòd enim indoctus erat, nihil lucrabatur.

Vſque ad dena ſeſtertia.] *Iuriſconſulti tradunt licere aduocato in ſingulas cauſas pro honorario centum aureos accipere. hanc ſummam eandem cum* HS. X. *arbitror, cum centeni nummi aureo penſentur, & decem ſeſtertia decem millibus nummorum ſeſtertiorum ualeant. qua æſtimatione conſequens eſt æſtimari aureum antiquum undecim libris, aßibus quinq́; noſtris, hoc eſt, duobus ducatis coronatis cum dimidio.*

Præfecturæ. *Proximas præfecturas corripiat.*] *Varia huiuſce dictionis eſt ſignificatio. Agēnius Vrbicus libro de cõtrouerſijs agrorum, præfecturas eos agros dici autor eſt, qui cum alterius iuriſdictionis eſſent, principis placito alicui ciuitati aſcribuntur. Sunt & præfecturæ dictæ, munia præfectorum. Auſonius, Præfecturarum titulo tenuere ſecundo. Sunt enim quatuor dignitatum in iure ciuili ordines,*
Illuſtres. Spectabiles. *illuſtres, ſpectabiles, clariſsimi, perfectiſsimi. ex his præ-*
Clariſsimi. *fecti ſunt ſpectabiles. ut merito dictum ſit, ſecundum his*
Perfectiſsimi. *titulum dari. Sed & non abſimili ſignificatione in Aßirijs & Medis præfecturæ erant. ſic enim uertit Plin. quas Græci* νόμους, *Herodotus etiam* σατραπείας *appellauit, ut Lau. Valla infeliciſsime portiones tranſtulerit.*

Curt. Rufus. *De origine Curtij Rufi.*] *Sunt qui opinētur hiſtoriam rerum ab Alex. geſtarũ huius eſſe, qui uulgo Q. Curtius citetur, defenduntq́; indeprenſo teſtimonio, obſeruaſſe ſcilicet in antiquis codicibus. ipſe Angleriæ apud Verbanũ aram marmoreã pluribus ſignis illuſtrem uidi, cum titulo Q. Curtij ſextumuiri, à quo fuiſſet dedicata.*

Ex lib

EX LIBRO XII.

Rogata lex qua in familiam Claudiam & nomen Neronis tranſiret.] Eum adoptionis morẽ attingit, quæ per arrogationem fiebat, de qua etiam Gellius. Cæterũ & nomen hic pro gentili familia accipitur. Cintius & Cic. in Topicis, Gentiles, inquit, mihi ſunt qui eodem nomine uocantur. Val. Max. autor eſt à Q. Metello eiuſdem nominis uiros exhæredatos, hoc eſt, agnatos, gẽtilesq́; ſuos: ut inde exiſtimem, in tribus Rom. nominibus, ut C. Iulius Cæſar, nomen Iulij familiam ſignificare. quo exemplo mihi nomen erit Alciatus, Andreas magis cognomini quadrabit, quàm prænomini, licet nemo non contrarium opinaretur. Sed aliâs latius. Nomen.

Prædationibus & uectigalibus auxerat.] Nõ hic accipienda arbitror tributa. quæ ob res urbi inuectas, euectas'ue ſoluuntur, ſed potius agros uectigales intelligendum. Scribit Iulius Fronto in opuſculo de limitibus agrorum, ſolitos ueteres quos agros de hoſtibus capiebant, alios ueteranis in præmia aſsignare: in alios colonias deducere: quoſdam mancipibus in longum tempus locare, ut annuam aliquam mercedem principi darent: hos uectigales dici. Auxerat igitur his regnum Vannius. non tributis aut portorijs, quibus Germanos nunquam atteri potuiſſe, autorum conſenſu traditur. in hoc ſenſu uectigalium mentio eſt etiam iuriſconſultis. Vectigales agri.

Sycambri traiecti in Gallias fuere.] In Menapijs conſediſſe, ex autorum lectione deprehendi, ut hi ſint qui nunc Geldrenſes, quaſi Galli rhenenſes uocantur, Nimagum Venloem'que pagos habent, & Vahalem Rheni attingunt. Sycambri, Geldrenſes.

Agrippinam imperatore genitam, ſororem & matrem & con

& coniugem eius qui rerum potitus ſit &c.] *Si imperatorem quales erant ante occupatam rempub. accipiamus, non ita magnum erit exemplum: ſi pro principe, falſum: quandoquidē Germanicus Agrippinæ pater dominationē nunquā aſſumpſerit. Igitur ſciendū inter Cæſares & imperatores & Auguſtos multum interfuiſſe. Cæſares dicti qui Auguſtæ maieſtatis hæredes deſignati eſſent, adminiſtratione rerum illis interdicta, niſi aliquam fortaſſe prouinciam Auguſti iuſſu adminiſtrandā haberēt. hinc nulla eis donatiui militibus dandi facultas erat. in comitatu eos ſolum habebant, quos princeps tribuiſſet. Paulò maior imperatoris dignitas, qui licet infrà Auguſti faſtigium poſitus, eiusq; arbitrio bella gereret, ſummam tamen poteſtatem in magiſtratus inq; milites habebat, iusq; illi indicendi belli erat. ſolo itaq; imperatoris nomine decoratus fuit Germanicus. Sicut à Galba Piſo Cæſar ſolum nuncupatus eſt. Cæſarum imperatorumq; creandi poteſtas militibus conceſſa. primum Maximinum poſthabita ſenatus autoritate milites Auguſtum fecere. Hæc ex Amiano, Lampridio, & conſtitutionibus.*

Cæſares.

Imperatores.

Auguſti.

Refertur de pœna fœminarum quæ ſeruis coniungerentur.] *Senatuſcōſultum hoc Claudianum in iure appellatur, cuius quoq; mentio in inſtitutionibus.*

EX LIBRO XIII.

Regnum luſu ſortientium euenerat ea ſors Neroni.] *Iulius Pollux Onomaſticon nono, luſum quēdam deſcribit, qui* βασιλίνδα *dicatur, cum ducta ſorte aliquis fit rex, & is quidpiam difficile miniſtro qui ſorte pariter obtigerit, imperat. de hoc intellexiſſe Tacitum dubio procul exiſtimo. Sicut & Trogum in primo.*

Quin

Quin & duas manumittẽdi ſpecies inſtitutas.] *Tradit Tacitus eos qui uindicta manumiſſi ſint, ex ingratitudine in patronos in ſeruitutem non reuocari. quod ex Conſtantini magni conſtitutione falſum ferè conuincitur. Quòd ſi is, inquit, qui noſtro concilio uindicta liberatus eſt, poſt coërtionem pœnitentia dignum ſe præſtiterit, ut ei ciuitas Romana reddatur, non prius fruatur beneficio libertatis, quàm hoc patronus eius oblatis precibus impetrauerit. L. Si manumiſſus. C. de lib. & eorum lib.*

Ingenuitatis iudicium.] *Quo pronunciabatur aliquem nunquam ſeruiuiſſe, ſed liberis parentibus natum: is enim propriè ingenuus dicitur iuriſconſultis, iuxta illud Theognidis,* φύεται

οὐδέ ποτ᾽ ἐκ δούλης τέκνον ἐλευθέριον.

Seſtertium quadringenties.] *Subintelligenda ſunt centena millia. Liuius libro 4. Punici belli: cũ deeſſent nautæ* COSS. *ex S.C. edixerunt, ut qui L. Aemilio & C. Flaminio cenſoribus millibus æris quinquaginta ipſe aut pater eius cenſus fuiſſet uſq; ad centũ millia, aut cui poſtea tanta eſſent facta, nautam unum cum ſex menſium ſtipendio daret. qui ſupra centũ millia uſq; ad* CCC. *millia, treis nautas cum ſtipendio annuo: qui ſupra* CCC. *millia uſq; ad decies æris, quinq; nautas: qui ſupra decies,* VII. *quibus uerbis oſtẽditur, decies æris, decies centena millia æris ſignificare: ut hic non parum mirer, quemadmodum oculatiſſimus uir Budæus præuaricatus ſit.*

Factum S.C. ultioni & ſecuritati.] *Vocatur id in iure ciuili S.C. Piſonianum. Cuius Paulus meminit dig. lib. 29. titulo ad Syllanianum. L. S.C. Piſon.*

EX LIBRO XIIII.

Collegia quæ contra leges inſtituerant diſſoluta.] *Legem So*

gem Solonis intelligit, cuius uerba Caius refert in tracta- tu de colleg. illicit. ἐὰν δὲ δῆμος, ἢ φράτορες, ἢ ἱερεῖς ὀργίων. ἢ ναῦται, ἢ συσίτοι, ἢ ὁμοτάφιοι, ἢ θιασῶται, ἢ ἐπὶ λείαν ἰχόμενοι, ἢ εἰς ἐμπορίαν ἢ τί ἂν τούτων διαθῶνται, πρὸς ἀλλήλους κύριον εἶναι, ἐὰν μὴ ἀπαγορεύσῃ δημόσια γράμματα. Puteoli eius co loniæ & cognomentum à Nerone adipiſcuntur. In fra- gmentis quibuſdam Iulij Frontini de agrorum limitibus, & iuriſdict. ita legitur: Puteolis colonia Auguſta. Augu- ſtus Nero deduxit, ex uno latere iter P.R. debetur pedum x x x. ager eius in iugeribus ueteranis, & tribunis legio narijs eſt adſignatus. cognomentum igitur Auguſtæ acce perat Puteolorum colonia à Nerone.

Tabularij. Tabelliones. Catoliciani. Fabianus tabularius obſignat.] Hi tabelliones uulgo di cuntur. lege antiqua erant pars decurionum & Reip. ra- tiones conficiebant. recentiores Cæſares uidentur noua uoce hos catolicianos appellaſſe.

EX LIBRO XV.

Alpes. CAeſar nationes Alpium maritimarum in ius Latij tranſtulit.] Locus hic admonet, ut uaria Alpium no- mina attingam, quando eorum qui de his ſcripſere etiam ex recentioribus, diligentiam nō ſatis probem. Igitur Al- Pœnæ. pes Pœnas ipſe eas eſſe opinor, per quas ex Druentia flu- mine rectà in Italiam tenditur Brigantionem uerſus & Fereitam. quæ uia noſtro quoque tempore eſt frequens. Graiæ. Graias uerò eſſe quæ & maritimæ, quòd per eas Hercu- les iuerit, ubi etiam Monœci portus, illi ſacer, ut autor eſt Coctiæ. Amianus lib. 15. Coctias autē exiſtimauerim, quâ à Segu- ſio oppido per Centronas itur: tametſi recentiores, ut Paulus Diaconus & Georgius Merula, Coctias eſſe exi- ſtiment, in quibus Bobium urbs eſt. quod antiquis auto- ribus

ribus non eſt probabile. Sed & Coctias appellatas quan do q; etiam Iulias, non falſo fortaſſe aliqui tradunt, quòd in eas per Tricaſpinos eatur. Belloueſum autem per Tri caſpinos in Iulias alpes ueniſſe, Liuius eſt autor. Sed & Iuliæ. *non male Iulias Tacitus appellat alpes, quæ uerſus Car= nos ſunt, unde & Iulium Carnicum, & Forum Iulij, quâ ex Venetia in Noricum itur. cui ſententiæ ex recentiori bus adſtipulatur Sabellicus in Aquileien. Hiſto. Sunt & Rhæticæ alpes, quibus in Rhætos uadimus, quos uulgo* Rhęticæ. *Chriſones uocant, incipiunt ab Adya monte (Straboni corrupte legitur nunc Adula, nunc Aduela) id eſt, inac=* Adyla mons *ceſſo, uernacula ſimplicitas montē Bralium nuncupat in* der Gothart. *Voltureua, ſeu ut imperiti, in ualle Telina, & in Vene= tiam protenduntur, donec Ocræ ſubeant. Lepōtiæ adhuc* Lepontiæ. *ſeruant nomen, ſunt in Suitentibus, quâ Claronam ex Bi litionis caſtro rectà tendimus. In alpibus quas Cæſar in* Summæ. *commentarijs, Summas appellat, cum cæteris conuenio.* Sāt Bernharts *Sunt inter Sedunos & Veragros ubi & Octodorus eſt* berg. *pagus, quē ſancti Mauritij uocant. Cæterum quãuis hæc noſtra ſententia uideatur plurimis autoribus congruere, non arbitror omittēdum, eſſe etiam qui refragētur, quan do Ptolemæus inter Adulam & Ocram Pœnas alpes col locet, quo in loco eſſe Rhætica iuga ipſe prodidi. uerum ex Plinio illius ſententia confutatur, qui de Graijs et Pœ ninis in Salaſſos deſcēdi tradit: ut fortaſſe Pœninæ alpes illic incipiant & deſinant in maritimas, ſi Amianum ſe= quimur. Eſt & adhuc Suitenſibus qui uulgo eorum ſer= mone alpes Grey dicatur mons, quâ Friburgum tendi= mus. Ipſe inter ueteres non omnino conſtitiſſe harum no menclaturam exiſtimo. Nam & Plinius in Lepuntijs diſ ſidere ferè uiſus eſt, qui cum Coctiana iuga Centronibus*

uicina tradidiſſet, Graijs alpibus aut eaſdem aut certe cō tinguas Lepuntias mauult. quod non probo, cum longè grauior ſit autor Cæſar, unde noſtra ſententia fulcitur, & Plinius non affirmet, ſed aliorum relatione ex etymo innuere uideatur.

EX LIBRO XVI.

CAlpurnius Fabatus eques Ro.] *Fuit hic patria* No*uocomenſis*, C. *Cæcily* Plinij *proſocer, eius antiqua* Iouius Benedictus. *memoria adhuc* Comi *uiſitur* Iouij Benedicti V. Cl. *opera, eruto monumento in hæc uerba:* C. CALPVRNIVS. L. F. O. V. F. FABATVS. VIVIR. IIIIVIR. I. D. PRAEF. M. PRAEF. PRAET. TRIB. LEG. XXI. RAPAC. PRAEF. COHORTIS. VII. LVSITAN. ET. NATION. GETVLIC. ARSEN. QVAE SVNT IN NVMIDIA FLAM. DIVI AVG. PATRIMONIO. T. F. I.

Cladem Lugdunenſem quadragies HS. *ſolatus.*] *Aeſtimatur hæc ſumma centum millibus ducatorum noſtræ ætatis.*

Ludis ceſticis ab Antenore inſtitutis.] *Agonas pugilum inſtitutos poſſet quis credere, quando* Cæſtus. *cæſtus manibus inducti appenſo plumbo pugilum inſtrumenta ſint Maroni & Flacco. Cæterum quid ad rem faceret habitus Tragicus? niſi immutatam longo ſeculo ludorum formam quis crediderit, aut ceſticos dictos quòd habitu mu*Ceſtici ludi. *lierum uiri in his exercerentur.* κεστὸν *Veneris ueſtē propriè eſſe in ſcholijs Græcis traditur, ſed per abuſum cuiuſcunq; mulieris indumentum dici, ut in epigram.* ἡ κεστοῦ φωνεῦσα μαγώτερα. *erunt & quibus arridebit, ut xyſticos ludos legamus, quod non probo.*

EX

EX LIBRO XVII.

AEgyptum regebat Tib. Alexander eiuſdem natio-nis.] Hunc lacerari ſatyrico carmine crediderim, Atq; triumphales inter quos auſus habere Neſcio quis titulos Aegyptius, aut Arabarches. Euſebius enim libro 11. ſacræ hiſtoriæ Arabarchen fuiſſe hunc Alexandrum ſcripſit, idē & Ioſippus in antiq. Iud. xx. lib. apud quē Rufinus inepte Arabarchen interpretatur ſalis præfectū quaſi ἁλάβαρχην legerit. Extat Impp. Val. Grati. Theod. in hæc uerba conſtitutio, Vſurpationem totius licentiæ ſubmouimus, circa uectigal Arabarchiæ per Aegyptum atq; Auguſtaneam conſtitutum, nihilq; ſuper trāſductione animalium uendicari permittimus. quæ uerba indicāt Arabarchen præfectum fuiſſe & ſcripturarium exigundo uectigali de pecuarijs, quæ ex Arabia in Aegyptum deuehebantur: ut ſit illud nomen officij publicanorum. merito ergo Iuuenal. Alexandrum taxans, et officij uilitatem obijcit. ut non iniuria damnandi ſint qui ſimpliciter mollem accipiunt, idq; editis annotationibus probāt. quapropter & in epiſt. M. Tullius ad Atticum appellat Arabarchē, M. Antoniū, quaſi Aegyptiū publicanū. extorquebat enim ab illis ingētia uectigalia, unde pecuniā conflaret, quā deinde prodigeret, ut eſt apud Plutarchū. Tib. Alexād. Arabarches.

Annulis donatum libertum.] Paulus iuris autor, Qui ius, inquit, aureorum annulorum impetrauerit, ut ingenuus habetur, idemq; reſcripſiſſe diuum Adrianum Vlpianus ſcribit. concedebat autem ſolus imperator etiā fœminis, ut natalibus reſtituerentur. Ius annulorū aureorum.

Quoties Galba apud Othonem epularetur, cohorti excubias agenti uiritim centenos nummos diuidebat.] Tranq. aureum dare ſolitum tradit: ut inde fortiſsimū ſit

argumentum, centum nummis æſtimari aureum. Barbiũ

Teſſerarij. Proculum Teſſeranum *ſpiculatorem.* Fortaſſe Teſſera*rium. Modeſtinus in re militari ſic appellari eos ſcribit, qui præcepta* Impp. *per contubernia ſignificant. In antiquis inſcriptionibus* Comi, Teſſerarij Dolabrarijs iungũ*tur pago cliuio. Ammianus* Marcellinus *lib.* XIIII. *Aurigariam, inquit, aut artẽ teſſerariam profitentur: ut coniectura ducar, eſſe qui quod uulgo uocant* intarſianum *fa-*

Diatretarij. *ciunt, quos recẽtiores* Cæſſ. *diatretarios uti ſuſpicor appellant.* Virginiũ *equeſtri familia.* Cæc. Plin. *uicina* Co*mo urbe genitũ* Virginium *tradidit, quapropter ſecũ ha*

Alſia. *buiſſe cõiunctas poſſeßiones, tũ ſuæ uillæ nomẽ* Alſiam, *ut dubio procul* Virginius Mediolanenſis *fuerit, quod oſtẽdunt frequentia marmora quæ paßim hic occurrunt* Virginij *nomine inſcripto. Sed & Alſia adhuc ſeruat nomen in* Variſienſi *præfectura unde & familia eſt mea.*

Superior Germania.] *Et paulo inferius,* Belgica *et* Lugdunẽſis Gallia.] Amianus *ſcribit ita diuiſas* Galliæ Ger-

Germania prima, Secunda. *maniæq́; prouinçias. Prima* Germania Moguntiaco Ar*gentoratoq́; nobilis. ſecunda* Germania *in qua* Agrippi*na & Tungri. Prima* Belgica Mediomatrices *& Treuiros habens, tum ſecunda,* Remos, Sequanos, Ambianos *complexa. Hinc* Lugdunẽſis *prima,* Senones, Bituriges, Lugdunum, Auguſtodunum: *Secunda* Rotomagum, Mediolanum, Tricaſtinos *alpes continebat. Eodem modo et* Aquitaniæ *fines diſtincti.*

Quotidianis alpibus Italiam *irrũpere.*] Nemo opinor *uel ſemidoctus non cognoſcet* Coctianis *legẽdum: ut inde eorum ſententia confutetur, qui* Genuam *quoq́; in* Co*ctijs eſſe dixerunt. nec enim illac trãſiſſe* Vitellianos *quiſquam prodidit.*

Heluetij Gallica gens.] Eutropius eorũ ſedes à Quadis occupatas ſatis oſtendit. ut ſuſpicer omnes deletos cũ Quadi Marcomaniq; ſub Aureliano in Italiam prorupere. extat adhuc in eis uallis Marcomana nomine. Periere & illi, atq; ab Alemãnis (colluuies Germanorũ erat) ſuperati, in eorum nomen cõceſſere, à Theoderico deinde Gotho uicti, Francis ex fœdere dediti. ſunt aucti demum Saxonum acceßione, quos ob uiolatam pluries fidem ſedibus eiectos Carolus Magnus in alpes coniecit, Suitenſes cœpere dici. paruere deinde regibus Germanorũ. Centum ferè anni ſunt, cum ſe cæſis præfectis in libertatẽ aſſeruere, cum cæde repreßis Cæſaribus. Hac ætate prima illis peditatus gloria. A' Philippo Vic. quod deletis cohortibus dedecus ſubierãt, frequentibus nũc uictorijs recuperauere, niſi quòd & memorabili prælio ſua inter ſe perfidia in ſuburbanis Mediol. à Franciſco Francorum rege cæſi, ſuperbos titulos deponere rurſus coacti ſunt. Heluetiorũ ſedes qui tenuerint olim, & teneant hodie.

Iulius Cordus.] Exiſtimo caſtigatiorem lectionẽ eſſe Manilius Cordus. Extat Bononiæ poſt Petronij fanũ tumulus in hæc uerba: Q. MANILIO C. F. CORDO. TR. LEG. XXI. RAPAC. PRAEF. EQVIT. EXACT. TRIBVIT. CIVITAT. GALL. FAC. CVR. CER. LIB. IN AGR. P. XLIX. IN FRO. P. XLIX.

EX LIBRO XVIII.

NEq; abhorrebat à Berenice iuuenilis animus.] Fuiſſe hanc forma conſpicuam quodam diſticho Aſclepiades in eius imaginem ſcribit, ſi modo de eadem ſenſit, nam & aliæ hoc nomine celebrantur,

Κύπριδος ἀλλ' ἀκών, φέρ' ἰδώμεθα μὴ Βερονίκης.

Διστάζω πότερα φῆ τις ὁμοιοτέραν.

Ambigo an hæc Veneris ſit imago, uel Berenices,
Sit mage utri ſimilis hoſpes amice refer.

Conditorem templi regem Venerianũ uetus memoria, quidam ipſius deæ nomẽ id perhibẽt.] *Id regis deæq́; nomen nõ facile quẽquam offendas qui in promptu habeat. ipſe Vranium lego. unde Paphia Venus Vraniæ nomen ſumpſit. Pauſanias in Attica Vraniæ Veneris templum extitiſſe autor eſt, quam mortalium primi Aſſyrij coluerint, mox Paphij, deinde Phœnices qui Aſcalonem Palæſtinæ incolũt. à quibus edocti Cytherei hiſdem ſacris initiantur. ſanè huius Paphij templi fuſius meminit Lucianus dialogo qui inſcribitur,* ἔρωτες.

Pagani. *Pagani.*] *Vox hæc in iure magis frequẽs quàm in cæteris autoribus, accipitur eo ſignificatu ut omnes cõprehendat qui milites non ſint, à pagis, id eſt, oppidis deducta, qua ratione Perſium credibile eſt ſemipaganum ſe dixiſſe, quaſi ſemimilitem ſe fuiſſe denotaret, & iccirco nõ plene poëticam, quæ ars umbratica eſt, edoctum. alioquin me non latet, pagum prima origine à fonte dictum,* πηγή.

Semipagan.

Ad XII. à Cremona locus Caſtrorum uocatur.] *Paulus Horoſius Caſtoris uocari eum locum eſt autor.*

Legionum nomina.

Legio una & uigeſima, cui nomen Rapax, ex parte Othonis prima adiutrix.] *Indebantur hæc cognomina legionibus fortuito, & pleruunq́; arbitrio imperatoris, unde & primam legionem Mineruiæ nomen habuiſſe Spartianus ſcribit, ſed & in ueterum marmorum inſcriptionibus hæc earum cognomina reperi, ut ſecũda legio Italica, Germanica Parthicaq́; ſit dicta, III. leg. Auguſta, Cyrenaica, prætoria, Gallica, IIII. Macedonica, V. etiã*

Mar

Martia, V I. *Ferratenſis & Gallicana,* V I I. *Claudia, Geminia, Gamilenſis,* I X. *bis Auguſtalis,* X. *Fretenſis, Geminia,* X I. *Apollinaris, ſicut &* X V I. *ſed & legio* X X. *uictrix,* X X I I. *primigenia,* X I I I. *&* X I I I I. *Geminia, quãdoq; & Germanica,* X X X. *&* X X X I I. *Virginia, cæterarum nomina adhuc non comperi.*

Cauſa fingẽdi fuit, ut diplomata Othonis quæ negligebantur lætiore nũcio reuiuiſcerent.] *Inſtitutum erat ab imperatoribus, ut certis locis diſpoſiti haberentur equi, quorum mutatione celerrime poſſent rerũ geſtarum nuntij ad Cæſarem ex prouincijs uenire. non dabatur autem hic curſus publicus, niſi ei qui ſacrum diploma haberet, ut uidelicet ante cæteros omnes, quicquid gereretur imperator ſciret. quapropter præſides prouinciarũ niſi ex magna cauſa priuatis diplomata non concedebant. quod oſtẽdit Plin. Cæcil. in epiſtolis ad Traianũ. Venulcius iuriſcõſultus, Nõ debet, inquit, ſælici diplomate uſus, omni tempeſtate contẽpta continuare iter diebus & noctibus. Ex his clariſſimus redditur Cor. Taciti hic locus.* Sacrum diploma.

EX LIBRO XIX.

HOſtilia.] *Vicus olim Veronenſium, nunc Ferrarienſis agri nomen ſeruat. Tacitus annuere uidetur paludibus Tartari fuiſſe proximã, cum ferè per* L X. *miliaria diſtet: eam Padus alluit, non longè eſt à Vitelliana, quam uulgares Viadanam uocant.* Hoſtilia. Vitelliana.

Magnitudine eximia balliſta.] *Formam balliſtæ explicat lib. ultimo Vitruuius, Vegetius quoque quædam addit. hi omnes ſaxa tantum balliſtis iaci autores ſunt cum Tacito, ſed deinmutata quoq; forma eſt. quapropter in commẽtarijs Theodoſij ſchema balliſtæ quadrirotis uidi cum interpretatione qua oſtẽditur, ſagittas ex ea cœptũ* Balliſta.

Clauarium. *fuiſſe iaculari. Clauarium donatiui nomen eſſe Tacitus autor eſt, ipſe clauem in conſtitutionibus Cæſarum legi, nomen cuiuſdam indictionis extraordinariję; tributi eſſe, quapropter lib. x i i. Cod. Iuſt. titulus eſt in hæc uerba: de prætoribus & collatione, & gleba, & claui, & pholle, & v i i. ſolidorum functione.*

EX LIBRO XX.

Ira dei. *TVnc fatū & ira dei uocabatur.*] *Caius lib. x. ad edictum prouinciale, Vis, inquit, maior, quā Græci θεῦ μῆνιν uocant. uidētur enim autores quicquid graue, quicquid horrificum mortalibus accidit, diuinæ iræ adſcribere. cuius rei ex Homero Apollonioq́; aliquando plura.*

Decuriones. *Iuſſu magiſtratuum.*) *Decuriones intelligit. hi enim propriè magiſtratus municipales ſunt iuriſconſultis.*

Seſtertium ſexcenties.] *Quindecies centena millia ducatorum quantitas huius pecuniæ æquat.*

Naua. *Pontem Nauæ fluminis abruperat.*] *Non celebratus hic fluuius ab autoribus eſt, ſolum Auſonium mētionem eius facere deprendi:*

Tranſieram celerem nebuloſo flumine Nauam.

Pleriq; ditem patrem inſignibus quæ in ipſo manifeſta.] *Nō explicat Tacitus huius dei formam, quam in ſacra hiſtoria Rufinus ex Euſebio ſic exequitur: Coluiſſe Chaldæos ignem & per Aſiam circuntuliſſe, ut cum cæterarum gentiū dijs congrederetur, cumq́; cætera idola uel lignea, uel ex metallo eſſent, facile uictor ignis ea uel comburebat, uel liquabat, quapropter ſuo deo metuētes Aegyptij ſacerdotes, tale quippiam commenti ſunt. Hydriæ in Aegypto fieri ſolent crebris m[illegible]q; admodum foraminibus, quibus aqua defluēs defæcatior lympidiorq́; reddi*

redditur. harũ unam ciecto priore ſimulachro columnæ impoſuerũt, caputq; addiderunt, & cera obtuſis foraminibus repleuerunt aqua. ſic aduenĩetibus Chaldæis cum ignẽ ſtatuæ circũdediſſent, liquefacta cera demanantibus aquis extinctus eſt, uictorq; hoc potiſſimũ modo Aegyptius fuit, hinc eius effigies perexiguis erat pedibus, attracto collo, uẽtre tumido, dorſo tereti hydriã planè refe rẽs. addit Canopi fuiſſe ſimulachrum, ut merito quis credere poßit diuerſam ab ea ſtatuam, quam Tacitus refert. Canopus.

EX LIBRO XXI.

V*Itis aurea templo reperta Liberum patrem colli argumẽto eſt.*] *Bacchum à Iudæis cultum Plutarchus in ſympoſijs tradidit, appellatumq; eorũ lingua* σάβϐον: *unde ſabbati nomen: quam ſententiam Iudæi ipſi etiamnum deridiculo habent. Mirum autem eſt qua impietate Tacitus Hebræorũ hiſtorias peruertat, & quod dei opt. max. ope factum eſt, à miraculi admiratione diducat, tũ quæ dei ſunt, humanis uiribus adiudicet.*

IN DIALOGO.

Q*Vicquid aridißimis Hermagoræ et Apollodori libris.*] *Hermagoras Aeolides Carion cognomine, ſcripſit rhetoricos libros* VI. *de accurata oratione, de elocutione, de decore, de figuris. docuit Romæ poſt Cæcilium ſub Auguſto. fuerunt & alij illi cognomines, quos referre nihil attinet. Apollodorus Pergameus Cæſaris Auguſti præceptor & familiaris, ſcripſit rhetorica, & nouæ hæreſeos fuit autor. ex Suida & Strabone.* Hermagoras. Apollodorus.

IN AGRICOLAE VITA.

E*T breuibus cæteris mißilia noſtrorum uitare.*] *Legẽdũ Cetris, eſt enim ſpecies ſcuti Verg. et Grãmaticis.* Cetra.

IN LIBRO GERMA NORVM.

Danubius præcipiti & excelſo montis Arbonæ iugo oritur.] Auſonius ignotum Danubij fontem eſſe ſcribit:

Danubius penitis caput occultatus in oris.

Apollonius ab Hyperboreis naſci eum cecinit manifeſto commento. ſed omnino Taciti uera eſt ſententia, ſi non Arbonæ, ſed Arnobi legatur. in eius enim radicibus oriri iam notiſsimum eſt prope Hercyniam ſyluam: uulgo ſyluæ nigræ nomen ſeruat, ex aduerſo Rauracum, quorum oppidũ eſt Baſilea. Arnobi Plinius Ptolemæusq; meminit. De hoſtijs quoq; non eadem ſentiunt autores.

Boiemi. *Boiemi.*] Populos hos eſſe Germaniæ, nõ Tacitus tantum, ſed & Ptolemæus autor eſt. Hi ex Germanorũ inſtituto ſedes mutauerunt, montanosq; locos occupauere iuxta Albis fluuij fontes. Seruatur adhuc nomen, ut Pium Pont. non parũ admirer, de eorum origine fabuloſa quædam memoriæ prodentem, & id in hiſtoria.

Langobardi. *Langobardi.*] Ex Scãdauia inſula ueniſſe Paulus Diaconus ſcribit: à barbæ longitudine, quòd eam promitterent, dictos exiſtimauit Georgius Merula. addit quiſquis fuit Theodatus, cum Vuinili dicerentur, cumq; Erulis cõgredi pararent, deæ cuiuſdam Godæ impulſu mutaſſe nomen. quæ omnia fabuloſa ſunt, quandoquidem puri puti Germani fuere, barbara appellatione nuncupati, quæ de Latino idiomate minime ſit trahenda. Chriſtianos ætate ſua fuiſſe Procopius, nõ uno in loco eſt autor, cum recentiores omnes in Italia ſuſcẽpiſſe fidei rudimẽta perquam incurioſe ſcripſerint.

FINIS.

PHI

PHILIPPVS BEROALDVS IVNIOR, ACADEmiæ Romanæ præpoſitus, Leoni x. Pont. Max. Sal.

QVID nam eſſe cauſæ dicam Pont. Max. quòd egregia animorũ monumenta, quæ ſola communem hãc humanarum rerum moriendi ſortem effugere poſſe uidebantur, ipſa quoq; præteritis ſeculis fati contagionem ſenſerunt? Nanq;, ut de plurimis bonis autoribus taceam, qui omnino perierunt, unus Cornelius Tacitus, qui res Romanas ab exceſſu diui Auguſti ad ſuã ætatem complexus eſt triginta uoluminibus, lacer & ueluti ſine capite ſtatua diu iacuit. Nihil miſero profuerat Romani imperij res geſtas diligẽter, fideliter, & floride ſcripſiſſe. Nihil eum iuuerat ſequẽtibus temporibus nactum fuiſſe imperatorem Tacitum, qui cum inter ſuos progenitores annumerari glorioſum duxerit: qui illius hiſtorias quotannis multis uoluminibus tranſcribendas, ac per bibliothecas diſſeminandas imperarit, quo pluribus munimentis, pluribus theſauris diuturnitatem gẽtili ſuo cuſtodiret. Ac mihi quidem uidetur per tot ſecula Cornelius non tam caput ſuum perdidiſſe, quàm ultro ipſe occultaſſe. Audiebat enim eam eſſe ignauiam temporum, eum bonarum literarum contemptum, ut non modò non quenquam uidere, ſed ne à quoquam uideri quidem dignum eſſe exiſtimaret. At uerò ubi tui Pontificatus effulſit alma lux, ſeſe ipſe extulit, ad nominis tui uocem caput exeruit. Odor nanque tuarum uirtutum non

uiuen

uiuentes modò in uenerationem ſui commouit,ſed ipſos penè dixerim intermortuos excitauit. Falleris enim Leo Max. *ſi arbitraris quenquam fuiſſe per multa ſecula, qui in iſtam maieſtatis altitudinem adſcenderit, tam communi omniũ mortalium lætitia, tam cõſtanti opinione bonitatis, quiq; tantam de ſe cõmorit expectationem, quantam ipſe de te cõcitaſti.* Etenim *anteactæ uitæ incredibilis ſanctitas,morũ candor, ſpectata fides in eam ſpem omnes adducebant, ut unũ eſſe te affirmarent, qui demiſſus è cœlo per auream illam* Homeri *catenam feſſo orbi ſuccurrere & poſſes, & uelles.* In *primis uero bonæ artes,ſtudiaq; ipſa literarũ,ſibi de te plurimũ ſtatim promiſere.* Sciebãt *enim fuiſſe te ſemper egregia in ſe uoluntate,præclara mẽte: unam modò non affuiſſe facultatem, quam uidebãt iſta cum dignitate acceßiſſe, eamq; permagnam.* Norãt *bibliothecã* Mediceã, *quæ difficilimis* Italiæ *tẽporibus parem cũ reliqua domus tuæ fortuna ſenſerat calamitatẽ,à te extorre, ac perquã modicis fortunis, pecuniarum magna ui recuperatam.* Viderant *ædes tuas nobilibus ingenijs patuiſſe ſemper.* Meminerãt *præterea diuini illius uiri aureã eſſe te ſobolem, qui bonas literas iam fugiẽtes reuocauit.* Ex *cuius te ortũ radicibus affirmabant nõ poſſe non conſimiles fructus dare, atq; etiam tanto uberiores,quãto illum ipſum patrẽ tuũ opulentia, maieſtate,amplitudine ſuperaſti.* Et *mehercule huic opinioni (quantum in primordio & quaſi infantia* Põtificatus *effici potuit) præclare reſpõdiſti.* Nanque *adauctis profeſſorũ ſtipendijs,accitisq; undiq; ſummis in omni ſtudiorum genere uiris,* Romanũ *gymnaſium multis ingeniorũ luminibus illuſtraſti.* Ac LAVRENTIVS *quidem parens tuus* Ioannem Laſcarem *ſingularis eruditionis*

nis uirum in Græciam miſit, quo libros undiq; conquiſi=
tos Florentiam ad extruendam bibliothecam comporta=
ret: tu uerò qui quòd utrãq; linguã optime calles, ad per=
fectam eruditionẽ, literarũ Græcarũ cognitionẽ ſciebas
eſſe perneceſſariam, eodem Laſcare autore, ipſam prope
modũ Græciam in Italiam quaſi in nouam coloniã dedu=
xiſti. Pueros enim ex tota Græcia, in quibus uis ingenij,
& bona indoles ineſſe uidebatur, cũ ſuis præceptoribus
Romã euocaſti, ut & linguã ipſis noſtrã commodius nos
traderemus, ſuãq; illi nobis liberalius impartirẽt: ac per
hoc ſeminariũ utriuſq; gentis literæ altioribus radicibus
innixæ, transferri ac latius propagari poſſent. Age ue=
rò quanta hoc ipſum laude dignum eſt? quòd propemo=
dum præconis uoce ingentia præmia indagatoribus li=
brorum propoſuiſti, ſi quos libros uetuſtas nobis inui=
dit, alicunde è latibulis eduxiſſent: quæ uenatio Corne=
lij Taciti hos primos quinq; libros, qui per longũ ſeculo
rum ambitum latuerant, in ſaltibus Germaniæ inuenit.
Quam tu prædã ad te allatã, ac magna mercede cõpara=
tam, non uelut aliqua librorũ ſepultura rurſus occultaſti,
ſed tanquã uerus omniũ pater, utilitati omniũ conſultum
eſſe uoluiſti. Siquidẽ ubi tu totos ſumma cũ uoluptate co
gnouiſti (nã poſt negotiorũ fluctus ex antiqua tua cõſue
tudine, aut aliquid ipſe legis, aut alios recitantes audis)
eos mihi ut ad cõmunem ſtudioſorũ utilitatẽ publicarẽ,
tradidiſti. Quo nomine, cùm ego præter cæteros, quem,
quòd huius prouinciæ rectorẽ non omnino malũ exiſti=
maſti, laus nõ parua ſecutura eſt, tũ boni omnes, ad quos
huius beneficij inopinata utilitas latiſſime prouẽtura eſt,
debere tibi, ſi grati eſſe uolẽt, fateantur, neceſſe eſt. Nam
ſummũ ego autorẽ, et ſumme utilẽ Corneliũ Tacitũ ſem
per ius

per iudicaui, cùm priuatis hominibus & optimatibus, tũ uerò etiã principibus ipſis atq; imperatoribus. Etenim cùm ex reliqs hiſtoricis alij res tãtùm domi foriſq; in rep. geſtas perſcribãt, ut Salluſtius, ut Liuius: alij principũ uitas oſtendiſſe cõtenti ſint, ut Suetonius, ut Plutarchus: hic unus utrũq; munus ſummo ordine, diligenti cura, magno iudicio, multa cõcinnitate complexus eſt. His autẽ quinq; libris decẽ reliquos connectere placuit, ut ſuo tandem capite Cornelius, ſuã faciem multo integrior ſpectandam, tuoq; munere agnoſcendã præberet. Atq; ùtinã alij quoque & permulta linguæ noſtræ uolumina quæ deperdita ſunt iampridẽ, nunc te clauum Chriſtianæ cymbæ moderante inueniãtur. Spondere enim omnibus audeo, ac pro te præſtare me uadẽ, ut quicunq; uolumen aliquod egregium, ex his ipſis quæ uetuſtatis iniuria interciderũt, repertum ad te attulerit, fore ut tanti autor muneris nõ minorem iu ſe tuam ſenſurus ſit, quàm hic ipſe ſenſerit, qui hos quinq; attulit, liberalitatẽ. Nam cùm tu multas Laurentij parẽtis tui excellentes animi dotes nobis repræſentes, nullam te magis exprimere ac referre animaduerto, quàm ut de literis bene meruiſſe iudiceris. Atq; id quoq; ut reliquas actiones tuas & prudẽter inſtituis, et ſapienter facis. Etenim Laurentius quanquã ſuæ reip. fuerit columen, Italiã uniuerſam quoad uixit prudẽtia & cõſilio præſtiterit immunẽ ab incurſionibus barbararũ gentiũ, & rapinis, regum illuſtriũ toto orbe ſummã beneuolentiã multis officijs ſibi cõciliarit, fueritq; planè uir unus, qui de humano genere optime meritus iudicari poſſit: nullã tamen pleniorẽ gratiã, nullum uberius meritũ tulit, quàm idipſum, quo literæ ſunt eũremuneratæ. Memores enim illius in ſe beneficẽtiæ, ne ingratæ haberentur, cum

mor

mortalitate ereptum æternitati conſecrarunt. Ita neſcias utrum maius præſidiũ literis attulerit Laurentius, an ab eis maius ipſe nomẽ, ampliorem dignitatẽ fuerit conſecutus. Huic autẽ inſtituto et propoſito tuo tã recto, tam magnanimo fortuna quoq; ipſa ſubſeruire, occaſionesq́; offerre uiſa eſt, quibus animi tui nobiliſsimas cogitationes exprimere poſſes. Si quãdo enim clari in literis uiri extitere, affirmare auſim tuis tẽporibus extare ſummos, nec in literis modò, ſed in Muſica, pictura, ſtatuaria, architectura celeberrimos: quorũ tu artes liberaliter foues, opera intelligenter laudas, ingenia magnificè extollis. Magna ſanè felicitas hæc eſt ingeniorũ, ut ſuarum uirtutum intelligentẽ & amantẽ principẽ nacta ſint. Sed nec principis eius fortuna minor, qui eo ſeculo natus ſit, quo poſſit eos habere ſpectatores, & ſuarũ actionum teſtes, qui poſteris illas quoq; narrare poſsint incorruptè. Deus igitur Opt. Max. hãc tibi mentẽ, hunc animũ perpetuo conſeruet, incolumitatem quàm diutiſsimè tueatur, ut unus poſt hominum memoriam fuiſſe Pontifex dicaris, qui magni principis numeros abſolueris, religionem ſanctiſsime colueris, fontes beneficentiæ in bonorum tantum commoditates deriuaris, uirtutes demum omnes cognoueris, amaueris, illuſtraueris. Vale.

PH. BEROALDVS AD LECTOREM.

SED *quoniam uetus codex, unde hunc ipſum deſcribendum atq; inuulgandum curaui, pluribus mẽdis ſcatet, æquum uidetur lectorẽ in primo quaſi operis limine conſilij mei, quo in hoc toto negocio ſum uſus, admonere. Nanque errores qui poterant nul=*

la temeritatis nota emendari, conſultis primo nonnullis eruditis & acris iudicij uiris correxi. At quæ loca in ſe maiorem in corrigendo difficultatem habere uidebantur, ſicut erant reliqui, appoſitis interiori margini ſtellulis, quæ uitioſum codicem teſtarentur.

EX LIBRO I.

NEu triſtior.] Forte corrigendum erit, triſtiores. uel ſit numerus pro numero, quod amicũ eſt huic ſcriptori.

Multa Antonio tunc interfectores.] Deeſſe arbitror particulam, ut, uel, quo. quam correctionem qui non reſpuit, ſuo addat codici.

Quæ Tedij & Vedij.] Et infrà, Grauius domui Cæſarum.] Opinor corrigendum: Qui Tedij & Vedij: &, Grauis domui Cæſarum.

Mox celebratio annum.] Poſſes non abſurde emendare, Mox celebratio annuum ad prætorem.

Intus operis.] Quid ſi legas, inuictus operis? ut qui uinci à magnis laboribus neſciret: uel, immitis operis. ſequitur enim, atq; eò immitior: nam qui nimius eſſet in imponendis militi laboribus.

Concædes. Latera concædibus munitus.] Non eſt corruptus locus, ſed non obuia omnibus loquutio. Sunt autem concædes ueluti ſepes firmiores è ſylua cædua arboribus cæſis conſtructæ. Cæſar in cõmentarijs & Ammianus ea dictione utuntur. Et hodie quoq; tali caſtrorum munimento uti uidemus ductores exercitus, prout ratio loci in caſtrametando ſuaſerit.

Clariore penè cœlo.] Codex uetus habet, clamore pena cœlo. ſi cui noſtra correctio diſplicet, ipſe meliorem

rem inueniat.

Apud principium ponti.] *Sine controuerſia legendum eſt, pontis.*

EX LIBRO II.

IMprompto iam ob continua pericula.] *Adderem ego nomen Arminij, & legerem: Imprompto iam Arminio ob continua &c.*

In Hiona.] *Corrigeres forte non inepte, in hyberna.*

Quaſi auretur poteſtas.] *Si corrigeres, augeretur, planè bene conſiſtet ſenſus.*

EX LIBRO III.

ET lege Pappia Poppæa præmijs inducti uiſi à priuilegijs.] *Dictio illa, uiſi, toto ſenſui officit, quare eam excutiendam cæteris relinquimus. Sed ut hunc locũ non facile correxerim, ita Suetonij codicem in Claudio emendare auſim. Vbi enim mentio fit legis Pappiæ, ita codices habent, Pappiæ Pompeiæ, emendarem ego Pappiæ Poppææ.*

EX LIBRO V.

SImul populus effigies.] *Hoc loco & paulo infrà, multa deſunt, & illa in primis, Agrippinæ & eius filiorum Neronis & Druſi relegatio, Seiani cõiuratio & pœna, multorumq́; eius amicorum ſupplicia & Liuiæ uxoris Druſi, quæ Liuilla à Suetonio nuncupatur. Item initium conſulatus Trionis & Reguli.*

Si quæ alia ſunt loca præter hæc, duriuſcula, ea ſibi quiſque pro captu ingenij interpretetur aut corrigat, mihi ſatis fuerit ex fide omnia retuliſſe.

p Neque

NEQVE *uero quemquam mirari uolumus, ſi quaſdam dictiones inueniet ab uſu cotidiano paulum remotiores, ſed tamen antiquitatem redolentes, quas inuertere, & ſecus quàm erant in uetuſto codice publicare, non modo temerarij, ſed planè indocti uiri fuiſſet.* Vt *Sulla pro Sylla, Donuſa pro Donyſa, Sibulla pro Sibylla: inclutos pro inclytos: inritum, inridere, inluxit, pro irridere, irritum, illuxit. Antire pro anteire: ſatias pro ſatietas, qua dictione etiam Terentius uſus eſt. Apiſci pro adipiſci, more Lucretiano: tramiſſus pro tranſmiſſus: epiſtula pro epiſtola: & Lucaris, quod mercedem & præmium ſignificat: ut mulcatum corpus pro percuſſo & quaſſato. Inueniet etiam reſtaurari duobus in locis, niſi ſit uitium in codice uetuſto, quanquam ſunt qui affirment Liuium & Iuſtinum & iuris conſultos eo uerbo uſos. Inuenies etiam, in præſentiarum, qua locutione autor rhetorices ad Herennium uſus eſt. Inuenies etiam numeros quoſdam uirgula ſuperpoſita deliniatos, ut erant in codice uetuſto. quæ uirgula deſignat augmentum millenarij numeri.*

FINIS.

Theſau

THESAVRVS LO-
CVTIONVM CONSTRV
ctionumq́; & uocum Tacito ſolennium per Beatum Rhenanum obiter collectus, adiunctis ple= runq; ex Tit. Liuio teſtimonijs, cuius etiam haud pauci loci hic reſtituuntur.

Promptus ſeruitio, pro ad ſeruitium, & ſimilia.

ANNALIVM *primo, Quanto quis ſer
uitio promptior. Iterum, Sed diuitem,
promptum artibus egregijs. Item, Laſci=
uiæ ſucta, laborum intolerans. Infrá, Sta=
tuunt tempus, quo fœdiſſimum quemque
& ſeditioni promptũ, ferro inuadunt. Itẽ Secundo, Iuue=
nẽ improuidũ & facilem inanibus. Item, Sed amici accẽ=
dendis offenſionibus callidi. Rurſum, Prompta illi legio=
num ſtudia. Mox, Piſo promptus ferocibus. Ibidem, Du=
citq́; ualidam manum & prælio paratam. Tertio, Tibe=
rium ſpernendis rumoribus ualidum. Quarto, Apud au=
res ſuperbas & offenſioni proniores. Infrá, Cæſar uali
dus alioqui ſpernendis honoribus. Itẽ, Et prõptũ liberta
ti, aut ad mortẽ animum. Infrá, Quòd mater Agrippina
prõptior Neroni erat. Quinto, Nã Trio facilis capeſſen
dis inimicitijs. Itẽ, Callidũ olim & tegẽdis ſceleribus ob=
ſcurũ. Itẽ, Miniſtri ſceleribus. In fine, Occultũ ac ſubdo=
lũ fingẽdis uirtutibus. Vndecimo, Ille ut erat magnis au=
ſis prõptus, id eſt ad magna auſa. Itẽ, Et adoptãdo Britã*

nico paratũ.Mox,Vt inſidijs incautũ, ita iræ properũ. Item,Et uenire promptũ ultioni,afferrent. Duodecimo, Charitate,filiæ promptior.Lib.13. Neq; paci aut prælio paratũ.Item,Et iuuenem imperitiæ ſuctũ.Lib.14. Et iam iamq́; affore obteſtans uindictæ properam.Item,Se rendis frugibus incurioſos.Lib.15. Ille libertus cuicunque flagitio promptus.Item, Qui ut faciendis ſceleribus promptus.Lib.17.Seruorũ manus ſubitis auidæ. Lib.18. Vt annexa claßis & pugnæ parata.Itẽ, Melioribus incurioſos,id eſt ad meliora.Infrà,Apud Vitelliũ omnia in diſpoſita,temulenta, peruigilijs ac Bacchanalibus quàm diſciplinæ & caſtris promptiora.Item,Mutiani animus nec Veſpaſiano alienus.Lib.19.Et omnia prona uictoribus. Libr.20.Ciuitas pauida & ſeruitio parata.Rurſus, Vtq́; Domitiani animũ Varo haud alienũ deliniret.Niſi malis Varo dictũ auferẽdi caſu pro à Varo.In uita Agricolæ ubi in uulgatis editionibus legebatur, Eoq́; in bello faciles,& nos ſcripſimus,Eoq; in bellũ faciles. qd ſi quis à Tacito ſcriptũ fuiſſe putet,eoq́; bello faciles? Infrà,Omniaq́; prona uictoribus.Rurſus,Peßimi malignitate & liuore pronũ deterioribus principẽ extimulabãt. Liu.li.2.dec.4.Et cãpus terrenus omnis, operiq́; facilis. Lib.2.dec.5.Cuius magna pars matura militiæ eſſet. L. Florus,Ille corpore, armis,ſpirituq́; terribilis, & nõie quaſi terrori cõpoſito Vercingẽtorix.Sic enim illic lego.

Vita concedere.Fato concedere.Item concedere ab ſolute.Finem uitæ ſibi ponere.Mortalitatem explere.Animam reddere, Supremum diem explere. Fatum excipere.

Annalium primo,Vt Agrippa uita conceßit.Quinto, Fine anni Poppæus Sabinus conceßit uita. Hoc dixit libro

xit lib. 2. finem uitæ implere. Finē, inquit, uitæ ſpōte an fato impleuit. Infrà, Si fato concederem. Tertio, Fine au= ni conceſſere uita inſignes uiri. Quarto, Vt quandocūq; conceſſero. In fine Tertij, Supremū diem expleuit. Quin to. Finem uitæ ſibi poſuit. In calce Quinti, de Tiberio, Intercluſa anima creditus eſt mortalitatem expleuiſſe. Duodecimo, Tædio curarum feſſus Oſtorius conceßit uita. Lib. 13. At L. Voluſius egregia fama, conceßit. Libro 14. Animam tandē poſt fera triſtem uulnera reddidit. Infrà, Conceßitq; uita Burrus incertum ualitudine an uene no. Ibidē, Spiritū finiebat. Vſurpat finire abſolute in hūc ſenſum in calce libri quinti, Sic Tiberius finiuit, octauo & ſeptuageſimo ætatis anno. Item, Sua manu cadere. Li. 15. E' tribunis Granius Siluanus quamuis abſolutus, ſua manu cecidit. Lib. 16. Neq; enim multo pòſt, uim ſibi at tulit. In uita Agricolæ, Cōſtans & libens fatū excepiſti.

Indicere mortem, & ſimiles locutiones.

Libro 15. Ergo regredi & indicere mortem iubetur. Mox, Qui neceßitatem ultimam denunciaret. Libro 16. Ergo nunciat patri abijcere ſpem, & uti neceßitate.

Compertus flagitij. Manifeſtus delicti, & ſimiles locutiones.

Annalium primo, Nullius tamen flagitij compertum. Secundo, Cur in uxore delicti manifeſta, ultionem legis omiſiſſet. Tertio, Suſpectumq; iam nimiæ ſpei Scianum ultro extuliſſe. Item, Suſpecti'que capitalium criminum receptabantur. Quarto, Aduerſus unicum nullius antè flagitij compertum. Infrà, Ne tamen offenſionis aut me= tus manifeſtus foret. Duodecimo, Spirantem ac uitæ ma= nifeſtam aduertere paſtores. Libro 13. Aemulationis ſu= ſpectos. Infrà, Exercendis apud ærarium ſectionibus fa=

moſus, & tum uanitatis manifeſtus. Sic enim repoſuimus pro uanitatibus. Rurſum, Ac criminum manifeſtos merito ad ſeruitutem retrahi. Libro 14. Supremis teſtamenti uerbis ambitionis manifeſtus. Libro 15. Atq; ipſe mœſtus, & magnæ cogitationis manifeſtus erat. Item, Non quia coniurationis manifeſtum compererat. Infrà, Sed uerba ſua præpediens, pauoris manifeſtus.

Verſum pro euerſo, ſiue mutato. Item uerti.

Annalium primo, Igitur uerſo ciuitatis ſtatu. Tertio, Idē illi ciuitatem uerti, &c. clamitabunt. Quarto, Antequam Veſuuius mons ardeſcens, faciem loci uerteret. Quinto, Verſæq; Artabani res. Vndecimo, Et ſi res uerterentur, formido. Duodecimo, Verſa ex eo ciuitas.

Differre pro in diuerſas partes ferre, hoc eſt ſpargere. Item pro iactare. Sermonibus diſtulerint.

Annalium primo, Pars multo maxima imminenteis dominos uarijs rumorib. differebant. Tertio, Differriq; etiam per externos, tanquam ueneno interceptus eſſet. Quarto, Differtur per manipulos Tacfarinatē omnes no tum tot prælijs confectentur. In hunc ſenſum dixit in Octauio Auguſto Tranquillus, Rumore ab obtrectatoribus dilato. &c. Libro 21. Caſtraq; in plano ſita, ui fluminis differebātur, hoc eſt iactabantur. Sic enim illic legendū pro deferebantur. Non aliter dixit Terentius, differri doloribus, & differri cupidine Plautus. Græcorū eſt imitatio, qui in hunc ſenſum διαφέρεσθαι uerbū uſurpant. Liuius lib. 4. dec. 4. Qui male commiſſam libertatem populo Romano ſermonibus diſtulerint. Idem uerbū dimittere ſic uſurpat, pro in diuerſas partes mittere. Vt lib. 5. dec. 4. Nabis extemplo circa omneis uicos maritimos di

miſit

miſit ad ſeditiones in ijs miſcendas. Libro quinto decad. *quintæ*, Per omnes ciuitates cohortes dimiſit.

Eductus pro educato.

Annalium primo, Hunc & prima ab infantia eductum in domo regnatrice. Infrà, Iam infans in caſtris genitus, in contubernio legionum eductus. Quinto, Et ſeuera patris diſciplina eductus. Infrà, Artabanum Scythas inter eductum. Liuius libro primo decad. primæ, Et puerum ut in domo à paruo eductum. Sic enim locus ille legendus eſt, ut particula inſerta. neq; ſcribendum educatum, ceu peruulgatæ editiones continent.

Suſpectare pro ſuſpectum habere.

Annalium primo, Et quidam ſcelus uxoris ſuſpectabant. Iterum, Et pari fama publice, ſuſpectabat. Quarto, Ne pellici ſuſpectaretur. Vndecimo, Quum potentiam eius ſuſpectantes. Duodecimo, Qui Agrippinam magis magiſque ſuſpectans. Libro 13. Suſpectabat maxime Cornelium Syllam. Libro 15. Suſpectante Nerone, haud falſa eſſe etiam quæ uera non probabantur. Libro 18. Ad poſtremum Valens è petulantia etiam perfidiam ſuſpectabat. Libro 19. Sed omnem prolatationem ut inimicam uictoriæ ſuſpectabant.

Deſpectari.

Libro ſecundo, Liberos eius, ut multum infrà, deſpectare, id eſt deſpectabat. Libro 18. Ne ut uicti & ignaui deſpectarentur.

Aſpectare.

Primo, Omnis exuta æqualitate iuſſa principis aſpectare. Duodecimo, Iam uentum haud procul mari quod Hyberniam inſulam aſpectat. Decimoquinto, Cuncta etiam aſpectata, quæ in fœmina nox operit.

uſurpat prælatus libro 5. Nec iterare ualuit prælatus equo. Libro 20. Paululum moræ in aſcenſu, dum miſſilia hoſtium præuehuntur. Libro 21. Hinc præuectus ad Germanicum exercitum manus tendebat. Liuius lib. 7. deca. 4. Ciuitates quas præuectus eſt. &c.

Præteruectus.

Libro 17. Igitur oram Achaiæ & Aſiæ ac læua maris præteruectus. Libro 19. Cito agmine forum & imminentia foro templa præteruecti. Liuius libro 7. decadis quartæ, Præteruecti mœnia portum Phœnicum minus duûm millium ſpatio inde diſtantem petiere. Eodem paulopoſt, Cuius peſtilentiæ metu prouecti quum præteruehercntur Pamphylium ſinum, &c.

Deuectus, quoties deſcenditur.

Secundo, Rheſcuporis Alexandriam deuectus. Tertio, Nare ac mox Tiberi deuectus. Sic Seleſtadio deuehimur Argentoratum Ello flumine. Annaliū quarto, Ac ſimul utrunq; exercitum Rheno deuectum Friſijs intulit.

Inuectus.

Libro 18. Ita uictores latus hoſtium inuecti. Libr. 20. Quum manipularium pectora ceruicibus inuecti. Virtute præpoſitionis, id eſt, uecti in pectora manipularium. Liuius libro 4. dec. 5. Superato Leucata Corinthiū ſinum inuectus. Infrà, Ab inuectis iam portum audit.

In præſens. In præſentiarum. & Ad præſens, pro tum, de præterito.

Annalium primo, Nulla in præſens formidine, dum Auguſtus ætate ualidus, ſeq; & domum & pacem ſuſtentauit. Infrà, Achaiam ac Macedoniam onera deprecantes, leuari in præſens Proconſulari imperio tradiq; Cæſari placuit. Secundo, Mittiq; ex ſenatu placuit qui

num iam & tamen pulcherrimum habebat, imaginem ui tæ ſuæ relinquere teſtatur. hoc eſt exemplar. Libro 16. *Nocturnæ quietis imaginem ad ſpem haud dubiam retraxit, hoc eſt, imaginationem.* Libro 20. *Manente tamen in ſpeciem amicitia.* Liuius lib. 9. dec. 4. *Nihil enim in ſpeciem fallacius eſt, quàm praua religio.*

Rumorem incedere, Tenebras incedere, pro ſubire, & ſimiles locutiones.

Primo, *Quippe rumor inceſſerat.* Item, *Quum Pannonicas legiones ſeditio inceßit.* Rurſum, *Nam ſpes inceſſerat, dißidere hoſtem.* Secundo, *De prætore in locum Vipſanij Galli quem mors abſtulerat, ſubrogando, certamen inceßit.* Iterum, *Occultus rumor incidebat.* Legerim, *incedebat.* Tertio, *Incedebat enim deterrimo cuiq; licentia.* Rurſum, *Inceßit dein religio.* Mox, *Quoties ualitudo aduerſa Flaminem Dialem inceßiſſet.* Quarto, *Ac tum rumor inceſſerat.* Infrà, *Fœdum anni principium inceßit.* Quinto, *Si uanitatis aut fraudum ſuſpicio inceſſerat.* Item, *Quia rumor incedebat, fore.* Vndecimo, *Sed undique nuncij incedunt.* Libro 13. *Cæterum continuo exercitum ocio, fama inceßit.* Librò 15. *Et poſtquam tenebræ incedebant.* Libro 17. *Atque illum cupido inceßit adeundi uiſendiq; templum Paphiæ Veneris.* Libro 19. *Multa cum ſtrage inceſſerat cunctatio.* Libro 20. *Inceſſeratq; fama.* Libro 21. *Ciuilem cupido inceßit.* Liuius libro 7. decad. quartæ, *Timor inceßit Liuium, ne & auxiliares circumuenirentur, & nauibus etiam ab terra periculum eſſet.* Terentius, *Vnde noua nunc religio in te iſthæc inceßit, cedo.*

Tranſpoſitio coniunctionum.

Primo, *Aegro & corpore fatigabatur*, Pro & ægro

corpo

corpore fatigabatur. Quinto, Hæc mura quanquam, fidem ex eo trahebant.

In nominibus prouinciarum aut inſularum omiſſæ præpoſitiones.

Annalium primo, Et comite uno Fabio Maximo Planaſiam uectum, pro ad Planaſiam. Inſulæ nomen eſt. Sic ſuprà, Vti nepotem unicum Agrippam Poſthumum in inſulam Planaſiam proijceret. Secundo, Germanicus Aegyptum proficiſcitur. Quarto, Vt iudicio iurati ſenatus Cretam amoueretur, effecerat. Quinto, Graſidius Sacerdos prætori Vſticam inſulam deportatur. Sic enim nos cum locum emendandum opinamur. Tranquillus in Auguſto, Ab Actio quum Samum inſulam in hyberna ſe recepiſſet. Liuius libro primo, decadis quintæ, Baſtarnas primum ad terrorem omnium Dardaniam immiſit. Libro ſecundo, M. Lucretius Chalcidem adueniens. Libro quinto, Si reducendi eius cauſa exercitum Aegyptum induxiſſet. Ibidem mox, Cyprum extemplo claſſem miſit. Item, Pars Cyprum nauigant. Libro primo decadis quartæ, Et equites mercede conductos Aegyptum auexit. Libro ſeptimo, Quum Samum rei priuatæ cauſa ueniſſet. Ibidem, Samum traiecerunt. Sic Cicero in Verrem dixit, Confugiſſe Delum. de Latona.

Inermus, pro inermi.

Primo, Quem ignarum inermumq;. Infrà, Sine uulnere milites, qui ſemiſomnos, inermos, aut palanteis ceciderant. Sic infrà dixit, ſemermos. Apud Liuium legitur etiam ſemiſomnus libro decimo, dec. quartæ, E conuiuio & comeſſatione prope ſemiſomnus raptus ſum ad cauſam parricidij dicendam.

Propius

Propius uero, pro eo quod eſt, magis ad ueri= tatem accedit. Propior fides.

Annalium primo, Propius uero Tiberium ac Liuiam &c. Libro 18. Vnde illi ſuper ſimilitudinem oris pro= pior ad fallendum fides.

Propius à contumelia quàm à laude.

Libro 15. A' contumelia quàm à laude propius fue= rit, poſt Vitellium eligi.

Minora uero.

Libro 17. Quidam minora uero, ne tum quidem obliti adulationis.

Maiora uero. Minora uero.

Libro 18. Sua quiſq; facta extollentes, falſa, uera, aut maiora uero miſcebant. Liuius libro primo dec. tertiæ, Incerta in maius uero ferri ſolent. Libro ſeptimo, Omnia maiora etiam uero præſidia hoſtium, minora ſua, metu interprete ſemper in deteriora inclinato, ducebant.

Maior fama.

Libro 20. Maior hinc fama tradidit, deum ipſum ap= pulſas littori naues ſponte conſcendiſſe.

Ambiguus imperandi. Rudis di= cendi, & ſimilia.

Primo, de Tiberio, Tanquam uetere republica, & ambiguus imperandi. Eodem libro, Druſus orto die, & uocata concione, quanquam rudis dicendi. Tertio, Atq; ille prudens moderandi. Infrà, Furandi melior. Quar= to, Maleficæ uitæ, ſed orandi ualidus. Paulopoſt, Erat illi prædarum receptor, ac ſocius populandi, rex Gara= mantum. Quinto, Præcipuus olim circumueniendi Titij Sabini, & tunc luendæ pœnæ primus fuit. Infrà, Sen= ſit uetus pugnandi. Sic antè dixit, ſcientiæ cerimonia=

rumq;

rumq; uetus.Libro 15.Audiendi quæ faceret, inſolens erat.Libro 20.auido milite eruendæ ciuitatis. Libro 21. Quippe miles Romanus armis grauis,& nandi pauidus.

Dare *famæ, pro ſpargere in uulgus.*

Primo,*Dabat & famæ,ut uocatus, electusq; potius à repub.uideretur.*

Irridere ſiue inridere, pro ridere,

& irriſus participium.

Primo,*Multum inridentibus,qui ipſi uiderant.* Quarto,*Ad uana & toties irriſa reuolutus.*

Irriſus pro riſu.

Primo,*Retinēteis centuriones inriſu & contumelijs, poſtremo uerberibus inſectantur.* Tertio,*Non ſine irriſu audientium poſtulauit.* Decimotertio, *Irriſum ex eo ſperans pueri. paßiue.* Libro 14. *Sed hoſtibus irriſui fuit.* Libro 15.*Tum intellecto barbarorum irriſu.* Libro 17.*Ipſa ætas Galbæ & irriſui & faſtidio erat.* Libro 19. *Nec defuit qui unum conſulatus diem (is enim in locum Cæcinnæ ſupererat) magno cum irriſu accipientis tribuentisq; eblandiretur.*

Obtentus pro prætextu.Item pro auxilio.

Verbale nomen ab obtendo.

Primo,*Pietatem erga parentem, & tempora reipub. obtentui ſumpta.* Duodecimo,*Cupido auri immenſa obtentum habebat, quaſi ſubſidium regno pararetur.* Lib. 17.*Sed claritas natalium,& metus temporum obtentui, ut quod ſegnitia erat,ſapientia uocaretur.* Libro 18. *Deletaq; omnes copiæ forent, ni uictorem exercitum attinuiſſet obſcurum noctis obtentui fugientibus.*

Obtendo.

Primo,*Ad ea* Druſus *quum arbitrium ſenatus & patris ob*

tris obtenderet. Tertio, Matris preces obtendens. Item, Nubilem filiam obtenderet. Vndecimo, Falſo libertatis uocabulum obtendi. Libro 19. Curis luxum obtendebat. Libro 20. Manſuram diſcordiam obtendens, ni ſemina belli reſtinxiſſet.

Honorum pro honorifico. item pro honeſto. Sic & honoratus & honorate aduerbium.

Annalium primo, Quanquam honora oratione. Secundo, Quid ſi honorum per quinquennium agitent. Tertio, Quæ in Druſum patrem Germanici honora & magnifica Auguſtus feciſſet. Quarto, Simul honora de Germanico, Agrippinam miſerans diſſerebat. Libro 19. Baſſus honorata cuſtodia liburnicis nauibus Hadriam prouectus. Libro 20. Manentibus honorata militia, digredientibus ſpolia Romanorum offerebantur. Infrà, Quòd filium eius primo rerum motu in colonia Agrippinenſi deprehenſum, honorate cuſtodierant.

Sepultura, pro actu ſepeliendi.

Primo, de Auguſto, Auxilio ſcilicet militari tuẽdum, ut ſepultura eius quieta foret. Rurſum, Sepultura more perfecta. Item, Ne hoſtes quidem ſepulturam inuident. Secundo, Qui locus ſepulturæ deſtinabatur. Quinto, Et quia damnati publicatis bonis ſepultura prohibebãtur. Lib. 16. Accuſati poſt ſepulturam. Paulopoſt, Vt quomodo exequijs ac promiſcua ſepultura ſeparantur. Libro 17. Cõcedi corpora ſepulturæ, cremariq; permiſit. Mox, Humili ſepultura in priuatis eius hortis contexit.

Crudum ſeruitium pro incipiente. Cruda ſenectus.

Primo, Diem illum crudi adhuc ſeruitij, & libertatis impro

improſpera repetita, quum occiſus Dictator Cæſar. In uita Agricolæ, Et quibus cruda ac uiridis ſenectus.

Prudens rei, pro eo qui ſcit aut intelligit rem.

Primo, *At apud prudentes uitæ eius, uarie extollebatur arguebatur'ue.* In uita Agricolæ, *Cæterũ animorum prouinciæ prudens.* Liuius libro 4. dec. 4. *Ni Achæi locorum prudentes institiſſent.* Idem nono dec. eiuſdem, *Prudentiſsimi uiri omnis diuini humaniq; iuris.* Idem libro 4. dec. eiuſdem, *uocat, Hiſpanos Emporienſeis, quorum oppidum à mari retractius erat, imprudentes maris.* Libr. 1. dec. eiuſdem, *Duo iuuenes per initiorum dies non initiati templum Cereris imprudentes religionis, cum cætera turba ingreſsi ſunt.*

Obtegens ſui.

Quarto, *Animus audax, ſui obtegens, in alios criminator.* Item, *Quietam & intelligentem humani diuiniq; iuris mentem duint.* Infrà, *Maris potens.* Item, *Vt erectum & fidentem animi oſtenderet.* Quinto, *Ille niſi laceſſeretur, modeſtiæ retinens.* Item, *Sed conditoris Seleuci retinens.* Duodecimo, *Intelligens falſi.* Sic enim emendauimus quod antè legeretur, *falli ſe.* Libro 14. *Vt eſt uulgus cupiẽs uoluptatum.* Libro 19. *Amicorum inimicorumq; negligens.* Libro 20. *Impotens amoris.* Libro 21. *Corpora hominum ſalubria, & ſpernentia laborum.*

Iacere aliquid pro enunciare, ſiue ſpargere in uulgus. Iacere probra.

Annalium primo, *Quædam de habitu cultuq; & inſtitutis eius iecerat.* Secundo, *In ſe iacta nolle ad cognitionem uocari.* Item, *In Germanicum cotumelias iacere.* Tertio, *Si uera forent, quæ iacerentur.* Infrà, *Mamercus antiqua exempla iaciens.* Quarto, *Neq; raro, neq; apud paucos*

paucos talia iaciebat. Infrà, Igitur Latiaris iacere fortuitos primum ſermones. Quinto, Et ſi qua diſcordes ieciſſent. Item, Per uaniloquentiam & minas iaciebat. Vndecimo, Inq́; fœminas illuſtres probra iecerat. Duodecimo, Vocem Claudij quam temulentus iecerat. Libro 15. Inter ſe aut inter amicos iaciunt.

Corpus pro collegio, quod Iuriſconſultis quoq; uſurpatum uulgo uocant uniuerſitatem.

Primo, Neq; abſcedere à corpore. Declarat id infrà, Vnum eſſe Reip. corpus, atq; unius animo regendum. Tertio, Neq; abſcedentem à corpore, ſimul urbem intrauiſſe. Decimotertio, Quippe late fuſum id corpus. Liuius libro 8. dec. 4. Achæorum aſſueſcerent legibus inſtitutisq́;, ita unius eos corporis fore. Libro nono, Vt corpus unum & concilium totius Peloponneſi eſſet.

Edicta in populum iecerat.

Libro 19. Quòd edictã in populũ pro Veſpaſiano magnifica, probroſa aduerſus Vitellium iecerat.

Struere pro adornare, ſiue inſidiari. Item pro conſtruere. Item pro inſtruere.

Primo, Varijs mox criminibus ſtruente Tiberio circũuenti ſunt. Secundo: Tumulum tamen nuper Varianis legionibus ſtructum. Eodem, Struxitq́; aggerẽ. Infrà, Struxitq́; cauſas. Item, Et manebant ſtructis molibus literæ Aegyptiæ. Item, Structi & arcus. Item, Structas ſibi inſidias. Quarto, Structas principi inſidias. Infrà, Et ſtruebatur agger. Item, Vtroq; ſtruebantur qui monerent perfugere ad Germaniæ exercitus. Rurſum, Strueret dolum, cæteri teſtes adeſſent. Quinto, Suis in terris ſtruere nidum. Vndecimo, Quo minus ſtrueret crimina & accuſatores.

Duodecimo, Nam ubi ſui matrimonij certa fuit, ſtruere maiora. Libro 14. Et ſcena in tempus ſtructa. Infrà, Singulos per annos conſurgeret ac ſtrueretur. Libro 15. Et ſtructa ante auguralem aram ſubdita face accendi. Paulopòſt, Publicis locis ſtruere conuiuia. Rurſum, Enimuero liberales ſemper epulas ſtruxiſſe. Libro 17. Tanquam crimen ac mox inſidias Fontcio Capitoni ſtruxiſſet. Liuius libro 2. dec. quintæ. Caſtra ante urbem ponit, omneis'que armatos in campo ſtruxit.

Flectere, abſolute.

Primo, Flexit paulatim. Rurſum infrà, Tunc à ueneratione Auguſti orſus, flexit ad uictorias triumphosq; Tiberij. Quarto, Quorum rumore arguebatur in ambitionem flexiſſe. Infrà, Huc flexit, ut &c. Sic poſtea dixit, Vertit in Sabinum. Quinto, Flexit ad grauiora. Ac rurſum, Ad Artabanum uertere. Libro 15. Sed flexiſſe ad Fenium præfectum. Libro 17. Increpabat ultro, quod tanto antè traditum Vitellio imperium, ad Othonem uertiſſent.

Aduolui genua, uirtute præpoſitionis.

Primo, Ambulantis'que Tiberij genua aduolueretur. Quinto, Quanquam genua patris aduolueretur. Libro 15. Genua ipſius aduolui. Libro 20. Quidam oculorum tabe notus genua eius aduoluitur. Sic dixit libro 19. Diſiecit obruitq; quos inciderat, pro in quos.

Aduehor illum, pro ad illum uirtute præpoſitionis.

Secundo, Vt quoſq; aduectus erat. Tertio, Agrippina Corcyram iuſulam aduehitur. Quanquam hoc etiam referri poteſt ad claſſem eorum, ubi nominibus prouinciarum aut inſularum præpoſitiones non adduntur. Quarto, Et

to, Et ſæpe mœnia urbis aßidentem. Item, Qui nunc patientiam ſenis, & ſegnitiam iuuenis iuxta inſultet. Quinto, Aßidendo caſtellum. Libro 19. Stœchadas Maßilienſium inſulas affertur, hoc eſt, fertur ad inſulas. Poſſet etiã ad eum ordinem referri, ubi in proprijs regionum aut inſularũ nominibus ad præpoſitio omittitur. Libro 21. Sed ut quoſq; eorum aduehebantur.

Aduolui pedibus.

Primo, Præceps & ſingulorum pedibus aduolutus. Itẽ, Pedibusq́; Cæcinnæ aduolueretur.

Alicui aduenire, pro ad aliquem. Propinqua Seleuciæ aduentabat. Virtute præpoſitionis. ut ſuprà.

Annalium primo, Properantibus Blæſus aduenit. Sic mox, Iamq́; pectori uſq; adcreuerat, pro ad pectus. Item, Sed Cattis adeo improuiſus aduenit. Quinto, Iamq́; multa manu, propinqua Seleuciæ aduentabat. Libro 16. Tyridates accipiendo regno aduentabat. Libro 20. Cui excidium aduentabat.

Turbatum, abſolute.

Primo, poſtquam turbatum in caſtris accepere.

Turbare, abſolute.

Annalium tertio, Si una altera'ue ciuitas turbet. Quarto, Quum repente turbare cœpit. Libro 17. Quibuſdam, ut in tumultu, notabilius turbantibus. Libro 18. Quanquã conſularibus legatis nihil turbantibus. Libro 19. Denſo agmine obturbabat.

De communibus commodis, id eſt, ob communia commoda.

Primo, Quem miſſum ad uos à Germanico exercitu

de communibus commodis.Liuius libro quinto dec. quintæ, Qui de quacunque cauſa tum aſpernati noſtra auxilia eſtis.

Morti depoſcere,pro ad mortem.Refertur autem depoſcendi uerbum frequenter ad ſupplicium.

Primo, Dum Centurionem cognomento Sirpicum, illa morti depoſcit.

Ex re conſulere,hoc eſt,pro ut occaſio tulerit.Simile illi,pro re nata.

Primo,Nullis ſatis certis mandatis,ex re conſulturum.

Vt adſolet,pro ut conſuetum eſt.

Primo,quaſi per officium obuiæ fuere legiones, nõ lætæ,ut adſolet. Tertio, Non alacri, ut adſolet, remigio. Quinto, Non,ut adſolet, lecto per magiſtros æſtimatoq; carmine.Libro 17.Præcipitibus,ut adſolet,nuncijs.Liuius libro primo decadis primæ. Vbi illuxit,paratis omnibus, ut aſſolet,uocari ad concionem utrũque exercitum iubet. Libro ſecundo quartæ dec. Quòd legati ab Ardea queſti in ſenatu erant, ſibi in monte Albano Latinis carnem, ut aſſolet,datam non eſſe.Libro quarto decadis eiuſdem,Ludosq; magnos, qui unà uoti eſſent, tanta pecunia, quanta aſſoleret,faciendos.Eiuſdem libro ſeptimo,Accepta à Liuio claſſe,& ſacrificio,ut aſſolet,rite facto.

Licentia ſimpliciter pro poteſtate ſiue permiſsione.

Primo,Quur ueniſſet,neq; augẽdis militum ſtipendijs, neq; adleuandis laboribus, deniq; nulla bene faciendi licentia. Expone priora, neq; ad augenda militum ſtipendia, neq; ad alleuandos labores. Libro 14. Statuerunt ut uellent, data & abſoluendi licentia. Paulopòſt, Mox licentia

centia habendi obliuionem attulit.

Prouiſus, us, ui.

Primo, *Ac prouiſu periculi hyberna caſtra repetentẽ, circumſiſtunt.* Duodecimo, *Quòd prouiſu deûm uidua iungeretur principi ſua tantum matrimonia experto.* Infrà, *Cura, prouiſu, perinde agere, ac ſi hoſtis ingrueret.* Libro 15. *Nullo rei frumẽtariæ prouiſu.* Libro 18. *Diſpoſitu prouiſuq́; ciuilium rerum peritus.* Libro 19. *Ne oculi quidem prouiſu iuuabant.* Libro 20. *Sed paruum prouiſum, ni copiæ in caſtra conueherentur, rapi permiſere.*

Aemulatus agere, pro æmulationes, hoc eſt æmulari.

Libro 13. *Ne in urbe æmulatus ageret, prouinciæ Luſitaniæ præficitur.*

Aduerſor tibi.

Primo, *Vt illic quoq; commodis legionum aduerſaretur.* Quarto, *Cæterum neque tuis neque Liuiæ deſtinatis aduerſabor.*

Aduerſor te.

Primo, *Sua facinora aduerſari deos lamentatur.* Libro 17. *Sed ambitionem ſcriptoris facile aduerſeris.* Sic enim habet codex manuſcriptus, non ambitioni. Infrà, *Vidiſtis commilitones notabili tempeſtate etiam deos infauſtam adoptionem aduerſantes.* Libro 19. *Ne'ue ſe ut parricidã aduerſarentur.* Libro 20. *Vulgus aduerſari regem, inuidere Aegypto, ſibi metuere.*

Aliqua re gratus in uulgus.

Primo, *Et ſi alij bonis artibus grati in uulgus.* Sic & Cicero loquitur. Secundo, *Multaq́; in uulgus grata uſurpauit.* Quinto, *Tanto acceptius in uulgum, quanto modicus priuatis ædificationibus.* Libro 17. *Læta primoribus*

ciuitatis,celebrata in uulgus Celſi laus. Item,Fames in uulgus inopia quæſtus & penuria alimētorum. Libro 18. In uulgus aduerſo rumore fuit. Infrà,Vnde crebræ in uulgus mortes. Libro 19. Spolia in uulgus cedebant.

Pertimere.

Primo, *Nihil in uulgo modicum:terrere, ni paueāt:ubi pertimuerint, impune contemni.* Libro 17. *Sub Tiberio & Caio tantum pacis aduerſa reip.pertimuere.*

Oſtentus,us,ui.

Et hoc uſurpat in datiuo,ſicut & obtentui, Annalium primo. Corpora extra uallum abiecta oſtentui. Duodecimo, Auribus deciſis uiuere iubet, oſtentui clementiæ ſuæ, & in nos dehoneſtamento. Libro 15. Iturum Tyridatem oſtentui gentibus,quanto minus quàm captiuum? Infrà, Et ore ac membris in eum pallorem albentibus, ut oſtentui eſſet,multum uitalis ſpiritus egeſtum. Libro 17. Noua iura Cappadociæ,noua Africæ,oſtētui magis quàm manſura. Sic enim ibi legendum,non,oſtēta. Libro 19. In Galliam Iulium Galenum tribunum,in Germaniam Alpinum Montanum &c. oſtentui miſere.

Curare exercitum. Aſiam curare. Curare legiones. Curare abſolute.

Primo, *Inferiorem A. Cæcinna curabat.* Quarto, *Qui proconſul Aſiam curauerat.* Libro quinto, *Is Macedoniæ tum intentus,Achaiam quoq; curabat. Infrà, Getulicus ea tempeſtate ſuperioris Germaniæ legiones curabat.* Vndecimo, *Duo additi qui Romæ curarent.* Libro 16. *Diurna pop.Romani,per prouincias,per exercitus curantium leguntur. Ipſe actus executio appellatur.* Libro 15. *Syriæq; executio Cincio,copiæ militares Corbuloni permiſſæ.* Libro 19. *Exploratores,ut mos eſt,longius curabant.*

Moder

Moderor tibi.

Primo, Sed quibus Silius moderabatur. Secundo, Naueis ſoluit, moderabaturq́; curſui. Tertio, Quia ſibi quiſque moderabatur. Libro 15. Moderandum fortunæ ratus. Liuius libro primo dec. quartæ, Tum uero Athenienſium ciuitas, cui odio in Philippum per metum iamdiu moderata erat, &c. Libro ſeptimo decad. quartæ, Reliqua oratio fuit, ut memores rerum humanarum, & ſuæ fortunæ moderarentur, & alienam ne urgerent.

Exitij certus, pro de exitio. Ambiguus pudoris.

Primo, Iamq́; lapidis ictu cruentus, & exitij certus. Secundo, Modo non omnia metuenda ambiguus pudoris ac metus reputabat. Infrà, Incerta ultionis, anxia ſui. Quarto, Relinquendæ uitæ certus. Quinto, Incertus animi. Lib. 12. Nam ubi ſui matrimonij certa fuit. Infrà, Retraxere ducem deſtinationis certum. Infrà, Tum Agrippina ſceleris olim certa, & oblatæ occaſionis propera. Lib. 18. Nequaquam trepidus, ſed conſilij certus. Libro 19. Incertus animi, & infidis cōſilijs obnoxius. Lib. 20. Lætus & ſpei certus. Paulo inferius, Igitur ciuilis diſsidij certus. Sic enim manuſcriptus codex continet. Et ſequitur, Nunquam magis afflictam rem Romanam. Quanquam in uulgatis editionibus legitur, Igitur Ciuilis deſciſcendi certus. Vt Ciuilis ſit nomen proprium.

Tranſpoſitio præpoſitionum.

Primo, Non unus hæc, ut Pannonicas inter legiones Percennius. Infrà, Cerni adhuc Germanorum in lucis ſigna Romana. Item, Quantum´que Amiſiam & Lupiam amnes inter, uaſtatum. Item, Capto propere campo humentia ultra. Item, Multaq́; eo coram. Secũdo, No-

ſtra pro ripa. Secũdo, *Quinta ab hora diei ad noctem cæſi hoſtes.* Item, *Tiberim iuxta.* Rurſum, Oppido à Canopo. Infrà, *Danubium ultra.* Tertio, *Littora Calabriæ contra ſitam.* Item, *Senatu coram.* Et, *Patribus coram.* Itẽ, *Quos inter ambigebatur.* Infrà, *Gentile apud ſolum.* Item, *Ornatum ad urbis.* Rurſum, *Vnum intra damnum ſtetiſſet.* Item, *Quod præturam intra ſtetit.* Quarto, *Miſenũ apud & Rauennam.* Mox, *Sed præcipuum robur Rhenum iuxta.* Item, *Dum populatio necem intra ſiſteretur.* Rurſum, *Ita Sardianos inter Smyrnæosq́; deliberatũ.* Quinto, *À carnifice laqueum iuxta compreſſam.* Item, *Ripam apud Euphratis.* Rurſum, *Mare inter & extremos Albanorum montes.* Item, *Quos ſuper eques &c.* Paulopòſt, *Ripam ad Euphratis.* Vndecimo, *Sed claritudine paucos inter ſenum regum.* Item, *Humum infrà moliri.* Rurſum, *Ea ſuper re.* Item, *Maximeq́;, quos penes potentia.* Duodecimo, *Seu delecto die augẽdam ad inuidiam.* Paulopòſt, *Deducere iuuenem, ripam ad Euphratis iubet.* Item, *Vt templũ iuxta, equos uenatui adornatos ſiſtant.* Rurſum, *Quum roſtra iuxta cuſtodibus circũdatus.* Libro decimotertio, *Quo ſolutius urbẽ extra laſciueret.* Libro decimoquarto, *Promontorium Miſenum inter & Baianum lacum.* Item, *Viam Miſeni propter & uillam Cæſaris Dictatoris.* Paulopòſt, *Viam Miſeni propter.* Item, *Cappadocũ ex nobilitate.* Lib. 15. *Oceano abuſq; petita.* Infrà, *Occidendæ matris Neronis inter miniſtros.* Libro 18. *Eſt Iudæam inter Syriamq́; Carmelus.* Libro 19. *Vtq́; cumulo ſuper & recentia cæde ueſtigia inceſſere.* Libro 20. *Alij uiã inter Moſellamq́; flumẽ.* Libro uiceſimo primo, *Hanc aduerſus urbem gẽtemq́; Cæſar Titus &c. certare ſtatuit.* Itẽ, *Inſulam inter Germanosq́;.* Liu. lib. 4. dec. quintæ, P.

Naſica

Naſica egregius adoleſcens omnibus ex unus quibus heſterna die pugnari placuit. Pro, *unus ex omnibus.* Lib. 1. dec. quartæ, *Excelſo in ſuggeſtu ſuperba iura reddentem.* Libro octauo dec. tertiæ, *Quos inter belli cauſa eſſet.* Lib. quinto, *Vbi potentius iam eſſe id malum apparuit, quàm ut minores per magiſtratus ſedaretur.*

Eximere conſtantiam, pro adimere. Miſerationem eximere.

Primo, *Quippe plurium uæcordia conſtantiam exemerat.* Tertio, *Etſi præſumpta ſpes, hortandi cauſas exemerat.* Vndecimo, *Quanquam res aduerſæ conſilium eximerent.* Sic enim repoſuimus, craſo uerbo, adimerent. Lib. 13. *Quia diſsimulationem nox & laſciuia exemerat.* Liuius libro quinto dec. quintæ, *Miſerationem omnem ſtultitia ignorātis fortunam ſuam exemit.* Libro ſecundo, *Deinde ut plurium clamore & curſu à portis dubitatio exempta eſt.* Verg. *Poſtquam exempta fames epulis.*

Materies pro materia.

Primo, *Ea uetuſtiſsima militaribus odijs materies.* Item, *Cōceſſam filio materiem.* Secundo, *Relinqueret materiem Druſi fratris gloriæ.* Tertio, *Præbuit iuueni materiem adipiſcēdi fauoris.* Quarto, *Præbuitq́; ipſi materiē.* Quinto, *Et materies criminandi.* Item, *Præbuitq́; materiem doctiſsimis indigenarum.* Duodecimo, *Et materiem ſceleri detrahendam.* Libro 17. *Sed plurima ad fingendū credendumq́; materies.*

Multare uerberibus. Multare exilio. Multare morte.

Primo, *Proſtratos uerberibus multant.* Infrà, *Et ſpectantiū immodeſtiā exilio multandi poteſtas prætoribus fieret.* Quinto, *Exilio aut morte multarētur.* Libro 13. *Vt*

quidam accuſatorum eius exilio multarentur. Lib.14. Et *qui alij ſeditionem conciuerant,exilio multati ſunt.*

Exoluere pœna.Et *ſimiles locutiones.*

Libro 14. *Titurium et Caluiſium pœna exoluit.*Item, Donec *Priſcus & Alphenus deſertis caſtris,ad* Vitellium *regreßi,pudore proditionis cunctos exoluerent.* Lib.20. *Coniectus in eum telis, initium exoluendæ in poſterum culpæ fecere.*In libello Germanorum, Vt *ſe quoque pudore uictoriæ exoluant.*

Ferox animi,& ſimiles locutiones.

Primo,Et *animi ferox,inter obſtantes & armatos ferro uiam patefecit.*Item,*Sed fœmina ingens animi.* Eodẽ, Rudem *ſanè bonarum artium.*Rurſus,*Cæterorum immunes,niſi propulſandi hoſtis.* Secundo,Sed *hunc mitem erga amicos, modicum uoluptatum.* Tertio, *Cæſar* Augu*ſtus potentiæ ſecurus.*Item,*Sed impiger militiæ.*Rurſum, Quanquam *pecuniæ modicus.* Quarto, Ferox *ſcelerum.* Mox,*Anum ſuapte natura potentiæ anxiam.* Item,For*tunæ inops.* Infrà, *Callidi temporum & ſapientes.*Rur*ſum, Adeo factorum innocens ſum.* Item, T. *Liuius eloquentiæ ac fidei præclarus.*Infrà,R*erum ueſtrarum prouidum, offenſionum pro utilitate publica non pauidum.* Item,I*s recens prætura,modicus dignationis.*Paulopóſt, At *Agrippina peruicax iræ.* Rurſum, Quòd *talis ſyluæ freq̃ues fœcundusq́; erat.*Infrà,Ingentium *belluarum feraces ſaltus.* Quinto, *Præſtantiſsimus ſapientiæ.* Item, *Scientiæ cærimoniarumq́; uetus.* Infrà, *Magis ac magis trepidus admirationis & metus.* Item,Continuus *principis, pro eo qui continue agit apud principem.* Mox, Ae*mulium genus fœcundum bonorum ciuium.* Item,Orodẽ *ſociorum inopem.* Paulopóſt, *Parthos abſentium æquos, præſent*

præſentibus mobiles. Libro 12. Et *ſubueniendum ſocijs uirium æmulis.* Item, *Atrox odij* Agrippina, *& facinorum nõ rudis.* Libro 13. *Procax odij, & poteſtatis tempe-rantior.* Libro 15. *Magna uis camelorum onuſta frumẽti.* Infrà, *Atque ipſe ut lætitiæ, ita mœroris immodicus egit.* Item, *Animi ualidus & corpore ingens.* Libro 16. *Laſciuiæ inexperti.* Mox, *Inquietus animo, & occaſionum haud ſegnis.* Infrà, *Sic ſpecie bonarum artium falſos, & amicitiæ fallaces.* Libro 17. *Non tamẽ adeo uirtutum ſterile ſeculum.* Item, *Et pacis artibus belli inexpertus.* Paulopòſt, *Prouinciam aditu difficilem, annonæ fœcundam.* Item, *Conſilijq; quamuis egregij, quod non ipſe afferret, inimicus.* Rurſum, *Pecuniæ alienæ non appetens, ſuæ parcus, publicæ auarus.* Eodem libro, *Corpore ingens, animi immodicus.* Item, *Vrbanæ militiæ impiger, bellorum inſolens.* Item, *Non modo iacentia & plana urbis loca, ſed ſecura huiuſmodi caſuum, impleuit.* Libro 18. *Veſpaſianus acer militiæ.* Rurſum, *Nec uirorum inopes, & pecuniæ opulentæ.* Item, *Coloniam uirium & opum ualidam.* Infrà, *Namq; promptus animi* Martius. Mox, *Celſus doli prudens.* Infrà, *Non tulit ludibrium inſolens contumeliæ animus.* Libro decimonono, *Gregarius miles futuri ſocors.* Item, *Decoris ſecuros.* Mox, *Strenuus militiæ.* Item, *Futuri ambiguus.* Paulò inferius, *Ignarus militiæ, improuidus conſilij.* Ibidem, *Neque fidei conſtans, neque ſtrenuus in perfidia.* Item, *Ipſe æger animi.* Et rurſus, *Veluti captus animi.* Et, *Sermonis nimius erat.* Mox, *Ciuium ſanguinis parcum credidere.* Libro uigeſimo, *Recti peruicax.* Item, *Tributorum expertes.* Rurſum, *Conſilij ambiguus.* Paulopòſt, *Ille, ut irritus legationis, redijt.* Rurſus, *C. Cæſar turbidus animi.* Item, *Ingens rerum.*

Rurſus, Nec ſubitum militem, ſed ueterem expertumq́ue belli. Item, Diuerſus animi. In libello Germanorum, Frugiſerarum arborum impatiens, pecorum fœcunda. In uita Agricolæ, Frugum fœcundum. Rurſus, Animorum prouinciæ prudens. Item, Nos terrarum ac libertatis extremos, receſſus ipſe & ſinus fama defendit. Rurſus, Securus iam odij. Liuius libro ſexto deca. quartæ, Trepidiq́; rerum ſuarum. Libro octauo, Romanis Gallici tumultus aſſuetis etiam uanitates notæ ſunt.

In centuriones inuadere.

Primo, Repẽte lymphati diſtrictis gladijs in centuriones inuadũt. Infrà, Vt hi mox pedes in hoſtem inuaderẽt.

Exuere fidem, Exuere tributa, Exuere uirtutes.

Primo, At ille moriturũ potius quàm fidem exueret, clamitans. Sic ſuprà dixit, Exutoq́; Lepido. Itẽ, Exuta æqualitate. Infrà, Alijs gentibus ignorantia imperij Ro. inexperta eſſe ſupplicia, neſcia tributa, quæ quando exuerint &c. Infrà, Quam uirtutẽ diu retinuit, quũ cæteras exueret. Secũdo, Per cõmunes liberos orauit, exueret ferociã. Infrà, Niſi certam ante diẽ profanos ritus exuiſſent. Tertio, Tum exuto iuſtitio reditũ ad munia. Paulopòſt, Obſequium erga imperatorẽ exuit. Infrà, M. Piſo exuta dignitate. Item, At poſtquam exui æqualitas. Quarto, Bonisq́; exutus. Paulopòſt, Non enim exuere impoſita munia. Infrà, Eo anno Friſij trãſrhenanus populus pacem exuere. Quinto, Sciani amicitiam cæteri falſo exuerãt. Item, Virilibus curis fœminarũ uitia exuerat. Rurſum, Dedit ſpatium exuendi pacta. Mox, Neq́; exuerat pedorem. Vndecimo, Ac ne iuſſa exuerent. Mox, Ne tamen miles ocium exueret, Vbi uidetur legendum, indueret. Duodecimo, Et miſsis corruptoribus exuendam ad fidem hoſtes emercari.

Infrà

Infrà, Territũ exutumq; campis Mithridatem. Decimo=tertio, Exueret obſequium in matrem. Item, Vt hoſtem uagum exuerent ſedibus. Infrà, Reperta'que ſpe ditioris coniugis,promiſſa exuere, id eſt,exuebat. Libro decimo=quarto, Auitis bonis exuũtur. Infrà, Exueret magiſtrum, ſatis amplis doctoribus inſtructus maioribus ſuis. Paulo=pòſt, Attamen neutrũ datis à ſe præmijs exuit. Libro deci moſexto, Abrumperet uitam,ac ea ciuitate,cuius charita=tem olim, nunc & aſpectum exuiſſet. Infrà, Exutusq; o=mnibus fortunis. Libro decimoſeptimo, Ac ne reuerentiam imperij exuere uiderentur. Libro decimooctauo, Prima iuuenta quietis cupidine ſenatorium ordinem exuerat. Libro decimonono, Ac maiore ex diuerſo mercede, ius fásq; exuerent. Infrà, Cuius ſacramentum cunctis circa hoſti=libus non exuerat. Libro 20. Quando etiam ſapientibus cupido gloriæ nouiſsima exuitur. Infrà, Quid ſi Galliæ iugum exuant? Rurſus, Et ſi exuiſſent ſeruitium cupidi=ne imperitandi. Item, In ciuitates quæ ſocietatem Rom. nõ exuerant. Libro 21. Nec quicquam prius imbuuntur, quàm cõtemnere deos, exuere patriam, parentes, liberos, fratres, uilia habere. In libello Germanorũ, Nec niſi ho=ſte cæſo exuere uotiuũ obligatumq; uirtuti oris habitũ. In uita Agricolæ, Et arrogantiã et auaritiã exuerat. Itẽ, Exuere iugum potuere. Apud Liuium lib. 4. dec. quartæ, L. Valerius contra M. Porcium Catonem mulierum cau=ſam agens, Nunquam, inquit, ſaluis ſuis exuitur ſeruitus muliebris. Significat autem fœminas ſemper officioſas in ſuos eſſe, uel maritos uel liberos, niſi ijs per mortem pri=uentur. Libro ſeptimo, Exutosq; magna parte prædæ ad mare ac naues redegit. Idem rurſus libro ſeptimo dec. ter=tiæ, Ita repente exuit antiquos mores.

Induc

Induere munia ducis, induere ſeditionem.

Primo, de Agrippina *Germanici Cæſaris uxore, Munia ducis per eos dies induit.* Secundo, *Qui, ne bellum tolerarēt, ſeditionem induerint.* Quarto, *Habitum ac uoces dolentum ſimulatione magis quàm libēs induebat.* Quinto, *Qualem diem Tiberius induiſſet, pari habitu.* Infrà, *Sceptuchi utrinq; donis acceptis, more gentico, diuerſa induere.* Rurſum, *Plurimū adulationis Seleucenſes induere.* Vudecimo, *Aut ditium familiarum hæredes Eſerninos & Aruntios magnum animū induiſſe.* Duodecimo, *Quorum rex Hyliates ſocietatem Meherdatis palàm induerat.* Infrà, *Etiā aduerſus nos hoſtilia induerat.* Libro 15. *Animum bonis artibus non induerat.* Infrà, *Quia ſpeciem iudicij induere non poterat.* Libro 16. *Niſi contra inſtituta & cæremonias maiorū proditorem palàm & hoſtem Thraſea induiſſet.* Libro 20. *Quæ ſuper inſtantia mala, falſos pauores induerat, deſciuiſſe Africā.* Infrà, *Galbam & infracta tributa hoſtiles ſpiritus induiſſe.*

In tempus.

Primo, *Senſit miles in tempus conficta.* Secundo, *Tmolum leuari idem in tempus tributis.* Quarto, *Quòd unum malorum ſuffugium in tempus erat.* Libro decimoquarto, *Et ſcena in tempus ſtructa.*

Reum ſubdi, ſubdere'ue. Rumorem ſubdere.

Primo, *Metuēs, ne reus ſubderetur.* Rurſum, *Vtq; mos uulgo, quamuis falſis, reum ſubdere.* Tertio, *Maieſtatis crimina ſubdebantur.* Quarto, *Subditis qui accuſatorum nomina ſuſtinerent.* Quinto, *Et ſubdito rumore, tanquam Meſopotamiam inuaſurus.*

Intendere metum, pro intentare.

Primo, *Spem offerunt, metū intendunt.* Infrà, *Tradere uexillum*

uexillum intento mortis metu ſubigũt. Tertio, *Aduerſum os in hoſtem intendit.* Item, *Ob intenta Lepidæ pericula.* Quarto, *Quum omnia alia conquirerent, intenderentq́;.* *Vbi tamen potius pro augerent exponẽdum.* Infrà, *Neq; tamen dubitabatur in Neronem & Aggrippinam intendi.* Quinto, *Qur mutua accuſatione intenta.* Libro 13. *Nero intellecta inuidia, odium intendit.* Item, *Quem metum Graptus &c. tali mendacio intendit.*

Intendere pro augere.

Secundo, *Langueſcet alioqui induſtria, intendetur ſocordia.* Item, *Intẽdere uera, adgerere falſa.* Quarto, *Vim præfecturæ modicam antea, intendit.* Infrà, *Et huic negatus honor gloriam intẽdit.* Duodecimo, *Ardorẽ exercitus intendebant.* Lib. 14. *Quibus exciſis metũ hoſtium intenderet.* Lib. 17. *Quippe hiantes in magna fortuna amicorũ cupiditates, ipſa Galbæ facilitas intendebat.* Infrà, *Intẽtis alimentorum pretijs.* Libro 18. *Intendebat formidinem, quòd publici conſilij facie diſceſſum Mutina.*

Præſidium agitare.

Primo, *At in Chaucis cœptauere ſeditionẽ, præſidium agitantes uexillarij.* Sic & Liuius loquitur libro 7. tertiæ dec. quanquam is locus in uulgatis editionibus eſt deprauatiſſimus. nam ſic habet, *Qua Brutiorum præſidium eſſe agitatæ proditionis cõciliator nũciauerat.* Tu ſcribe, *Quâ Brutiorum cohortẽ præſidium agitare, proditionis cõcilator nunciauerat.* Liuij locus. Sic enim in manuſcripto codice legitur, quẽ nobis bibliotheca Spirenſis ſuppeditauit. Tali bus mendis indigne cõſpurcatus eſt paſſim Liuius, & tot iam annis hæc cura neminẽ tangit. O ſtudioſorũ inanem fiduciam. Tacitus Annalium 15. *Turrim in qua præſidiũ agitabat, defendere auſo.*

Agitare

Agitare latrocinia.

Duodecimo, Aduentu Catthorũ latrocinia agitantium.

Moliri fores.

Primo, Concurſuq; ad ianuam facto, moliuntur fores. Sic Liuius tertiæ decadis octauo libro dixit moliri naues, Et molientibus ab terra naues Philippus ſuperuenit. Item, Pœni ancoras molirentur. Rurſum Tacitus Annalium ſecundo, Moliuntur templorum fores. Vndecimo, Quæq; in aperto grauia, humum infrà moliri. Duodecimo, Nuptiasq; Domitij &c. & Octauiæ Cæſaris filiæ, moliri. Item, Molitur crimina & accuſatorem. Libro 13. Fratri eius L. Syllano necem molita. Lib. 18. Subruit muros, inſtruit aggerem, molitur portas. Infrà, In quam gladiatores nauibus molientes, Germani nando prælabebantur. Liuius libro ſexto dec. quartæ, Affecta labore ac uigilijs corpora ex ſomno moliebantur.

Molitor cædis.

Vndecimo, Et Appianæ cædis molitor Narciſſus.

Aduertere pro in ſe uertere commouereq;.

Item pro attendere.

Annalium primo, Sed uelut in urbe uicta facies, gemituſq;, ac planctus, etiam militum aures oraq; aduertere. Et infrà, Octo aquilæ petere ſyluas & intrare uiſæ, imperatorem aduertere. Quarto, Atq; illic eadem actitando recentia ueteraq; odia aduertit. Quinto, Vt atrox aduertebatur, id eſt, obſeruabatur. Infrà, Vt uulgum miſeratione aduerteret. Duodecimo, Spirantem ac uitæ manifeſtam aduertere paſtores. Decimotertio, Aduertere quoſdam cultu externo in ſedibus ſenatorum. Libro 14. Quæ ne in metu quidem pericula noſtra aduertit, id eſt, attendit. Sic enim ſcripſimus pro auertit. Libro 15. Quoties nouum aliquid

aliquid aduertat. Libro 19. Aduertere proximi. Item, Turrim uicino ſitam lucere per noctem crebris luminibus aduertit. Item, Aduertit ea res Veſpaſiani animum.

Aduertere in aliquem, pro animaduertere ſiue punire.

Secundo, In P. Martium conſules extra portam Exquilinam, quum claſsicum canere iuſsiſſent, more priſco aduertere. Quarto, Aut ſi quis aduertit. Quinto, Placitum poſthac ut in reliquos Seiani liberos aduerteretur.

Aduertere parſimoniæ.

Tertio, Ne princeps antiquæ parſimoniæ durius aduerteret. Libro 13. Qui animũ etiam leuiſsimis aduerterẽt.

Proiectum, pro contempto, & uili.

Item pro abiecto.

Primo, An ciues quibus iam proiecta ſenatus autoritas? Tertio, Tam proiectæ ſeruientium patientiæ tædebat. Libro 19. Vultus procul uiſentibus notabantur, Vitellij proiectus & degener. Libro 20. Interea Iulius Sabinus proiectis fœderis Romani monimentis Cæſarem ſe ſalutari iubet. Cicero proiectam audaciam dixit, & Liuius proiectas ac proditas ad inconſultam atq; improuidam pugnam legiones, Germanice, ueruuægen.

Sacra legationis, Sacra menſæ.

Primo, Hoſtium quoq; ius, & ſacra legationis, & fas gentium rupiſtis. Decimotertio, Quanquam intra ſacra menſæ &c. properata ſit. ſ. mors. Libro 15. Inuidiam prætendens, ſi ſacra menſæ, dijq; hoſpitales, cæde qualiſcunq; principis cruentarentur. Libro 19. Sacrum etiam in exteras gentes legatorum ius, &c.

Animum cupido inuolat.

Primo, truces etiam tum animos cupido inuolat.

Incautum, pro eo quod non cauetur.

Primo, Conſultatq́; ex duobus itineribus breue & ſolitum ſequatur, an impeditius & intentatum eoq́; hoſtibus incautum.

Gnarum, pro cognito.

Primo, Quod gnarum duci. Infrà, Trudebanturq́; in paludem gnaram uincentibus, iniquam neſcijs. Quinto, Conſpicui, eoq́; gnari. Duodecimo, At nobis ea pars militiæ maxime gnara eſt. Libro 15. Idq́; nulli magis gnarum quàm Neroni. Libro 21. Campos madētes, & ipſis gnaros, paludes hoſtibus noxias.

Ignarum, pro ignoto.

Secundo, Per occulta & uigilibus ignara. Tertio, Non quidem ſibi ignara quæ uulgabantur. Quinto, Sed quædā ſecus quàm dicta ſint cadere fallacijs ignara dicentiū, hoc eſt ignota. Duodecimo, Nihil tam ignarū barbaris quàm machinamenta & aſtus oppugnationum. Eodem, Quanto ignara barbaris, tanto tolerantiora capeſſeret. Sic enim illic repoſuimus è ſcripto uolumine pro ignoratiora. Libro 15. Cui enim ignaram fuiſſe ſæuitiam Neronis? Libro 19. Quæ ignara Veſpaſiano aut uetita.

Incedere itineri & prælio.

Primo, Inceßitq́; itineri & prælio. hoc eſt, ad iter & prælium. Similis infrà locutio, Sibiq́; & prælio firmabat. Item libro 3. Dein præſidio Africæ ducebatur. Hoc eſt, ad præſidium Africæ. Quarto, Proxima æſtuaria aggeribus & pontibus traducēdo grauiori agmini firmat. Libro 13. Subruendo uallo inducit. Mox, Qui uiæ pariter & pugnæ compoſuerat exercitum. Libro 15. Nec recuſaturum Tyridatem accipiendo diademati in urbem uenire. Item, Dum auxilia libertati inuocat.

Comp

Comprimere, pro opprimere.

Primo, Compreßiſſe Germaniæ populos. Paulopòſt, Neq; duorum adoleſcentium nondum adulta autoritate comprimi queat. Infrà, Cõpreſſam à muliere ſeditionem. Tertio, Et comprimendi procul præſidium. Infrà, Compreßis ſeditionibus. Libro 18. Conſenſu meliorum compreßi. Libro uiceſimo, Se cum cohorte cui præerat, Caniefatem tumultum compreſſurum. Vbi quidam ſcripſerunt, oppreſſurum. Liuius libro ſecundo dec. quintæ. Magis è repub. uiſum erat cõprimi ac ſedari exaſperatos Ligures. Idem libro 8. quartæ dec. elegãter compreſſam annonã uocat, cuius pretiũ per coëmptionẽ eſſet intentũ. Et duodecim, inquit, clypea ærata ab ædilibus currulibus P. Claudio & P. Sulpitio Galba ſunt poſita ex pecunia qua frumentarios ob annonam compreſſam damnarunt.

A contactu, pro conſuetudine ſiue contagio.

Primo, Diſcedite à cõtactu, ac diuidite turbidos. Quinto, Plures infecti quaſi ualitudine & contactu. Libro decimoſeptimo, Ita in fauorem aut odium contactu ualentiorum agebantur. Libro 18. Simul cæteræ legiones contactu, & aduerſus Germanicos milites inuidia, bellum meditabantur. In uita Agricolæ, Oculos quoque à contactu dominationis inuiolatos habebamus. Participio contactus utitur Liuius libro primo decad. quartæ, Multis in Italia contactis gentibus Punici belli ſocietate. Libro 8. eiuſdem, Et ut omnia contacta ſocietate peculatus uiderentur.

Ludificor illum.

Primo, Quod dum patres & plebem, inualida & inermia, cunctatione ficta ludificetur. Sic & Terentius, Ludificatus uirginem. Tertio rurſum, Feſſum'que Romanum impune ludificabãtur. Liuius libro nono quartæ dec. Qui

ludificati priorem locationem erant. I*dem uerbale nomen uſurpat.*Libro 8.*decad.eiuſdem: Ferri iam ludificatio iſta non poteſt.* I*dem libro primo dec. quintæ:* M*unificentia inæquali ſeſe aliosq́; ludificari.* Libro 4. N*e hoſtem quidem ludificatos priores imperatores.*

Cauillari uerba patrum.

Primo, T*iberium uigentem annis ſedere in ſenatu, uerba patrum cauillantem.* A*bſolute* L*iuius uſurpat libr.* 9. *quartæ dec.* T*um quoque ait eam cum* E*butio ſe amatore cauillari credere.* A*pud eundem legitur uerbale nomen libro* 8.*dec. quartæ,* E*t paulatim illiberali adiectione nunc per cauillationem, nunc precibus & ſimulatis lacrymis ad centum talenta eſt perductus.*

Summus ſeueritatis & munificentiæ, & aliæ quædam locutiones.

Primo, E*undemq́; ſeueritatis, & munificentiæ ſummũ uidiſſent.* V*ndecimo,* L*ætiſsimo faſtigij eius, hoc eſt de eo faſtigio. Sic enim illic legendum putamus pro leuiſsimum faſtigij eius.* Libro 14. N*eque morum ſpernendus habebatur.*

Præſumere, antè ſumere, P*ræſumptus.*

Primo, A*c ni ſupplicium in malos præſumant.* Tertio, E*t ſi præſumpta ſpes, hortandi cauſas exemerat.* Duodecimo, A*c perinde fortunam utriuſq; præſumeret.* Lib. 14. A*tque ipſa præſumendo remedia, munierat corpus.* Libro 17. T*orpebat* V*itellius, & fortunam principatus inerti luxu, ac prodigis epulis præſumebat.* Libro 19. E*t partes præſumpſere.* I*n uita* A*gric.* P*ræſumpta apud militem illius anni quies.*

R*eſumere.*

Libro 19. R*erum nouarũ cupido legati nomẽ reſumere &*

& miſceri ciuilibus armis impulerat. Libro 20. R*eſumpto* V*eſpaſiani ſacramento.* I*nfrà,*I*nſtituta cultumq́; patrium reſumite.*

Diu*erſus omnium,pro ab omnibus.*

A*duerſus illorum.*

Primo, Diu*erſa omnium quæ unquam accidere ciuiliũ armorum facies*. T*ertio,* V*eneno eum à* L*epida petitum inluſtriũ domuum aduerſa, pro illuſtribus domubus,id eſt familijs.* L*ibro decimoquarto,* V*t par ingenio,ita morum diuerſus.*

A*rma pro bellis.*

I*n primo exemplo præcedẽtis claßis.*L*ibro* 13.*rurſum,* V*ſque ad ciuilia arma.*L*ibro* 15. P*oſt arma* I*ulij* V*indicis ad auſpicium & præſagium futuræ ultionis trahebatur.* L*ibro* 17.*Sed per ciuilia arma etiam ſeueris ducibus uſurpatum.*L*ibro* 18.*Sortem ciuilium armorum miſera lætitia deteſtantes.*I*nfrà,* Q*uæ grauia atq; intoleranda, ſed neceßitate armorum excuſata,etiam in pace manſere.* L*ibro* 19.M*iſceri ciuilibus armis impulerat.* I*tem,* E*t unum militem, quotam ciuilium armorum partem?* V*nde eleganter* L*iuius denunciationem armorum dixit,pro denunciatione belli,decade quinta,de* P*erſeo* M*acedonum rege loquens:*G*ræcas,inquit,urbes, alias obſideret, alias denunciatione armorum terreret.*

T*emerare pro uiolare ſtuprareq́;.*T*emeratus.*

H*oc uerbo ſæpe* T*acitus utitur.*P*rimo,*E*andem* I*uliam in matrimonio* M.A*grippæ temerauerat.* E*t rurſus,* N*on aliud malorum leuamentum, quàm ſi linquerẽt caſtra infauſta temerataq́;.*L*ibro* 19. C*iuilis rabies uſq; in exitium temeraſſet.*L*ibro* 20. P*rædixere haruſpices ne temeraretur opus ſaxo auro'ue in aliud deſtinato.*

In prominenti littoris. Hoc eſt prominenti parte
littoris. Aſperrimo hyemis.

Primo, *Tum milites ad cædem miſsi inuenere in prominenti littoris nihil lætum opperientem.* Tertio, *Ipſum quippe aſperrimo hyemis, Ticinum uſq; progreſſum.* Infrà, *Aut diuerſo terrarum diſtineri.* Quarto, *Vel celeberrimo fori effigiem diui Auguſti amplecti.* Quinto, *Extremo anni.* Libro 14. *Quin ſi qua in parte lubricum adoleſcentiæ noſtræ declinat, reuocas.* Libro 18. *Et lubrico itinerum adempta equorum pernicitate.* Item, *Ni uictorē exercitum attinuiſſet obſcurum noctis.* Infrà, *Aut ubi lubrico uiæ uel occurſu alicuius procidiſſent.* Libro 19. *In extremo* Ponticæ *oræ.* Libro 20. *Extrema* Gallicæ *oræ &c. occupauere.* Item, *Illi raptim uecti, obſcuro adhuc cœptæ lucis, domū proconſulis irrumpunt.* Lib. 21. *Terga hoſtium promittens, ſi extremo paludis eques mitteretur.*

Occulta ſaltuum, Humida paludum, &
ſimiles locutiones.

Primo, *Præmiſſo* Cæcinna *ut occulta ſaltuum ſcrutaretur, ponteſq; & aggeres humido paludum & fallacibus campis imponeret.* Sic dixit ſuprà, *Aliaq; honorum multiplicata*, pro alij honores. *Subiecta uallium.* Primo, *Subiecta uallium ac reſultanteis ſaltus compleret.* Item, *Illi ſanguine ſuo, & lubrico paludum lapſantes.* Item, *Summa ualli prenſant.* Secundo, *Aut prominentia montium reſiſtunt.* Ibidem mox, *Campum & prima ſyluarum barbara acies tenuit.* Infrà, *Diſiecitq; naues in aperta Oceani.* Item, *Neq; ſuſpitiones imbecillas aut inania famæ pertimeſcenda.* Tertio, *Aliaq; funerum ſolennia, pro ſolitis.* Ibidem, *Complentur nō modo portus & proxima maris.* Infrà, *Per amœna Aſiæ atq; Achaiæ.* Itē, *Longinqua imperij*

perij. Infrà, *Per incerta maris & tempeſtatũ cotidie uoluitur.* Rurſum, *Multa laudis & artium imitanda poſteris tulit.* Quarto, *At apud idonea prouinciarũ,hoc eſt apud idoneos locos prouinciarũ.* Mox, *Aut aſperis maris.* Infrà, *Iuſſa principis magis quàm incerta belli metuens.* Itẽ, *Quibus præcipua rerum ad famam dirigenda.* Paulopóſt, *Sed altius metuens tacita ſuſpitionum.* Item, *Qui montiũ editis inculti atq; eo ferocius agitabant.* Infrà, *Auxit uana rumoris.* Item, *Quo ſæua uentorum arcentur.* In fine libri, *Imperij extrema.* Quinto, *Simulationum tamen falſa, in ſinu aui perdidicerat.* Vndecimo, *Summaq; imperij ambigua.* Item mox, *Ad excindenda caſtellorum ardua.* Libro decimoſeptimo, *Niſi incerta noctis &c. timuiſſent.* Libro 18. *Et læua maris præteruectus.* Item, *Altiora murorum ſagittis aut ſaxis inceſſere.* Infrà, *Ac dubijs præliorum exemptus.* Itẽ, *E gregario ad ſumma militiæ prouectum.* Paulo inferius, *Mihi bellum, & præliorum incerta trade.* Libro 19. *Ac ſumma ualli ruina ſua traxit.* Item, *Miſsis per proxima littorũ liburnicis.* Item, *Prima rerum quieti ſpeculabantur.* Item, *Summa nauium tabulis augent.* Et rurſus, *Non intuta mœnium firmare, noctu dieq; fluxi, & amœna littorum perſonantes.* Et, *Per anguſta & lubrica uiarum flexerant.* Libro uiceſimo, *Et fluxa ſeruitiorum fides, ac fortuita belli ſperabantur.* Item, *Extrema Galliarum quaterent.* Et, *Qui pontes & uiarum anguſta inſiderẽt.* Et, *Recepta omnis præda, niſi quam uagi per inacceſſa mapalium ulterioribus uendiderant.* Rurſum, *Statos æſtiuis flatibus dies & certa maris opperiebatur.* Libro uiceſimoprimo, *Cuncta camporum.* Item, *Quando impetum & ſubita belli locus abnueret.* Item, *Extrema & latiſsima mœnium.* In uita

Agricolæ, Ludos & inania honoris modo rationis atque abundantiæ duxit. Item: Montium profunda, tempeſtatũ ac fluctuum aduerſa. Rurſus, Qui adhuc pugnæ expertes ſumma collium inſederunt. Mox, Quatuor alias ad ſubita belli retentas. Item, Media campi Couinarius eques ſtrepitu ac diſcurſu complebat.

Præcipere, pro Antecapere.

Primo, *Quod quanquam in æſtatem ſumma ope parabat, initio ueris, & repentino in Cattos excurſu præcepit.* Secundo, *Quia ſpeciem libertatis Piſo præceperat.* Tertio, *Præceperant animis orationem patres.* Libro 19. *Ni Antonius idipſum metuens feſtinato prælio uictoriã præcepiſſet.* Hoc uerbo ſæpe Liuius in hunc ſenſum utitur. Apud quem tamen hæc ſimplex uerbi ſignificãtia, ſed à communi loquentium uſu paulo remotior hodie, quaſdã ſententias inuoluit, ac multis deprauationibus anſam dedit.

Liuij locus. Propter ſtudioſos Liuianæ lectionis proferã hic unum inſignem locum, cum quo multi eruditorum ante nos luctati ſunt, ſed nulli ſucceſſit conatus. Is locus eſt apud Liuium libro ſecundo primæ decadis in hæc uerba ſcribentem, *Adeo in alteram cauſam non collega ſolum præceperat.* Inſpexi locum in manuſcripto codice, nec aliam continebat lectionem. In margine tamen eius uetuſti uoluminis adnotatum reperi, *præceps erat.* Quam ſcripturam probat M. Antonius Sabellicus, addens etiam legi poſſe, *præceps ierat.* Ego uero quum eum locum excuterem, & ueniſſet mihi in mentem præcipere ueteribus autoribus interdum eſſe præſumere ſiue antecapere, deinde cogitaſſem Appium uehemẽtis ingenij uirum fuiſſe, quippe quem Liuius paulopòſt immitem natura uocet, deprehendi germanam eſſe lectionem, ſi *præceperat* accipiamus

mus pro a nteceperat, tum pro in, ſcribamus ui, hoc mo- do, Adeo ui alteram cauſam non collega ſolum præcepe- rat, ſed omnis factio nobilium. Significat Liuius Appium ui cauſam alteram occupaſſe, quum prius propoſita ſentẽ tia, nobiles omnes habuit aſtipulatores. Hoc indicant uer ba quæ præceſſerunt, Appius uehementis ingenij uir im- perio conſulari rem agendã cenſebat, uno aut altero arre pto, quieturos alios. Seruilibus lenibus remedijs aptior, concitatos animos flecti, quàm frangi putabat, quum tu- tius, tum facilius eſſe. Nec uerò quicquã dubito, ſi ſuper- eſſet optimus uir Sabellicus, quin mihi ſubſcriberet. nam candorem hominis edita ſcripta ſatis teſtantur. Hoc uerbo rurſus utitur in hunc ſenſum Liuius libro tertio dec. pri- mæ, Nec ex quo caſtris caſtra conlata ſunt, inquit, ceſſa- tum à leuibus prælijs eſt, facile patiente Dictatore, confe rendo uires, ſpem uniuerſæ uictoriæ tẽtato paulatim euen tu certaminũ ſuos præcipere. Emẽda Liuij codicem libro tertio primæ decadis, Dum præriperent iter nuncij miſsi in caſtra. & ſcribe, dum præciperent iter. Rurſus eiuſ- dem decadis libro ſexto, Nobiles homines in poſſeſsionem agri publici graſſari, nec, niſi antequam omnia præri- piant, diuiſus ſit, locum ibi plebi fore. Tu ſcribe, antequã omnia præcipiant. Eodem libro, Non præripiã gratiam publici beneficij. Repone, Non præcipiam gratiam publi ci beneficij. Libro primo decadis quartæ, Vt id nouit, quod animus præceperat. Libro ſecundo, Ipſe tribus quin queremibus expeditis, Piræeum præcepit. Libro quinto, Ne ſe ad bellum Achaicum, aut rem ullam, quam ſua quiſque opinione præcipere poſſet, crederent miſſos eſſe. Libro ſexto, Aliquantum uiæ præceperat rex. Libro octauo, Conſul, quia non comminus pugnam, ſed locis

oppugnandis futuram præceperat animo. Libro ſecundo *decadis quintæ*, Ex eo quod acciderat, *ſpem futuri præcipientes*. Libro quinto non procul initio, ubi legitur, Præcerptam tamen eius rei lætitiam inuenerunt. Malim ſcribere, præceptam. Id declarant quæ illic ſequuntur, Sanè qui præcerptam ſcripſit, intellexit defloratam, quemadmodum dixit libro octauo decadis quartæ, Gloriamq; eius uictoriæ defloratam ad Thermopylas eſſe. Verũ hic magis quadrat præceptã. L. Florus de Ptolemæo Cyprio rege, Et ille quidem ad rei famam ueneno fata præcepit. Apud eundẽ Florum in fine quartæ Epitomes, ubi de Cantabris agit, uulgò legitur, Poſtquam extrema barbari uident, certatim igni, ferro, inter epulas, uenenoq; quod ibi uulgò ex arboribus taxis exprimitur, percepere mortem. Ego uerò ſcribo, præcepere mortem.

Antecapere.

Libro 20. Quia pontem Moſæ fluminis anteceperat.

Properare iter. Et Properatus participium. Feſtinare mortem. Item Properatò aduerbium.

Primo, Siccitate & amnibus modicis inoffenſum iter properauerat. Secundo, Ni deditionem properauiſſent. Infrà, Niſi uoluntariam mortem properauiſſet. Item, Ne tela quidẽ niſi agreſtia ad ſubitum uſum properata. Tertio, Præmatura uel cum exitio properant. Quarto, Mortem in ſe feſtinauit. Infrà, Properata inde accuſatio. libro decimotertio. Neq; minus properatò Narciſſus Claudij libertus &c. ad mortem agitur. Item, Ante oculos inimici properata. Loquitur de morte Britannici. Libro decimoquarto, Sed cædes, patibula, ignes, cruces tanquam redditi ſupplicium, ac prærepta interim ultione feſtinabant.

Libro

Libro decimoquinto, Continuum die noctuq; iter propera-bant. Lib. 16. Interciſis uenis, mortē approperauit. Libro 17. Pleraq; contra decus ex præſenti uſu properando. Libro 19. Et ſi cœptum iter properaſſet. Infrà, Feſtinare conitia, hoc eſt, feſtinabat.

Auctus us, ui, pro augmento.

Primo, *Imbresq; & fluminum auctus regredienti metuebatur.* Secundo, *Auctu imperij adoleuiſſe etiam priuatas opes.* Libro 17. *Subita inundatione Tyberis, qui immenſo auctu &c.* Libro 20. *Sed Tranſrhenanis gentibus inuiſa ciuitas opulentia auctuq;.*

Quod illi moris, pro, Qui illi mos.

Primo, *Non auſo hoſte, terga abeuntiū laceſſere, quod illi moris, quoties aſtu magis, quàm per formudinē ceſſit.*

Id morum Tiberij fuit. Hoc eſt, Id in moribus Tiberio fuit: ſiue, Id in moribus Tiberius habuit.

Primo, *Id quoq; morū Tiberij fuit, cōtinuare imperia.*

Huc illuc.

Primo, *Sed exterruit Cæcinna huc illuc ferens arma.* Quarto, *Quum ex uſu tēporis huc illuc mearent.* Duodecimo, *Enimuero Caractacus huc illuc uolitans.* Lib. 15. *Per noctē huc illuc curſaret incuſtoditus.* Lib. 19. *Huc illuc tractūrus interpretationem, prout conduxiſſet.* Lib. 20. *Vt uerò huc illuc diſtrahi cœpere.* Lib. 21. *Et pluribus nuncijs huc illuc curſantem, poſſe medio intercipi.*

Quanto quis audacia promptus, & ſimules locutiones.

Primo, *Nam barbaris quanto quis audacia promptus, tanto magis fidus, rebus commotis potior habetur.* Infrà, *Quāto inopina, tanto maiora offundūtur.* Tertio, *Quanto pec*

to pecunia dites, & uoluptatibus opulentos, tanto magis imbelles. Quarto, Tanto infenſius cæſi, quanto perfugæ & proditores ferre arma ad ſuum patriæq; ſeruitium incuſabantur. Infrà, Quanto intentus olim publicas ad curas, tanto occultior in luxus. Quinto, Tanto acceptius in uulgum, quanto modicus priuatis ædificationibus. Duodecimo, *Quanto ignara barbaris, tanto tolerantiora capeſſeret. Sic enim illic ſcripſimus pro ignotiora.* Libro decimooctauo, *Quantumq; hebes ad ſuſtinendum laborem miles, tanto ad diſcordias promptior.*

Pretiũ ſimpliciter, ut pretiũ operæ, ſiue laboris.

Pretium exitus, hoc eſt mortis.

Primo, *Germanico pretium fuit conuertere agmen.* Secundo, *Res eo anno prolatas haud referrem, ni pretium foret.* Libro 19. *In Veronenſibus pretium fuit.* Libro 20. *Neq; aliud pretium exitus, quàm fides famaq;.* Item, *Poſt quàm nullum mendacio precium.* In uita Agricolæ, *Bonæ tantum conſcientiæ pretio ducebantur.*

Pacem quàm bellum probabam, & ſimules locutiones.

Primo, *Et pacem quàm bellum probabã.* Tertio, *Quẽ haud fratris interitu trucẽ, quàm remoto æmulo æquiorem ſibi ſperabat.* Eodem libro, *Reſpondente nullo, miſeratio quàm inuidia augebatur.* Infrà, *Et nobilitatem ſine probro actam, honori quàm ignominiæ habendam ducebat.* Quarto, *Aſinius Agrippa claris maioribus quàm uetuſtis.* Quinto, *Ne memoriam noſtri per mœrorem quàm læti retineatis.* Decimotertio, *Pleraque in ſumma fortuna auſpicijs & conſilijs, quàm telis & manibus geri.* Infrà, *Nec grata Pallantis innocentia, quàm grauis ſuperbia fuit.* Libro decimoquarto, *Denique ſi id rebus con*

ducat

ducat, libens quàm coactus acciret dominam. Libro 19. Ne ſuas quidem legiones opperiebãtur, ut prædæ quàm periculorum ſocias. Infrà, Cur enim è roſtris, fratris domum imminẽtem foro, & iritandis hominum oculis, quàm Auentinum & penates uxoris petiſſet. Libro uigeſimo, Is ſe è maioribus ſuis hoſtis populi Rom. quàm ſocius, iactabat. Et rurſus, Non imperitia adoleſcentuli uerba & conciones quàm ferrum & arma meditantis, ſed &c. Infrà, Vbi ſecuritas rediјt, uoluptatum quàm religionum appetens, negligere paulatim, hoc eſt, negligebat. Libro 21. Corpora condere quàm cremare, è more Aegyptio. In libello Germanorum, Cedere loco dummodo rurſus inſtes, conſilij quàm formidinis arbitrantur. Hunc loquendi modum uſurpat & Liuius libro ſeptimo, deca. primæ, Quicquid, inquit, hinc aut illinc, communis Mars bello aufert, multiplex quàm pro numero damnum eſt. Vbi uerò legitur uulgò apud eundem autorem libro nono tertiæ decadis, Veram certe uictoriam eius rei ſibi quiſq; mallet, quàm ulla imperia, deprehendi ex ueſtigijs manuſcripti codicis legendum, Veram certe uictoriam eius rei cupias quàm ulla imperia. Porrò ſubauditur in eiuſmodi locutionibus aduerbium potius aut magis. Sic eſt & illud Nazianzeni,

Θέλω τύχης σπλαγμὸν, ἢ φρενῶν πίθον.

Reum facere, hoc eſt, accuſare, ſiue reum agere.

Primo, Violatorem fœderis ueſtri Arminium, apud Varum, qui tum exercitui præſidebat, reum feci. Sic & Suetonius in Tiberio, de eo ipſo loquẽs, Fannium Cepionẽ, qui cum Varrone Muræna in Auguſtum conſpirauerat, reum maieſtatis apud iuuenes fecit, & condemnauit.

Bellum

Bellum inuitis aut cupientibus eſſe, & ſimiles locutiones.

Primo, Fama dediti benigneq́; excepti Segeſtis uulgata, ut quibuſq; bellum inuitis aut cupientibus erat, ſpe uel dolore accipitur. Græci dicũt ἀχθομένοις *aut* ἡδομένοις εἶναι, *id eſt, inuitis aut lubentibus eſſe, quum ſignificant moleſtum exiſtere quicquã aut gratum. Xenophon* ἑλληνικῶν *quinto,* ἦν δὲ οὐ τῷ ἀγησιλάῳ ἀχθομένῳ ταῦτα. *Hæc Ageſilao grauanti non erant. Plato in Phædone,* ὅθεν δὲ ἀπελίπομεν ἐπανέλθωμεν, εἴ σοι ἡδομένῳ ἐστί. *Quod reliquimus eò reuertamur, ſi tibi lubenti eſt. Rurſum Tacitus Annalium libro 15. Hæc atq; talia plebi uolenti fuere. Sic enim caſtigauimus nos, quum antè legeretur, ualentia fuere. Iterum libro decimonono, Cæteriſq; remanere, & in uerba Veſpaſiani adigi uolentibus fuit. Nam uocem liberum, illic à quopiam inſultam, autoritate manuſcripti uoluminis ſubmouimus. Hanc Græcam figuram & in uita Agricolæ retulit, Eoq́; initio erecta prouincia, ut quibus bellum uolentibus erat, probare exemplum, ac recentis legati animum opperiri. Nazianzenus,* ὕβριζε, ἀπείλει, ποίει ὅτι ἂν ᾖ βουλομένῳ σοι, *Contumelioſus eſto, inſulta, fac quicquid fuerit tibi uolenti. Xenophon,* ἑλληνικῶν *quarto,* τί οὖν ἔφυ, οὐ πυνθάνῃ εἰ καὶ ἐκείνῳ βουλομένῳ ταῦτ' ἐστί; *Quin igitur rogas, an hæc illi uolenti ſint? Plato,* ἀλλ' ὅρα εἰ σοι βουλομένῳ ἔστι ἃ λέγω. *At uide num tibi uolenti ſint quæ dico. Macrobius, Si uobis uolentibus eſt. Huius locutionis exempla Græca retulit callentiſſimus utriuſque linguæ Gulielmus Budæus, immortale Galliarum ornamentum, & literarum uirtutiſ'que columen in utiliſſimis illis ſuis Græcæ linguæ commentarijs. Hic habes exempla Latina. Porrò de his meminimus in Caſtigationib*

gationibus etiam ſuis ubiq; locis.

Neſcium paßiue, pro eo quod neſcitur.

Primo, Alijs gentibus ignorantia imperij Romani inexperta eſſe ſupplicia, neſcia tributa.

Aſyndeton.

Primo, Simulq́; pedes, eques, claſſes apud prædictum amnem conuenere. Secundo, Inter quos inſignis Arminius manu, uoce, uulnere, ſuſtentabat pugnã. Paulopóſt, Arma rapiunt, plebes, primores, iuuentus, ſenes. Item, Ac poſtulauit modum argento, ſupellectili, familiæ. Quarto, Bellumq́; impeditum, arduum, cruentum minitabãtur. Mox, Iisq́; permiſſum uaſtare, urere, trahere prædas. Libro 15. In quam certatim nomina dederant, ſenatores, eques, miles. Paulopóſt, Sed mirum quàm inter diuerſi generis, ordinis, ætatis, ſexus, diuites, pauperes, taciturnitate omnia cohibita ſint. Libro 17. Equos, arma, pecunias, offerentes: ut quiſquis corpore, opibus, ingenio ualidus. Libro decimonono, Conſilio, manu, uoce inſignis hoſti, conſpicuus ſuis. Mox, Simul cæteri ut cuiq; ingenium, ſpoliare, capere arma, abripere equos. Item, Præterita, inſtantia, futura, pari obliuione dimiſerat. Libro 21. Vt perfidum, ignauum, uictum hoſtem in æternum excinderẽt. Mox, Coniugum, parentum, patriæ memores. Liuius libro quinto dec. quintæ. Terra mari trepidatur.

Miſſu, ablatiuus.

Primo, Bucteros ſua urentes expedita cũ manu L. Stertinius miſſu Germanici fudit. Secundo, Quàm his qui forte aut miſſu principis obtinerent. Sic dixit accitu, libro eodem, Earum quippe accitu uenire. Item, conceſſu. Libro tertio, Auctam hinc conceſſu Herculis, hoc eſt, conceßione Herculis. Sic libro duodecimo, Conceſſu fratrum regnum Accitu. Conceſſu.

regnum adeptus. Libro decimoquarto, Ipſe audito, ueniſſe miſſu Agrippinæ nuncium Agerinum. Et libro decimo ſeptimo, Donec miſſu Galbæ Vitellius aderat. Libro 21. Miſſu Neronis Veſpaſianus &c. uictore exercitu tene-

Obiectu. bat. Item quarto lib. Obiectu, Cœli tēperies hyeme mitis obiectu montis quo ſæua uentorum arcentur. Quinto,

Diſtinctu. Ac diſtinctu pinnarum à cæteris auibus diuerſum. Libro

Subuectu. decimoquinto, Et prouiſi antè cōmeatus, quorum ſubue-

Indutui. ctu &c. Libro 16. Niſi ea quam indutui gerebat, ueſte detergeret. Libro 18. Diſpoſitu prouiſuq́; ciuilium rerum

Diſpoſitu. Recenti lectu. peritus. Libro 20. Tutor Treuirorū copias recenti Vangionum, Caracatium, Tribocorum lectu auctas, ueterano pedite atq; equite firmauit. Item, Hæc de origine &

Aduectu. aduectu dei, celeberrima. Libro 21. Cuius obiectu reuolu-

Obiectu. tus amnis. Et rurſus in libello Germanorum, Conſtantia

Diuiſui. precum & obiectu pectorum. Sic diuiſui dixit Liuius libro tertio quartæ dec. de publicis uectigalibus Carthaginienſium loquens, Partim, inquit, prædæ ac diuiſui princi

Armatu. pum quibuſdam & magiſtratibus erant. Item armatu, libro 7. eiuſdem, Inde Neocretes mille, & eodem armatu Cares. Et mox, Et humor toto ferè graui armatu, nihil gladios aut pila hebetabat. Libro quinto, Ne aut tyran-

Receptus. nus quum uellet, receptum ad urbem haberet.

Permiſſu.

Secundo, Vetitis, niſi permiſſu, ingredi ſenatoribus. Liuius libro ſeptimo quartæ decadis, Niſi permiſſu imperatoris, qui eam prouinciam obtineret &c.

Incedunt mœſtos locos, uirtute præpoſitionis, pro incedunt in mœſtos locos.

Primo, Incedūt mœſtos locos, uiſuq́; ac memoria defor mes

mes.Libro 14.Poſtremus ipſe ſcenas incedit.Sic enim repoſuimus pro aſcendit.Itē, Græci amictus, quos per eos dies plerique inceſſerant, tum exoleuerant. Mox, Quia fontem aquæ Martiæ ad urbem deductæ nando inceſſerat.

Elabor cum accuſatiuo.

Primo,Pugnam aut uincula elapſi.Quarto,Eiusq; ſtatuam uim ignium bis elapſam.Libro 19.Cuſtodias Vitellij elapſum.

Eluctor niues.

Libro 19.Et uix quieto agmine niues eluctantibus,patuit,quantum diſcriminis adeundum foret.In uita Agricolæ,Super uirtutem hoſtium,locorum quoq; difficultates eluctatus.

Soluere ſuprema alicui,pro parentare.Item, ſuprema pro funere,ſiue exequijs.Item,pro fine uitæ,ſupremis ſuis conſulere.

Primo,Igitur cupido Cæſarem inuadit ſoluendi ſuprema militibus duciq;. Itē ſuprema pro morte.Tertio,Poſt celebre carmē quo Germanici ſuprema defleuerat.Quarto,Habitus tamen ſupremis honor, oſſaq; tumulo Octauiorū inlata. Libro quinto uocat ſuprema officia: Quòd ſupremis in matrem officijs defuiſſet.Infrà,Sanè paucos (& ſuprema principis) dies poſſe uitari.Mox,Illic eum appropinquare ſupremis,tali modo cōpertum.Duodecimo,Ne admotus ſupremis Claudius,et dolo intellecto,ad amorē filij rediret.Lib.15.Animū aduerſum ſupreme firmat.Infrà,Ita codicillis præſcripſerat,quū etiamtū diues et præpotens,ſupremis ſuis cōſuleret. Libro 16.Tris modo lectulos ad ſuprema retineri iubet. Infrà, Segnes & pauidos ſupremis ſuis ſecretum ocium dare. Circa libri

calcem. Arriamq́; tentantẽ mariti ſuprema & exẽplum Arriæ matris ſequi, monet retinere uitã. Lib. 19. Supremo erga parentẽ officio fungi. Lib. 20. Planctum & lamenta, & ſupremorum imaginẽ præſenti ſibi circũdata. Infrà, Digreſſum Voculã, et de ſupremis agitantẽ, liberti ſeruiq́; prohibuere fœdiſsimã mortẽ ſpõte præuenire.

Medio campi. Medio montium. Medio diei.
Medio temporis. Minimo temporis.

Primo, Medio campi albentia oſſa. Paulopòſt, Nam medio montium & paludum porrigebatur planicies. Duodecimo, Tunc medio diei. Decimotertio, Medio temporis contradicere liceret. Sic enim legendum. Infrà, Vt medio diei, quum id tẽporis Nero per uinum & epulas incaleſceret. Libro 14. Medio temporis tãtum honorum atq; opum in me cumulaſti. Item, Repertus eſt certe per medium diei nudus exercitando corpori. Lib. 17. Medio diei temulẽtus, & ſagina grauis. Lib. 19. Sed medio diei exarſerãt. Infrà, Ne minimo quidẽ temporis uoluptates interueniſſe. Liuius lib. 7. dec. 4. Poſtero die inſidijs medio ferme uiæ poſitis. Infrà, Quum medio forte diei agreſtis quidam ad prætorem adductus nuntiat. Item, Quinto die Romani proceſſere in medium campi.

Sonore pro ſono.

Primo, Læto cantu, aut truci ſonore. Libro 4. Sonorẽ alterius prælij non acciperet. Quanquam dubito num librarius aliquis Sidonianæ lectioni ſuetus pro ſono ſonorem infulſerit.

Metu an contumacia, pro dubium metu an
contumacia, & ſimiles locutiones.

Primo, Cœpta luce, miſſæ in latera legiones, metu, an cõtumacia locum deſeruere. Secundo, De ſe nihil addidit,

dit, metu inuidiæ, an ratus conſcientiam factis ſatis eſſe. Infrà, *Pauore an auitæ nobilitatis etiam inter anguſtias fortunæ retinēs.* Item, *Finē uitæ ſponte an fato impleuit.* Rurſum, *Atq; illic, fugā tentans, an ficto crimine interfi= citur.* Quinto, *Contemptu ambitionis an per ſenectutem haud dedicauit.* Decimotertio, *Quo bellum ex æquo mo do pararet, an ut æmulationis ſuſpectos per nomē obſi= dū amoueret.* Item, *Fato quodā, an quia præualent illici= ta.* Lib. 15. *Is forte an prudēs ad eum diem ex Campania remeauerat.* Item, *Nihil metuēs an diſsimulādo metu.* Li bro 17. *Mobilitate ingenij, an ne altius ſcrutaretur.*

Pedes in hoſtem inuaderēt, & ſimiles locutiones.

Primo, Vt hi mox pedes in hoſtem inuaderent. Sapit conſtructionē Græcam, ut pedes ſit ſecundum pedes, in pedibus, uel per pedes. Eiuſdē generis eſt quod infrà di= xit, *Auctus Tiberis plana urbis ſtagnauerat.* Hoc eſt, in planis ſiue per plana. Sic etiam accipiendum, quum in= quit, libro ſecundo, *Lacus inde & Oceanum uſque ad Amiſiam flumē ſecūda nauigatione peruehitur.* Hoc eſt, in lacubus & Oceano, ſiue per lacus & Oceanum. Niſi forte præuehitur, legēdum eſt, quod mihi magis arridet. Eodem, *Quorum pars onuſta uulneribus tergum.* Paulò pòſt, *Oblitus faciem ſuo cruore ne noſceretur.* Quarto, *Adſeuerabatq; innocentem Cornutum & falſa exterri= tum.* Quinto, *Mox crebris prolationibus ſpem ac metū iuxta grauatus.* Id eſt, ſpe ac metu æque grauatus. Infrà, *Clari genus.* Item, *Cætera, equeſtri familia erat.* Suprà de Cotta Meſſalino, *Arguitur pleraque*, hoc eſt, in pleriſq;. Infrà: *Ac ſæpe modum obſidij ſtationibus cingebat*, id eſt, modo ſeu per modum obſidij. Item, *Cætera degene= rem.* Paulopòſt, *Alleuatur animum.* Lib. 13. *Annotatusq;*

miles,&c.præriguiſſe manus. Lib.15. *Frigidus iã artus, & cluſo corpore aduerſum uim ueneni.Sic etiã illud di=ctum uidetur lib.17. Secreta male audiebat,id eſt,ſecun=dum ſecreta ſiue in ſecretis.*E *quidẽ in uulgatis editioni=bus legitur ſecretò.Verum manuſcriptum uolumẽ habet ſecreta.*Eodem *libro,*Animũ *uultumq; cõuerſi*. Lib.20. Denſi *undiq;,& frontem tergaq; ac latus tuti.*

Peruadere,*abſolute.*Item,*cum accuſatiuo.*

Primo,Peruaſerat *interim circumuenti exercitus fa=ma.*Secundo, Niſu *tamen corporis & impetu equi per=uaſit.* Quarto,Neq; *tamen peruaſere hoſtes, niſi admo=dum pauci.*Lib.15.Quia *peruaſerat rumor,ipſo tempo=re flagrãtis urbis,&c.*Lib.17. Piſo *in ædem* Veſtæ *per=uaſit.*Libro 19.Nam *peruaſiſſe in* Germanias Valẽtem, *& ueteres illic nouosq; exercitus ciere credebat.*

Ingeſtum,*pro eo quod uiolenter oblatum eſt.Ingerere.*

Primo,Nomẽ *patris patriæ* Tiberius *à populo ſæpius ingeſtum repudiauit*. Alibi *dixit,ingeſtis pilis pro infi=xis,ubi uulgo legitur infeſtis pilis.*Et *ingeſtis uulneribus cõcidit,pro inflictis,lib.*19.Libro 20. Vera *erant, & à tribunis præfectisq; eadẽ ingerebantur.*In Dialogo Ora torũ,Quorũ *nomina prius parẽtes liberis ſuis ingerunt.*

Aſperare *pro exaſperare incitareq;.*Aſperatus.

Primo,Hunc *quoq; aſperauere carmina incertis auto=ribus uulgata,*Secundo,Ita *moderãs,ne lenire, ne'ue aſpe rare crimina uideretur.*Libro.15. Aſperari *ſaxo;& mu=cronem ardeſcere iuſsit.*Libro 18.Irent *propere, neu re=morando iram uictoris aſperarent.*Lib. 19. Vbi *aſpera=tum* Vitellium *& poſſe* Blæſum *peruerti, ſatis patuit.* Quo *loco uulgatæ editiones perperã continebant,aſper natum.*

natum. Et rurſus, Ne aſperatus prælio miles, non ſenatui, &c. In libello de Germanis, Sola in ſagittis ſpes, quas inopia ferri oßibus aſperant.

Modicus pro tenui. Aliquando opponitur magnifico.

Primo, Haud pigebit referre in Falanio & Rubrio, modicis equitib. Romanis prætentata crimina. Quinto, Funus eius modicum. Vndecimo, Se modicos ſenatores. Libro 16. Othoni ſepulchrum extructum eſt modicū & manſurum. Lib. 19. Vitellij modica & uulgari mētione. Et rurſus, Modicum ſacellum Ioui conſeruatori aramq; poſuit. Hoc eſt, exiguum. In uita Agricolæ, Cultu modicus, ſermone facilis.

Faceſſere periculum.

Primo, Mox clariſsimo cuiq; periculum faceßit. Quinto, Et Abudius Ruſo, functus ædilitate, dum Lentulo Getulico, ſub quo legioni præfuerat, periculum faceßit. Libro 20. Qui perinde diues & eloquentia clarus, nulli unquam ſub Nerone periculum faceßiſſet.

Facere periculum pro inferre.

Libro 13. Tanquam inſonti periculum feciſſet. Libro 16. Fregitq; anulū, ne mox uſui eſſet ad faciēda pericula.

Facere periculum, pro adire diſcrimen.

Libro 14. Eiuſdem pecuniæ periculum facerent, cuius ij qui imperatorem appellauere. Lib. 15. Corbulo meritæ tot per annos gloriæ non ultra periculum faceret.

Super aduerbialiter, pro ſuprà.

Primo, Raro ſuper militē, & quaſi ob metum defixo.

Inuenire mortem. Inuenire perniciem.

Primo, Vbi infelici dextera & ſuo ictu mortem inuenerit. Infrà, Perniciem alijs ac poſtremum ſibi inuenere.

Formidoloſior hoſtium, actiue, pro metuentior hoſtium.

Primo, Exercitum *imagine cæſorum inſepultorumq́; tardatum ad prælia & formidoloſiorem hoſtium credebat. Sic infrá uulgus formidoloſum uocat.*

Formidoloſus paßiue.

Vndecimo, *Formidoloſum paci uirum inſignem, & ignauo principi prægrauem.* Libro 13. *Formidoloſum id imperatori dictitans.* Libro 17. *Atq; ipſis etiam qui occiderant, formidoloſus.* Libro 19. *Id quoq;, propinquis hoſtibus, formidoloſum.* In uita Agricolæ, *Quippe legatis quoq; cõſularibus nimia ac formidoloſa erat. Rurſus infrá, Id ſibi maxime formidoloſum, priuati hominis nomẽ ſuprá principis attolli.*

Demotus. Demouere. *Demutare.*

Deuſtus. Tranſmotus.

Primo, Ne *Clanis ſolito alueo demotus in amnem Arnum transferretur.* Secundo, *Sed* Tiberius *demouerat* Syria *Creticum Syllanum.* Item, *Seueros tribunos demoueret.* Quarto, *Placitum, inſtituto* Flaminum *nihil demutari.* Item, *Si priorem ætate & iam labefactum demouiſſet.* Infrá, *Deuſto monte Cælio.* Quinto, *In inſulas interdicto igni atq; aqua, demoti ſunt.* Infrá, *Idẽ annus graui igne urbem adficit, deuſta parte circi.* Vndecimo, *Cẽſendo nomen & effigies priuatis ac publicis locis demouẽdas.* Libro 13. *Demouet* Pallantem *cura rerum.* Libro 20. *Nec terrore aut minis demouẽtur.* Lib. 13. *Quippe Syria trãſmotæ legiones.*

Decedere *ſententia.* Decedere *fide.* Decedere *ab officio.* Decedere *inſtituto.*

Libro 14. Non *ideo aut conſules mutauere relationẽ, aut*

aut Thraſea deceßit ſententia. Sic Liuius lib. 5. dec. 4. dixit, decedere fide: Potuiſſe ſe extra id periculum eſſe, ſi decedere fide, ſi coniurare cum cæteris uoluiſſent. Lib. 6. dec. eiuſdem, Cuius fiducia ab officio deceßiſſent. Libro ſeptimo, Et non decedere inſtituto ueſtro.

Superſtagnare.

Primo, Si amnis Nar, in riuos diductus ſuperſtagnauiſſet.

Firmare pro adſeuerare. Item, pro confirmare.

Primo, Vix quicquã firmare auſim. Quarto, Lacedæmonij firmabãt annaliũ memoria. Quinto, Nihilq́; uſurpauiſſe ex ijs quæ uetus memoria firmauit. Infrà, Nec ultra biduum duraturũ, Macroni firmauit. Lib. 18. Et paratis omniũ animis reuerſuros firmauerũt. Tertio, Vt baſilicã Pauli Aemylia monimẽta, ꝓpria pecunia firmaret ornaretq́;. Quarto, Vetuſtũ aſyli ius ut firmaretur petẽtibus. Vndecimo, Iret in caſtra, firmaret prætorias cohortes.

Affirmare pro confirmare ſtabilireq́;.

Affirmatus.

Libro 20. Et populi Romani uirtutẽ armis affirmaui. Sic participium affirmatus uſurpat Liuius libro 8. quartæ dec. Rhodijs affirmata, quæ data priore decreto erãt.

Agitare abſolute, pro conſultare, ſiue agitare in animo.

Secundo, Quod ludibrium ut effugere agitauerit Vonones. Paulopòſt, Quonam id modo incorruptum foret, ſecum agitabat. Infrà, Quàm quia populum Romanum æquo iure complecti reddita libertate agitauerint. Quinto, Etiam de Claudio agitãti. Vndecimo, Ac primo Caliſtus et Narciſſus, et Pallas agitauere. Lib. 13. An expeditis legionibus nocte Artaxata ꝑgeret, &c. agitauit.

Lib.19.Illic agitauere,placeret'ne,&c.

Idem uerbum cum accuſatiuo.

Lib.15.Prouincias Orientis maxime Aegyptum ſecretis imaginationibus agitans.

Agere abſolute,pro uiuere.

Tertio, Non modo apud illos homines qui tum agebant,etiam ſecutis temporibus uario rumore iactata.

Druſo ſitam,pro poſitam,ſiue conſtitutam Druſo. Macedonibus ſitæ,pro à Macedonibus conditæ.

Secundo,Et ueterẽ aram Druſo ſitam diſiecerant. Tertio,Vrbemq́; Philippopolim à Macedone Philippo ſitã. Quinto,Cæterasq́; urbes,quæ Macedonibus ſitæ, Græca uocabula uſurpant. Lib.19.de Capitolio, Iiſdem rurſus ueſtigijs ſitum eſt. Sequiturq́; lib.20. Templum ijſdẽ ueſtigijs ſiſteretur.

Penetralis Germaniæ dij,pro dijs penitioris Germaniæ,hoc eſt,interioris.

Secundo,Ille fas patriæ, libertatem auitam,penetralis Germaniæ deos. Liuius libro primo quintæ decadis, Cyzici prytanæũ,ubi publice quibus is honos datus erat, uescebantur, uocat penetrale urbis. Sic hoc loco Tacitus Cheruſcorum regionem uidetur appellare penetrale Germaniæ,quòd penitior ſit atque interior. Aut potius templum Cheruſcorum. Liuius libro quinto decad. quintæ, Et quum omnis præfatio ſacrorum eos quibus non ſint puræ manus ſacris arceat, uos penetralia ueſtra contaminari cruento latronis corpore ſinetis? Loquitur autem de templo Samothracum. In uita Agricolæ, Quia nobiliſsimi totius Britanniæ,eoq́; in ipſis penetralibus ſiti,&c.

Aude

Audere oppugnationem, Audere pœnam.

Secundo, Et tunc dubijs rebus eius ultionem auſus. Ite*rum, Auſuroſq; nocturnam caſtrorum oppugnationem.* Item, *Vt ſe eadẽ auſum.* Infrà, Nec *Tiberius pœnã eius palàm auſus.* Tertio, *Ipſo Germanico coram, id auſum.* Infrà, *Auſis ad Cæſarẽ codicillis.* Quarto, *Si barbari ſuc ceſſu noctis alacres prælium auderent.* Item, *Neq; id imperatorem palàm audere.* Vndecimo, *Fuſo qui præliũ au ſus erat, Demonacte præfecto.* Duodecimo, *Obuio hoſti & in aciem auſo.* Paulopòſt, *Non auſis aciem hoſtibus.* Infrà, *Vim cultoribus ac oppidanis, ac plerunq; in mercatores & nauicularios audebant.* Libro 14. *Cecidiſſe legionem, quæ præliũ auſa ſit.* Infrà, *Ea in pace auſi, quæ uix bello euenirẽt.* Lib. 17. *In ipſis principijs ſtuprũ auſa.* Lib. 18. *Non auſis ducibus eodem die oppugnationem caſtrorum.* Libro 19. *Neq; periculum in aperto audebãt.* Libro 20. *Pater eius multa hoſtilia auſus.* Rurſus, *Machinas etiam, inſolitum ſibi, auſi.*

Suggredi, pro latenter gradi. Item, *pro ſubire.*

Secundo, Suggreßiq; propius ſpeculatores. Quarto, *cum accuſatiuo, Quos dux Romanus acie ſuggreſſus.* Libro 13. *Dein reſidentibus flammis propius ſuggreßi.* Libro 14. *Poſtquam propius ſuggreſſus hoſtis certo ictu tela exhauſerat.*

Video, de uiſu per inſomnium. Viſus.

Secũdo, Nox eadem lætam Germanico quietem tulit, uiditq; ſe operatum. Duodecimo, *Nocturno uiſu demon ſtrat.* Libro 20. *Aduocata concione, iuſſa numinis, ſuos Ptolemæiq; uiſus, ingruentia mala exponit.*

Inſidere iuga. Villarum molibus inſidere.

Secũdo, Soli Cheruſci iuga inſedere. Infrà, *Clauſtraq;*

terræ ac maris inſediſſet. Tertio, *Qui effugia inſederãt.* Item, *Supplicibus Amazonũ quæ aram inſederãt.* Quarto, *Quanquam inſideret urbem propius miles.* Infrà, *Sed tum Tiberius duodecim uillarum nominibus & molibus inſederat.* Quinto, *Duos colleis, quos Barbari inſederant.* Duodecimo, *Quando ea loca inſiderent.* Lib 13. *Agrosq́; uacuos & militum uſui ſepoſitos inſedere.* Libro 16. *Duæ prætoriæ cohortes armatæ templum genitricis Veneris inſidere.* Libro 19. *Tandẽ flagitante exercitu Meuaniã inſederat.* Item, *Arcem Capitolij inſedit.* Lib. 20. *Nec ideo Rhenum inſedimus.*

Illâ, ſicut illac.

Secundo, Incubueratq́; ſagittarijs, illâ rupturus. Libro 19. *Ac ne peruium illâ Germanicis exercitibus foret, obſepſerat.* Lib. 21. *Inter quæ perfuga Batauus adijt Cerialẽ, terga hoſtium promittens, ſi extremo paludis eques mitteretur, ſolidum illâ.* In libello Germanorũ, *Ipſum quinetiam Oceanum illâ tentauimus.*

Verto abſolute. Item, *Malo uertere.*

Secũdo, Aſtusq́; hoſtium, in perniciem ipſis uertebat. Quarto, *Quod aſpere acceptum ad præſens, mox in laudem uertit.* Item, *Nam quæ ſaxo ſtruuntur, ſi iudiciũ poſterorum in odiũ uertit, pro ſepulchris ſpernũtur.* Quinto, *Adeo facinora atq́; flagitia ſua, ipſi quoq́; in ſupplicium uerterant.* Infrà, *Ac ne dubium haberetur magnitudinẽ pecuniæ malo uertiſſe.* Vbi uero deinde legitur, *Nomen Cæſarum in ludibria & contumelias uerterẽt,* Opinor ſcribendum, *uerteret.* Vndecimo, *Seu forte lapſa uox in præſagium uertit.* Duodecimo, *Per intempeſtiua nouercæ officia, in ludibria uertebat.* Lóquitur de Britannico Claudij Cæſ. filio. Decimotertio, *Idq́; illi imperitante Clau*

*te Claudio impune,mox ad gloriam uertit.Infrà,Ne per tot annos ſine querela tolerata, nouis acerbitatibus ad inuidiam uerterent.*Libro 14.*Quod contrà uertit.*Libro 19.*Læta ad præſens male parta,mox in perniciem uertere.*Item,*Et poſtquam regnum in formam prouinciæ uerterat.*Libro *uigeſimo,Quæ ſæuitia,recentibus odijs,ſanguine explebatur,dein uerterat in auaritiam.*Libro 20. *Quod tum in morem uerterat.*In libello Germanorũ, *Et alijs Germanorum populis uſurpatum, rara & priuata cuiuſque audentia apud Cattos in conſenſum uertit.* In Dialogo de oratoribus,*Niſi frequens ac aßidua nobis cõtentio iam propè in conſuetudinem uertiſſet.* In uita Agricolæ, *Ac niſi felicitas in ſocordiam uertiſſet, exuere iugum potuere.* Liuius libro *ſeptimo decadis tertiæ, Cauſam,&c.reticuiſſem,ni ex mala fama in bonam uertiſſet.*Libro *ſecũdo decadis quartæ, Verterat periculum in* Romanos.Libro *quarto dec.eiuſdem,Bene uertat,inquit,obſideamus* Lacedæmonẽ. *Idem libro ſeptimo dec. eiuſdem,Deinde quòd fraude capti, quòd à ciue potißimum ſuo forent,in iram luctus uertit.* Ac *rurſus,Poſteaquam uidere ex alto claſſem, in fugam uerterunt.* Libro 8.*Verteratq́; Scipionum inuidia in prætorem,& conſilium eius, & accuſatores.* Libro 9. *Hæc quæ augendæ amplitudinis eius cauſa facta erãt, extemplo in inuidiã, mox etiam in perniciem adoleſcẽti uerterunt.*Libro *primo dec.quintæ,* Delectus *conſulibus eo difficilior erat, quòd peſtilentia quæ priore anno in boues ingruerat,eo uerteret in hominum morbos.* Libro *ſecundo, Aruſpices in bonum uerſurum id prodigium prolationem'que finium & interitum perduellium portendi reſponderũt.* Libro 5. *Quæ omnia, ſi tamen populo foret, in capita noxio*

Oceano inuehere,pro in Oceanum uehere.

Inuehi latus hoſtium.

Secũdo,Legiones claſſi impoſitas per Amiſiam Ocea no inuexit.Libro 18.Ita uictores latus hoſtium inuecti.

Nullo illic hominum cultu.

Secundo, Milesq́; nullo illic hominum cultu,fame ab= ſumptus.Subauditur,exiſtente. Significat autem inſulas illas cultoribus habitatoribus'que uacuas fuiſſe.Rurſum infrá,Nullo etiamtum urbium cultu.Tertio,Addidit in= ſulam Gyarum immitem & ſine cultu hominum eſſe.

Patrari pro confici.

Secũdo,Et ſi proxima æſtas adijceretur, poſſe bellum patrari,hoc eſt, poſſe debellari. Ipſe infrá conficere uo= cat.Bellumq́;,quia conficere prohibitus erat,pro cõfecto accipiebatur.Rurſum ſecundo,Maluit patrati quám in= cepti facinoris reus eſſe. Tertio, Tum demum Tiberius ortum patratumq́; bellum ſenatui ſcripſit.Quarto,Cæ= de eius patrata. Quinto,Ita nihil triſte illo die patratũ, Duodecimo,At ni prælium uox diremiſſet,cœpta patra= taq́; expugnatio eundem intra diem foret.Infrá, Quibus patratis.Libro 13. Vtq́; inter feſtos referretur dies quo patrata uictoria,quo nũtiata,quo relatum de ea eſſet. Li bro 19.Gratiam patrati belli penes eum qui urbem occu paſſet.Libro 20.Propexum rutilatumq́; crinem patrata demum cæde legionũ depoſuit. Liuius libro quarto dec. quintæ,In monte ſacrificio rite perpetrato.Et mox,Mo do pacis patrãdæ cum Romanis paciſcebatur mercedẽ. Item,Pugna perpetrata.Hinc apud Tacitum libro uice= ſimo,ubi legitur in uulgatis editionibus. Deniq; peracti remedij gloriã penes Cæſarẽ eſſe, & manuſcriptũ uolu= men habet,parati remedij,uiſum eſt mihi,poſſe etiam pa trati

trati

trati remedij legi. Sed tamē magis placet, ut parati reme dij legatur, nimirū ut Veſpaſianus à facilitate promptitu dineq; præbendi remedij commendetur, non reluctās, ſed obſequens.

Vetuſtißimus liberorum, pro, Maximus natu. Ve terrimus liberorum. Vetuſtißimi familia= rium. Vetuſtißimus militum.

Secūdo, Qui Vononē uetuſtißimū liberorum eius acci rēt. Quinto, E' uetuſtißimis familiariū Rhodū ſecuti. In= frà, Arſacē liberorum ſuorū ueterrimū impoſuit. Vndeci mo, Et Vibidiam uirginum Veſtalium uetuſtißimam ora uit. Lib. 17. Vetuſtißimum quenq; militū, nomine uocās.

Curatius pro accuratius.

Secundo, Finem curatius diſſeram.

Excuſatius.

Tertio, Quo excuſatius ſub exemplo acciperentur.

Mandare aliquid ad quempiam.

Secundo, Extremas preces P. Quirino propinquo ſuo ad principem mandat.

Antiſtare pro antecellere.

Sed ut locis, ordinibus, dignationibus antiſtent.

Abſiſtere, pro deſiſtere à cœptis.

Secūdo, Nec aut Vrgulania obtemperauit in domum Cæſaris ſpreto Piſone uecta, aut ille abſiſtit. Lib. 13. Igi= tur abſiſtentibus his, pari metu exterritis Bructeris. Sic enim emendauimus, quum antè legeretur, aßiſtentibus, Decimoquarto: Abſiſtentiū facie abſceſſerat cohors mi= litum. Sic enim legendum ſuſpicamur. Libro 19. Stantem pro gradibus palatij Vitellium, & preces parantē, per= uicere ut abſiſteret. Libro 20. Et miſſus cum mandatis Montanus ad Ciuilem, ut abſiſteret bello. Liuius libro 1. dec.

dec.4.Vt quum nox prælium dirémptura eſſet, rex prior territus rabie eorũ,pugna abſtiterit.Et rurſum, Sed naues Romanæ à Piræeo *uenientes, intromiſſumq́; præſidium abſiſtere incepto coëgerũt.* Libro 2. Si Antiochus *regno* Attali *abſtineat,belloq́; abſiſtat.Et rurſus,Quum haud abſiſteret petere.*Libro 6. *Abſiſtere ijs* Flaccus *iuſſit.*Item, *Ne ingratis quidem beneſacere abſiſtam.* Rurſum, *Tandem abſtiterunt.* Libro 7. *Tandem ſub noctem uano incepto quum abſtitiſſent.Infrà, Si abſiſtere furore uellent.*Item, *Nũcia meis uerbis, bello abſiſtat.* Lib.8. *Non tamen ita infregit animos eorum,ut abſiſterent imperio.Libro 2.dec.5. Si abſiſtere bello & facere imperata uelint.In calce libri, Abſtitit incepto.* Libro 4.*Huius noui præſidij fama abſiſtere oppugnatione ſimul* Romanos *regemq́; coëgit.*Item,*Neque priuſquam debellauero,abſiſtam.*

Amores,de amore honeſto.Item de inhoneſto.

Secundo,Breues & infauſtos populi Romani *amores,* Quinto, *Amores iuuenum & impudicitiam nepoti obiectabat.Infrà,Dein multorum amoribus famoſa* Albucilla,*&c.defertur impietatis in principem.*

Forma haud diſsimili in dominum.

Secundo,Nam ætate & forma haud diſsimili in dominum erat.Similis locutio libro 13. *Veſte ſeruili in diſsimulationem ſui compoſitus.*

Concipere.Concipere iuriſiurandi uerba,de iurante.Item,de dictante ſeu inſtituente.

Secundo,Et fraude aut ui raptum Agrippam *ferre ad exercitus* Germanicos *non ſeruili animo concepit.* Lib. 18.*Abijt iam & tranſuectum eſt tempus, quo poſſes uideri concepiſſe.* Libro 20. *Et quum cætera iuriſiurandi uerba*

uerba conciperent, Veſpaſiani nomen hæſitantes, aut leui murmure, & plerunq; ſilentio tranſmittebant. Infrà, Senatus inchoãtibus primoribus, iuſiurãdũ cõcepit, &c.

Promittere barbam, pro ſummittere.

Secundo, Donec crinem barbamq́; promitteret. Vnde *promiſſa barba* Liuio libro *ſecũdo primæ dec. Quanquã in uulgatis editionibus perperam prolixa ſcriptum eſt. Nam promiſſa habet manuſcriptus codex, quẽ ex* Borbe

Liuij locus. *tomago nactus ſum. Sic autem legenda* Liuij *uerba, Adhoc promiſſa barba & capilli efferauerant ſpeciem oris. Quomodo rurſum, libro quinto loquitur eiuſdẽ decadis. Barbam ſuã, ut tum omnibus promiſſa erat. Libro* 8. *dec. quartæ de* Gallis, *Procera corpora, promiſſæ & rutilatæ comæ, uaſta ſcuta, prælongi gladij. Rurſum, libro quarto dec. quintæ, Sordidati, barba & capillo promiſſo.*

Simulata conſcientia. Conſcientia.

Secundo, Hortatur, *ſimulata cõſcientia adeant, offerãt pecuniam. Hoc eſt, ſimulato, ſiue, poſtquã ſimulauerint ſe conſcios eius rei eſſe. Lib.* 12. *Prouiſam iam ſibi* Xeno*phontis medici conſcientiam adhibet. Lib.* 15. *Neq; tum omiſſa, dum aſpectui conſulitur, ſpreta conſcientia. Sẽſus eſt, erant ſibi cõſcij rem ſecus habere, cæterum hoc nõ curabãt. Lib.* 17. *In conſcientiã facinoris pauci aſciti. Paulopòſt,* Præbuit *pleriſq; ſuſpicionem cõſcientiæ. Lib.* 19. *Tanquã nimius pauor cõſcientiã argueret. Li.* 20. *Quin idẽ ille arguebat ultro conſcientiã ducis. In uita* Agrico*læ,* Et *conſcientiã generis humani aboleri arbitrabãtur.*

Vacuus pro ocioſo. Item, pro ſolo. Item, pro carente. Vacuus à tributo. Vacua nomina. Vacuum fuit.

Secundo, Quoniã tres uacuas legiones, & ducẽ fraudis

*diſignarũ perfidia deceperit.*Paulo antè,*Vacui externo metu.*Quinto lib.Duobus *Blæſis extinctis, domũ eorum uocat uacuã.*Tunc *ut uacua cõtulit in alios.* Vndecimo, Vacuoq́; *adultero potiretur.*Duodecimo,*Vacuã æmulatione.*Paulopoſt,*Domeſtica cura uacuus.*Infrà, *Quorũ uirtute uacui à ſecuribus & tributis.*Rurſum, *Vt omni tributo uacui in poſterũ Coi &c.*Lib.13.*Sed ubi mulier uacua fuit.*Loquitur autẽ de Põtia quæ omiſerat maritũ ſuũ.Lib.14.*In Syriã acceßit morte Vinidij legati uacuã ac ſibi permiſſam.*Mox, *Nam antea uacuũ id ſolutumq́; pœna fuerat.*Lib.15.*Verbis magnificas,rerũ uacuas.*Libro decimoſexto, *Non ſexus, non ætas periculo uacua.* Li.17.*Si reſpublica & ſenatus & populus, uacua nomina ſunt.*Lib.18.*Sed ubi ſubacto orbe & æmulis urbibus regibusq́; exciſis ſecuras opes concupiſcere uacuũ fuit.*

Adoleſcere,*pro incipere uigere.* Item *pro ſuccreſcere,& augeri,per metaphoram.*

Secundo, Adoleſcebat *interea lex maieſtatis.*Duodecimo, *Vtq́; Domitij pueritia tali magiſtro adoleſceret.* Libro 13.*Donec uer adoleſceret.*Libro 18.*Vetus ac iam pridem inſita mortalibus potentiæ cupido cũ imperij magnitudine adoleuit.* Infrà, *Vix credibile memoratu eſt, quantũ ſuperbiæ ſocordiæq́; Vitellio adoleuerit &c.*Li.19.deCremona,*Igitur numero colonorũ&c.adoleuit floruitq́;.*Lib.20.*Nõ primi Antonij neq; Mutiani ope Veſpaſianũ magis adoleuiſſe.* Rurſus,*Prauo certamine legatorũ ius adoleuit.*Infrà,*Tũc Velledæ autoritas adoleuit.*

Augendæ dominationi certaretur,hoc eſt,ad augendam dominationem certaretur,& ſimiles locutiones,

Secundo,*Et contrà augendæ dominationi certaretur.*

t Simile

Simile eſt quod primo libro dixit, Diſtrahendo hoſti per Bructeros ad flumen Amiſiam mittit. Item, Subducit ex acie legionem faciendis caſtris. *Infrà,* Si patrādæ neci ueneū mitteretur. *Tertio,* Dein præſidio Africæ ducebatur. *Infrà,* Quaſi firmandæ ualitudini in Campaniā conceſsit. *Item,* Aut adſumēdis auxilijs uagabātur. *Quarto,* Quoties parando regno finguntur. *Similes locutiones ſunt,* Subſidio ueuerāt, Auxilio uocare, Subſidio miſſos. *Quinto,* Ita caſtigādæ plebi compoſitū ſenatuſconſultū priſca ſeueritate. *Infrà,* Vbi data fides reddendæ dominationi ueniſſe. *Vndecimo,* Accuſandis utriſq; immittit. *Mox,* Quibus abluendis cubiculo egrediēs. *Duodecimo,* Quod acquirēdis uulgi ſtudijs edebatur. *Infrà,* Dum res firmando Neronis imperio componūtur. *Id eſt, ad firmādum Neronis imperium. Decimotertio,* Factum & S.C. ultioni iuxtà & ſecuritati. *Id eſt, ad ultionem & ſecuritatem æque pertinens. Infrà,* Vlteriores etiam nationes ſociaſq; bello uocabaut. *Decimotertio,* Repertus eſt certe per medium dici nudus exercitando corpori. *Libro 15.* Ea dum à Corbulone tuendæ Syriæ parantur. *Libro 16.* Quæ per tantū æui occulta præſentibus bonis augendis, *id eſt, ad præſentia bona augenda. ſ. fuerint. Libr. 19.* Nū ſecures, dolabras, & cætera expugnādis urbibus ſecum attuliſſēt. *Infrà,* Quæ ſeditioſa & corrūpēdæ diſciplinæ.

Quæſitiſſimus, pro exquiſitiſſimo. Et quæſitiores, pro exquiſitiores.

Secundo, Excepere Græci quæſitiſſimis honoribus. *Tertio,* Quæſitiores iam & plures Solon perſcripſit. *Infrà,* Quo quæſitior adulatio fuit.

Sanctor legum, à ſanciendo.

Tertio, Sed præcipuus Seruius Tullius ſanctor legum fuit.

fuit. Sanctus participium uſurpat Liuius libro decimo primæ decadis, De prouocatione legem diligentius ſan=ctam. Annalium libro 21. Regnum ab Antonio Herodi datum uictor Auguſtus ſanxit. Sic enim legendum puta mus pro auxit.

Degredi, quoties deſcenditur de alto.

Secundo, Tum in ſpeciem degreſſus. Infrà, Tum Seleu ciam degreditur. Libro 17. Cæcinna propiore tranſitu Pœninis iugis degredi iuſſus. Libro 19. Pullo amictu pa=latio degreditur, mœſta circum familia.

Diſſentire manifeſtus.

Secundo, Atrox ac diſſentire manifeſtus. Quarto, Et quoquo facinore properus clareſcere. Libro 20. Ne pa=ratis quidem corrumpi facilis, adeo metuens incerta. In Dialogo oratorũ, Tanquam minus obnoxium ſit offen=dere poëtarũ quàm oratorũ ſtudium. Hoc eſt, obnoxium ad offendendũ. Et rurſus, Et ipſe ſatis manifeſtus eſt iam dudũ in contrariũ accingi, nec æquo animo perferre hãc noſtram pro antiquorũ laude concordiam. In uita Agri=colæ, Peritus obſequi, eruditusq; utilia honeſtis miſcere.

Proficiſcitur Aegyptum cognoſcendæ antiquita=tis. Subauditur, gratia, uel nomine. Defecti=ua oratio eſt helleniſmum ſapiens. Et ſimiles locutiones.

Secundo, Germanicus Agyptum proficiſcitur, co=gnoſcendæ antiquitatis. Tertio, Erectis omnium ani=mis, petendæ è Piſone ultionis. Mox, Eaq; res agitata ru moribus, ut in agmine atque itinere crebrò ſe militibus oſtentauiſſet ab Narnia, uitandæ ſuſpicionis. Infrà, Pul=ſo Tarquinio aduerſum patrũ factiones multa populus parauit, tuẽdæ libertatis & firmãdæ cõcordiæ. Rurſum,

Spectatus & Sacrouir intecto capite pugnam pro Ro=*manis ciens,oſtētandæ,ut ferebat,uirtutis.*Quinto,Q*uia pecuniam à Vario* Ligure *omittendæ delationis cepe=rant.Subauditur,cauſa.Sic uidetur & illud dictum libr.* 16. Ac *nuperrimæ coniurationis in Sardiniam exactus.* Q*uanquam in uulgatis editionibus legitur,* Ac *nuper crimine coniurationis in Sardiniam exactus.Similis uide tur illa apud* Liuium *locutio libro quinto decad.quintæ, de* Paulo Aemilio *loquentem,* Et *ipſe illacrymaſſe dici tur ſortis humanæ.*Vt *ſubaudiatur,cauſa.* Alioqui *dixiſſet,ſorti humanæ.quemadmodum libro decimo decadis quartæ,*Q*ui meo infelici errori unus inlacrymaſti.*

*Sponte principis.*Et *ſimiles orationes.*

*Secundo,*Q*uòd contra instituta* Augusti, *non ſponte principis* Alexandriam *introiſſet.*Q*uarto,*Extructa *iam ſponte præfecti castra.Infrà,*Et *proxima ſponte inimico rum recepta.*Q*uinto,* Vt *ſponte* Cæſaris. Duodecimo, Gnarum *tamen cuius ſponte præficeretur.* Libro 13. Et *alia,ſponte incolarū in deditionem ueniebant.Infrà,*An *grauius æstimandum ſponte litigatoris præmiū honestæ operæ aſſequi.*Lib.19.Nec *ſponte* Antonij *properatum.* Lib.20.Vnde *ſuſpicio,ſponte legatorū excitari bellum.*

*Aetas militaris, pro robuſta ac apta ad militiam.*Actas *ſenatoria.*

Secundo, Re*ſerebat habitaſſe quondam ſeptingenta millia ætate militari.*Lib.15. Et Viuianus Annius *gener* Corbulonis, *nondum ſenatoria ætate, ſed pro legato quintæ legioni impoſitus.*Lib.20.Magnam *eo die pieta tis eloquentiæq; famam* Vipſanus Meſſala *adeptus,non dum ſenatoria ætate.*Liuius *libro primo decad. quartæ,* Tum *militaris ætas iurare, neminem uiuum, niſi uicto=*

rem,

rem, acie exceſſurum. Et *rurſus,* Nec *ullo iam, qui milita ris ætatis eſſet, non aut cæſo, aut fugato.*

Poſtremum, *aduerbialiter*. Ad *poſtremum. Supremum* aduerb. *Vltimum.*

Secundo, Dein *cupido augẽdi pecuniam, poſtremum obliuio patriæ.* Tertio, Poſtremum *obiere eo anno uiri illuſtres.* Vndecimo, *Ac poſtremum mollitiam corporis obiectante.* Liuius *libro decimo decad. quartæ,* Vouiſſe *quo die poſtremum cum* Celtiberis *pugnaſſet.* Tacitus *libro* 18. *Ad poſtremum* Valens *è petulantia etiam perſi diam ſuſpectabat.* Libro 20. *Ad poſtremum gubernatores centurionesq́; niſi eadem uolenteis, trucidant.* Liuius *libro* 8. *dec.* 4. Vt Syriæ *quoq; ad poſtremum reges ſtipendium dare non abnuerent.* Libro 9. Et *ad poſtremũ quum auxilium* L. Scipioni *polliceretur, adijcit.* Tacitus *libro* 20. *Inſtare delectum, quo liberi à parentibus, fratres à fratribus uelut ſupremum diuidantur.* Sic Liuius *etiam* Vltimũ *aduerbialiter uſurpat libro* 10. *decad.* 4. Vltimum *de cœlo. quod comitia turbaret interuenit.* Item *lib.* 5. *dec.* 5. *An ultimum mori iuſſurum?*

Perfugere pro confugere. Vnde *perfugium, pro aſylo.* Suffugium. Effugium. Diffugium. Transfugium.

Primo, Quum *quidam ad Germanicum perfugiſſent.* Secundo, Neque *aliud perfugium.* Tertio, Neque *quenquam in capitolium, alia'ue urbis templa perfugere.* Infrà, Vti Dianæ Leucophryenæ *perfugium inuiolabile foret.* Quinto, Qui *monerent perfugere ad* Germaniæ *exercitus.* Quinto, Nam *incolumi* Auguſta *erat adhuc perfugium.* Paulopoſt, Quaſi *fidiſsimum ad ſubſidium perfugiſſet.* Duodecimo, Tutum *Vannio perfugium promittens,*

tens,ſi pelleretur. Mox, Ad claſſem in Danubio oppe-rientem perfugit. Libro 19. Interea ad L. Vitellium ſer-uus Virginij Capitonis perfugit.

Renunciare amicitiam alicui, pro di-remptam ſignificare.

Secundo, Componit epiſtolas, quis amicitiam ei re-nunciabat. Sic Suetonius in Caio Caligula, Ac ne tunc quidem ultrà progreſſus quàm ut & amicitiam ei more maiorum renunciaret. Liuius Libro 8. deca. 4. Decreue runt renunciandam ſocietatem Achæis.

Concedere ſimpliciter pro cedere. Concede-re uictoriam. Item pro mori. Con-cedere ad Germanos.

Secundo, Dein Marſus ſeniori, & acrius tendenti Sen tio conceßit. Tertio, Mox Varro inualidus ſenecta, ui-genti Silio cōceßit. Quarto, Vt quãdocũq; conceſſero. Hoc eſt, mortuus fuero. Quinto, Victoriamq; conceſſere. Vndecimo, Atq; ipſi inter ſe concedere. Item, Nec amo-re in hanc patriam nobis concedunt. Libro decimoter-tio. Ne ſi conceßiſſet obſidioni. Infrà, Sola Anſibario-rum gens retro ad Vſipios & Tubantes conceßit. Lib. 15. Quum mihi per ætatem ſummo nomine conceßiſſet. Libro 19. Simul iuncta turris, ictibus ſaxorum conceßit. Et rurſus, Ne Antonio Varoq; de gloria concederet. Li uius libro 6. decad. 4. Ita Athamania omnis in ius ditio-nemq; Philippi conceßit. Et rurſus, Pulſi loco intra mu-nimenta ſubductis ordinibus conceſſerunt.

Gratans, Gratari, Gratabundus.

Secundo, Inter uenerantes gratanteſq; aſpici ſolita. Quinto, Et incolumem fore gratatur. Infrà, Et multo gratantum concurſu. Duodecimo, Obuium apud forum præbet

*præbet ſe gratantibus.*Libro 14. *Vt ad gratandum ſe ex pedire.* Mox, *Prehenſantium manum, gratantiumque quòd diſcrimen improuiſum & matris facinus euaſiſſet.* Libro 17. *Tribuni tamen centurionesq; & proximi militum gratabundi reſpondent.* Sic enim repoſuimus pro grata auditu. Libro 18. *Laudantes gratantesq; circundatum aquilis ſignisq; in tribunal ferunt.*

Seneſcere de rumoribus, pro uaneſcere, & conſumi.

Secundo, *Relinquendum etiam rumoribus tempus, quo ſeneſcant.* Libro 18. *Et ſeneſcens exercitus ſui fama.* Liuius lib. 5. dec. 4. *Agitandum aliquid miſcendumq; rati, ne cunctando ſeneſcerent conſilia.*

Occanere pro occinere.

Secundo, *Tum Sentius occanere cornua tubasq;, & peti aggerem, erigi ſcalas iuſſit.*

Deruptum, pro abrupto ſiue prærupto.

Secundo, *Colle arduo & derupto.* Quarto, *Dimiſſo equo per derupta & auia, ſequẽteis fruſtratus eſt.* Quinto, *Per auia ac derupta.* Liuius libro octauo quartæ decadis, *Multi pauore in derupta præcipitati.* Quod ibidem uero mox præcedit, *In altiorem diruptioremq; undiq; tumulum conceſſere,* cogitandum an legi debeat, deruptioremq;. Libro 9. *Et pars maxima inermes per inuia & rupes diruptas præcipitantes fugerunt.* Forte, deruptas.

Fungor, cum accuſatiuo constructum.

Tertio, *Suprema erga memoriam filij ſui munera fungerentur.* Quarto, *Et hominum officia fungi.* Liuius libro 1. deca. primæ, *Maiorem partem ætatis eius, quam ciuilibus officijs fungantur homines, Romæ ſe quàm in uetere patria uixiſſe.* Sic enim in uetuſto codice legitur,

gitur, non, Quæ ciuilibus officijs fungantur homines. Eandem cõſtructionem & apud Tranquillum reperias.

Filij familiarum.

Primo, Nunquam'ne niſi ad ſe filios familiarum uenturos? Tertio, Exceptum comiter iuuenem, ſueta erga filios familiarum liberalitate auget. Tranquillus filios familias appellat in Veſpaſiano Auguſto, Ne'ue filiorum familias fœneratoribus exigendi crediti ius unquam eſſet. Rurſum Annalium undecimo Tacitus, Sæuitiam creditorum coërcuit, ne in morte parentum pecunias filijs familiarum fœnori darent.

Publico abſtinere.

Tertio, Tiberius atque Auguſta publico abſtinuere. Hoc eſt, domi ſe continuere. Libro 15. Et paululum in publico uerſatus. Libro 20. Non in publicum egreſſus eſt, neq; ſe ſtudijs uulgi permiſit.

Penetrare ad perſonam relatum.

Tertio, Nihil tamen Tiberium magis penetrauit. Simile eſt quod ſequitur, Ne qua affectu perrumperetur. Item quarto libro, Eaq; diſcordia nepotes ſuos conuelli. Et quinto, Vi dominationis conuulſus.

Superſtes bellorum. Superſtes iniquorum, ſiue inimicorum. Superſtes Tiberio.

Secundo, Et tot bellorum ſuperſtitem. Tertio, Integram illi ſobolem, ac ſuperſtitem iniquorum precarentur. Quinto, Tiberio ſuperſtes fuit. In libello Germanorum, Multiq; ſuperſtites bellorũ, infamiam laqueo finierũt. Et rurſus, Superſtitẽ principi ſuo ex acie receßiſſe. In uita Agricolæ, Pauci & ut ita dixerim nõ modo aliorum, ſed etiam noſtri ſuperſtites ſumus. Liuius lib. 10. de cad. 4. Eo uſq; me uiuere uultis, donec alterius ueſtrũ ſuperſtes

perſtes haud ambiguum regem alterũ mea morte faciã.

Porta tenus,uſque ad portam.Ore tenus. Nomine tenus. Solo tenus. Ianua ac limine tenus.Littore tenus,Verbo tenus.

Vulneribus tenus.

Tertio,Non patruum ſaltem porta tenus obuium. Sic dixit libro primo, Modo pectore,modo ore tenus extan tes.Hoc eſt,uſq; ad os.Libro 15. Vſurpatas nomine tenus urbium expugnationes dictitant.Infrà, Tres ſolo tenus deiectæ.Libro decimoſeptimo,Dum egregius imperator cum fortibus amicis,ianua ac limine tenus,domum claudit.In uita Agricolæ,Vnum addiderim, nuſquam latius dominari mare,multum flaminum huc atq; illuc ferre,nec littore tenus accreſcere aut reſorberi. Sic uſurpat aduerbium uerbo tenus Liuius libro quarto decadis quartæ,Rem defendam,non nos,in quos iecit magis hoc Cos.uerbotenus,quàm ut re inſimularet.Idem eleganter dixit,uulneribus tenus libro 1.decadis 5. Et modo uulneribus tenus,modo ſine miſſione etiam.

Imitamenta doloris.Imitamenta triſtitiæ.

Tertio,Meditata ad memoriam uirtutis carmina, & laudationes & lacrymas, uel doloris imitamenta.Decimotertio,Peractis triſtitiæ imitamentis.Decimoquarto, Sed ueterum Romanorum imitamenta præferre.

Meditamenta.

Libro 15.Nomina ſummæ curæ & meditamenta. Libro 20.Et cæteris belli meditamentis militem firmabãt.

Placamenta.

Libro 15.Non largitionibus principis aut deûm placamentis,decedebat infamia.Libro 17. Quæq; alia placamenta hoſtilis iræ.

Turbamenta

Libro 17. Quæ'que alia turbamenta uulgi.

Tentamenta.

Libro 18. Et in urbe ac foro tentamēta ciuiliū bellorū.

Libramenta.

Libro 19. Vincula & libramenta tormentorum abſcidiſſent. Liuius libro octauo quartæ decadis, In arietes tollenonibus libramenta plumbi aut ſaxorum, ſtipites'ue robuſtos incutiebant.

Eiectamenta.

In libello Germanorum, Diu quinetiam inter cætera eiectamenta maris iacebat.

Spiramenta.

In uita Agricolæ, Quo Domitianus non iam per interualla ac ſpiramenta temporum, ſed continuo & uelut uno ictu rempublicam exhauſit.

Solennia, pro ſolitis. Solennia nuptiarum. Solennia pietatis.

Tertio, Aliaq; funerum ſolennia. Rurſum, Proin repeterent ſolennia. In fine libri, Neq; prohibuit quo minus laudatione pro roſtris, cæterisq; ſolennibus funus cohoneſtaretur. Quinto, Mox conſultans quo nam die ſolennia regni capeſſeret. Vndecimo, Cuncta nuptiarum ſolennia celebrat. Duodecimo, Necdum celebrare ſolennia nuptiarum audebant. Paulopoſt, At enim noua nobis in fratrum filias coniugia, ſed alijs gētibus ſolennia. Infrá, Et funeris ſolenne perinde ac diuo Auguſto celebratur. Lib. 15. In modum ſolennium coniugiorū denupſiſſe. Infrá, Sine ullo funeris ſolenni crematur. Lib. 16. Principio anni uitare Thraſcā ſolēne iuſiurādū. Lib. 17. Inferioris tamen Germaniæ legiones ſolenni kal. Ianua. ſacramen

to pro

to pro Galba adactæ.In uita Agricolæ, Igitur ad ſolennia pietatis profectus Agricola.Liuius lib. 7.dec.4.Cum ſolenni habitu ante portam occurrunt.Lib.8.Et in ſolennibus uerbis habet.Infrà, Quibus ita in publicum ſolenne ſponſalibus rite factis,quum ſe domum recepiſſet.Li. 9. Si quis tale ſacrum, ſolenne & neceſſarium duceret. Li.10.Ibi die per ſolennes epulas conſumpto.Item mox, Forte luſtrandi exercitus uenit tempus,cuius ſolenne eſt tale.Rurſus,Solenne luſtrale exercitus.

Poſtulare ſimpliciter,pro poſtulare ad pœnam.

Tertio, Fulcinius Trio Piſonem apud Conſules poſtulauit.Quarto, Claudia Pulchra ſobrina eius poſtulatur. Quinto, Mamercus dein Scaurus rurſum poſtulatur.Li.13.Poſtulatusq́; apud conſules à patre interfectæ.

Fallere pro latere.

Tertio, Haud fallebat Tiberium moles cognitionis. Quarto,Neq; diu fefellit.Quinto, Et per ſpeciem officij manum complexus,pulſum uenarum attigit,neq; fefellit. Significat id ſenſiſſe Tiberium.Vndecimo, Et nonnulla fallendi ſpe. Decimotertio, Ab ijs proconſuli uenenum inter epulas datum eſt apertius quàm ut fallerent. Item, Quæ mutatio neq; Neronem fefellit.Libro 15. Cæterum militaris quoq; conſpiratio non ultrà fefellit.Lib. 17.Per ſocordiam præfecti, quem nota pariter & occulta fallebant.Item, Non fallebat duces impetus militum. Libro 18. Nihil eorum Vitellianos fallebat, crebris ut in ciuili bello transfugijs.Infrà, Plures fefellere, fide amicorum aut ſuomet ſtatu occultati.Libro 19. Neq; ad fallendum aptus numerus,neq; ad penetrandum.Item,Nec fefellere ea Mutianum. Mox,Nec exploratione occulta fallere Antonium tentauit. Infrà, Poſtremo abiectis armis

fugam

fugam & fallendi artes circumſpectabant. Lib.21. Vtq; ad fallendum ſilentio, ita cœpta cæde, & quo plus terroris adderent, cuncta clamoribus miſcebant. Mox, Non ſe fellit Ciuilem ea inclinatio. Hoc eleganter Liuius uocat furto fallere, libro quarto dec. quintæ, libro primo deca. quartæ, Quum abire inde & fallere abiens hoſtem uellet. Rurſus dec. quintæ libro primo, Nec quicquam eos quæ terra mariq; agerentur fallebat.

Inire ſimpliciter, pro ingredi. Item cum accuſatiuo.

Tertio, Vt ouans iniret. Quinto, Quoties curiā iniſſet. Libro 13. Qui non ſtationem, non uigilias iniſſent. Libro 15. Namq; ad eam diem indiſcreti inibant. Pauloposť, Quum Veſtæ quoq; templum iniſſet. Item, Si conuiuium, ſi ſpectaculum ſimul iniſſent, pro crimine accipi. Libro 20. Percunctatur ſacerdotes num illo die Baſilides templum iniſſet.

Prolatum, pro dilato in aliud tempus.

Tertio, Prolato bonore urbem intrauit. Quarto, Inter quæ, diu meditato prolatoq; ſæpius conſilio.

Prolatare. Prolatatum. Prolatatio.

Quinto, Sed ubi diem ex die prolatabant. Vndecimo, Interim Meſſalina Lucullianis in hortis prolatare uitā. Decimotertio, Prolatatum inter Parthos Romanosq; de obtinenda Armenia bellum acriter ſumitur. Libro 18. Seu domum extruere, ſeu prolatare agros, ſeu ampliare ſeruitia. Libro 19. Sed omnem prolatationem ut inimicam uictoriæ ſuſpectabant. Liuius libro primo dec. tertiæ, de Annibale, Nihil prolatandum ratus. Lib. 7. dec. 4. Quod poſſumus, ſi ex hoc impetu rerum nihil prolatando remittitur, ante hyemem dijs uolentibus perficiſſe.

Super

Super eum diſcumbebat. Cunctis
ſuper uota fluentibus.

Tertio, *Quum ſuper eum Piſo diſcumberet.* Sic dixit Tranquillus in Auguſto, *Superq́; ſe ſubſellio ſecundo collocauit.* Libro 14. Annalium, *Superq́; ipſum collocata.* Libro 18. *Cæterum uulgus ſuper humum relictum.* Libro 19. *Cunctus ſuper uota fluentibus.* Et rurſus, *Multi ſe mianimes ſuper turres & propugnacula mœnium expi rauere.* Libro 20. *Iamq́; ſuper caput legiones.*

Contrectandum uulgi oculis permittere.

Tertio, *Nam quò pertinuit nudare corpus, & contre ctandum uulgi oculis permittere?* Sic Lactātius in de opificio dei. *Quæ à nobis longe remotæ, neq; oculis contrectari, neq; tangi manu, neq; percipi ſenſibus poſſunt.*

Noxæ eſſe. Abſolutioni eſſe.

Tertio, *Quod neque conuictum noxæ reo, ſi recentia purgaret, neque defenſum abſolutioni erat, ſi teneretur maioribus flagitijs.* Liuius libro 2. dec. 4. *Nihil his aut ſocijs eorum noxæ futurum, fraudi'ue.* Libro 4. *Publica fide accepta, nihil eam rem noxæ futuram.*

Diurna actorum ſcriptura. Diurna pop. Romani.

Tertio, *Non apud autores rerum, non diurna actorum ſcriptura reperio.* Decimoſexto, *Diurna po. Romani per prouincias, per exercitus curantium, leguntur.*

Dicta impune erant.

Primo, *Facta arguebantur, dicta impune erant.* Tertio, *Deterrima quæq; impune, ac multa honeſta exitio fuere.* Duodecimo, *Et cuncta malefacta ſibi impune ratus tanta potentia ſubnixo.* Libro 20. *Caianarum expeditionum ludibrium impune ſpreuerat.*

Si ita

Si ita ferret, pro ſi ita contingeret.

Tertio, Et, *ſi ita ferret, comitem exitij promittebat.* Libro 13. Et, *ſi ita ferret, honeſtius in acie perituros.*

Experiri, *de iudicio: quod alibi,* Ius *experiri.*

Tertio, An *adhuc experiretur, dubitans*. Liuius *libro decimo dec. quartæ, Se ei permittere, uti ſi quod ſeu ius, ſeu auxilium ſe habere ad eos libros repetendos exiſtimaret, experiretur.*

Augere liberalitate quempiam. Auctus pecunia, liberis, omine, auxilio, ſocietate. Augeri cognomento. Aucto animo. Auctus filia.

Tertio, *Exceptum comiter iuuenem, ſueta erga filios familiarum nobiles liberalitate auget*. Quomodo *pecunia auctum* Cicero dixit. *Sic ſupra dixit, auctus liberis:* Tanquam *auctus liberis* Druſus *domum* Germanici *magis urgeret*. Et *libro primo,* Omine *auctus*. Libro 17. Titus *aucto animo ad patrem peruectus*. Quinto, *Auctus auxilio* Pharaſmanes. Duodecimo, *Augetur & Agrippina cognomento Auguſtæ*. Decimotertio, Exin *largitione potiſsimos amicorum auxit*. Libro 20. *Ciuilis ſocietate* Agrippinenſium *auctus*. Lib. 21. *Magna colluuie, & cæterarum urbium clade aucti*. In uita Agricolæ, *Auctus eſt ibi filia in ſubſidium & ſolatium ſimul.*

Auctitare.

Ab augeo uerbo frequẽtatiuum uſurpat Tacitus li. 5. *Qui pecunias fœnore auctitabant.*

Facere *bellum patriæ.*

Tertio, Quando M. Antonij, *qui bellũ patriæ feciſſet.*

Facere *pugnam.*

Tertio, *Proſperam aduerſus* Numidas *pugnam facit.*

Facere

Facere auxilia mercede, de militibus ſubſidiarijs.

Quinto, Mittit qui auxilia mercede facerent.

Facere hoſtilia.

Libro 15. Quòd pro Armenijs, &c. hoſtilia faceret.

Facere metum pro inferre.

Libro 13. Inanem metum fecerant. Libro 16. Metum Neroni fecerant. Libro 18. Metum proditionis fecere. Infrà, Et metum Batauis feciſſent. Libro 19. Vanam formidinem, ut hoſtes, fecere.

Facere caſtra.

Libro 21. Haud procul Hieroſolymis caſtra facit. Libro ſecundo, Iamq; ſero diei ſubducit ex acie legionem faciendis caſtris.

Facere uim reſiſtenti. Facere uim commeatibus.

Libro ſecundo, Et reſiſtenti uim facere. Sic enim illic lego, pro, reſiſtentium facere. Libro 13. Sed neq; comeatibus uim facere potuit. Liuius lib. 2. decad. 4. Ipſum priorem uim omnibus feciſſe.

Facere perniciem.

Lib. 18. Quæ læta in præſes, mox perniciē ipſis fecere.

Gliſcens. Gliſco.

Primo, Temporibusq; Auguſti dicendis non defuere decora ingenia, donec gliſcente adulatione deterrerentur. Tertio, Et gliſcit utrunque poſteritate. Paulopoſt, Cæterum multitudo periclitantiū gliſcebat. Iterum, Minutura, quoties gliſcat poteſtas. Quarto, Quū ex uſu tēporis huc illuc mearēt, gliſcerent numero, & aliquando minuerentur. Infrà, Vtq; gliſceret dignatio ſacerdotum. Mox, Neq; aliud gliſcētis diſcordiæ remediū. Paulopoſt,

Quæ

Quæ gliſcebat immenſum. Infrà, *Punitis ingenijs gliſcit autoritas.* Quinto, *Quantumq; ſæuitia gliſceret, miſeratio arcebatur.* Vndecimo, *Dein gliſcentibus negocijs.* Duodecimo, *Mox, gliſcente pernicie.* Libro 14. *Inde gliſcere flagitia & infamia.* Libro 15. *Quo gliſcentibus periculis etiam ſubſidij laus augeretur.* Infrà, *Vnde gloria egregijs uiris, & pericula gliſcebãt.* Item, *Ac ne gliſceret inuidia crudelitatis.* Libro 16. *Gliſcebat interim luxuria, ſpe inani.* Infrà, *Fruſtra Caßium amouiſti, ſi gliſcere & uigere Brutorum æmulos paſſurus es.* Libro 18. *Gliſcentem in dies famam ſors diſcußit.* Item, *Gliſcere famam ipſo ſpatio ſinebat.* Li. 20. *Quũ gliſceret certamẽ.*

Flagitij ratus.

Tertio, *Et illam obſidionem flagitij ratus.*

Deſertus ſuis, pro à ſuis, & ſimiles locutiones omiſſa præpoſitione.

Tertio, *Neq; præliũ omiſit, donec deſertus ſuis caderet.* Paulopoſt, *Aſiæ ſorte depellendum.* Infrà, *Medio cum delectis caſtella & munitiones idoneis locis imponẽs.* Hoc eſt in medio. Quarto, *Prodere de his quos mors odio aut gratia exemiſſet.* Hoc eſt, ex odio aut gratia. Libro 12. *Modo pecorum Barbaris trahebatur,* id eſt, à Barbaris. Eodem, *At hercule olim Italiæ regionibus longinquas in prouincias commeatus portabant,* pro ex Italiæ regionibus. Lib. 14. *Nam Antio aduentabat,* hoc eſt ab Antio. Eodem, *Quia pluribus ſalus eius curabatur,* hoc eſt à pluribus. Lib. 15. *Quas Tigillino puratas,* pro à Tigillino. Item, *Et quum foribus arceretur,* pro, à foribus. Lib. 18. *Nudus & auxilij inops balneis interficitur.* Hoc eſt in balneis. Lib. 19. *Poſſe coloniã plano ſitam impetu capi.* Hoc eſt in plano ſitã. Infrà, *Turrim uicino*

ſitam

ſitam,id eſt in uicino.Libro 20. *Patibulo affixus, in iiſdē annulis quos acceptos* Vitellio *geſtabat.* Hoc eſt,à Vitellio.*Paulopoſt,Auertere accita* Vitellio *auxilia,* hoc eſt à Vitellio.Item,*Centurio* Mutiano *miſſus,* hoc eſt à Mutiano.In uita Agricolæ, *Siquidem* Hybernia *medio inter* Britanniam *atq; Hiſpaniā ſitu.* Medio,id eſt in medio. Liuius lib.4.dec.5. *Quū aſſidue Pātauco &c.ſtimularetur,* id eſt,à Pantauco.Libro 5.*Fortunā deosq; quorū templo erāt,nulla ope ſupplicē iuuāteis accuſās,* hoc eſt in tēplo.

Secundo rumore,hoc eſt grato.Secunda, fama apud Liuium.

Tertio,*Vtq; hæc ſecundo rumore, ita aduerſis animis acceptum.* Sic Liuius libro quarto,dec.quintæ, dixit, *ſecundum famam.* *Ea profectio famam haudquaquam ſecundam habuit.*

Aduerſo rumore. Aduerſa fama.

Libro 14.*Sed Seneca aduerſo rumore erat, quòd oratione tali confeßionem ſcripſiſſet.* Liuius lib. quarto dec. quintæ, *Neq; enim omnes tam firmi & conſtantis animi contra aduerſum rumorem eſſe poſſent, quàm* Fabius *fuit qui ſuum imperium minui per uanitatem populi maluit, quàm ſecunda fama male rem gerere.* Sic Liuius dixit *aduerſa fama* libro 7.decad.4.*Aduerſa omnium fama, quòd prouinciam Siciliam &c.reliquiſſet.*

Secundis numinibus euenire.

Libro 15. *Vt ipſe, prouidum potius, & ſecundis numinibus euenire.*

Secunda tempeſtate.

In uita Agricolæ, *Et ſimul claßis ſecunda tempeſtate ac fama* Trutulenſem *portum tenuit.* Sic & Tranquillus in Tito Veſpaſiano, *Sabinos petit aliquanto triſtior,*

quòd ſacrificanti hoſtia aufugerat, quodq́; tempeſtate ſerena tonuerat. Quæ exempla docent tempeſtatem etiam in bonam partem uſurpari.

Secundum prælium facere. Secundum mare. Secundum flumen.

Libro 20. Secundum prælium fecit. Liuius lib. 8. 4. dec. In agro eorum pluribus prælijs ſecundis factis. Libro 20. Illis mare ſecundum. Libro 21. Iis ſecundum flumen.

Secundante uento.

Libro ſecũdo, Tandẽ relabẽte æſtu, & ſecũdãte uẽto.

Suam, pro eius.

Tertio, Neq; per tormẽta interrogari paſſus eſt de his quæ ad domum ſuam pertinerẽt. Nam loquitur de domo Lepidæ, non de ſua ipſius domo. Libro quinto, Adeo facinora atq; flagitia ſua ipſi quoq; in ſupplicium uerterãt. Liuius libro 5. dec. 4. Si quæreret, ubi miles noſter, ubi nauis intra præſidia ſua fuiſſet, quid reſpõderemus? Hoc eſt, intra præſidia eius. ſ. Perſei Macedonũ regis. Sic accipiẽdum quod dixit lib. 3. dec. eiuſdẽ. Tũ quæ primo C. Lucretius in populares ſuos prætor Romanus ſuperbe, auare, crudeliter feciſſet. Intellige populares nõ C. Lucretij Romanos, ſed Chalcidẽſeis Mitionis. Rurſus lib. 5. Dardanis repetẽtibus Pæoniã, quòd & ſua fuiſſet, et cõtinens eſſet finibus ſuis. Tacitus lib. 17. Sed ſua immanitas, ſua luxuria ceruicibus publicis depulere. Libro 20. Octauius Pontiã Poſthumiã ſtupro cognitã, & nuptias ſuas abnuentẽ, impotens amoris interfecerat ſuas, hoc eſt eius. ſ. Octauij.

Frequentari, pro frequens reddi.

Tertio, Nec ideo coniugia & educationes liberûm frequentabantur. Liuius libro tertio quartæ decad. de Lyſimachia, Partim nouos colonos ſpe commodorum propoſita,

ſita, aſcribere, & omni modo frequentare, id eſt frequentem facere. Eiuſdem deca. libro quarto, Sicut ipſam Lyſimachiam, & reuocatis cultoribus frequẽtauerit, & quæ ſtrata ruinis atq; incendijs erant, ingentibus impenſis ædificauerit. Eiuſdem libro ſexto, Nunc ad triumphum frequentandum deductos eſſe milites, qui egregiam nauare operam reipublicæ potuiſſent.

Frequentare aliquem, pro inuiſere aliquem & adhærere.

Libro 18. Digreßis qui Pacarium frequentabant, nudus & auxilij inops balneis interficitur.

Immenſum uiguit.

Tertio, Quis domus illa immenſum uiguit. Infrà, Qui immenſum proruperat ad cuncta quis pecunia prodigitur. Quarto, Quæ gliſcebat immenſum. Item: Immenſumq; attolli prouideret. Quinto, Nunciauere accolæ Euphraten nulla imbrium ui ſponte & immenſum attolli. Libro 21. Nam duos colles immenſum editos claudebant muri per artem obliqui.

Sororis nepos, hoc eſt, Nepos ex ſorore.

Tertio, Sororis nepotem in nomẽ aſciuit. Sic & Tranquillus loquitur in Iulio Cæſare, Tres inſtituit hæredes ſororum nepotes. Quarto, Nam dubitauerat Auguſtus Germanicum ſororis nepotem, & cunctis laudatum rei Romanæ imponere.

Luxu propior, pro luxui.

Tertio, Per cultũ & munditias copiaq; & affluẽtia luxu propior. Lib. 13. Cruciatu aut præmio cũcta puia eſſe.

Collegium, pro conſortio officij ſiue ſocietate, ſicut collega.

Tertio, Cõſulatus patris atq; filij collegio ĩſignis. Li. 17

Vitellio tres patris conſulatus, cenſuram, collegium Cæſaris, imponere iampridem imperatoris dignationem. Liuius libro decimo primæ decadis, P. Decium expertum mihi concordi collegio, uirum dignum uobis, dignum parente ſuo, quæſo mecum conſulem faciatis. Rurſum libro nono quartæ decad. Eiuſdem collegij alterum è duobus tribunis plebis ſuas inimicitias remiſiſſe reipub. alterum alienas & mandatas exercuiſſe. Idem eleganter conſortionis uocabulum in ſimuli ſignificatu uſurpat libro decimo decad. eiuſdem, Sociabilem, inquit, conſortionem inter binos Lacedæmoniorum reges.

Sex partus enixa.

Tertio, Concordem ſibi coniugem, & ſex partus enixam. Liuius libro decimo quartæ decadis, Et apud eum plures enixa partus.

Satias, pro ſatietas.

Tertio, An ſatias capit. Hoc uocabulo Terētius etiam uſus eſt & Salluſtius. Item Liuius libro ſeptimo tertiæ decadis, Cædisq; ceperat ſatias. Sic enim in codice Spirenſi manuſcripto legitur. Quanquam uulgatæ editiones habent ſatietas. Rurſus Annalium tertio, Pauperes neceſſitas, diuites ſatias in melius mutet. Quinto, Tempus, preces, ſatias, mitigabant.

More gentico, pro more gentili.

Tertio, Quibus more gentico continuum ferri tegimen. Libro quinto, Sceptuchi utrinq; donis acceptis, more gentico, diuerſa induere. Et tamen libro quarto dixit, Qui ante uallum more gentis cum carminibus & tripudijs perſultabant. Rurſum lib. 20. Impoſitusq; ſcuto, more gentis, & ſuſtinentiū humeris uibratus, dux deligitur. Vt dubitem de fide librarij. Dicam ingenue quid ego ſentiam

tiam de hoc loco. Quum forte ſcriptum eſſet libro tertio, Quibus more gentis continuum ferri tegimen, indoctus quiſpiam deſcribens librum, iunxit primas duas literas ſequentis dictionis cum genitiuo gentis, ut fieret genti-ſco. Quam uocem ſciolus aliquis emendare uolens, uertit in gentico. Hoc uocabulum corruptum quum adhuc in memoria haberet librarius, auſus eſt libro quinto pro more gentis ſupponere, more gentico. Atq; hæc eſt mea coniectura. Nam hic loquendi modus magis Sidonium ac Fulgentium linguæ Latinæ corruptores, decuerit meo iudicio quàm Tacitum. Et erat olim monachis creber in manibus Sidonius, cum quia Chriſtianus, tum quia rithmicæ cõpoſitionis optimus magiſter. Idem ſentimus de Sonore. Quippe librarijs olim mira licentia fuit ſiue potius libido priſcas nonnunquam uoces inſulciendi, quale poteſt eſſe apiſci pro adipiſci. Sanè ego reor Tacitum adipiſci ſcripſiſſe. Neq; enim hiſtorico remota ab uſu uocabula conueniunt. Et adhuc ſatis purum fuit Taciti ſeculum. Liuius libro octauo decad. quartæ. A' pueris ij more quodam gentis &c.

Præſideo exercitum, & exercitui.

Tertio, Is proximum exercitum præſidebat. Suprà, Præſediſſe nuper fœminam exercitio cohortium. Quarto, Proximumq; Galliæ littus roſtratæ naues præſidebãt. Rurſum, Et haud ſpernenda illic ciuium ſociorumq; manus littora Oceani præſidebat.

Competere oculis & auribus.

Tertio, Neq; oculis neq; auribus ſatis competebant. Libro 19. Dux ſegnis, & ueluti captus animi, nõ lingua, non auribus competere. Libro 18. Et tempora reputantibus initium finemq; miraculi cũ Othonis exitu cõpetiſſe.

Supereſſe fide, uirtute, conſilijs, pro adiuuare.

Tertio, *Sed fide ac uirtute legatos, ſe conſilijs ſuperfuiſſe.* Sic & Tranquillus in Auguſto, *Ne ſi ſupereſſet, eriperet legibus reum.*

Vaniloquentia. Vaniloquus.

Tertio, *Socru eius coram multisq; illuſtribus fœminis per uaniloquentiam legerat.* Quinto, *Per uaniloquētiam ac minas iaciebat.* Liuius lib. 4. dec. 4. *Hæc uaniloquentia primum Ariſthenum prætorem Achæorum excitauit.* Libro quinto, *Vaniloquus maria terrasq; inani ſonitu uerborum compleuit.* In uita Agricolæ, *Atq; illi modo cauti ac ſapientes, prompti poſt euentū ac magniloqui erant.*

Paratus pro apparatu.

Tertio, *Veneris & ganeæ paratus aſsiduis ſermonibus uulgati fecerant curā.* Mox, *Vt quiſq; opibus, domo, paratu, ſpecioſus.* Quinto, *Gazā & paratus regios adijcit.* Vndecimo, *Poſtremo uelut translata iam fortuna, ſerui, liberti, paratus principis, apud adulterum uiſebantur.* Rurſum, *Ne domum, ſeruitia, & cæteros fortunæ paratus reposceret.* Sic enim ibi legendum, nō, apparatus. Libro 13. *Prouiſo antè funebri paratu, qui modicus erat.* Libro 15. *Vt Parthi omiſſo paratu inuadendæ Syriæ, ſpem omnem in Armeniam uerterent.* Libro 17. *Studia militum iam pridem ſpe ſucceſsionis, aut paratu facinoris affectauerat.* Libro 18. *Nullo principali paratu, ſed uetere egeſtate conſpicuus.* Item, *Et æmulantium inter ſe regum paratus.* Mox, *Igitur nauium, militum, armorum paratu ſtrepere prouinciæ.* Rurſum, *Celebrauere ingenti paratu, & ante illum diem inſolito.* Paulo inferius, *Ita Vitellij paratus noſcebantur.* In uita Agricolæ, *Paratu magno, maiore fama, uti mos eſt de ignotis, oppugnaſſe ultro caſtella adorti.*

Adc

Adeptus rerum.

Tertio, Ad ea arma quis Ser. Galba rerum adeptus eſt.

Sex liberos. Tres liberos. Gemini liberi.

Duo liberi.

Secundo, Numerate ſex liberos. Tertio, Retulit eſſe illi coniugem, & tres liberos. Quarto, Ex qua tres liberos genuerat. Infrà, Alterum ex geminis Druſi liberis extinguendo. Duos liberos Liuius dixit libro tertio decadis quartæ, Vxorem ac liberos duos ſuperſtites habuit.

Deridiculo fuit. Deridiculum.

Tertio, Deridiculo fuit, ſenex fœdiſsimæ adulationis. Quinto, Per deridiculū auditur. Duodecimo, Ignauia animi, & deridiculo corporis iuxtà deſpiciendus. Liuius lib. nono quartæ decadis, Alterum deridiculum eſſe, ſe reddere rationem, quos portus mercatores aut nautici petant. Alterum moleſtum &c.

Notio, pro cognitione cauſæ.

Tertio, Tiberius dilata notiōe de iure Flaminis. Quinto, Igitur tunc quoque notioni quindecimuirûm is liber ſubijcitur.

Cummaxime.

Tertio, Littora & lacus Campaniæ cummaxime peragrantem. Sic enim emendauimus, quum antè legeretur, tum maxime. Quarto, Cœptantem cummaxime coniurationem diſiecit. Ita nos eo loco ſcripſimus pro tum maxime. Libro 17. Vt qui aduerſas expertus, cummaxime diſcam ne ſecundas quidem minus diſcriminis habere. Eodem libro, Non hercle illi quibus cummaxime Vitellius in nos ciet, Germani audiant. Libro 20. Cæſas legiones, uaſtatam Italiam, capi cummaxime urbem. Paulo inferius. Tolerant cummaxime inopiam obſidiumq́; apud Vetera

legiones.Rurſum, Muros ciuitatis congregantibus ſe cum maxime Romanorum exercitibus, augere nobis quàm diruere tutius eſt.Liuius libro 7. dec.tertiæ, Quippe nunc cummaxime florens uiribus. Rurſus libro tertio decadis quintæ, Deinde quæ tum cummaxime L. Hortenſius faceret.De hoc aduerbio plura habes in Caſtig.

Grauor aſpectum, pro moleſte fero.

Tertio, Sanè grauaretur aſpectum ciuium ſenex imperator. Quomodo Trãquillus in Auguſto dixit, Ampla & operoſa prætoria grauabatur.Libro 18.Vxorem quoque eius Saloninam, quanquam in nullius iniuriam inſigni equo oſtroq; ueheretur, tanquam læſi grauabantur.

Damnare, pro reum peragere ſiue condemnari facere.In quem ſenſum uerbum condẽno Cicero Tranquillusq; uſurpant.

Tertio, Abolitas leges & funditus uerſas, ubi in foro, in limine curiæ, ab Annia Rufilla, quam fraudis ſub iudice damnauiſſet, probra ſibi & minæ intendantur.

Libero, ut quondam, quid firmaret. Abſolute.

Tertio, Libero, ut quondam, quid firmaret mutaret'ue. Hoc eſt, quum liberum eſſet. Subauditur exiſtente. Græcorum imitatione dictum. Huc pertinẽt illæ locutiones. Contracto quod erat militum. Item, Neq; dum cõperto quos illa uis perculiſſet. Et quod infrà ſequitur, Adiecto, ſibi trepidam uitam. Item, Diu quæſito, quos nepotibus ſuis maritos deſtinaret Cæſar.Rurſum, Tentatoq; per lõgum iter, ubi par oneri, par meatui ſit. Et quod Vndecimo libro legitur, In cuius tranſgreſſu multũ certato. Item, Cõperto quoq; Græcam literaturã non ſimul cœptam abſolutamq;. Rurſum, Non diſtincto, ſua an aliena manu. Libro 16. Mõtanus patri cõceſſus eſt, prædicto, ne in repub

habere

haberetur.Libro 19. Non ſi pateant portæ,niſi explorato,niſi die intrandum. Libro 20. Nec diu certato, Tungrorum cohors ſigna ad Ciuilem tranſtulit. Liuius libro primo dec.quartæ,Profectus neque explorato circà, nec ſtationibus ſatis firmis. Item, Satis comperto Erduæam petituros Romanos.

Super,pro præter,Tacito ſolenne.

Tertio,Super eas ciuitates quas memoraui. Mox, Super tot ſenatores aduerſos. Infrà, Nec ſuper cæterorum æqualitatem.Suetonius ſic uſurpat ſæpenumero. Tacitus rurſum Annalium quarto,Super id quòd nullo autore certo firmantur, prompte refutaueris. Item,Super conſulatum & triumphalia de Getis, gloriæ fuerat bene tolerata paupertas.Paulopoſt,Super hominum ingenium.Duodecimo,A.Tiberio ſuper propriã ſtirpem Germanicũ aſſumptum.Libro 16.Aderat filia ſuper ingruens periculũ, longo dolore atrox. Liuius lib.1.decad. 4.Aetas,inquit, & forma,& ſuper omnia Romanũ nomen te ferociorē facit.

In ipſos,in ſocios,pro in cõmodum ipſorum, in'que commodum ſociorum.

Tertio, Quanto fore mitius in ipſos, melius in ſocios, prouideri ne peccaretur.

Expertum,pro explorato. Inexpertum.

Tertio, Præponitq; centuriones uirtutis expertæ. Libro 18. Et inexperti belli fauor. Infrà,Suas legiones ciuili bello inexpertas.Libro 20.Ignotũ adhuc ingenium, & nullis defenſionibus expertum. In uita Agricolæ, Et expertum bellis animum.Liuius libro octauo quartæ dec. Mille ad eam rem ex omni numero, audaciæ expertæ delegerunt equites.Libro decimo eiuſdem decad.dixit,Expertos inter fratres certaminum.

Conducere,pro cogere ſiue congregare.
Conductus.

Secundo, Quum Furius Camillus Proconſul Africæ legionem & quod ſub ſignis ſociorū in unum conductos ad hoſtem duxit. Quarto,Diſperſas per urbem cohortes una in caſtra conducendo. Cicero, Tunc Crotoniatæ publico de conſilio uirgines locum in unum conduxerunt. Iterum Annalium quarto, At Sabinus donec exercitus in unum conduceret,datis mitibus reſponſis. Libro 15. Et auxilia regum in unum conducta. Libro 20. Dum diſperſas ſuorum copias conducunt.

Diductum,pro diuiſo diſtractoq́;. Item pro aperto. Diducere.

Secundo,Quia diductis terris hauriebantur. Quarto, Prætendebat laſciuire militem diductum. Infrà, Incuſabatq́; diductam ciuitatem. Duodecimo,Foribus palatij repente diductis. Libro 19. Diductus in latera turmis, uacuū in medio relinquit iter. Libro 20. E a ultio,incertum maior an iuſtior,ſenatum in ſtudia diduxerat. In uita Agricolæ, Diductis ordinibus. Liuius lib. octauo,decadis tertiæ,Ita diductis cornibus. &c.

Contrà tendere. Tendere abſolute, pro tentoria figere.

Secundo,Dein Marſus ſeniori & acrius tendenti Sentio conceſſit. Tertio,Contrà Vitellius ac Verannius cæteriq́; Germanicum comitati tendebant. Quarto:Et contrà tendentis os uerberauerat. Libro 17. Hi diſcordes & rebus minoribus, ſibi quiſq; tendentes. Eodem libro, Ac ſi contrà tenderet,exitium metuēs. Libro decimooctauo,In ſimubus Vaticani locis magna pars tendit. Simile eſt Liuianum illud libro 7.dec.3.Et coartatio plurium in angu

ſto

ſto tendentium facilis futura erat: Id accipiendum de tentorijs explicandis. Nam mox ſequitur. Ab ſui quiſq; ordinis hominibus in tentoria adducti. Dicuntur autem tentoria ſiue tabernacula detendi perquàm eleganter. Liuius libro primo dec. quintæ, Nautici tabernacula detendunt. Sed nos redeamus ad exempla prioris ſignificationis. Tacitus libro uigeſimo, Hinc multi boniq;, inde pauci & ualidi pertinacibus odijs tènderent. Liuius libro decimo, primæ dec. Minus autē tetendere, aſſueti iam tali genere certaminū uinci. Libro 4. dec. quartæ, Quū aduerſus tendendo nihil moueret ſocios. Libro 8. Cn. Manliū ſumma ope tetendiſſe, ut eam pacem turbaret. Libro 10. Poſtquam in conſpectum adductus ſit Xychus, non ultrà tetendiſſe.

Frequens ſenatoribus, In datiuo, pro ſolitum.

Secūdo, Erat quippe adhuc frequēs ſenatoribus. Quarto, Specie artis frequens ſecretis, hoc eſt in ſecretis.

Eodem loci, pro eodem loco.

Quarto, Quanquā arduum ſit eodem loci potentiam & concordiam eſſe. Sic quoq; legendum apud Tranquillum in Auguſto, Cauit etiam ſenatuſconſulto, ut eodem loci perpetuo contineretur. In Caio Cæſare, Vt neque eodem loci præ ardore conſiſteret. Tranquilli locus.

Eo loci, pro eo loco.

Libro 14. Nō eo loci res ſuas agi, ut de matrim. certet.

Neceſsitudinem principi fecit, pro coēgit.

Tertio, Iuliæ Auguſtæ ualitudo atrox neceſsitudinem principi fecit feſtinati in urbem reditus.

Supplicia, pro ſupplicationibus.

Tertio, Sed tum ſupplicia dijs ludiq; magni ab ſenatu decernuntur. Salluſtius, Non uotis neq; ſupplicijs muliebribus deorum auxilia parantur. Decimotertio, Et ſenatuſconſul

mentariæ copiam aduectaret. Copias Cicero dixit in bello de ſenectute. Et Tacitus lib.13. Suarum opum, inquit, quæ haud procul imperatorijs aberant, copias tradebat. Libro 15. Pro cuiuſq; ordine, & rei familiaris copijs. Pro commeatu, libro 15. Contráq; prodiderit Corbulo Parthos inopes copiarũ, & pabulo attrito, relicturos oppugnationem. Libro 18. Nec coloniæ modo aut municipia congeſtu copiarum. Libro 19. Simul coloniam copijs ualidã auferre Vitellio. loquitur de Verona. Item, Vt ſpecie parandarum copiarũ, ciuili præda miles imbueretur, ideſt ſpecie parandi commeatus. Infrà, Tuto copiarũ aggeſtu. Libro 20. Nihil æque exercitus noſtros quàm egeſtas copiarũ fatigabat. In libello de Germanis, Quẽ ſuper arma ferramentis quoq; & copijs coonerãt. In uita Agricolæ, Nam aduerſus moras obſidionis annuis copijs firmabãtur.

Poſitu, & Poſitus.

Quarto, Quæ poſitu regionis, à tergo illis. Quinto, Ille poſitus ſiderum ac ſpatia dimenſus. In uita Agricolæ, Et poſitu contra Iberos. Sic enim lego pro poſita. Ouidius quarto Faſtorum,

Trinacris à poſitu nomen adepta loci.

Contendere quempiam cum quopiam, pro componere ſiue comparare.

Lib.4. Sed nemo Annales noſtros cum ſcriptura eorũ contenderit, qui ueteres popu. Romani res compoſuere.

Vt amat, pro, ut ſolet.

Quarto, Vt ferme amat poſterior adulatio. Tractum à Græcis, qui φιλεῖ γίνεσθαι, hoc eſt, amat fieri, pro ſolet fieri, uſurpant.

Exitus pro morte. Finis pro morte.

Quarto, Atrociore ſemper fama erga dominantiũ exitus

tus. Infrà, Statimq; memorare exitus, quos &c. habuere. Secundo, Comperto fine Auguſti. Quinto, Niſi ſi negatis alimentis adſimulatus eſt finis, qui uideretur ſponte ſumptus. Item, Nec diſpares Trebellieni Rufi & Sextij Paconiani exitus. Infrà, Voluntario exitu cecidere. Rurſum, Repentinum & informem exitum delegit. Vndecimo, Hortantibus dehinc quibuſdam inediam, & lenem exitum. Libro 13. Non quia ingeñij uiolentia exitum irritauerit. Libro 15. Conſtantia exitus docuit. Infrà, Veniam quam ab imperatore acceperat, uanitate exitus corrupit. In fine libri, Quod ad omen olim ſui exitus ueteret. Libro 16. Quamuis honeſtos ciuium exitus, triſtes tamen & continuos aſpernantium. Infrà, Diſtingui certe apud poſteros memoriam honeſti exitus ab ignauia per ſilentium pereuntium. In calce libri, Lentitudine exitus graues cruciatus afferente. Libro 17. Et laudatis antiquorum mortibus pares exitus. Infrà, Infantem uitã fœdauit etiam exitu ſero & inhoneſto. Item, Exitu demum Neronis, poſitis odijs in medium cõſuluere. Libro 19. Ea cura etiam morientibus decori exitus fuit. Mox, Deformitas exitus miſericordiam abſtulerat, Liuius libro octauo, dec. quartæ, Multa alia in Scipionis maxime exitu uitæ, dieq; dicta, morte, funere, ſepulchro in diuerſum trahunt.

Peruertere ſolenne uerbum Tacito pro perdere calũnijs, ſiue ſubuertere, quo ipſe quoque uerbo in eum ſenſum utitur.

Quarto, Volutare ſecum quo nam modo Germanici liberos peruerteret. Infrà, Neq; aliud gliſcentis diſcordiæ remedium, quàm ſi unus alter'ue maxime prompti, ſubuerterentur. Tertio, Quum omnis domus delatorum interpretationibus ſubuerteretur. Item, Qui ſcelerum miniſtros

niſtros ut peruerti ab alijs nolebat, ita plerūq; &c. Mox, *Quæ florentes priuignos cum per occultum ſubuertiſſet, miſericordiam erga adflictos palàm oſtendebat.* Duodecimo, *Et Calpurnia illuſtris fœmina peruertitur.* Item, *de Agrippina loquens, Quæ Statilium Taurum opibus illuſtrem, hortis eius inhians, peruertit.* Libro 13. *Quo au tore Claudius nuptijs inceſtis & adoptione exitioſa ſemet peruerterat.* Item, *Nam Ollium honoribus nondum functum amicitia Seiani peruertit.* Libro 15. *Mox eorum indicio Subrius Flauius Tribunus peruertitur.* Libro 18. *Et propria ui Criſpus incubuerat, delatorē fratris ſui per uertere.* Infrà, *Ne ab alijs apud Vitellium anteirentur, peruertiſſe ipſum Vitelliū uidentur.* Libro 19. *Vbi aſpera tum Vitellium, & poſſe Blæſum peruerti ſatis patuit.* Liuius lib. 1. dec. 3. *Quippe ubi pedes inſtabilis, ac uix uado fidens uel inermi equite equo temere acto peruerti poſſet.*

Antehabere.

Primo, *Vetera nouis, & quieta turbidis antehabeo.* Quarto, *Diuulgata atque incredibilia, auide accepta, ueris neque in miraculum corruptis antehabeant.*

Præuertere.

Quarto, *Aut ſi quando ad interna præuerterent.* Eodem, *Et Silius imminentem damnationem uoluntario fine præuertit,* Liuius libro quinto, dec. quartæ, *Non ueritus maieſtatem uiri, primo, aliud in præſentia quod magis in ſtaret, præuertendum ſibi eſſe dixit.* Libro ſeptimo, *Rhodij impigre præuerterunt.*

Mortem ſummere. Quod Tacitus alibi uocat, Vim uitæ ſuæ afferre.

Quarto, *Et uxor ſponte mortem ſumpſiſſet.* Quinto, *Vim uitæ ſuæ attulit.* Duodecimo, *Vim uitæ ſuæ attulit*

ante

ante ſententiam ſenatus. Libro 13. *Haud creditus ſufficere ad conſtantiam ſumendæ mortis.* Libro 14. *Et pudore deprehenſi ſceleris ſponte mortem ſumpſiſſe confingeret.*

Bellum ſumere, periculum, arma.

Libro 19. *Qui exautorati à Vitellio bellũ ſponte ſumebant.* Infrà, *Conſilium ab omnibus datum eſt, periculum pauci ſumpſere.* Libro 20. *Quippe ſumpta per Gallias Hiſpaniasq́; ciuilia arma.* Infrà, *Non ideo, inquit, bellum ſumpſimus, ut Batavi & Treuiri gentibus imperent,* Eodem libro, *Et ſumi bellum etiam ab ignauis, ſtrenuißimi cuiuſque periculo geri.*

Subimpetrandus participium à uerbo Subimpetro.

Quarto, *Nam priores duces ſubimpetrando triumphalium inſigni, ſufficere res ſuas crediderant.*

Raptare cum accuſatiuo.

Quarto, *Et adhuc reptabat Africam Tacfarinas.* Suſpicor tamen illic ſcribendum raptabat. Nam libro tertio, dicit illum renouaſſe bellum uagis primum populationibus & ob pernicitatem inultis. Dein uicos excidiſſe, traxiſſe graues prædas. In fine eius libri uocat latronem, & furandi meliorem. Quibus argumentis ſatis conuincitur hic raptabat legendum, Et ſequitur hic, *Erat illi prædarum receptor ac ſocius populandi rex Garamantum.*

In mortem adficere. In mortem adfligere.

Quarto, *Vno uulnere in mortem adfecit.* Infrà, *Et illi quidem quos principium ſtragis in mortem adflixerat.*

Poſtero, abſolute pro poſtero die. Pugna in poſterum extracta. Subauditur, diem. Poſtero iduum die.

Quarto, *Idemq́; quum poſtero ad quæſitionẽ retraheretur.*

retur. Eodem, Mox compertum à transfugis nongentos Romanorum apud lucum quẽ Baduhe imæ uocant, pugna in poſterum extracta, cõfectos. Libro 15. Sic primus quæſtionis dies contemptus. Poſtero quum ad eoſdem cruciatus retraheretur. Libro 17. Vt poſtero iduum die, redeuntem à cœna Othonem rapturi fuerint.

Propter, pro prope.

Primo, Stratis etiam tum per cubilia propterq; mẽſas. Secundo, Propter ædem Saturni. Quarto, Translata dehinc caſtra hoſtem propter. Infrà, Quum propter diſcũberet. Liuius libro 4. decad. 5. Vbi propter Octoplum diximus regis caſtra.

Adpugnare pro oppugnare, cum accuſatiuo, uirtute præpoſitionis.

Secundo, Interim Piſo claſſem haud procul opperientem adpugnare fruſtra tentauit. Quarto, Alij caſtra Romana adpugnarent.

Tolerandum habere.

Quarto, Poſſe ipſam Liuiam ſtatuere, nubendum poſt Druſum, an in penatibus ijſdem tolerandum haberet. Videtur imitatione Græca dictum. Vt illud epigrammatum tertio, οὐκ εἶχον δ' ἀδῆν, id eſt, non habebam cognoſcere, hoc eſt, non potui cognoſcere. Tũ hic expone, tolerandũ haberet, pro poſſet tolerare uitam in penatibus ijſdem. In dialogo Oratorum, Quum in aliquam inuidiam aut crimen uocati, ſua uoce reſpondendum haberent. Et mox, Nam multum intereſt utrum de furto, aut formula & interdicto dicendum habeas.

Falſum renidens.

Quarto, Enimuero Tiberius toruus, aut falſum renidens uultu.

Id ætatis, pro eius ætatis.

Quinto, *Id ætatis corpora in Gemonias abiecta.*

Id autoritatis, pro eius autoritatis.

Duodecimo, Romanorum *nemo id autoritatis aderat, ut promiſſa eius magni penderentur.*

Idem ætatis, pro eius ætatis.

Decimotertio, *Mos habebatur principum liberos cum cæteris idem ætatis nobilibus ſedētes ueſci in aſpectu propinquorum.*

Id honoris, pro eius honoris.

Libro 16. *Poſtquam id honoris indicibus, tamq́; promptum ad cædes principem accepit.* Expone, *id honoris indicibus, ſubaudi exiſtentibus, id eſt, quum eo in honore agerent indices.*

Libita.

Quinto, *Suaq́; ipſi libita uelut in captos exercebant.* Duodecimo, *Arripi coniuges ad libita Cæſarum.* Lib. 14. *Pari cupidine uſq; ad libita Pallantis prouoluta.*

Noteſcere, Pernoteſcere, E noteſcere.

Quarto, *Bonis conſilijs noteſcere uolebat.* Quinto, *Libertis quoq; ac ianitoribus eius noteſcere pro magnifico habebatur.* Duodecimo, *At Agrippina ne tantum malis facinoribus noteſceret.* Infrà, *Adeoq́; cuncta mox notuere.* Libro 13. *Vbi Cæſarem eſſe qui graſſaretur, pernotuit.* Libro 14. *Atq; ubi incolumē eſſe pernotuit.* Libro 16. *Ambigenti Neroni quo'nam modo noctium ſuarū ingenia noteſcerent.* Libro 19. *Quod ubi enotuit.*

Incuſare quippiam in aliquem.

Quinto, *Quum in Blæſum multa fœdaq́; incuſauiſſet.*

Indicibus accedere aliquem.

Quinto, *Sed Minutius & Seruæus damnati, indicibus acceſſere*

acceſſere. Arbitror eſſe ſenſum, Bona illorũ indicibus accuſatoribusq; ceſſere præmij loco. Simile eſt illud apud Liuium lib.5.dec.5. ſed alijs prolatum uerbis, Bonaq; eorũ qui interfecti eſſent,& exulum, poßidere qui arguebant.

Immiti reſcripto, Ablatiui abſolute poſiti.

Quinto, Immiti reſcripto uenas reſoluit.

Repens, pro repentino.

Quinto, Quid repẽs aut uetuſtate obſcurũ. Lib.15. Acceſſerat repẽs cauſa. Lib.17. Sed ſceleris cogitatio incertũ an repẽs. Lib.18. Atq; illũ ſupremas iam curas agentẽ, repens tumultus auertit. Lib.20. Quũ accurſu tot prouinciarũ extingui repẽs perfidia potuerit. Liu.lib.10. primæ dec. Si quod repẽs bellũ oriatur. Idẽ lib.1.dec.3. Mirari ſe qui'nam pectora ſemper impauida repẽs terror inuaſerit.

Tela in falſum iacere.

Quarto, Teliſq; non in falſum iactis.

Iuxta ſeditionem uentum. Prope ſeditionem uentum.

Quinto, Iiſdem conſulibus grauitate annonæ iuxta ſeditionem uentum. Infrà, Nam populi imperium, iuxta libertatem, paucorũ dominatio, regiæ libidini propior eſt. Libro 19. Id uero ægre tolerante milite, prope ſeditionem uentum.

Iuxta deos, pro per fauorem deorum.

Libro 18. Iuxta deos, in tua manu poſitum eſt.

Appetente luce. Appetere. Inumbrante ueſpera.

Quarto, Appetente iam luce truſere ad ſumma caſtelli. Libro 18. Poſtquam in conſpectu Padus, & nox appetebat. Libro 19. Inumbrante ueſpera uniuerſum Flauiani exercitus robur aduenit.

Prouoluere.

Quarto, Congeſtas lapidum moles prouoluere. Quinto, Multiq; fortunis prouoluebãtur. Vndecimo, Cæſaris genibus prouoluta, Duodecimo, Genibusq; eius prouolutus.

Ambigens patriam.

Quinto, Ambigens patriam & declinans.

Ambigue agere.

Lib. 19. Ne manẽte adhuc ciuili bello ambigue agerẽt.

Amplius unciario fœnore, pro plus.

Quinto, Ne quis unciario fœnore amplius exerceret. Liuius dicere ſolet, Capti amplius M. & D C C. *Item, Pugnatum eſt amplius tres horas, libro ſecundo dec. 5.*

Adhoc.

Quinto adhoc ſenatus præſcripſerat. Duodecimo, *Adhoc reges feroces, uagos populos. Sic enim illic legẽdum, non, Adhæc. Libro 17. Multi adhoc & innumeri è Germania ac Brytãnia et Illyrico. Sic enim repoſuimus. Infrà Adhoc tantum maiori fratri prælatus eſt, ut prior occideretur. Liuius lib. 2. dec. 4. Adhoc & muri pars adhuc integra utraq; tuta præſtabat latera.* Libro 2. dec. 5. *Adhoc foſſa triplici ac uallo munitum reliquit.*

Statuere exilium in aliquem.

Quinto, Etiam in Pompeiam Macrinam exilium ſtatuitur. Sic Cicero dixit, Et in quos aliquid exempli populus Romanus ſtatui putat oportere.

De ſe ſtatuere, eſt ſeipſum damnare.

Quinto, Eorum qui de ſe ſtatuebant, humabantur corpora, manebant teſtamenta, pretium feſtinandi. Secundo, Satis uiſum de Viſtilia ſtatuere. Duodecimo, Ius ſtatuendi etiam de procuratoribus dederat.

Omnis

Omnis ætas.

Quarto, Affluxere auidi talium, imperitante Tiberio procul uoluptatibus habiti, uirilis ac muliebris ſexus omnis ætas, ob propinquitatem loci effuſus. Quinto, Iacuit immenſa ſtrages, omnis ſexus, omnis ætas, illuſtres, ignobiles, diſperſi aut aggerati.

Diuerſus pro diſcordi.

Quinto, Quippe ſapientiſsimos ueterum, quiq; ſectam eorum æmulantur, diuerſos reperies.

Exſpes uitæ.

Quinto, Mox ubi uitæ exſpes fuit.

Prouixiſſe à prouiuere, quod eſt uitam producere.

Quinto, Quam interfecto Seiano ſpe ſuſtentatam prouixiſſe reor.

Vrgeri male adminiſtratæ prouinciæ. Liberare eius culpæ regem apud Liuium.

Deferri impietatis.

Quinto, Quia male adminiſtratæ prouinciæ aliorũq; criminum urgebatur. Græcorũ imitatione dictum eſt, ceu Liuianum illud libro primo decad. 5. Senatus nec liberauit eius culpæ regem neque arguit. Tacitus eodem libro, Dein multorum amoribus famoſa Albucilla &c. defertur impietatis in principem.

Aequabilis pro æquo.

Quinto, Fidus Romanis, æquabilis in ſuos. Libro 20. Cunctis uitæ officijs æquabilis.

Ex æquo agere.

Libro 20. Aut ex æquo agetis, aut alijs imperitabitis. Infrà, Et laudatorum principum uſus, ex æquo quamuis procul agentibus. In uita Agricolæ, Quibus rebus multæ

ciuitates quæ in illum diem ex æquo egerant, datis obſidibus iram poſuere. Liuius *ex æquo* dixit, pro *ex æquitate* libro ſecundo dec. 5. *Et ſi in animum inducerent, ut ex æquo fœdus fieret, & ſe uiſurum quid ſibi faciundum eſſet, & illos credere reipublicæ conſulturos.*

Ademptæ uirilitatis, de ſpadone. Inceſtæ uirilitatis, de ſtupratore ſororum Caio Caligula.

Quinto, *Et proximus huic Abdus ademptæ uirilitatis.* Suprà de Cotta Meſſalino, *Arguitur pleraq́;, Caium Cæſarem quaſi inceſtæ uirilitatis &c. dixiſſe*. Sic enim nos ſcripſimus quum antè legeretur, *inceſta uirilitatis*. Id autē ideo de Caligula dixerat Meſſalinus, quòd is cum omnibus ſororibus ſuis ſtupri conſuetudinem fecit, ut ſcribit Tranquillus, cuius uerbis uſus ſum.

Breuia profundis opponit.

Primo, *Neque diſcerni poterant incerta ab ſolidis, breuia à profundis*. Quinto, *Breuia littorum nudantur*. Libro 14. *Naues q́; fabricatur plano alueo aduerſus breue littus & incertum.*

Infenſare, pro infeſtare.

Quinto, *Adequitare caſtris, infenſare pabula*. Lib. 13. *Sed palàm infenſare Armeniam*. Infrà, *Vt quaſi infenſantibus deis exitio tradi crederetur.*

Ruere pro irruere.

Quinto, *Contis gladijsq́; ruerent*. Libro 17. *Refractis palatij foribus, ruere intus, ac ſe Galbæ oſtentare*. Item, *Ruere cuncti in caſtra, anteire proximos*. Libro 17. *Non compeſcere ruentes*. Infrà, *Dum ruentibus obſiſtunt*. Lib. 18. *Sed indomitus miles & belli ignarus, correptis ſignis uexilliſq́; ruere*. Item, *Quando hoſtis impudentia rueret*.

Infrà,Et ruebat ad cõuiuium miles, mortem Virginij ex-poſcens.Libro 19.Et ſi qua alia uis per Alpes rueret. Libro 20. *Nam Ciuilis omiſſa diſsimulatione, in populum* Rom.ruere. In uita Agricolæ, *Quo modo ſyluas ſaltusq; penetrantibus fortiſsimũ quodq; animal ruere.* Mox, *Inſtinctos ruentesq; ita diſpoſuit.*

Conſilire fugientibus.

Tertio,Tanto magis imbelles Heduos *euincite, & fugientibus conſilite.*

Autor ſæpe pro duce negotij.

Quinto, Nomine *tantum & autore opus.* Paulopòſt, *Qui metu magis quàm beneuolentia ſubiecti,repertis autoribus ſuſtulerant animum.* Duodecimo, Mox *nullo in diuerſum autore,quæ offerebantur ſecuti ſunt.* Libro 13. Autore Verrito & Malorige, *qui nationem eam regebant.* Libro 16.*coniungit utrunq;, Aut noua cupientibus auferatur dux & autor.*Libro 19.*E*o *grauior autor,quòd* Paulino *patria* Forumiulij. *Item ſuprà,* Tum *progreſſus* Lucillius *autorem ſe præbet palàm claßi.* Mox Britanni *ſuſtulere animos autore* Venuſio. In uita Agricolæ, *Ad autorem & ducem, ut miniſter, fortunam referebat.* Liuius *lib.4. dec.4. Clamitans, ut qui ſaluam remp. uellent, autorem & ducem ſe libertatis ſequerentur.*

Altor pro educatore.

Quinto, Hunc *Phrahatis aui,ut altoris Cæſaris, quæ utrobiq; pulchra,meminerit.*

Neq; *in barbarum corrupta.*

Quinto,de Seleucia,Ciuitas potens,ſepta muris,neque in barbarum corrupta.Viceſimoprimo,Aucto in barbarũ cognomento. Vbi *in uulgatis editionibus quidam accuſatiuum morem, inſulſerant,nos ſuſtulimus.*

Alimenta arcu expedire.

Quinto, Illuuie obſitus, & alimenta arcu expediens. Significat autem illũ uenatu toleraſſe uitam. Lib. 14. Qui me non tantum præuiſa, ſed ſubita expedire docuiſti.

Inteſtabilis.

Quinto, Quanquam inteſtabilis, tamen impunita agebat. In fine libri, Inteſtabilis ſæuitia, ſed obtectis libidinibus. Libro 15. Incuſat ultro inteſtabilem & conſceleratũ. Libro 20. Idem crediderãt qui Tiberio, qui Caio ſuperſtites fuerũt, quũ interim inteſtabilior et ſæuior exortus eſt.

Ferre.

Quinto, Tormentis ſeruorum Macronem præſediſſe, commentarij ad ſenatum miſsi ferebant. Paulopòſt, Aliaq; in eundem dolorem mœſta & miſeranda diu ferret. Duodecimo, Ferre crimina in Syllanum. Quod quidam in uulgatis editionibus in ſerere fuit auſus mutare. Infrà, Ipſa ſemet parti à maioribus ſuis imperij ſociam ferebat. Libro 13. Quippe erant qui Gn. quoq; Pompeium incuſatum à ſenioribus ferrent. Libro 15. Ex C. Cæſare ſe genitum ferebat. Lib. 18. Timuiſſe ſe Paulinus ferebat, &c. Infrà, Extiterat quidã Scribonianũ ſe Camerinum ferens. Lib. 20. Proditor corruptorq; amicitiæ, cuius ſe magiſtrũ ferebat. Paulo inferius, Et Sertoriũ ſe aut Hannibalem ferens, ſimili oris dehoneſtamento. Itẽ, Quos ſpiritus geſsiſſet, uultu ferebat. Liu. lib. 4. dec. 4. Quũ ob id ſe pro ciuibus Romanis ferrent. Lib. 5. dec. eiuſdem, Qui ſe oriundũ à Magno Alexandro ferens. Dec. 5. libr. 5. Libertumq; ſe P. R. ferre.

Conflictare Remp. Conflictatus pro afflicto ſiue uexato.

Quinto, Plura per ſcelera remp. cõflictauiſſet. Lib. 19. Ii tantũ conflictati ſunt, qui in partẽ ſiniſtram urbis &c.

flexerant

flexerant. In uita Agricolæ, Quanquam conflictatũ ſæuis tempeſtatibus exercitũ, laceſſere non auſi. Liuius lib. 10. 4. dec. Multis per eos dies difficultatibus conflictatus.

Defectio, debilitas uirium naturalium.

Quinto, Quamuis manifeſtam defectionẽ tegebat. Paulo pòſt, Vocariq; qui recreandæ defectioni cibum adferrent. Germani ſua lingua uocãt onmacht, quaſi dicas, deſtitutionem uirium, quòd ſanè poſteriori exemplo conuenit.

Fœdus iacere.

Vndecimo, Fœdus repente iaciunt, cognitis popularium inſidijs.

Præualidi ciuiũ, pro, præualidi ciues. Intimũ conſiliorũ, pro, intimum conſilium, & ſimiles orationes Tacito ſolennes. Sic Græci dicunt οἱ χρηστοὶ τῶν ἀνθρώπων. οἱ κάλλιστοι τῶν ἐρώτων.

Tertio, Cõplebantur templa peßimis ſeruitiorũ. Mox, Supplicibus Amazonum. Libro 15. Vt ſolent præualidi prouincialium. Item, Quod erat ſæuienti principi intimũ conſiliorum. Paulopòſt, Reſpergens proximos ſeruorum. Item, Reliqui coniuratorum. Libro 17. Deterrimi ſeruorum. Libro 13. Acerrimos militum duceret in partes. Item, Chariſsima ſuorum pignorum. Libro 17. rurſum, Flagrantibus iam militum uelut faces addiderat. Vbi datiuum animis ſuppoſititium, nos eraſimus. Libro 18. Quoniam prima conſiliorum fruſtra ceciderant. Libro 20. Et peßimi ſeruitiorũ prodere ultrò dites dominos. Rurſus, Etiã medijs patrũ annitẽtibus. Paulò inferius, Ordeonius exẽplareis omniũ literarũ &c. exercitui recitauit. Et, Tum celerrimas nauium frumento onuſtas, ſæuo adhuc mari cõmittit. Liui. lib. 7. dec. 4. Inde quũ præſto fuiſſent equites

 pedit

peditumq́; expediti &c. Libr. 8. *dec. tertiæ,* Et *cum expeditis peditum equitumq́; prius pugnam conſererent.*

Perinde quàm.

Vndecimo, *Si perinde amorem inter populares, quàm metum apud hoſtes quæſiuiſſet.* Sic Tranquillus *in Domitiano,* N*ulla tamen re perinde cõmotus eſt, quàm reſponſo caſuq́; Aſcletarionis mathematici.*

Exoleſcere. Exoleta *ſtirpe.* Res *memoriæ iam exoletæ.*

Quarto, *Sed non omiſerim eorundem temporũ rumorẽ ualidum adeo, ut nondũ exoleſcat.* Et *rurſus,* Nondum *ea clades exoleuerat.* Vndecimo, Ne *uetuſtiſſima* I*taliæ diſciplina per deſidiam exoleſceret.* Lib. 14. *Græci amictus, quos per eos dies pleriq; inceſſerant, tũ exoleuerãt.* Lib. 20. N*ihil eueniſſe cur antiquitus inſtituta exoleſcerent.* Sic *uſupat* Liuius *ab hoc uerbo participiũ exoletus.* Lib. 7. *dec.* 4. Bellicoſiores *ea tẽpeſtate erãt* Gallogræci *adhuc nondum exoleta ſtirpe, gentis ſeruantes animos.* Item *in eiuſdem libri initio,* Res *aut noua, aut uetuſtate exemplorum memoriæ iam exoletæ.* Idem *lib.* 7. *dec.* 3. Prætor *non exoletis uetuſtate* Annalium *exemplis ſtare ius, ſed recentiſſimæ cuiuſq; conſuetudinis uſu uolebat.*

Subactus pro coactus. Subigere pro cogere.

Quinto, M*ultitudine periclitantium ſubactus.* Vndecimo, Q*uis ſubactus miles &c. componit occultas literas.* Libro 13. *Donec ui amoris ſubactus.* Lib. 14. Notos *quoq; equites* Rom. *operas arenæ promittere ſubegit.* Item, Ac *ſpem belli amittere ſubegit.* Liuius *libro* 5. *decad. quintæ,* Prima *percontatio fuit, qua ſubactus iniuria contra* P. R. *bellum tam infeſto animo ſuſcepiſſet.* Aliter *idem dixit eiuſdem dec. libro ſecundo,* Ipſi *à pueris eruditi artibus militiæ*

militiæ, tot ſubacti atq; durati bellis. Significat enim uſu crebro exercitatos. ſumpta metaphora à luto, quod ſubigitur ſi ualere debeat, aut farina.

Inſcitia ut opponitur ſcientiæ ſiue cognitioni. Item pro imperitia.

Vndecimo, Iſq; illi finis inſcitiæ erga domum ſuam fuit. Libro 15. Sed quo fidem inſcitiæ pararet. Libro decimotertio, Omniáq; temeritati & inſcitiæ propiora. Lib. 15. Ne cuius alterius inſcitia rurſum peccaretur. Mox, Aduerſam inſcitiam Pæti declinans. Libro 17. Primum inſcitia reip. ut alienæ. Item, Per tenebras, & inſcitia cæterorum occiderentur. Infrà, Inſcitiam potius legionum, quàm audaciam increpans.

Suſcipere liberos.

Secundo, Ducere uxorem, ſuſcipere liberos, ne clariſſima familia extingueretur. Vndecimo, Velut ſuſcipiendorum liberorum cauſa conueniſſe.

Exitio dare.

Vndecimo, Ne indefenſa coniunx exitio daretur.

Id repente ſolitudinis erat, pro eo quod eſt, Ea repente ſolitudo erat.

Vndecimo, Id repente ſolitudinis erat.

Ad honeſta ſeu praua iuxta leui.

Vndecimo, Ad honeſta ſeu praua iuxta leui. Sic Sueto. in Veſpaſ. Auguſti, Iactatũ exemplar epiſtolæ ueræ ſiue falſæ. Libro decimonono, Loco ſeu numine defenſum. Libro 20. Et Neruiorum cohortes metu ſeu perfidia, latera noſtrorum nudauere.

Peccare magna.

Vndecimo, Sponte an coactus tam magna peccauiſſet, nihil referre. Sic enim legendum.

Domin

Dominatio.

Quarto, Quo facinore dominationem captauerit expediam. Duodecimo, Nihil domi impudicum, niſi dominationi expediret. Mox, *Et conſilijs eiuſdem ad ſpem dominationis uteretur.* Paulopòſt, *Aduerſus dominationem Gotarzis.* Infrà, *Dum adipiſcerentur dominationes multa charitate, & maiore odio poſtquam adepti ſunt.* Decimotertio, *Segnis & dominationibus alijs faſtiditus.* Item, *Quæ cunctis malis dominationis cupidinibus flagrans.* Libro 14. *Cuncta eius dominationis flagitia in matrem tranſtulit.* Libro 20. *Nec quiſquam alienum ſeruitium & dominationem ſibi concupiuit, ut non eadem iſta uocabula uſurparet.* Liuius lib. 4. dec. 4. *Si audire iuuat uera dominationis impotentiſsimæ crimina.* Et mox, *Et ipſum uelut comprobata dominatione firmiorem futurum.*

Ex eo, pro ex eo tempore.

Duodecimo, *Verſa ex eo ciuitas.* Quomodo Suetonius quoque loquitur.

Id uirium, pro eæ uires. Idem uirium.

Libro 13. *Nec id nobis uiriũ erat, quod firmando præſidio & capeſſendo bello diuideretur.* Lib. 14. *Nec bonis artibus idem uirium erat, altero uelut duce amoto.* Sic Liuius dixit, *hoc copiarũ*, pro *hæ copiæ*. Lib. 2. dec. 5. *Hoc copiarũ in Hiſpanias cũ Prr. nouis portatũ eſt.* Idem lib. 10. dec. quartæ, *Quid hoc noctis?* pro *hac parte noctis.*

Id temporis, pro id tempus.

Duodecimo, *Id temporis, importunum, quia hyems occipiebat.*

Id temporis, pro eo tempore.

Libro decimotertio, *Quòd domos, uillas, id temporis quaſi prædas diuiſiſſent.* Mox, *Solitus alioqui id temporis luſus*

ris luſus principis intendere.

Nouiſſima exempla meritus,hoc eſt ultimum ſupplicium.

Duodecimo, *Meritum quidem nouiſſima exempla Mithridatem.* Libro 15. *Vnde quanquam aduerſus ſontes,& nouiſſima exempla meritos,miſeratio oriebatur.*

Bellum ducere,pro extrahere.

Duodecimo, *Impar multitudini hoſtium, eoq; caſtellis ſeſe defenſare, bellumq; ducere ſtatuerat*. Libro decimooctauo, *Proinde duceret bellum.* Sic elegãter dixit, *ducere ſpiritũ* Liuius, pro *uitam extendere*. Libro 2. dec. quintæ, *Perire nanque ſemel ipſis ſatius eſſe, quàm ſub acerbiſſimi carnificis arbitrio ſpiritum ducere.*

Ducere,abſolute.

Libro 20. *An ſi ad mœnia urbis Germani Galliq; duxerint, arma patriæ inferetis?* Liuius libro quarto decæ. quintæ, *Parabat ducere in Illyricum.*

Cœpta luce. Nocte cœpta. Cœpta hyeme. Luce prima. Ad ſerum uſq; diem. Præcipitante in Occaſum die. Flexo in ueſperã die.

Primo, *Cœpta luce,miſſæ in latera legiones.* Infrà, *Nocte cœpta egreſſus Augurali.* Libro 15. *Igitur cœpta luce Milichus in hortos Seruilianos pergit.* Duodecimo, *Et cœpta hyeme iturũ obuiam nõ rebantur.* Lib. 19. *Luce prima Sabinus antequã hoſtilia cœptarent &c.* Rurſus, *Vitelliani ad ſerum uſq; diem ſaxis pilisq; ſubeuntes arcebãt.* Et in fine, *Præcipitante in occaſum die.* Quanquam in uulgatis editionibus legitur, *præcipiti in occaſum die*. At Liuius elegantiſſime dixit lib. 4. primæ dec. *Præcipitiq; iam die.* Quomodo Curtius uocat *præcipitem ſenectutem*. Tacitus Annal. primo, *Flexo in ueſperam die*. Huc pertinet

ſolennis

ſolennis illa Liuio *locutio pro cœpta nocte,*Primis *tene-bris.*Vt *libro primo deca.quartæ,* Primis *tenebris mouit.* Item *innumeris alijs locis.*Et *quod libro 4.dec.quartæ di xit,*Prima *ueſpera:*Tabellas *conſcriptas celeberrimo loco ſupra ſedem cotidianam magiſtratuum prima ueſpera ſu-ſpendit.*Libro *quinto,* Primo *ueſpere ut lumina in caſtris hoſtium conſpexere.*Libro *nono dixit,*Principio *lucis.*Et *infrà,*Iam *inueſperaſcebat.*

Accedo *ſocietatem,& ad ſocietatem.*

Duodecimo,Quia *ſocietatem noſtram uolentes acceſſe rant.* Libro 14. Vt *quamque nationem acceſſerat.*Suprà, Corbolo *in Syriam acceßit.*

Accedo *illius ſententiæ.*

Libro *decimoctauo,*Accedebat *ſententiæ* Paulini Ma-*rius* Celſus.*Infrà,*Iiſdē *diebus acceßiſſe partibus utranq; Mauritaniam &c.*

Euado *amnem,pro tranſeo.*Ma-*tris facinus euaſit.*

Duodecimo, Amnemq; *haud difficulter euadit.* Liuius *libro 5.dec.quintæ,*Inter *præſidia ſaltū ad* Petram *euaſi.* Tacitus *libro 14.* Quòd *diſcrimē improuiſum,& matris facinus euaſiſſet.* Libro 16. Mox Neronem *circa ſumma ſcelera diſtentum,quaſi minores euaſere.*

Præiacere *caſtra, uirtute præpoſitionis.*

Duodecimo,Campo *qui caſtra præiacet.*

Abſcedere.Abſceſſus.

Vndecimo,Abſcedunt *leuitate gentili.*Quinto,Et *con-tinuo abſceſſu,uelut exilium obiectando.* Duodecimo,Vt *aditus,abſceſſus,cūcta nobis importuna, & ſuis in melius eſſent.*Item,Pactus *inducias abſcedit.*Item,Abſceſſu *ſuo-rum.*Hoc *uerbo ſubinde* Liuius *utitur.*

Pro

Pro meliore fuit.

Duodecimo, Dein nobis pro meliore fuit, effugere hoſtes tenui damno.

Expedire copias, arma.

Libro 13. Duosq; ueteres reges Agrippam et Iocchum expedire copias. ſcilicet iubet. Libro 20. Quidam expedire arma, telisq; tanquam in aciem accingi. Liuius libro octauo dec. quartæ, Et expedire tela, animosq; equitibus iuſsis. Ac mox, Quum tela equosq; expediſſent.

Expedire pluteos.

Libro 18. Vitelliani pluteos cratesq́ue & uineas &c. Othoniani ſudes & immenſas lapidum ac plumbi ærisq; moles &c. expediunt.

Expedire conſilia.

Libro 19. Neq; alienis conſilijs regi, neq; ſua expedire. Liuius dicit etiam, iter expedire. Libro 8. dec. quartæ, Iter fugæ non expedientes.

Expedire, abſolutè, pro accingi in bellum.

Libro 17. Multos è magiſtratibus, magnam conſulariū partem &c. ſecum expdire iubet. Libro 18. Cæcinnam ac Valentem expediri ad bellum iubet.

Expedire rurſum abſolutè.

Libro 20. Ea de cæde quamueriſsime expediam.

Habere in partibus aliquem.

Id ſignificat addictum aliquē habere fauētemq́;. Nam partes pro factione accipiuntur. Lib. 13. Habebat in partibus Pallantem. Infrà, Quaſi quæreret ducem & partes. Libro 15. Et militum acerrimos duceret in partes. Libro 16. Seceſsionē iam id, & partes: & ſi idem multi audeant, bellum. Lib. 17. Et metu, tanquā alias partes fouiſſent. Itē, Primus in partes tranſgreſſus. Infrà, Acceſſere partibus

Valerius

Valerius Aſiaticus Belgicæ prouinciæ legatus &c. Rurſum, Quanquam bene de partibus meritus. Mox, Tranſire in partes. Lib. 18. Quod ſolum illis partibus defuit.

Neque fas neque fidem penſi habere. Et ſimiles locutiones.

Libro 13. Neq; fas neq; fidem penſi haberet, olim prouiſum erat. Lib. 17. Neq; modũ oneris quiſquam, neq; genus quæſtus penſi habebat. In dialogo Oratorum, Nec quiſquã in tota domo penſi habet, quid coram infante domino aut dicat, aut faciat. Liuius lib. 4. dec. 4. Si tales eſſetis, quales eſſe Carthaginienſes fama eſt, apud quos nihil ſocietatis fides ſancti haberet, in me quoq; uobis quid faceretis minus penſi eſſe, nõ mirarer. Eodẽ lib. Sed illis nec quid dicerent, nec quid facerent, quicquam unquam penſi fuiſſe. Libro 2. dec. quintæ, Id illi cui nihil penſi ſit, facile eſſe. Libro 3. Quibus nihil neq; dicere penſi, neq; facere.

Illudere alicui, pro corrumpere ſeu ſtuprare.

Decimotertio, Tradunt pleriq; eorum temporum ſcriptores, crebris ante exitium diebus illuſiſſe pueritiæ Britannici Neronem. Nam ſequitur, Stupro prius quàm ueneno pollutum. Libro 15. Siue C. Cæſar ſcortorum quoq; cupiens, etiam matri eius illuſit.

Illudere pecuniæ.

Lib. 18. Tanquã in ſumma abũdantia pecuniæ illudere.

Dignatio.

Decimotertio, Sed ope Senecæ dignationem Burro retentam. Paulopòſt, Quàm ueterem ac olim partam dignationem ſubitæ fęlicitati ſubmittere. Libro 17. Vitellio tres patris cõſulatus, cenſuram, collegium Cæſaris, imponere iampridem imperatoris dignationem. Libro 19. Auxit

inuidiam

inuidiam ſuper uiolatum legati prætoriſq; nomen, propria dignatio uiri. In libello Germanorum, Inſignis nobilitas aut magna patrum merita, principis dignationem etiam adoleſcentulis aßignant. Et rurſus, Quos mox inter ſe ſecundum dignationem partiuntur.

Dignitas.

Libro 18. *Poſtulante exercitu, ut libertum ſuum Aſiaticum equeſtri dignitate donaret.*

Deerrare.

Decimotertio, *Quia ſors deerrabat ad parum idoneos.*

Facies. *In faciem pacis.*

Primo, *Non florentis Cæſaris, neq; ſuis in caſtris, ſed uelut in urbe uicta facies.* Libro 4. *Antequam Veſuuius mons ardeſcens faciem loci uerteret.* Libro 13. *Dum poſitis loricis & galeis, in faciem pacis ueniretur.* Decimoquarto, *Aliam ferè littore faciem.* Paulopoſt, *Non ut hominum uultus, ita locorum facies mutantur.* Item, *Abſiſtentium facie abſceſſerat cohors militum.* Sic enim legendum illic conijcimus. Libro 18. *Nō una pugnæ facies.* Infrà, *Intendebat formidinem, quòd publici conſilij facie, diſceſſum Mutina.* Libro 19. *Nec quiſquam adeo rerum humanarum immemor, quem non commoueret illa facies.* Et rurſus, *Sæua ac deformis urbe tota facies.* Libro 21. *Superfuſus amnis paluſtrē humilemq; inſulam, in faciē ſtagni oppleuit.* In uita Agricolæ, *Ea enim pugnæ facies erat.* Mox, *Proximus dies faciem uictoriæ latius aperuit.*

Fruſtra habitus.

Libro 13. *Igitur Corbulo quæſito diu prælio, fruſtra habitus.* Infrà, *Quæ breui ſeruata, dein fruſtra habita ſūt.*

Super octingentos annos.

Quemadmodum Tranquillus in Auguſto dixit, *Erant*

enim ſuper mille. Sic & Annalium 13. Tacitus protulit, Quæ ſuper octingentos & quadraginta annos Remi Romuliq́; infantiam texerat.

Fruſtra oblatum.

Infauſtæ rei impedimentiq́; plerunque indicatrix eſt præpoſitio ob in compoſitis, uiolentiæ nonnunquã. Vnde elegãtior illa apud optimos quoſq; autores, ſed remotior paulo, offerendi oblatiq́; ſignificatio. Proinde quomodo Liuius dixit libro 6. primæ dec. Oblatam uani furti inuidiam. Item, Pœnam oblatam oculis deorum. Terentius, Vitium oblatum, ſtuprum oblatum: & incendium oblatum ac oblatam mortem Cicero. Sic Annal. 14. Tacitus ſcripſit, Ac poſtea quàm fruſtra oblata ſint &c. de Agrippina Neronis matre loquens, quæ Reip. quantum in ſe fuit dedecus obtulerit, ſed fruſtra, quum tentata non ſucceſſerint. Cuius illic criminis Nero matrem inſimulat.

Perduellis pro hoſte.

Libro 14. Receptæq́; Armeniæ decus æquare domitis perduellibus cupiens. Liuius libro ſecũdo decadis quintæ, Aruſpices in bonum uerſurum id prodigium, prolationemq́; finium & interitum perduellium portendi reſponderunt.

Hybernacula, pro Hyberna.

Libro 14. Cohortes alæq́; nouis hybernaculis locatæ. Libro 15. Et tunc relictis hybernis. Liuius lib. 10. decad. quartæ, Loca pacata me ad hybernacula electurum. Libro primo, Frumentum quod ex hybernis extulerat.

Manſitare.

Libro 13. Quippe manſitaſſe unà conuincebatur. Libro 14. Quum uetere ex more familiam omnem, quæ ſub eodem tecto manſitauerat, ad ſupplicium agi oporteret.

Oblecta

Oblectamenta.

Libro 14. Nec deerant qui uoce uultuq; triſti inter oblectamenta regia ſpectari cuperent. Suetonius in Tiberio, Erat ei in oblectamentis ſerpens draco. Eodem libro rurſum, Nam oblectamentis principis palàm iniquum.

Doctores ſapientiæ, pro philoſophis.
Sapientiæ profeſſores.

Libro decimoquarto, Etiam ſapientiæ doctoribus tempus impartiebat. Infrà, Doctoresq; ſapientiæ, Cœranum Græci, Muſonium Tuſci generis, conſtantiam &c. ſuaſiſſe. Libro 16. Maxime intentus Demetrio Cynicæ inſtitutionis doctori. Lib. 20. Doctores ſapientiæ ſecutus eſt, qui ſola bona quæ honeſta, mala tantũ quæ turpia &c. In uita Agricolæ, Expulſis inſuper ſapientiæ profeſſoribus.

In extremum adducta. Vſq; in extremas res. In extrema.

Libro decimoquarto, Sed uitam ipſam in extremum adductam. Libro 17. Et Galbæ uſq; in extremas res amicum fidumq;. Libro 19. Et uſq; in extrema obſtinatum.

Ad extremum, pro poſtremo.

Libro 17. Et ad extremũ bella ciuilia ruebant. Lib. 19. Multa cum hoſtiũ ſtrage, & ad extremum moriens ſeruauerat. In uita Agricolæ, Eò ad extremum inopiæ uenere. Liuius lib. 1. dec. 5. Et ipſe conſul quũ fruſtra reuocare fugienteis conatus, nec imperio, nec autoritate, nec precibus ad extremũ ualuiſſet. Idem lib. 2. dec. eiuſdem, Vel ad extremũ ſi gratia plus quàm ueritas apud eos ualeret, ſemel ſtatuerẽt, quid donatũ ex alieno Maſiniſſæ uellent. Aliter idem Liuius dixit lib. 1. dec. 3. Miſſile telũ haſtili oblõgo, & cætera tereti, præterquam ad extremum, unde ferrum extabat. Hoc eſt, in extrema parte. Apud eũdem reperies,

Ad ultimum,non uſurpatum pro poſtremo, ſed quaſi dicas,ad ultimum conatum. Vt libro ſecundo dec.5. Quum experienda omnia ad ultinum,nec prætermittendū ſpem ullam cenſuiſſet. Rurſus libro 5. Pietatem conſtantiamq; laudaturos, ſi fidem ad ultimum fratri præſtitiſſet. Hoc eſt,ad finem uſq;. Tacitus libro 19. Acerrimum militem, & uſq; in extrema obſtinatum.

Abedere,cui reſpondens uerbum habet ſermo Germanicus, Abeſſen. Adeſus.

Libro 15. Nam exorta uis locuſtarum, abederat quicquid herbidum aut frondoſum. Libro 13. Nec ſi Iturius & Caluiſius adeſis omnibus fortunis, nouiſsimam ſuſcipiendæ accuſationis operam anui rependunt. Libro 17. Aut qui adeſis bonis,per dedecus alebantur.

Habere gloriam cum modo. Vſus uerbi habeo,participiorumq; eius.

Libro 15. Si aut gloriam cum modo, aut prædam cum cura habuiſſet. Mox, Ac diſperſo milite, qui in unum habitus,uagum hoſtem promptius ſuſtētauiſſet. Infrà, Non inſenſum,nec cum hoſtili odio Corbulonis nomen etiā barbaris habebatur. Lib.13. Damnatus iiſdem conſulibus Vipſanius Lænas ob Sardiniam prouinciam auare habitam. Lib.4. Quæ in præſens Tiberius ciuiliter habuit. Liuius lib.5.dec.5. Filiam cū minore filio à Samothrace accitos Amphipolim,omni liberali cultu habuit. Lib.12. Moxq; uulgus duro imperio habitum, probra ac uerbera intentabat. Rurſus eodem, Antiqua diſciplina milites habuerat. Lib.18. Quocūq; caſu accidit,dum atrociora metuebantur,in leui habitum. Libro 19. Neq; enim in procinctu & caſtris habitos. Quarto, Vel quum patres pollerēt noſcenda uulgi natura,et quibus modis temperanter haberetur.

Libro

Libro 2. Et Maroboduum regis nomen inuiſum apud po pulares, Arminium pro libertate bellãtem fauor habebat. Mox, Magnetes à Sipylo, proximi damno, ac remedio ha biti. Libro 3. Idemq; ſeruos Lepidæ, quum militari cuſto dia haberetur, tranſtulit ad conſules. Item, Quod haud perinde publice uſui habitum, quàm exitioſum multis. Li uius lib. 9. quartæ dec. Nec omnia, in quæ coniurauerunt, edita facinora habent. Eodem libro, Qui uias latrocinijs paſcuaq; publica infeſta habuerant, id eſt, infeſtauerant. Lib. 10. Senatus cenſuit ſatis habendũ, quod prætor iuſiu randum polliceretur. Idẽ lib. 2. dec. 5. Templum auguſtiſſi mũ regionis eius, quod non Pyrrhus, nõ Annibal uiolaſ ſent, uiolare parũ habuiſſe, niſi detexiſſet fœde, ac propè diruiſſet. Et infrà, Et quanquã diſſimulare & tacite habe re id patiq; ſtatuerat. Lib. 2. eiuſdẽ dec. Non portas clau dere regi ſatis habuerunt, ſed probris quoq; in ipſum Ma cedonasq; procacibus iaculati ſunt. Lib. 9. Bene habet, in quit, & poculo impauide exhauſto, haud ita multo pòſt expirauit.

Quâ proximum.

Libro 15. Quâ proximum & commeatibus non ege num, regionem Comagenam &c. petiuit. Lib. 19. Vt quâ cuiq; proximum, omiſſa præda, prælio occurrerẽt. Liuius lib. 1. deca. 3. Paſſim ſine ullius imperio, quà cuiq; proxi mum eſt, in amnẽ ruunt. Rurſus lib. 8. dec. eiuſdem. Nihil iam ordinũ memores, paſſim quâ cuiq; proximum fuit, in fugam effundũtur. Itẽ lib. 5. dec. 4. Domitius ab Arimino, quâ proximũ fuit, Quintius per Ligures in Boios uenit. Rurſus lib. 7. dec. eiuſdẽ, Ne deeſſet principijs rerum, quâ proximũ fuit, in caſtra Romana cũ parua manu cõtendit.

Dignum Arſacidarum, pro dignitatem Arſacidarum.

Libro 15. Adieciſſet eos, dignum Arſacidarum, ſimul & de legionibus Romanis ſtatuerent. Neq; enim arbitror Græcam conſtructionem uoluiſſe Tacitum referre, digne Arſacidis, hoc eſt, pro merito Arſacidarum.

Aegreſcere.

Decimoquinto, Ne tam promptus in pauorem, longiore ſolicitudine ægreſceret.

In ſummam.

Libro 15. Ergo Vologeſes neq; atrox in ſummam. Lib. 13. Quia commeantibus inuicem nuncijs, nihil in ſumma pacis proficiebatur. Libro 18. Tanta mole belli nihil in ſumma profutura, ipſi exitioſa. Mallem utrobiq; legere, in ſummam. Liuius lib. 1. decad. 4. Quòd ſi modum in inſequendo habuiſſent, non in præſentis modo certaminis gloriam, ſed in ſummam etiam belli profectum foret.

Summæ rei periculum facere. Summa rerum.

Libro 20. Crebris interim nuncijs Valentinum monuere, ne ſummæ rei periculum faceret. Libro 21. Ad maturandum ſummæ rei diſcrimē. In uita Agricolæ, Ac ſumma rerum & recuperatæ prouinciæ gloria in ducem ceſsit.

Enorme pro eo quod certo ordine caret.

Libro 15. Arctis itineribus, hucq; illuc flexis, atq; enormibus uicis, qualis uetus Roma fuit. Nam ſequitur infrà, Sed diuerſis uicorum ordinibus.

Compoſita pro iuxtà ſiue coràm poſita.

Lib. 15. Accita quippe Epicharis, et cū indice cōpoſita.

Seſquiplaga.

Decimoquinto, Quum uix duobus ictibus caput amputauiſſet, ſæuitiam apud Neronem iactauit, ſeſquiplaga interfectum à ſe dicendo.

Inſociabilis. Diſſociabilis.

Libro 13. Antiquas fratrum diſcordias, & inſociabile regnum exiſtimantes. Libro 15. Quia præcipitem & inſociabilem credebant. In uita Agricolæ, Et quãquam primo ſtatim beatiſſimi ſeculi ortu res olim diſſociabiles miſcuerit principatum ac libertatem. Liuius libro 7. deca. 4. Quia non ut hoſtibus modo, ſed tanquam indomitæ & inſociabili genti ſuccenſebant.

Quàm maturrimum. Quàm maturrimè.

Libro 12. Amplecti Britannicum, robur ætatis quàm maturrimum precari. Libro decimoquinto, Vt templum diuo quàm maturrime publica pecunia poneretur.

Viſores pro inſpectoribus exploratoribuſq́;.

Libro 16. Nec miſsis uiſoribus, per quos noſceret, an uera aſſererentur.

Egreſſa ſexum.

Libro 16. Aliquando ſexum egreſſa. Libro 13. Aetatis ſuæ fœminas pulchritudine ſupergreſſa. Libro 20. Tanquam terminos ætatis, & conceſſa filio egrederetur.

Præuentus.

Libro 17. Præuentamq́; gratiam intelligit. Infrà, Atq; in eo ipſo ſacramento uexillis inferioris Germaniæ præuentus erat.

Non ultra uerba ac uoces errare.

Libro 17. Quartam & duoetuiceſimam legiones, paucis ſeditionis autoribus, non ultra uerba ac uoces erraſſe, & breui in officio fore. Similẽ ſenſum eleganter enũciat Curtius per intra. Vtinam, inquit, Philotas quoq; intra uerba peccaſſet. Et intra uerba deſipere Celſo eſt non ultra uerba deſipere. Eodem 17. libro, Quintadecima, ac ſextadecima legiones nihil ultra fremitum & minas auſæ.

Imponere cum datiuo pro decipere.

Libro 17. Falluntur quibus luxuria ſpecie liberalitatis imponit. Vbi hactenus in uulgatis editionibus lectum eſt, ſpeciem liberalitatis imponit.

Eleuare pro minuere ſiue leuiorem reddere.

Libro 14. Et præſentem ſæuitiam melioris olim fortunæ recordatione eleuabant. Quanquam & hic uulgo lectum eſt, alleuabant. Liuius lib. 6. dec. 3. Et primo eleuabatur index, indiciumq́;. Rurſum lib. 7. dec. 4. de Port. Catone, Cuius autoritatem perpetuo tenore uitæ partam, toga candida eleuabat. Idem lib. 2. dec. eiuſdem, Eleuabat Romanum bellum. Libro 3. dec. 5. Ignominiam Claudij temeritate acceptam eleuare eos Patres acceperūt, qui perpaucos Italici generis, & magna ex parte tumultuario delectu conſcriptos ibi milites amiſſos referebant. Libro 4. Simul eleuat famam aduerſæ pugnæ. Libro 5. Cum magno aſſenſu auditus eſt, nō magis eò quòd multitudinis noxam eleuabat, quàm quòd culpam in autores uerterat.

Exarmare, armis ſpoliare.

Libro 17. Longinum manibus coërcent, exarmantq́;. Tranquillus in Domitiano, Negantemq́; ultrà ſe tueri eum poſſe, quòd exarmata eſſet. Libro 18. Spargit legiones, exarmat legiones.

Adulor cum accuſatiuo.

Libro 16. Ne codicillis quidē (quod pleriq́; pereuntiū) Neronem aut Tigillinum, aut quē aliū præpotentiū adulatus eſt. Lib. 15. At nūc colimus externos & adulamur.

Vt ſi in circo &c.

Libro 17. Vt ſi in circo ac theatro ludicrum aliquod poſtularent. Sic & Tullius in commentario de ſenectute, Similesq́; ſunt, ut ſi qui gubernatorē in nauigando agere nihil dicant. Infrà, lib. 17. Quum tamen ardor & uis mili

tum

tum ultro ducis munia implebat, ut ſi adeſſet imperator.

Notabilis pro inſigni, nec in malam ſemper partem.

Libro 17. Notabili tempeſtate etiam deos infauſtam adoptionẽ aduerſantes. Infrà, Ob aliquã notabilẽ illa die operam. Item, Quibuſdam, ut in tumultu, notabilius turbantibus. Libro 18. Notabile inde iurgiũ fuit. Libro 19. Eo notabilior cædes fuit, quia filius patrem interfecit. Infrà, Notabili conſtantia centurio Iulius Agreſtis &c. In libello Germanorum, Nec quicquam notabile in ſingulis. In uita Agricolæ, Ac ne notabilis celebritate & frequentia occurrentium introitus eſſet.

Componere, pro ſepelire. Compoſitus.

Libro decimoſeptimo, Piſonem Verania uxor ac frater Scribonianus: T. Iunium Criſpina filia compoſuere, quæſitis redemptisq; capitibus, quæ uenalia interfectores ſeruauerant. In uita Agricolæ, Paucioribus tamen lacrymis compoſitus es.

Secundum auaritiam, pro per auaritiam.

Libro 17. Raptus penatiũ hauſerant animo, ſecundum auaritiam & arrogantiam præcipua ualidiorum uitia.

Secundum Flauianos data uictoria, hoc eſt, pro Flauianis data.

Libro decimonono, Vulgata uictoria principio belli ſecundum Flauianos data.

Ingrate ferre.

Libro 17. Oppreſſa Capitonis cõſilia ingrate tuliſſet.

Precarium, Precariò.

Libro primo, Neq; precariam animam inter infenſos trahere. Libro 17. Precarium ſeni imperiũ, & breui tranſiturum. Libro 20. Redituram in animos formidinem, fu-

gam, famemq;, ac toties captis precariam uitam. In libello Germanorũ, *Eoq; unus imperitat, nullis iam exceptionibus, non precario iure parendi.* In uita Agricolæ, *Precariò mox præfuit.* Liuius lib. 9. dec. 4. *Apud Achæos precaria libertas, apud Romanos etiã imperium eſt.* E iuſdem dec. libro 4. non procul à calce, *Precariò ab ſe iter per eũ ipſum agrum, tanquam hauddubie Carthaginiẽſium iuris petiſſet.* Et mox, *Quãtum ſecto bouis tergo amplecti loci potuerint, tantũ ad urbem cõmuniendã precariò datum.*

Recolere.

Relatum ad rem. Libro 3. *Quo tum exemplo Lepidus, quanquam pecuniæ modicus, auitum decus recoluit.* Ad *perſonam.* Libro 17. *Et recens ab exilio reuerſos nobileis adoleſcentulos auitis ac paternis ſacerdotijs in ſolacium recoluit.* Libro 19. *Poſtquam Galbæ imagines diſcordia temporum ſubuerſas in omnibus municipijs recoli iuſſit Antonius.* Liuius lib. 9. dec. 4. *Sed metalla etiam, & uetera intermiſſa recoluit, & noua multis locis inſtituit.*

Fruſtra eſſe.

Libro 17. *Vtriſq; fruſtra fuit.* In uita Agricolæ, *Ni uelox ingenio, mobilis pœnitentia, & ingentes aduerſus Germaniam conatus fruſtra fuiſſent.*

In cuſtodiam habitos.

Docet A. Gellius *In præpoſitionẽ à uerteribus non tam ablatiuo quàm accuſatiuo coniunctam.* Vnde illa, *In mentem eſſe.* Et, *In poteſtatem eſſe.* Quomodo dictum uideri queat illud à Tacito libro 17. *Et ſæuitia Galbæ in cuſtodiam habitos, in numero legionis compoſuerat.* Dixit tamen eodem libro paulo ſuperius, *Ita in cuſtodia habitus.*

Factitare delationes, Accuſationes exercere.

Libro 17. *Qui temporibus Neronis delationes factitauerat.*

uerat. Mox eodem loco Accuſationes exercere uocat. Quippe ipſum, inquit, Criſpum eaſdem accuſationes cũ præmio exercuiſſe meminerant. Hoc eſt quod in Bruto Accuſationes factitare Cicero dixit.

Humiles pro uili, & humilimus pro eò qui ſit infimæ conditionis, id eſt uiliſſimus.

Libro 17. Humili ſepultura in priuatis eius hortis contexit. Libro 17. Et ut cuiq; humilimus cliens. Libro decimo octauo, Humilimo cuiq; credulus.

Deflagrans.

Libro 18. Deflagrante paulatim ſeditione. Liuius libro decimo, dec. 4. Sed interdum ſpes animum ſubibat, deflagrare iras ueſtras, purgari ſuſpiciones poſſe.

Intercurſus, Interuentus, modo pro deprecatione, modo ſimpliciter pro mediatione, ut ita dicam.

Libro 18. Quum intercurſu tribunorum cẽturionumq; protegitur. Liuius libro ſeptimo dec. quartæ, Et impeditus intercurſu ſuorum uſus prælongarum haſtarum. Tacitus libro 19. Sed exoluta ſtatim uincula interuentu Hormi Cæſaris liberti. Libro 20. Sed neq; hæc continua, & interuentu meliorum penſantur. Eodem libro, Parum decore Domitianum cõfecto propè bello alienæ gloriæ interuenturum. In uita Agricolæ, Et interuentus ciuilium armorum præbuit iuſtam ſegnitiæ excuſationem.

Surrexit rumor. Surgens luna.

Libro 18. Is rumor ab exploratoribus Vitellij diſperſus, an ipſa Othonis parte, ſeu dolo ſeu forte ſurrexerit, parum compertum. Libro 19. Donec adulta nocte luna ſurgens oſtenderet acies.

Surgen-

Surgentes partes.

Libro 19. Sed ut conſulare nomen ſurgentibus tum ma ximc partibus, honeſta ſpecie prætenderetur.

Multo adhuc die, byguoter tagzeit, byhellem tag.

Extremo iam die. Multo iam noctis.

Multa luce.

Libro 18. Multo adhuc die, uallum ingreſſus. Sic ſuprà, Multa iam nocte. Libro 19. Et extremo iam die ſua quiſq; in tentoria dilaberetur. Infrà, Antonius per Flaminiam ad Saxa rubra, multo iam noctis, ſerum auxilium uenit. Libro 21. Multa luce reuecti hoſtes.

Mœrere cum accuſatiuo.

Libro 18. Nec quiſquam adeo mali expers, ut non aliquam mortem mœreret.

Quod caſtrorum, Militum quod, ſiue quod militum. Quantum peditum erat.

Libro primo, Et quod maxime caſtrorum ſyncerum erat. Libro 18. Supereſſe cum ipſo Othone militum quod trans Padum fuerit. Paulo inferius, Et à Flauio Sabino præfecto urbis, quòd erat in urbe militũ ſacramento Vitellij adactum. Libro 20. Signa uexillaq́;, & quod militũ, in ſuperiorem inſulæ partem congregantur. Libro 20. Fortißimus quiſq; è Batauis, quantum peditum erat, funduntur. Item, Contracto quod erat militum Magonciaci. Libro 21. Complet & quod biremium, quæq́; ſimplici ordine agebantur. Liuius libro 7. dec. 4. Quod floris, quod roboris in iuuentute erat, amiſerant. Idem libro 4. dec. 5. Nũc & Appiũ & quod cũ eo præſidij ſit, in ſummo periculo eſſe. Libro 8. dec. 3. Quod roboris in acie hoſtiũ erat.

Tanto, omiſſum.

Libro 18. Quanto plus ſpei oſtenditis, ſi uiuere placeret,

ret, pulchrior mors erit. Siquidem in manuſcripto codice tanto non legitur. Libro 19. Et propinqua Cremonenſiũ mœnia, quanto plus ſpei ad effugium, minorem ad reſiſtendum animum dabant. Eodem libro, Nam amicorum eius quãto quis clarior, minus fidus. Libro primo, Cæteri nobilium, quanto quis ſeruitio promptior, opibus & honoribus extollerentur.

In commune congredi.

Libro 18. Nec ultrà in commune congreßi, ſibi quiſq; conſuluere.

In communi ſitum.

Libro 20. Cætera in communi ſita ſunt.

Inſtaurare ſacrum, pro adornare, ſic enim hoc uerbum uſurpant autores aliquando.

Libro 18. Inſtaurabat ſacrum dijs loci. Liuius libro 9. dec. 4. Et plebeij ludi ab ædilibus C. Sempronio Blæſo & M. Furio Luſco, diem unum inſtaurati ſunt.

Flammare pro inflammare, Flammandus.

Libro 18. Namq; omnes exercitus flammauerat arrogantia uenientium à Vitellio militũ. Libro 15. Et pereuntibus addita ludibria, ut ferarum tergis contecti, laniatu canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammandi, atq; ubi defeciſſet dies, in uſum nocturni luminis urerentur. Libro uigeſimo, His inter ſe uocibus inſiſtenteis, flammauere inſuper allatæ à Veſpaſiano literæ.

Abunde ratus, pro ſatis ratus.

Libro 18. Ipſe abunde ratus, ſi præſentibus frueretur.

Non ultrà quàm tribunos aduocauit, pro tantum tribunos.

Libro 18. Commotus primo Vitellius, non tamen ultrà quàm tribunos plebis in auxilium ſpretæ poteſtatis aduocauit.

cauit. Sic & Trãquillus loquitur in Auguſto, Coſinium, inquit, ſeruum grauiſsime de ſe opinantẽ, non ultrà quàm compedibus coërcuit.

Aſſurgere è morbo.

Libro 18. *Valentem è graui corporis morbo tum primum aſſurgentem infirmitas tardabat.*

Interuertere, pro decoquere.

Libro 18. *Nonies millies ſeſtertium paucißimis menſibus interuertiſſe creditur.*

Conſciſcere fugam.

Libro 19. *Deſerta Italia, turpem fugam conſciuiſſent.* Liuius lib. 5. *primæ decadis, Exiliumq́; ac fugam nobis ex eo loco conſciſceremus.* Libro tertio, dec. 4. de Annibale, *Et alij fugam conſciſſe (id quod erat) alij fraude Romæ interfectum, idq́; magis ferebant.*

Incurioſus, pro uacuus cura.

Libro ſecundo, *Dum uetera extollimus, recentium incurioſi.* Libro 4. *Et princeps proferendi imperij incurioſus erat.* Libro 18. *Incurioſos milites, uernacula urbanitate, quidam ſpoliauere abſciſsis furtim balteis, an accincti forent rogitantes.* Libro 19. *Placuit occaſio inuadendi incurioſos.* Rurſum de Vitellio, *Recentißimũ quodq; uulnus pauẽs, ſummi diſcriminis incurioſus.* Lib. 21. *Nauibus remeabat diſiecto agmine, incurioſis uigilijs.* In uita Agri. *Ne noſtris quidẽ tẽporibus, quanquã incurioſa ſuorũ ætas omiſit.* Sic & aduerbiũ incurioſe uſurpat lib. 20. *Cæſæ cohortes eorũ in uico Marcoduro incurioſius agentes.*

Laxati ordines.

Libro decimonono, *Laxati ordines abrumpuntur.*

Semineces.

Libro decimonono, *Integri cum ſaucijs, ſemineces cum expiran=*

expirantibus uoluuntur.

Sepulta urbs, de exciſa.

Libro 19. *Cæterum aßidere ſepultæ urbis ruinis, noxia tabo humus haud permiſit.*

Famoſum, pro celebri, non in malam partem.

Libro 19. *Nota per eos dies Iunij Blæſi mors & famoſa fuit. Sic urbem Hieroſolymorum libro 21. famoſam uocat: Sed quia famoſæ urbis, inquit, ſupremum diem tradituri ſumus, congruens uidetur primordia eius aperire.*

In malam partem.

Quinto, Dein multorum amoribus famoſa Albucilla &c. Lib. 20. Crebris apud Neronē delatiōibus famoſos.

Offenſæ.

Libro 19. *Satis patuit ijs qui principum offenſas acriter ſpeculantur. Infrà, Vnde quanquam manente in ſpeciem concordia, offenſarum opera metuebantur. Libro uiceſimo, Neq; ipſe deerat uocare offenſas, nimius commemorandis quæ meruiſſet.*

Obſtinatio fidei, in bonam partem, pro obfirmatione. Obſtinatus.

Libro 19. *Blæſo ſuper claritatem natalium, & elegantiam morum, fidei obſtinatio fuit. Libro 21. Et quia apud ipſos fides obſtinata, miſericordia in promptu &c. Rurſum de Iudæis, Obſtinatio uiris fœminisq; par. Liuius libro 6. dec. primæ, Tum etiam quibus animi in ſpe ultima obſtinati ad decertandum fuerant. Item de Tarquinio Lucretiæ ſtupratore, Vbi obſtinatam uidebat. Et, Quum uiciſſet obſtinatam pudicitiam.*

Affecta fides, pro læſa. Affectæ res.

Libro 19. *Et credebatur affectam eius fidem præiuiſſe, domo agrisq; pignori acceptis. Sic Liuius dixit affectas*

ctas res libro ſexto, primæ dec. Quorum legati opem rebus affectis orantes quum ſenatum adiſſent. Idem lib. primo dec. 5. affectum peſtilentia uocat exercitum, imminutum ſignificans. Et exercitus, inquit, qui Arimini peſtilentia affectus erat, domum dimiſſus. Sic libro ſexto, decadis quartæ, dixit, affecta labore ac uigilijs corpora. Aetoli, inquit, pars ſopiti affecta labore ac uigilijs corpora ex ſomno moliebantur. Libro quarto, dec. quintæ, Statuit ſic affectos recenti atq; integro hoſti non obijcere. Libro primo dec. 3. Pauliſper tamen affectos animos recreauit repentina profectio Annibalis in Oretanos, Carpentanosq́;, hoc eſt imminutos debilitatosq́;.

Afflicta fides.

Libro 17. Multi afflicta fide in pace, ac turbatis rebus alacres, & per incerta tutiſſimi.

Tenere ſedem Iouis opti. max. pro uincere, ſiue captam obtinere.

Libro 19. de Capitolio ſede Iouis optimi maximi loquens, Quam non Porſena dedita urbe, neq; Galli capta tenere potuiſſent. Sic enim manuſcriptum uolumẽ habet, pro quo temerare legitur in uulgatis editionibus. Tranquillus in Domitiano, Eaq́; conditione permiſit, ut accuſatori qui cauſam non teneret, exiliũ pœna eſſet. Libro 20. Tenebantur uictore exercitu Treuiri. Rurſum libro 21. Cuncta camporũ omnesq́; præter Hieroſolymã urbes, uictore exercitu tenebat. In uita Agricolæ, Atq; omnis propior ſinus tenebatur. Item, Finẽ Britanniæ non fama nec rumore, ſed caſtris & armis tenemus. Liuius lib. 9. dec. 4. Magno certamine cum prætore habito, tenuerũt cauſam.

Sacricolæ.

Libro decimonono, Turbæ ſacricolarum immixtus.

Inhuma

Inhumana pars uiæ, Inhumana ſecuritas.

Libro 18. Protritis arboribus atq; frugibus dira uaſtitas, nec minus inhumana pars uiæ, quam Cremonēſes lauro roſisq; conſtrauerant, extructis altaribus, cæſisq; uictimis, regium in morem. Libro 19. Nec tunc minus crudelitatis, nunc inhumana ſecuritas. Sic dixit Liuius dec. tertia, Inhumana crudelitas.

Intererat Vitellium uinci.

Libro 19. Hauddubie intererat Vitelliū uinci. Quo nos loco genitiuū reipublicæ ſubmouimus. Liu. lib. 4. decad. 5. Neq; ipſe quod plurimū intererat, certamini affuit. Lib. 7. Aut ſi detrectaret hoſtis certamē, quod plurimū intererat ad animos ciuitatum, timoris confeßionem exprimerent.

Intereſt cum genitiuo.

Libro 17. Non interfuit occidentium, quid diceret.

Remittere nomen. Remiſerunt imbres apud Liuium abſolute.

Libro 20. Vim principis cōplecti, uomen remittere. Sic in ſuperioribus libris alicubi. Remiſſum id munus. Pro quo legitur in uulgatis editionibus, Omiſſum id munus. Liuius lib. 5. dec. 4. Multa homines, ne bellare neceſſe ſit, uoluntate remittere, quæ bello & armis cogi non poßint. Libro 6. Et quum uterq; ſe cum omnibus copijs in Aetoliam uenturum, belloq; interfuturū polliceretur, Ptolemæo id remiſſum. Lib. 2. dec. 5. Omnibus gratiæ actæ remiſſum omnibus. Mire eleganter idem abſolute remitto uerbum uſurpat lib. 10. dec. 4. Vbi primum remiſerunt imbres.

Modo pecorum, pro ritu ſeu more pecorum. Modo pacis. Ruinæ modo. Modo rationis. Indaginis modo.

Libro 12. Modo pecorū Barbaris trahebatur. Sic enim

caſtigauimus, quum in uulgatis editionibus legatur corru pte, Quod dedecorum Barbaris trahebatur. Liuius lib. 8. dec. 4. Eos ex eo tempore per ducentos iam annos pecorũ in modum conſternatos cædũt, fugantq́;. Sic dixit rurſum Tacitus Pacis modo, *lib. 20. Dein uagos & pacis modo effuſos lixas negociatoresq́; Romanos inuadunt. Item,* Ruinæ modo. *Vt uentum ad manus, deturbati ruinæ modo præcipitantur. In uita Agricolæ, Ludos & inania honoris, modo rationis atq; abundantiæ duxit. Infrà, Quod ni frequens ubiq; Agricola ualidas & expeditas cohortes indaginis modo &c. Liuius libro 8. dec. 4. Latrocinij magis quàm belli modo. Habes rurſus iſtam loquendi formã, modo pecorum, apud Liuiũ libr. 10. dec. 4. Sed ijs, inquit, qui hos ipſos Ligures aliquoties pecorum modo fugientes per ſaltus inuios conſectati ceciderunt.*

Immortalia tributa. Mortales materiæ, pro fluxis. Mortale opus.

Libro 20. *Niſi ingratam militiam, immortalia tributa, uirgas, ſecures, & dominorum ingenia. Lib. 21. Prophanos qui deũm imagines mortalibus materijs in ſpecies hominum effingant. In libello Germanorũ, Candidi & nullo mortali opere contacti. In uita Agricolæ, Sed ut uultus hominum, ita ſimulachra uultus imbecilla ac mortalia ſunt. Liuius libro 4. dec. 4. leges quaſdam mortales dixit & tẽporarias. Sed tamen addit, ut ita dicam.*

Præter os, Præter omnium oculos.

Libro 20. *Præter ſuorum ora &c. intra caſtra effundebantur. Sic Liuius libro octauo quartæ dec. dixit, præter omnium oculos. An non, inquit, præter omnium oculos tantum auri argentiq́; in triumpho L. Scipionis, quantum non decem alijs triumphis, ſi omne in unum conferatur, ſit*

ſit latum? Apud eundem Liuiū habes, Præter mœnia ipſa fluere, Præter Caralliten paludem agmen ductum, Præter Thebas Demetriadem curſum dirigerent, Præter orā Hetruſci maris Neapolim tranſmiſit. Decade quarta.

Incerto Marte.

Libro 20. Pugnatum longo agmine, & incerto Marte, donec prælium nox dirimeret. Liuius libro 5. decad. 4. dubium prælium uocat. Aliquandiu dubium, inquit, prælium fuit. Vocat ancipitem Martem lib. 1. dec. 3. Et adeo uaria belli fortuna, ancepsq; Mars fuit.

Nauare flagitium. Nauare bellum. Militarem operam nauare.

Libro 20. Cæteros, ut quiſq; flagitium nauauerat, præmijs attollit. Libro 21. Si Veſpaſiano bellum nauauerint, Veſpaſianum rerum potiri. Liuius lib. 4. dec. quintæ, Vbi datum ſignum ſit, tum militarem operam nauare.

Internatus ab internaſcor, participium.

Libro 20. Virgulta poſtremo & ſtirpes & internatas ſaxis herbas uellentes, miſeriarum patientiæq; documentum fuere.

Retentare.

Libro 20. Dat cuſtodes, qui pecuniam, calones, ſarcinas retentarent. Hoc uerbo ſuprà quoq; uſus eſt. Libro 21. Ciuilis dum fugientes retentat, agnitus, petitusq; telis, relicto equo, tranſnatauit.

À metu infamiæ preßit iras. À quo ſe muniebat.

Libro 20. Cerialis à metu infamiæ ſi licentia ſæuitiaq; imbuere militē crederetur, preßit iras. In uita Agricolæ, Quum denotandis tot hominum palloribus ſufficeret ſæuus ille uultus & rubor, à quo ſe cōtra pudorē muniebat. Hoc modo ſæpe loquitur Liuius, ut lib. 8. 3. decad. Dextra

Pœnos tenere caſtra, à ſtationibus, uigilijs, omni iuſta militari cuſtodia tuta & firma. Quanquam in uulgatis editionibus à particula omiſſa eſt. Nos repoſuimus ex manuſcripto codice, quē nobis bibliotheca Spirenſis ſuppeditauit. Rurſus lib. 5. primæ dec. Nunc, inquit, ab ſecundis rebus magis etiam inſolito incauti. Libro 6. Criminabantur multo eum infeſtiorem agrum ab nobilitate eſſe, quàm à Volſcis fuerit. Item compluribus alijs locis.

Decernere pro confligere.

Libro 21. Paratuſq; decernere, haud procul Hieroſolymis caſtra facit. Liuius libro decimo quartæ dec. Decernite criminibus, mox ferro decreturi.

Præpotuere. Præiuuare.

Libro 21. Poſtquam Macedones præpotuere &c. Libro 19. Et credebatur affectam eius fidem præiuuiſſe, domo agriſq; pignori acceptis.

Prælium ſerere. Serere certamen. Pugnam conſerere.

Libro 21. Et ſequentibus diebus crebra pro portis prælia ſerebāt. Sic Liuius dixit libro decimo quartæ decadis, In dies maiora certamina ſerebat. Item alibi, Ex bellis bella ſeruntur. Rurſum libro ſecundo dec. eiuſdem, Et temperatum ægre eſt, quin miſsilibus, quia dirempti medio amne fuerant, pugnam inter ſe cõſererent. Libro quinto dec. eiuſdem, Boij diripi ſua impune, quàm tuendo ea conſerere certamen, malebant.

Operatus abſolute, pro operatus ſacris. Operari liberalibus ſtudijs. Cædendis materijs operatus, pro operam dare.

Secundo, Nox eadem lætam Germanico quietem tulit, uiditq; ſe operatum. Libro tertio, Armatis cohortibus Sacrouir

crouit occupauerat nobiliſsimarum Galliarum ſobolem, liberalibus ibi ſtudijs operatam. Sic enim legendum putamus pro ſibi ſtudijs operatam. Libro 21. Egreſſum militẽ & cædendis materijs operatum, turbauere.

Circundare gratiam & pecuniam. Circundare famam alicui.

Libro 14. in oratione Senecæ ad Neronem, At tu gratiam immenſam, innumeram pecuniam circundediſti. Sic enim illic legendum autoritate manuſcripti codicis. In dialogo Oratorum, Catilina, & Milo, & Verres, & Antonius, hanc illi famam circundederunt. In uita Agricolæ, Egregiam famam paci circundedit.

Remiſsiones.

In uita Agricolæ, Iam uero tempora curarum remiſsionumq́; diuiſa. In dialogo Oratorum, Ac non ſtudia moresq́;, ſed remiſsiones etiam luſusq́; puerorum, ſanctitate quadam ac uerecundia temperabat.

Minus triennium.

In uita Agricolæ, Minus triẽniũ in ea legatiõe detẽtus.

Inuictum ad rem relatum.

In uita Agricolæ, Vt obſtupefacti hoſtes qui claſſem, qui naues, qui mare expectabant, nihil arduum aut inuictum crediderint. Libro 19. Annalium, Sed cuncta feſtinatione, deinde ignauia Sabini corrupta, qui ſumptis temere armis, inuictiſsimam Capitolij arcem, & ne magnis quidem exercitibus expugnabilem, aduerſus treis cohortes tueri nequiſſet. Sic enim illic ſcribe, pro ſuppoſititio uocabulo munitiſsimam.

Lauream mittere. Laureatis geſta proſequi. Laureatæ literæ ſiue tabellæ.

Lib. 19. Ipſe laureã proſpere geſtæ rei ad fratrẽ miſit.

In uita Agricolæ, Ne laureatis quidem geſta proſecutus eſt. Subauditur literis. Liuius libro quinto decadis quintæ, C. Licinio conſuli ad quadrigas mittendas aſcendenti, tabellarius qui ſe ex Macedonia uenire diceret, laureatas literas. Igitur (ſic enim illic legendũ ſuſpicor pro dicitur) quadrigis miſſis Conſul currum conſcendit, & quum per circum reueheretur ad foros publicos laureatas tabellas populo oſtendit.

Veſcor, cum accuſatiuo.

In uita Agricolæ, Eò ad extremum inopiæ uenere, ut infirmiſſimos ſuorum, mox ſorte ductos ueſcerentur.

Annus.

In libello Germanorũ, Nec arare terrã aut expectare annũ tam facile perſuaſeris, quàm uocare hoſtes & uulnera mereri. Sic in prouerbio, Annus fructificat, non tellus.

Spectabilis uictoria.

In uita Agricolæ, Defixere aciem in his ueſtigijs, in quibus pulchram & ſpectabilem uictoriam ederetis.

Intercedere imaginibus, per metaphoram, pro obſtare imaginibus & prohibere.

Intercedit tribunus plebis ſententiæ, quum opponit ſe, & ſic prohibet ne quid ſtatuatur. Liuius lib. 8. 4. dec. Pronuntiauit, prætori non intercedere tribunos, quo minus ſua poteſtate utatur. Et mox, Se non intercedere prætori. Vnde per metaphorã Tacitus dixit in uita Agricolæ, Nõ quia intercedendum putem imaginibus quæ marmore aut ære finguntur. Id eſt, Non quia negem habendas imagines quæ marmore aut ære finguntur. Plinius in Panegyrico, Intercedere iniquitatibus magiſtratuum.

Extranei.

In uita Agricolæ, Extraneis etiam, ignotisq́; non ſine cura

cura fuit. Tranquillus in Claudio, *Ac ne hæredẽ quidem, niſi inter tertios ac penè extraneos.*

Inſcientia ab inſciens, ſic ut à negligens negligentia.

Libro 17. *Inde atrox rumor, affirmantibus pleriſq; interfectos, ac ni ſibi conſulerent, fore ut acerrimi militum & præſentia conqueſti, per tenebras & inſcientiam cæterorum occiderentur.* Sic enim continet manuſcriptum exemplar, quanquã in uulgatis editionibus omnibus, etiã noſtra, legitur: *per tenebras & inſcitiam cæterorum occiderentur.* Hoc uocabulum rurſus reperi in dialogo Oratorum, *Quis enim ignorat & eloquentiam & cæteras artes deſciuiſſe ab iſta uetere gloria, non inopia hominum, ſed deſidia iuuentutis, & negligentia parentum, & inſcientia præcipientium, & obliuione moris antiqui.*

Circum, pro circà aduerbialiter.

Libro 4. *Ita quanquam diuerſis ſuper rebus conſulerentur, aram clementiæ, aram amicitiæ, effigiesq; circum Cæſaris ac Seiani cenſuere.* Lib. 15. *de incendio urbis ſub* Nerone, *Neq; tamen ſiſti potuit, quin & palatium, & domus, & cuncta circum, haurirentur.* Apud Liuium *tamen motum ſignificat lib. 2. dec. 5. Inde legatio ſub idem tempus in Aſiam circum inſulas miſſa. Idem tamen circa frequentius in hunc modum uſurpat.*

Cærimonia.

Libro 14. *Videbaturq; potus ſacros & cærimoniã loci corpore toto polluiſſe.* Liuius libro decimo dec. 4. *Ad ſtatum ſacrificium, quod conditori Aeneæ cum magna cærimonia quotannis faciunt.*

Si nõ fuit, pro nõ licuit, ſiue datũ eſt aut permiſſũ.

Lib. 20. *Te Quirine Romane parẽs urbis, precor ue-*

nerorũq;,ut ſi uobis non fuit, me duce hæc caſtra incorrupta & intemerata ſeruari,at Claßico ne ſinatis.Liuius libro ſecundo dec. quintæ, Eorum autem quæ obiecta ſunt mihi,partim ea ſunt quibus neſcio an gloriari debeã,partim quæ fateri non erubeſcam,partim quæ uerbo obiecta, uerbo negare ſit.

Reſtaurare.

Libro tertio,At Pompeij Theatrum igne fortuito hauſtum, Cæſar extructurum pollicitus eſt, eò quòd nemo è familia reſtaurando ſufficeret. Iuſtinus libro 21. Ita facta ſocietate & auxilijs Gallorum auctus,bellum uelut ex integro reſtaurat.

Effuſus in amorem,in luxum. Effundi in preces, lacrymas,uota.Effuſio, abſolute.

Libro 1.Dum Mecœnati obtemperat effuſo in amorem Bathylli.Libro 20.Effuſi in luxum & epulas & nocturnos cœtus. Rurſus lib.1. At patres quibus unus metus, ſi intelligere uiderentur,in queſtus, lacrymas, uota effundi, id eſt,effundebantur.Liuius lib.2.dec. quintæ, Pars ita in Romanos effuſi erãt, ut autoritatem immodico fauore cor rumperent. Idem libro quarto dixit effuſam licẽtiam pro immodica. Rurſum infrà, Nondum hac effuſione inducta beſtijs omniũ gentiũ circũ cõplendi. Proinde quod apud Tacitũ in manuſcripto codice legitur lib.19. Cauſam effu ſionis quærenti,ſic accipiendũ eſt,ut ſignificet Imp.Vitel lius ſe mirari quur frater ipſius tam immodice ſupplex ſit, in preces atq; lacrymas effuſus, qui filiũ imperatoris ſinu cõplexus genibus illius acciderat. Quanquam in uulgatis editionibus legitur confuſionis, quemadmodum indicauimus in Caſtigationibus. Adiuuat hoc quod dixi locus adhuc alter libro quarto dec.quintæ.Et principiũ orationis

ab

ab accuſatione ſtultitiæ orſus ſuæ, poſtremo ad preces lacrymasq; effuſus, genibus prætoris accidens in poteſtatē ſeſe dedit. Ergo Taciti uerba expone, *Cauſam effuſionis, ſcilicet in preces lacrymasq;, quærenti &c.*

Dandarica, pro terra Dandaridarum, Indica, Mædica, Biſaltica, Belgica, Romana.

Lib. 12, Ventumq; Soza oppidū Dandaricæ. Sic enim repoſuimus pro Dandaridæ. Nō aliter Liuius Indicā uſurpat lib. 2, dec. 5. At Hercule nunc nō de ultimis Indicæ oris, ſed de ipſius Macedoniæ poſſeßione certamen fortunā indixiſſe. Item lib, 10. 4. dec. In Mædicam ducere pergit. Rurſum li. 4. dec. 5. Circa Deſudabā in Mædica exercitus Gallorū conſederat, mercedē pactam opperiens. Libro 5. Trans Strymonem autē uergentia ad occaſum. Biſalticā omnem cum Heraclea quam Sinticen appellant. Sic & Belgicam dixit Tacitus libro 17. Pompeius Propinquus procurator Belgicæ ſtatim interfectus. Et Panegyriſtes ad Maximianum Aug. in Romanam: Tot exciſæ undiq; Barbaræ nationes, tot tranſlati ſunt in Romanam cultores. Ita nanq; ſcribendum illic pro Romam.

Admouere ſimpliciter, pro admouere exercitum ſiue copias.

In libello Germanorum, Ne Parthi quidem ſæpius admouere. Sic enim legimus pro admonuere. Lib. 3. dec. quintæ, Si propius copias admouiſſet, paratos fore qui proderent urbem. Item alijs compluribus locis.

Spoletinus, à Spoletio, non Spoletanus. Spoletium.

Quod in manuſcripto Taciti codice legitur Spoletinus, pro quo Spoletanus quiſpiam in uulgatis editionibus ſuppoſuit, idem reperitur apud Liuium, ut librò tertio

dec

dec. quintæ, Itaque quum ſpei nihil ad reſiſtendum eſſet, C. Caruilius Spoletinus, & C. Afranius à præſidio Romano miſſi. Et mox, Magno uſui Caruilius Spoletinus erat in colloquijs. Libro quinto dec. eiuſdem, Rex Gentius cum liberis & coniuge & fratre Spoletium in cuſtodiam ex ſenatuſconſulto ductus.

Vſq; pontem, ſine præpoſitione.

Tacitus aduerbium uſq;, cum accuſatiuo conſtruit ſine intermedia præpoſitione ad. Sic & Liuius libro 4. dec. 5. Vſq; alterius initiũ pontis prolabi eum leuiter cogebat.

Vacuam arcem furtim tradi futurum.

Libro 19. Vacuam arcem furtim tradi futurũ. Sic enim in manuſcripto codice legitur, non, furtim traditurum, quemadmodum editiones peruulgatæ cõtinent. Neq; uerò ſeruus Virginij Capitonis intra arcem erat, ut ipſe tradere poſſet aduenientibus arcem. Non abſimilis eſt illa Liuij locutio libro ſecundo decadis quintæ, Neminem eorũ per Italiam ire liciturum.

Finis, pro finibus, hoc eſt termino.

Libro 16. Oſtorius longinquis in agris apud finem Ligurum id temporis erat. Liuius libro quarto dec. quartæ, Piſanum deinde finem tranſgreſſos, omnem oram maris peragraſſe. Vide Caſtigationes in librum 16.

Mittere uocem, pro emittere.

Mittere uocem Tacitus uſurpat. quãquam in uulgatis editionibus legitur emittere. Sed habenda fides manuſcripto codici. Liuius lib. 5. dec. 4. Qui uocem liberam mittere aduerſus regis legatum auderent. Lib. 10. Mihi quoq; ferrum in me ſtrictum cernenti uocem mittere liceat. Item decimo dec. 3. Sed ſi captiuæ, apud dominum uitæ necisq; ſuæ, uocem ſupplicem mittere licet.

Circuli

Circuli.

Libro tertio, Nec ignoro in conuiuijs & circulis incuſari iſta, & modũ poſci. In uita Agricolæ, Vulgus quoq; & hic aliud agens populus, et uentitauere ad domum, & per fora & circulos locuti ſunt. Liuius libro 4. dec. quintæ, In omnibus circulis, atq; etiam, ſi dijs placet, in conuiuijs ſunt qui exercitus in Macedoniam ducant.

Genus.

Libro 20. Infeſtius in Vbijs quos genus Germanicæ originis, eiurata patria, Romanorũ nomine Agrippinenſes uocarent. L. Florus, Aquitani callidum genus in ſpeluncas ſe recipiebant. Ibidem de Germanis, Sed in ſaltus & paludes genus omne diffugerant.

Percenſere, Permunire, Peruigere, & ſimilia uerba.

Gaudet Tacitus huiuſmodi uerbis cõpoſitis cum præpoſitione, per, quale eſt percenſere. Libro 4. Percenſuitq; curſim numerũ legionũ. Permunire. Quinto, Locorumq; opportuna permuniuit. Peruigere. Et uterq; opibus'que atq; honoribus peruiguere. Peruincere. Lib. 12. Quod patres odio delatoris contra ambitũ Agrippinæ peruicere. Perlicere. Decimotertio, Necem & arma perliceret. Perpopulari. Libro 14. Cædibus & incendijs perpopulatus. Perornare. Lib. 16. Detraheret potius ſenatui, quẽ perornauiſſet, infamiam tanti flagitij. Percolere. Libro 18. Pleroſq; ſenatorij ordinis honore percoluit.

Prætexere.

In libello de moribus Germanorum, Vtræq; nationes uſq; ad Oceanum Rheno prætexuntur. Item, Eaq; Germaniæ uelut frons eſt, quatenus Danubio prætexitur. Sic enim legendum, non Danubio pergitur.

FINIS.

